ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ

Ἐγχειρίδιον,

ΚΕΒΗΤΟΣ ΘΕΒΑΙΟΥ

Πίναξ,

Z-15-3

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

Ἠθικοὶ Χαρακτῆρες,

ΠΡΟΔΙΚΟΥ ΗΡΑΚΛΗΣ,

Καὶ

Μ. Τ. ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ

περὶ τῆς Φυγῆς Διάλογος.

EPICTETI ENCHIRIDION,

CEBETIS THEBANI TABULA,

p. 61

Theophrasti Characteres Ethici,

PRODICI HERCULES,

ET

M. T. CICERONIS de Exilio dialogus.

Cum versione Latina.

Denuo recognita & notis illustrata.

OXONII,

E THEATRO SHELDONIANO.

Anno Dom. MDCLXXX.

9-12

PRÆFATIO.

ARCANO *quodam naturæ fœdere non modo homines ſed & ſcripta ſibi invicem conciliari cernimus: nec adeo Librariorum vinculis quam amplexibus ſuis uniri & compingi. Hac fati lege, ut alios taceam,* Epictetus & Cebes, *ætate, moribus, vitæ etiam inſtituto ſatis diſpares, per plura ſecula individui ſemper Comites, alter ab alterius latere nequaquam diſceſſêre: eoſdem illi diſcipulos, patronos, amicos; eundem habitum & cultus modum: & quæ certiſſima amicitiæ nota, communia omnia inter ſe habuere. nihil itaque mirum ſi iidem inpræſentiarum una prodeant, &* Philoſophorum *ritu priſtinum vitæ tenorem uſque tueantur: hoc fortaſſis excuſandum potius, quod arctiſſimo huic contubernio ſe tertium ingerat* Theophraſtus; *& deſideratiſſimum inter familiares,* ſecretum, *præſentia ſua interpellet. Minime autem dubitari poterit quin ille ſatis acceptus hoſpes, imo gratiſſimus futurus ſit comes: quippe qui præceptis* Ethicis, Tabula *etiam ſua qua mores depinxerat, utriſque dudum conjunctiſſimus. Nec veremur*

adjungere Prodicum ſcripti tenere & patria affinem porro Romanæ eloquentiæ & Græcæ philoſophiæ arbitrum Ciceronem; eumque ut commerciis iſtis aptior accederet, græce loquentem exhibemus.

Philoſophiæ certe, humano etiam generi, hac ex parte gratulari par erit, quod Peripatum, Academia *&* Porticus, *utcunque alibi æterna exerceant bella, tamen cum de virtute agitur, ita pacem colant, ut iiſdem ſpatiis ſe contineri non inviti patiantur: miſſo diſputandi pruritu* Platonicorum Σκέψις *&* Ἀκαταληψία, *in moribus ſaltem nonnulla ſciri poſſe libenter agnoſcunt, & ceu laxatis fati vinculis* αὐπεξούσιόν πῃ ἐφ' ἡμῖν *ibidem fatetur* Stoicus: Ariſtoteles *demum ipſe, qui erroris alios univerſos paſſim arguit, hac in materia,* Socratem *&* Platonem, *nihiloque minus ipſam etiam veritatem, amicos conſalutare nullus dubitabit: adeo illud ratum certumque quod honeſtum; & Secta cujuſcunque calculo, is ſapiens quiſquis bonus.*

Æternas quidem demonſtrationum leges, Dialectices *fidem, &* Geometriæ *evidentiam magna cum pompa jactitamus; interea tamen rem rite æſtimanti facile patebit moralis certitudinis potiores eſſe partes; hac ſcil. Paralogiſmis & errori minus*

ſubjacet,

ſubjacet, dubitandi aditus diligentius præcludit, aſſenſum fortius urget, imo animam petit, conſcientiam obligat, quæque ſingularis ejus eſt prærogativa, obſequium depoſcit; & ubi id minus præſtatur, cultum & venerationem quantumvis reluctantibus extorquet: adeo ut qui odit maxime, invideat magis & admiretur.

De Authorum quos damus inſtituto, & præſente Opere hæc breviter dixiſſe ſufficiat, quo eorum retundatur inſolentia qui nunc temporis experimento uno aut altero innixi, ſe pro Philoſophiæ *Magiſtris paſſim venditant, de ea quæ mores ſpectat parte ſecuri: quaſi non pertineret ad rationem profeſſos, ſecundum rationem vivere; & fieri poſſet ut quis ea aliis commendaret Placita, quæ ſibimetipſi quantumvis id maxime vellet, fruſtra commendaverit.*

Ad editionem hanc quod attinet, imprimis agnoſcere oportebit, tractatus hoſce ſæpius, nec ſine egregiis auctoramentis in lucem jampridem prodiiſſe, adeo ut minime expectandum ſit, quidquam momenti gravioris, præſertim poſt Caſauboni & Salmaſii *lucubrationes, deinceps acceſſurum: quiddam tamen, quantulumcunque id fuerit, ſupereſſe viſum eſt quod nos præſtare-*

mus: collatis ſcil. Exemplaribus non modo editis, ſed & M. SS. (quorum copiam fecerant Bodleiana & Novi Collegii Bibliothecæ) *textum ſæpius reſtituimus, lacunas aliquot ſupplevimus, verſionem recognovimus: & ſi quid ex conjectura adhibitum, uncis incluſimus, ne lectori quid fraudi eſſet: inſuper pampinatione facta luxuriantem Notarum ſylvam coercuimus, additis ſubinde ſcholiis, dilucidis quantum fieri potuit & ſuccinctis, ubi res id poſcere videbatur: quam quidem operam, maximam partem Juvenis Studioſi curæ reliquimus, cui otium magis ſuppetebat.*

Enimvero graviſſimo rei literariæ incommodo boni Authores fere omnes grandi commentatorum turba non latent tantum, ſed & fatiſcunt & eliduntur. Quotuſquiſque enim eſt è trivio Grammaticaſter, aut Subſellii infimi Pædagogus qui non ſe pro Dionyſio *ferat, Siculo illo, apud vel* Corinthios *tyranno; parum quippe illis videtur virgâ criticâ in manus arreptâ Hiſtoricos Poëtas, Oratores, imo & Patres paſſim ſollicitare, & ceu pueros ſibi commiſſos, caſtigatos emittere: quin & decretoriis armis agunt. ſtylo lancinant, obelis transfigunt, Aſteriſcis demum ceu ferali aliquo ſidere afflant corrumpunt. Nec licentiæ*

licentia huic aut finis aut modus, donec exhauriantur ſcrinia, deſcripta ſint adverſaria, in immenſum volumina turgeſcant; & pari augmento eorundem pretia creſcant & accendantur, Ita blattæ iſtæ & tineæ ſe chartis paſcunt, & pernicioſiſſimi librorum helluones revera eos devorant. Quibus omnibus hoc fere perpetuum & ſolenne eſt, ut ſi quid obvium & cuivis è plebe notum, illic inſurgant, rem ab ovo deducant, exempla proferant, authores laudent, marmora, numiſmata, codices M. SS. crepant: at ſi quis dignus vindice nodus occurrat, hæret aqua, altum ſilent, & quâ ſunt egregiâ humanitate moleſti eſſe deſinunt.

Revera, quod portenti loco habeatur, viderà eſt 40 ſolidas ſchedas huic noſtro Epicteto aſſignatas, ſcripto certe ſi quod aliud nec magno nec difficili, & quod titulus profitetur Enchiridio: illæ autem omnes quod magis miremur quotquot ſunt paginæ, adeo ad rem nihil omnino faciunt, ut non minus appoſitè cuicunque alteri tractatui qui de moribus ageret adnecti potuiſſent. Idem ferè accidit & Theophraſto, Belgâ quodam Juris-conſulto editionem accurante: alios notare, & furorem iſtum longius perſequi mora eſſet. In iſtiuſmodi Commentariis non eſt negandum, diffuſæ aliquando

quando lectionis, & eruditionis non vulgaris, haberi ſpecimina; ſed quorſum illa alieno in loco & tempore, non ſuo? Cervices noſtras auri argentive pondera, perinde ac plumbum lapideſve, labefactant: nec intereſt an luti vorticibus, an roſarum cumulis præfocemur. Sciant Ariſtarchi *noſtri,* Boni eſſe Grammatici quædam neſcire, *fidi interpretis plurima prætermittere; libros etiam quemadmodum metalla magis generoſa, ſcoriæ omnis jacturam in lucro ponere; tunc maximè pretioſa quando minima & ſincera. Adeo nihil ſingulare accidit* Sibyllinis *voluminibus, ut quanto mole numeroque decreverant, eo pluris fuerint æſtimanda, & ex repetita clade Oraculi fidem & dignationem invenirent.*

Vehementer optandum, ut boni Authores fideli ſed & modica clientela, ſuo habitu & ingenua ſpecie in lucem prodeant: ut interpretes lectorem digito intento moneant, non manu injecta morentur & detineant; dirigant ubi opus, non interpellent & obtundant, nec quæ ipſi norunt, ſed quæ alii neſciant, proferant; id fatagentes ut non ſeipſos adeo quam Authores ſuos enarrent & illuſtrent.

Dignum hoc Opus florentiſſimæ hujus Univerſitatis eruditione & curâ, Dignum

Bodleianæ

Bodleianæ Bibliothecæ *amplissimis præsidiis, Dignum Magni* SHELDONII *Augustissimo* Typographeo; *Serenissimi demum Principis temporibus & auspiciis dignum. Opus multis nominibus utile futurum; & cujus nec præsentis seculi homines, nec posteros pœnitebit.*

Ἐπίκτητος Ἱεραπόλεως τῆς Φρυγίας φιλόσοφος· δοῦλος ὢν Ἐπαφροδίτου τινὸς σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως Νέρωνος. πηρωθεὶς δὲ τὸ σκέλος ἀπὸ ῥεύματος ἐν Νικοπόλει τῆς νέας Ἠπείρου ᾤκησε. καὶ παρατείνας μέχρι Μάρκου Αντωνίνου ἔγραψε πολλά.

EPictetus ex Hierapoli Phrygiæ urbe Philoſophus. Servus autem Epaphroditi unius de ſatellitibus Imperatoris Neronis. Ob defluxionem autem altero crure mutilatus, in novæ Epiri urbe Nicopoli habitavit. Et vitâ producta uſque ad Marcum Antoninum multa ſcripſit.

Κέβης Θηβαῖος φιλόσοφος, Σωκράτους μαθητής.

CEbes Thebanus philoſophus, Socratis diſcipulus.

Θεόφρα-

Θεόφραστος Μελάντα γναφέως, οἱ δὲ, Λέοντος, ἀπὸ Ἐρέσου. ἀκούσας Αἰσχυτέλους καὶ διαδοχὸς τῆς σχολῆς τῆς ἐν τῷ Πεισιστράτῳ ὑπ' αὐτῶ καταλειφθείσης εἰς χαλκίδα ἐκδημήσαντος. ὕστερον ἐκαλεῖτο Τύρταμος. διὰ δὲ τὸ θεῖος φράζειν ὑπὸ Αἰσχυτέλους ἐκλίθη Εὔφρηστος, εἶτα Θεόφραστος. μαθηταὶ δὲ ἔσχε πλείους ἢ δυό. ἐρώμενον δὲ τὸν Αἰσχυτέλους υἱὸν τὸν φιλόσοφον Νικόμαχον. ἐπμίθη δὲ ὡδὰ Καταύδρῳ τῷ Ἀντιπάτρου· καὶ τελευτᾷ καταπόνῳ ὑπὸ τῆς ἀκὶ χράφειν γηρύμμος· εἶτα ἐνδὺς ὀλὶ βραχείας ἡμέρας διὰ μαθητῶ χάμυς. ἕως ἐπόνει μὴ λίμας ἄπτρος ἦν· εἶτ' ἀνιδεὶς κάτθανε πτρομελής.

Οὐκ ἄρα τοῦτο ματεῖον ἔπος μερόπων τιν' ἐλέχθη,
Ῥήγνυσθαι σοφίης τόξον ἀνιέμενον.
Ἀλλ' ὁ καὶ Θεόφραστος ἕως ἐπόνει μὴ ἄπτρος
Ἦν λίμας· εἶτ' ἀνιδεὶς κάτθανε πτρομελής.

Theophra-

THeophraſtus Melanthi Fullonis (vel ut alii) Leonis filius, Ereſſius, auditor Ariſtotelis, & Scholæ Peripateticæ ſucceſſor ad eo Chalcidem migrante relictæ. Hic ante vocabatur Tyrtamus: ſed ob divinum dicendi genus ab Ariſtotele vocatus eſt Euphraſtus, poſtea Theophraſtus. Diſcipulos habuit plures quam 4470. Amaſium autem habuit Nichomacum Ariſtotelis Philoſophi filium. Fuit autem in honore apud Caſſandrum Antipatri filium. Deceſſit autem aſſiduâ ſcriptione fatigatus, deinde vero propter diſcipuli nuptias ad paucos dies animum relaxans. Quamdiu laborabat quidem non mutilatus, ac integer erat corpore, deinde vero remiſſus (i. e.) eum de ſuo labore remiſit, mortuus eſt mutilatus membris.

EPICTETI

ENCHIRIDION.

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ
Ἐγχειρίδιον.

ΚΕΦ. α'.

Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν, τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν. ἐφ' ἡμῖν μὲν, ὑπόληψις, ὁρμὴ, ὄρεξις, ἔκκλισις· καὶ ἐνὶ λόγῳ, ὅσα ἡμέτερα ἔργα. οὐκ ἐφ' ἡμῖν δὲ, τὸ σῶμα, ἡ κτῆσις, δόξαι, ἀρχαὶ· καὶ ἐνὶ λόγῳ, ὅσα οὐχ' ἡμέτερα ἔργα.

β'.

Καὶ τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν ἔστι φύσει ἐλεύθερα, ἀκώλυτα, ἀπαρεμπόδιστα. τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἀσθενῆ, δοῦλα, κωλυτὰ, ἀλλότρια.

γ'.

Μέμνησο οὖν, ὅτι ἐὰν τὰ φύσει δοῦλα ἐλεύθερα οἰηθῇς, καὶ τὰ ἀλλότρια ἴδια, ἐμποδισθήσῃ, πενθήσεις, ταραχθήσῃ, μέμψῃ καὶ θεοὺς, καὶ ἀνθρώπους· ἐὰν δὲ τὸ σὸν μόνον οἰηθῇς σὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀλλότριον, ὥσπερ ἔστιν, ἀλλότριον, οὐδείς σε ἀναγκάσει οὐδέποτε, οὐδείς σε κωλύσει, οὐ μέμψῃ οὐδένα, οὐκ ἐγκαλέσεις τινὶ, ἄκων πράξεις οὐδέν, οὐδείς σε βλάψει, ἐχθρὸν οὐχ ἕξεις· οὐδὲ γὰρ βλαβερόν τι πείσῃ.

Τηλικού-

EPICTETI
Enchiridion.

Cap. I.

RES quædam in poteſtate noſtra ſunt: quædam non ſunt. In noſtra poteſtate eſt, opinio, appetitio, deſiderium, averſatio, &, ut uno complectar verbo, quælibet noſtræ actiones. Noſtri arbitrii non ſunt, corpus, pecunia, gloria, imperia: ad ſummam, ea quæ ipſi non agimus, omnia.

Cap. II.

AC ea quidem quæ nobis parent, libera ſunt natura ſua: nec prohiberi ab ullo. nec impediri poſſunt. In quæ autem ipſi jus nullum habemus, ea ſunt infirma, obnoxia ſervituti, obnoxia impedimentis, aliena.

Cap. III.

PRoinde memento, ſi ea quæ natura ſerviunt, libera putaris, & aliena pro tuis habueris, fore ut impediaris, lugeas, perturberis, Deos hominesque accuſes. Sin id ſolum tuum exiſtimaris, quod tuum eſt; aliena vero, ut ſunt, aliena: te nemo coget unquam, nemo impediet, neminem accuſabis, neminem criminaberis, nihil ages invitus, nemo te lædet, inimicum non habebis. Neque enim ullam calamitatem accipies.

CAP. IV.

CUm igitur tantas res appetas, sic eas suscipiendas esse memento, ut sis non mediocriter incitatus; atque alia penitus relinquenda, alia in præsentia omittenda sentias. Quod si & hæc desideraris, & magistratus etiam atque opes appetieris, fortasse ne hæc quidem assequeris, ob priorum illorum desiderium: iis certe omnino excides, per quæ sola felicitas & libertas comparatur.

CAP. V.

ITaque viso cuivis aspero, statim sic ut respondeas, operam dabis: visum id esse, nec plane id quod videatur. Post, in exquirendo & probando, eas adhibeto regulas, quas habes: eamque cum primis ac potissimum, Utrum id visum in rebus versetur nostræ potestati subjectis, an vero alienis? Quod si in alienis, in promptu sit, illud ad te nihil attinere.

CAP. VI. [Cap. 2.]

APpetitionis eam esse pollicitationem memento, fore ut consequatur id quod appetat: Aversionis, ne in id incidat quod aversetur. Is porro quem appetitio frustratur, infortunatus est: qui in id incidit quod aversatur, calamitosus. Itaque si ea solum aversere, quæ eorum naturæ, quæ in tua potestate sunt, repugnant; in eorum, quæ aversaris, nihil incides. At si morbum averseris, aut mortem, aut inopiam, calamitatem subibis.

CAP. VII.

AVersationem igitur ab iis rebus amovebis omnibus quæ in nobis sitæ non

δ'.

ΤΗλικούτων ὢν ἐφιέμενον, μέμνησο ὅτι ἐ δεῖ μεζόνως κεκινημένον ἄπεισθαι αὐτῆς· ἀλλὰ τὰ μὲ ἀφίεναι παντελῶς, τὰ δὲ ὑποπίπτειν σὸς τὸ παρόν. ἐὰν δὲ ᾖ ταῦτα θέλῃς, καὶ ἄρχειν καὶ πλουτεῖν, τυχὸν μὲν οὐδ' αὐτῆς τέτων τύχῃ, διὰ τὸ καὶ τῆς πρωτέρων ἐφίεσθαι. πάντως γε μὲν ἐκείνων ἀποτύχῃ δ' ὧν μόνων εὐδαιμονία καὶ ἐλευθερία παρέγεται.

ε'.

ΕΠὶ ὃς ἂν πάσῃ φαντασίᾳ πρόχειρα μελέτα ὀπιλέγειν, ὅτι φαντασία εἶ, ᾗ ἐ πάντως τὸ φαινόμενον. ἔπειτα ἐξέταζε αὐτὴν, ᾗ δοκίμαζε τύτοις τοῖς κανόσιν οἷς ἔχεις. πρῶτον δὲ τύτῳ, ᾗ μάλισα, πότερον περὶ τὰ ἐφ' ἡμῖν ὄζιν, ἢ περὶ τὰ μὴ ἐφ' ἡμῖν· καὶ ἂν περί τι τῶν μὴ ἐφ' ἡμῖν ᾖ, πρόχειρον ἔστω τὸ, διότι οὐδέν πρός σε.

ς'. [β'.]

ΜΕμνησο ὅτι ὀρέξεως μὲ ἐπαγγελία, τὸ ὀπτυχεῖν ἔ ὀρέγῃ· ἐκκλίσεως δ' ἐπαγγελία, τὸ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς ἐκεῖνο ὃ ἐκκλίνεται. ᾗ ὁ μὲ ὀρέξει ἀποτυχάνων, ἀτυχὴς· ὁ δὲ ἐκκλίσει περιπίπτων, δυτυχής. ἂν μόνα οὖν μόνα ἐκκλίνῃς τὰ κατὰ φύσιν τῆς ὄντα σοι, οὐδενὶ ὧν ἐκκλίνεις περιπεσῇ· νόσον δ' ἂν ἐκκλίνῃς, ἢ θάνατον, ἢ πενίαν, οὐ τυχήσεις.

ζ'.

ΑΡον οὖν τῷ ἔκκλισιν ἀπὸ πάντων τῆς ἐφ' ἡμῖν, καὶ μετάθες ὅτι τὰ κατὰ φύσιν

τ ἐφ' ἡμῖν· τὴν ὄρεξιν ὃ παντελῶς ὀλῆ τῆ παρόντος ἄνελε· ἄν τε γὰρ ὀρέγῃ τῆς ἀκ ἐφ' ἡμῖν πνος, ἀπυχεῖν ἀνάγκη· τῆς δ' ἐφ' ἡμῖν, ὅσων ὀρέγεσθαι καλὸν ἂν ἀδὲν ὠφέπω σοὶ πάρεστι. μόνῳ ὃ τῷ ὁρμᾶν καὶ ἀφορμᾶν χρῶ, κύφως μήτοι, καὶ μετ' ἀπροαιρέσεως, καὶ ἀνειμένως.

κ'. [γ'.]

ΕΦ' ἑκάστου τῆς ψυχαγωγούντων, ἢ χρείαν παρεχόντων, ἢ στεργομένων, μέμνησο ἐπιλέγειν ὁποῖόν ὅστι, ἀπὸ τῶν σμικροτάτων ἀρχόμενος. ἂν χύτραν στέργῃς, ὅτι χύτραν στέργεις· καταγείσης γὰρ αὐτῆς ἀ ταραχθήσῃ. ἂν παιδίον σαυτοῦ καταφιλῇς, ἢ γυναῖκα, ὅτι ἄνθρωπον καταφιλεῖς· ἀποθανόντος γὰρ αὐτοῦ ἀ ταραχθήσῃ.

λ'. [δ'.]

ΟΤαν ἄψασθαί τινος ἔργου μέλλῃς, ἀπομίμνησκε σαυτὸν, ὁποῖόν ὅστι τὸ ἔργον. ἐὰν λουόμενος ἀπίῃς, πρόβαλε σαυτῷ τὰ γινόμενα ἐν βαλανείῳ· τοὺς ἀποξέοντας, τοὺς ἐκχρωμένους, τοὺς λοιδοροῦντας, τοὺς κλέπτοντας. κοὴ ὅπως ἀσφαλέστερον ἄψῃ τοῦ ἔργου, ἐὰν ὁπλέγῃς, ὅτι θέλω λόσασθαι θέλω, καὶ τὴν ἐμαυτοῦ προαίρεσιν κτ' φύσιν ἔχουσ τηρῆσαι. κοὴ ὡσαύτως ἐφ' ἑκάστου ἔργου. ὅτω γὰρ, ἄν τι πρὸς τὸ λόσασθαι γένηται ἐμποδὼν, πρόχειρον ἔσται, δίοτι ἀ τοῦτο ἤθελον μόνον, ἀλλὰ καὶ τ' ἐμαυτοῦ προαίρεσιν κτ' φύσιν ἔχουσ τηρῆσαι. ἀ τηρήσω δ, ἐὰν ἀναγκαῖον πρὸς τὰ γινόμενα.

Ταράττει

non ſunt: atque in eas transferes quæ naturæ eorum, quæ noſtri arbitrii ſunt, repugnant. Appetitionem autem hoc tempore prorſus auferto, nam ſi ea quæ noſtri arbitrii non ſunt, deſideraris, fruſtrari neceſſe erit. Ea vero quæ nobis parent, quatenus recte poſſint expeti, nondum es aſſecutus. Sed eo tantum utitor motu animi, quo vel accedas ad eas res, vel ab iiſdem recedas; verum leviter, & cum exceptione, & remiſſe.

CAP. VIII. [Cap. 3.]

SIngulis in rebus, quæ vel delectant, vel uſui ſerviunt, vel diliguntur, memento conſiderare cujuſmodi ſint; exorſus à minutiſſimis. Si ollam diligis, te ollam diligere: nam ea contracta non perturbaberis. Si filiolum, aut uxorem, hominem à te diligi: nam eo mortuo non perturbaberis.

CAP. IX. [Cap. 4.]

OPus aliquod aggreſſurus, ipſi tibi ſubjicito, cujuſmodi ſit illud opus. Si lavatum abieris, ea tibi proponito quæ fiunt in balneo: alios perfundi, alios loco pelli, alios convicia facere, alios furari. Sic tutius rem aggredieris, ſi ipſi tibi dixeris: Et ſtatim lavabo, & meum inſtitutum naturæ congruens conſervabo. Eodemque modo in unoquoque negotio. Sic enim, ſi quid impedimento lavationi tuæ fuerit, in promptu erit; Equidem non hoc ſolum volui, ſed & inſtitutum meum, naturæ conſentaneum, tueri volui. Neque vero tuebor, ſi ea quæ fiunt, ægre tulero.

CAP.

CAP. X. [Cap. 5.]

HOmines perturbantur, non rebus, ſed iis quas de rebus habent opinionibus. Verbi cauſa: Mors non eſt malum, alioquin enim & Socrati ita viſum eſſet; ſed opinio de morte, quæ malum eam facit. Cum igitur impedimur, aut diſtrahimur, non alios culpemus, ſed noſmetipſos, hoc eſt, noſtras opiniones. [Cap. 6.] Alios accuſare in calamitate ſua, hominis eſt ineruditi: ſeipſum, ejus qui erudiri cœpit: nec ſe, nec alium, eruditi.

CAP. XI. [Cap. 7.]

NUlla aliena præſtantia efferaris animo. Si equus ſemet jactans diceret, Sum pulcher: ferendum eſſet. Tu vero cum inſolenter gloriaris, te pulchrum equum habere: ſcito, equo te bono ſuperbire. Quid igitur eſt tuum? Uſus viſorum. Quapropter cum in uſu viſorum ita moratus fueris, quemadmodum natura poſtulat, tum effereris. Tum enim aliquo tuo bono lætaberis.

CAP. XII. [Cap. 8.]

QUemadmodum in navigatione, ſubducto navigio, ſi aquatum exieris, obiter fortaſſis etiam cochleolam colliges, aut bulbum: animo autem in navigium intento eſſe oportet, ac continenter ſollicito, ne te gubernator vocet: quod ſi vocârit, ea omnia relinquere, ne vinctus, tanquam oves in navim conjiciaris: ita etiam in vita, ſi tibi vice cochleæ aut bulbi, detur uxorcula

ι'. [ε'.]

ΤΑράσσει τὺς ἀνθρώπους, ὰ τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν πραγμάτων δόγματα. οἷον, θάνατος φόβερὸν, εἰπερ καὶ Σωκράτη ἔφαινετο· ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ θανάτου, ὅτι φοβερὸν, ἐκεῖνο τὸ φοβερόν ἐστιν. ὅταν ἔν τινι ἐμποδιζώμεθα, ἢ ταραττώμεθα, μηδέποτε ἄλλοις αἰτιώμεθα, ἀλλ' ἑαυτοῖς, τουτέστι τοῖς ἑαυτῶν δόγμασι. [ς'.] Ἀπαιδεύτου ἔργον, τὸ ἄλλοις ἐγκαλεῖν, ἐφ' οἷς αὐτὸς πράττει κακῶς· ἠρξωμένου παιδεύεσθαι, τὸ ἑαυτῷ πεπαιδεῦσθαι, τὸ μήτ' ἄλλῳ, μήθ' ἑαυτῷ.

ια'. [ζ'.]

ΕΠὶ μηδενὶ ἐπαρθῇς ἀλλοτρίῳ πλεονεκτήματι. εἰ ὁ ἵππος ἐπιρρόμενος ἔλεγε ἀι, ὅτι, καλός εἰμι, οἰστὸν ἂν ἦν· σὺ δὲ ὅταν λέγῃς ἐπιρρόμενος, ὅτι ἵππον καλὸν ἔχω, ἴσθι ὅτι ὀπὶ ἵππῳ ἀγαθῷ ἐπαίρῃ. τί οὖν ἐστι σόν; χρῆσις φαντασιῶν· ὥστ' ὅταν ἐν χρήσει φαντασιῶν τῇ φύσιν χρῆς, τότε καὶ τὰ ἐπαρθήσῃ. τότε γὸ ὀπὶ σῷ τινι ἀγαθῷ ἐπαρθήσῃ.

ιβ'. [η'.]

ΚΑθάπερ ἐν λιμένι, ἐπὶ πλοίῳ καθορμισθέντος, ἂν ἐξέλθῃς ὑδρεύσασθαι, ὁδὸν μὲν παρεργὸν ὄψει κόχλιόν τινα καὶ σκύαθον, ἢ βολβάριον· τετάσθαι δὲ δεῖ τὴν διάνοιαν ὀπὶ τὸ πλοῖον, καὶ συνεχῶς ὀπιστρέφεσθαι, μήποτε σε ὁ κυβερνήτης καλέσῃ· καὶν καλέσῃ πάντα ἐκεῖνα ἀφιέναι, ἵνα μὴ δεδεμένος ἐμβληθῇς, ὡς τὰ σκεύεσθαι· ὕτω καὶ ἐν τῷ βίῳ, ἐὰν δίδωται ἀντὶ γυναικαρίου καὶ κοχλιδίου γυναικείου

γαμικὸν καὶ παιδίον, ἀδὲν κωλύσει· ἐὰν δὲ ὁ κυβερνήτης καλέσῃ, τρέχε ὅπῃ τὸ πλοῖον, ἀφεὶς ἐκεῖνα πάντα, μηδὲν ὑπεστρεφόμενος· ἐὰν δὲ γέρων ἦς, μηδὲ ἀπαλλαγῆς ποτε τοῦ πλοίου μακρὰν, μήποτε κεκλημένος ἐλλίπῃς.

ιγ'. [γ'.]

ΜΗ ζήτει τὰ γινόμενα γίνεσθαι ὡς θέλεις· ἀλλὰ θέλε γίνεσθαι τὰ γινόμενα ὡς γίνεται, καὶ εὖ ποιήσεις. νόσος σώματός ἐστιν ἐμπόδιον· προαιρέσεως δὲ οὔ, ἐὰν μὴ αὐτὴ θέλῃ. χώλανσις, σκέλους ἐστὶν ἐμπόδιον, προαιρέσεως δὲ οὔ· καὶ τοῦτο ἐφ' ἑκάστῳ σοι ἐμπεπόδισται ὑπόλειπε. εὑρήσεις γὰρ αὐτὸ ἄλλου τινὸς ἐμπόδιον, σὸν δ' οὔ.

ιδ'. [δ'.]

ΕΦ' ἑκάστῳ σοι προσπίπτων, μέμνησο ὑπεστρέφων ὅπῃ σεαυτὸν ζητεῖν, τίνα δύναμιν ἔχεις πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτῶν. ἐὰν καλὸν ἴδῃς, ἢ καλύπτῃ, εὑρήσεις δύναμιν πρὸς ταῦτα ἐγκράτειαν. ἐὰν πόνος προσφέρηται, εὑρήσεις καρτερίαν· ἂν λοιδορία, εὑρήσεις ἀνεξικακίαν. καὶ οὕτως ἐθιζόμενόν σε, οὐ συναρπάσουσιν αἱ φαντασίαι.

ιε'. [ιά'.]

ΜΗδέποτε ὅπῃ μηδενὸς εἴπῃς, ὅτι ἀπώλεσα αὐτό, ἀλλ' ὅτι ἀπέδωκα. τὸ παιδίον ἀπέθανεν; ἀπεδόθη. τὸ χωρίον ἀφῃρέθη; ἀκὰν καὶ τοῦτο ἀπεδόθη; ἀλλὰ κακὸς ὁ ἀφελόμενος, τί δέ σοι μέλει, διὰ τίνος σε ὁ δοὺς ἀπῄτησε; μέχρι δ' ἂν δίδῳ, ὡς ἀλλοτρίῳ αὐτῷ ὀφείλω, ὡς τοῖς πανδοχείοις οἱ παριόντες.

Ε-

cula & puer: nihil impediet. At ſi gubernator vocarit, curres ad navim, relictis illis omnibus: neque reſpicies. Quod ſi ſenex es, cave unquam à nave recedas longius, ne quando vocatus, deficias.

CAP. XIII. [Cap. 9.]

NE poſtules, ea quæ fiunt, arbitratu tuo fieri; ſed, ſi ſapis, ita fieri quæque velis, ut fiunt. Morbus eſt corporis impedimentum, inſtituti non item niſi ipſe velis. Claudicatio pedis eſt impedimentum; inſtituti non item. Quod ſi ſingulis in rebus, quæ incidunt, conſideraris; invenies eas alterius cujuſpiam rei, non tui, eſſe impedimentum.

CAP. XIV. [Cap. 10.]

QUicquid inciderit, in eo momento, ad te converſus, inquirere, qua facultate iis ad uſum ejus inſtructus. Si quem formoſum, formoſamve videris; ad eam rem temperantiæ facultas *in promptu erit. Si labor objectus fuerit, tolerantiam reperies. Si convicium, patientiam invenies. Quod ſi te ita conſuefeceris, viſis non obtemperabis.

CAP. XV. [Cap. 11]

NUnquam te quicquam perdidiſſe dicito, ſed reddidiſſe. Filiolus obiit? redditus eſt. Prædium eſt ereptum? an non id quoque eſt redditum? At improbus eſt qui irripuit. Quid id tua refert, per quem, is qui dederat abs te repetierit? Sed quamdiu conceſſerit, tanquam alienum id curato, ut cauponam viator.

Si

CAP. XVI. [Cap. 12.]

SI quid proficere ſtudes, iſtiuſmodi cogitationes miſſas facito. Si mea neglexero, non erit unde vivam. Niſi puerum caſtigaro, malus erit. Præſtat enim perire fame, timoris ac moleſtiæ expertem, quam copiis omnium rerum circumfluentem, animo vivere perturbato. Et puerum malum eſſe præſtat, quam te infelicem.

CAP. XVII.

A Parvis igitur auſpicare. Oleum effunditur? villum ſurripitur? ſubjice tibi: Tanti vænit tranquillitas tanti conſtantia: gratis autem nihil acquiritur. Cum vero puerum vocas, fieri poſſe cogita, ut præſto non ſit: &, ut ſit, nihil agat ex animi tui ſententia. Neque vero ei tam bene ſit ut tuarum perturbationum habeat ille poteſtatem.

CAP. XVIII. [Cap 13.]

SI quid proficere vis, ne recuſa, quo minus ob res externas amens & fatuus habearis. Ne quid ſcire videri velis. Quod ſi quis aliis eſſe videaris: ipſe tibi diffidito. Scito enim, facile non eſſe inſtitutum tuum in eo ſtatu, qui ſit naturæ conſentaneus, conſervare, & res externas amplecti: ſed aliter non poſſe fieri, quin i, alterum qui curet, alterum negligat.

CAP. XIX. [Cap. 14.]

SI in id ſtudes, ut liberi tui, uxor, amici, perpetuo vivant & floreant, ſtultus es. Nam quæ in tua poteſtate non ſunt, ea in poteſtate tua eſſe vis, & aliena eſſe tua. Sic etiam, ſi puerum peccare non vis

ſtultus

ις'. [16'.]

ΕΙ περσκόψαι θέλεις, ἄφες τὰς τοιάυτας ἀλογισμίας· ἐὰν ἀμελήσῃς σὺ ἐμοὶ, οὐχ ἕξω ἀφροφάς· ἐὰν μὴ κολάσω σ' παῖδα, πονηρὸς ἔσομ. χρεῖαν γὸ λιμῷ ἀποθανεῖν, ἄλυπον καὶ ἀφοβον γινόμενον, ἢ ζῆν ἐν ἀφθόνοις ταραττόμενον· χρεῖηόν σ' τον παῖδα κακὸν εἶ), ἢ σε κακοδαίμονα.

ιζ'.

ΑΡξαι τοιαρουῶ ἀπὸ σοῦ μικρῶν. ἐκχεῖται τὸ ἐλάδιον; κλέπτεται οἰνάειον; ὀπίλεγε, ὅτι, τοσάτε πωλεῖται ἀπάθεια, τοσάτε ἀταραξία· περῖνα δ' ἀδὴν περινέται. ὅταν δ' καλῆς σ' παῖδα, ἐνδυμῶ ὅτι δύαται μὴ ὑπακῶσαι· καὶ ὑπακύσας, μηδὲν ποιῆσαι ὧν θέλεις. καὶ ἐχ ὕτως ἔχω αὐτῷ καλῶς, ἵνα ἐσ' ἐκείνῳ σ', τὸ σε ταραχθῶαι.

ιή. [17'.]

ΕΙ περσκόψαι θέλεις, ὑπόμεινον ἕνεκα τοῦ ἐκτὸς ἄνες δόξαι, καὶ ὀλίδιον. μηδὲν βέλτι δοκεῖν ὀπίσωθεν. καὶν δόξῃς πσὶν εἶναί πς, ἀπίστει σεαυτῷ. ἴσθι γὸ, ὅτι ὁ ῥᾴδιον, καὶ σ' περαίρεσιν σ' σεαυτῆ χσ' φύσιν ἔχυσ' φυλάξαι, καὶ τὰ ἐκτός· ἀλλὰ σ' ἑτέρε ὀπιμελόμενον, σ' ἑτέρε ἀμελῆται, πᾶσα ἀνάλκη.

ιθ'. [18'.]

ΑΝ θέλῃς τὰ τέκνα σε, καὶ σ' γυναῖκα, καὶ τὰς φίλας σε παύτοτε ζῆν. ὀλίδιον εἶ· τὰ γὸ μὴ ὀπί σοι θέλεις ὀπί σοι εἶ), καὶ τὰ ἀλλότρια, σὰ εἶ)· ὅπω καὶν σ' παῖδα θέλῃς μὴ ἀ-

μὴ πταίειν, μωρὸς εἶ. θέλεις γὰρ τὴν ἀκίνητον μὴ εἶναι κακίαν, ἀλλ' ἄλλό τι. ἂν δὲ θέλῃς ὀρεγόμενον μὴ ἀποτυγχάνειν, τοῦτο δύνασαι. τοῦτο ἂν ἄσκει, ὃ δύνασαι.

κ'.

Κτεῖνε ἐκείνην τὴν, ὃ σὺ ἀπ' ἐκείνης θελομένων, ἢ μὴ θελομένων, ἔχων τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ ἀφελεῖσθαι ἢ ἀφελεῖσθαι. ὅστις οὖν ἐλεύθερον εἶναι βούλεται, μήτε θελέτω τι, μήτε φοβείτω τι σὺ ἐπ' ἄλλοις· εἰ δὲ μή, δουλεύειν ἀνάγκη.

κα'. [ιη'.]

Μέμνησο, ὅτι ὡς ἐν συμποσίῳ, δεῖ σε ἀναστρέφεσθαι. πῶς φέρεται γίνονέ τι κατά σέ; ἐκλείναν ἀπὸ χεῖρα, κοσμίως μετάλαβε. παρέρχεται; μὴ κάτεχε. ὅπου ἥκει; μὴ ὀπίσαλε ποίησον τὴν ὄρεξιν. ἀλλὰ ἀφίμενε μέχρις ἂν ἥκῃ κατά σε. ἔτω πρὸς τέκνα, ἔτω πρὸς γυναῖκα, ἔτω πρὸς ἀρχάς, ἔτω πρὸς πλοῦτον, καὶ ἔσῃ ποτὲ ἄξιον σῶν θεῶν συμποτῆς. ἂν δὲ καὶ ἀφαιρῶνται σοι μὴ λάβῃς, ἀλλ' ὑπερίδῃς, τότε οὐ μόνον συμποτῆς σῶν θεῶν ἔσῃ, ἀλλὰ καὶ συναρχων. οὕτω γὰρ ποιῶν Διογένης καὶ Ἡράκλειτος, καὶ οἱ ὅμοιοι ἄξιως θεῖοί τε ἦσαν, καὶ ἐλέγοντο.

κβ'. [ιθ'.]

Ὅταν κλαίοντα ἴδῃς τινὰ ἐν πένθει, ἢ ἀποθνήσκοντα τέκνα, ἢ ἀπολωλεκότα τὰ ἑαυτοῦ, πρόσεχε, μή σε φαντασία συναρπάσῃ, ὡς ἐν κακοῖς ὄντος αὐτοῦ, τοῖς ἔκτος· ἀλλ' εὐθὺς διαίρει παρὰ σαυτῷ, καὶ λέγειν ἕτω πρόχειρον,

ſtultus es. Id enim poſtulas, ut vitium non ſit vitium, ſed quiddam aliud. At ſi eo quod appetis, fruſtrari non vis: hoc quidem potes. Ergo, quod potes, in uſum voca.

CAP. XX.

CUjuſque dominus is eſt, qui ea quæ cupit vult, aut non vult, poteſtatem habet vel conſervandi, vel eripiendi. Quiſ quis igitur liber eſſe volet, neque cupiat quicquam, neque averſetur, eorum quæ penes alios ſunt. Sin minus, ſervire neceſſe erit.

CAP. XXI. [Cap. 15.]

MEmento, ſic in vita eſſe verſandum, tanquam in convivio. Si quid circumferendo ad te pervenerit, porrecta manu partem modeſte capito. Præterit? Ne detine. Nondum adeſt? Ne longe appetitum extendito: ſed expecta, dum ad te perlatum fuerit. Sic erga liberos, ſic erga conjugem, ſic erga magiſtratus, ſic erga divitias ſi affectus fueris; aliquando dignus eris convivio Deorum. At vero ſi oblata etiam non acceperis, ſed deſpexeris, non conviva Deorum modo, ſed & imperii conſors eris. Sic enim cum facerent, Diogenes, Heraclitus, & ſimiles, merito divini ut erant, ita & dicebantur.

CAP. XXII. [Cap. 16.]

CUm ejulantem quempiam videris in luctu, ſive peregre profecto filio, ſive rebus amiſſis: cave ne te viſum illud moveat, ut exiſtimes verſari eum in malis ob externa; ſed ſtatim ipſe tecum diſtinguito, ſitque in promptu ut dicas: Iſtum affligit

non caſus ille (alium enim non affligit) ſed concepta de eo opinio. Ac oratione quidem tua ejus perturbationi ſubſervire ne dubita; atque adeo, ſi res ita tulerit, congemiſcere. Cavebis autem, ne intrinſecus etiam congemiſcas.

CAP. XXIII. [Cap. 17.]

ACtorem eſſe fabulæ talis, qualis magiſtro probata fuerit, te memento: ſi brevis, brevis; ſi longa, longæ. Si mendicum agere te voluerit; face eam quoque perſonam ingenioſe repræſentes. Ita ſi claudum, ſi principem, ſi plebeium. Hoc enim tuum eſt, datam perſonam bene effingere: eam autem eligere, alterius.

CAP. XXIV. [Cap 18.]

SI corvus inauſpicatum crocitarit, ne te viſum illud moveat, ſed ipſe tecum divide ſtatim, & dic: Nihil iſtorum mihi portenditur: ſed aut corpuſculo meo, aut reculæ meæ, aut exiſtimationi, aut liberis aut uxori: mihi autem fauſta omnia portenduntur, ſi ego voluero. Quicquid enim iſtorum acciderit, ex eo penes me eſt fructum ut capiam.

CAP. XXV. [Cap. 19.]

INvictus eſſe potes, ſi in nullum certamen deſcendas quod vincere tui arbitrii non eſt.

CAP. XXVI.

SI quem eximiis honoribus affectum, aut ampla poteſtate præditum, aut alioqui florentem videris; vide ne quando beatum illum prædices, viſorum impetum ſecutus.

ρον, ὅπ τῶτον θλίβει, ἀ τὸ συμβεβηκὸς, ἄλλον γὰρ ἀ θλίβει, ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τότε. μέχρι μόν τοι λόγε μὴ ὄκνει συμπαθεῖν αὐτῷ, κἂν ἄτω τύχῃ, σωπηγενάξαι. πρόσεχε μόν τοι, μὴ κἀ ἔσωθεν σωπηγενάξῃς.

κγ'. [κγ'.]

ΜΕμνησο, ὅπ ὑποκειτὴς εἶ δράματος, οἷε ἂν θέλῃ ὁ διδάσκαλος. ἂν βραχύ, βραχέος· ἂν μακρὸν, μακρᾶ· ἂν πλωχὸν ὑποχείναδαί σε θέλῃ, ἵνα κἀ τῶτον εὐφυῶς ὑποχρίνῃ· ἂν χωλὸν, ἂν ἄρχοντα, ἂν ἰδιώτ͂ν. σὸν γὰρ τῶτ' ἔτι, τὸ δοθὲν ὑποχρίναδαι πρόσωπον καλῶς· ἐκλέξαδαι δ' αὐτὸ, ἄλλε.

κδ'. [κδ'.]

ΚΟραξ ὅταν μὴ αἴσιον κράξῃ, μὴ συναρπαζέπω σε ἡ φανταςία, ἀλλ' ἀθὺς ἀφίρει σεαυτὸν, κἀ λέγε· ὅπ τάτων ἐμοὶ ἀδὲν ὄφελος σεαυτῷ, κἀ πρὸ σωματίῳ μν, ἢ πρὸ κλησιδίῳ μν, ἢ πρὸ δοξαρίῳ, ἢ τοῖς τέκνοις, ἢ τῇ γυναικί· ἐμοὶ γὰρ πάντα αἴσια σημαίνεται, ἐαν ἐγὼ θέλω. ὅ, τι γὰρ αὖ τάτων ὑποβαίνῃ, ἐπ' ἐμοί ὄζιν, ὠφελησθῆναι ἀπ' αὐτῦ.

κε'. [κε'.]

ΑΝίκητος εἶναι δυνάσει, ἐαν εἰς μηδένα ἀγῶνα καταβαίνῃς, ὃν μὴ ἔζιν ὄζί σοι νικῆσαι.

κς'.

ΟΡα μήποτε ἰδών τινα περιπεμμένον, ἢ μεγαλοδυναμέμενον, ἢ ἄλλως εὐδοκιμέντα, μακαρίσῃς, ὑπὸ τ͂ φαντασίας συναρπασθείς, ἐαν

γὸ ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν ἡ ὑσία ἢ ἀπαθὴς ἦ, ὅτε ὁ φθόνος, ὅτε ζηλοτυπία χώραν ἕξει· σὺ δ' αὐτὸς ὦ ςρατηγὸς, ἢ πρύτανις, ἢ ὕπαλος ἔῃ θελήσεις, ἀλλ' ἐλεύθερος. μία δ' ὁδὸς πρὸς ταῦτα, καταφρόνησις τῆς ὡ ἐφ' ἡμῖν.

κζ'. [κ'.]

ΜΕμνησο, ὅτι ὀχ ὁ λοιδορῶν ἢ τύπτων ὑβρίζει, ἀλλὰ τὸ δόξμα τὸ περὶ τέτων, ὡς ὑβριζόντων. ὅταν ὦν ἐρεθίσῃ σέ τις, ἴσθι ὅτι ἡ σὴ σε ὑπόληψις ἠρέθισε. τοιαρὼν ἐν πρώτοις πειρῶ μὴ συναπάγεσθαι. ἂν γὸ ἅπαξ χρόνε λάβῃς τύχης, ξᾳον κρατήσεις σεαυτοῦ.

κη'. [κα'.]

ΘΑνατος, ἡ φυγὴ, καὶ πάντα τὰ δεινὰ φαντάσμαθ', πρὸ ὀφθαλμῶν ἔςω σοι καθ' ἡμέραν· μάλιςα δὲ πάντων ὁ θάνατος. καὶ ὀδὲν ὀδέποτε ταπεινὸν ἐνθυμηθήσῃ, ὅτε ἄγαν ὀπιθυμήσεις τινός.

κθ'. [κβ'.]

ΦΙλοσοφίας ὀπιθυμεῖς; προγυμνάζε αὐτόθεν, ὡς καταγελασόμενος, ὡς καταμωκησομένων σε πολλῶν, ὡς ἐρέντων, ὅτι, ἄφνω φιλόσοφος ἡμῖν ἐπανῆλθε, καὶ πόθεν ἡμῖν αὕτη ἡ ὀφρύς; σὺ δὲ ὀφρῶ μὲ μὴ χῆς· τῆς δ' ῥητίνης σοι φαινομένης ὕτως ἔχε· ὡς ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμένος εἰς ταύτην τὴν τάξιν. μέμνησο δ' ὅτι ἐὰν μὲ ἐμμείνῃς τοῖς αὐτοῖς, οἱ καταγελῶντές σε πρό-

cutus. Nam ſi in rebus noſtræ poteſtati ſubjectis vis tranquillitatis conſtiterit, nec invidia nec æmulatio locum habebit; tuque ipſe non imperator, non ſenator, non conſul eſſe voles, ſed liber. Ad eam autem rem via unica eſt: eorum, quæ in poteſtate noſtra non ſunt, contemptio.

CAP. XXVII. [Cap 20.]

MEmento, non eum qui convicietur aut verberet, auctorem eſſe contumeliæ: ſed opinionem de eis, tanquam contumeliosis, conceptam. Cum igitur te quiſpiam irritarit, opinione tua te irritatum eſſe ſcito. Quapropter in primis operam dato, ne viſa tibi aſſenſum extorqueant. Nam ſi ſemel tempus & moram impetraris, facilius ipſe tibi imperabis.

CAP. XXVIII. [Cap.21.]

MOrs & exilium, & omnia quæ in malis habentur, ob oculos tibi quotidie verſentur: omnium vero maxime mors. Sic nihil unquam humile cogitabis, nec impenſe cupies quicquam.

CAP. XXIX. [Cap.22.]

SApientiæ ſtudium ſuſcipere cupis? Statim te para, quaſi futurum ſit ut derideare: ut multi te ſubſannent: ut dicant, te ſubito philoſophum extitiſſe: ut rogent, unde ſupercilium iſtud? Tu autem ſupercilium ne habeto: ea vero quæ optima tibi videbuntur, ſic teneto, quaſi à deo ſis in ea ſtatione collocatus. Cæterum memento, te, ſi in eodem ſtatu permanſeris, iis tandem admirationi fore, qui te prius deriſerunt.

runt. Sin eis ſuccubueris, dupliciter fore deridendum.

CAP. XXX. [Cap. 23.]

SI quando acciderit ut foras promineas, & alicui placere cupias; te de ſtatione tua dejectum eſſe ſcito. Quare in omnibus rebus illud tibi ſatis ſit, te eſſe philophum. Sin alicui etiam videri philoſophus cupis; tibi videre, idque tibi ſatis eſto.

CAP. XXXI. [Cap. 24.]

IStæ cogitationes ne te crucient, fore ut ſine honore vivas, & nullo ſis loco. Nam ſi honore carere malum eſt: nihilo magis per alium in malo eſſe potes, quam in vitio. Nunquid igitur tui muneris eſt imperio potiri? aut ad convivium adhiberi? Nequaquam. Quei igitur ea jam erit ignominia? quei nullo uſquam loco eris, quem in iis ſolis aliquem eſſe oportet, quæ penes te ſunt, in quibus vel ſummo loco eſſe potes? At nihil opis amicis feres. Quo pacto iſtud accipis? non argentum abs te habituri ſunt? nec eos in Romanam civitatem aſcribes? Et quis tibi dixit, ea penes nos eſſe, & non aliena munera? Quis vero id alteri præſtet, quo ipſe careat? Parato ergo, aiunt, ut & nos habeamus. Si parare queo, conſervata verecundia, & fide & animi magnitudine, voſque ejus rei viam oſtenderitis, parabo. Sin id poſtulatis, ut bona ego mea perdam, quo vos ea, quæ in bonis non ſunt acquiratis: videte ipſi quam iniqui ſitis, & temerarii. Utrum vero præoptatis? Pecuniamne, an amicum verecundum & ſincerum? Ad hoc igitur adjumento

πρότερον, ἢ τί σε ὕστερον θυμάσεσθαι· ἐὰν δ' ἀπαθὴς αὐτῆς, ἁπλῶν πρόσληψιν καταγέλωτα.

λ'. [κγ'.]

ΕΑν ποτέ σοι γένηται ἔξω σαφῶσαι, πρὸς τὸ βελτιῶσαι ἀρέσαι τινὶ, ἴσθι ὅτι ἀπώλεσας τὸν ἔνδοθεν. ἀρκῶ σὺ ἐν παντὶ τῷ ἔξω φιλόσοφος· εἰ δὲ μὴ δόκει βάλει, τῷ ἔξω σαυτῷ φαίνου, καὶ ἱκανὸς ἔσῃ.

λα'. [κδ'.]

ΟΤποί σε οἱ ἀλογισμοὶ μὴ θλιβέτωσαν· ἄπιμι ἐγὼ βιώσομαι, καὶ ἀδεὴς ἀδαμᾶς εἰ γὰρ ἡ ἀπιμία ἔστι κακὸν, ἀδύνατον ἐν κακῷ εἶναι· ἀλλ' ἄλλον ἢ μᾶλλον ἢ ἐν αἰσχρῷ. μή τι ἔστιν τὸ σὸν ἔργον ἔστιν τὸ ἀρχῆς τυχεῖν, ἢ παρελήφθαι ἐφ' ἑστίασιν; ἀδαμῶς. πῶς οὖν ἔτι τοῦτ' ἔστιν ἀπιμία; πῶς δὲ ἀδεὴς ἀδαμᾶς ἔσῃ, ὃν ἐν μόνοις εἶναί σπα δεῖ τοῖς ὅσοι σοι, ἐν οἷς ἔξεσί σοι ἔστι πλείστα ἀξίωμα; ἀλλὰ σοι οἱ φίλοι ἀβοήθητοι ἔσονται. τί λέγεις τὸ ἀβοήθητοι; ἐχ ἕξουσι ὅθεν σε ἀρύσειαν; ἀδὲ πολίτας Ρωμαίων αὐτὸς ποιήσεις; πῶς οὖν σοι εἶπεν ὅτι ταῦτα πάντα ἐφ' ἡμῖν ὄντα, ἐχὶ δὲ ἀλλότρια ἔργα; πῶς ἂν δέναι δύνατα ἕτερά ἃ μὴ ἔχει αὐτός; κλῆσαι οὖν, φασὶν ἵνα καὶ ἡμεῖς ἔχωμεν. εἰ δύναμαι κλῆσαθαι, πρῶν ἐμαυτὸν ἀδήμονα, καὶ πιστὸν, καὶ μεγαλόφρονα, δείκνυέτε τὴν ὁδόν, καὶ κλήσομαι. εἰ δ' ἐμὲ ἀξιεῖτε ταλαντὰ τὰ ἐμαυτῆ ἀπολέσαι, ἵν' ὑμεῖς τὰ μὴ ἀγαθὰ ποιήσησθε, ὁρᾶτε ὑμεῖς, πῶς ἄνισοί ἐστε, καὶ ἀγνώμονες. τί δὴ καὶ βέλεσθε μᾶλλον; ἀρύσειον, ἢ φίλον πιστὸν καὶ αἰδήμονα; εἰς τοῦτο ἔν μοι μᾶλλον συλλαμβάνετε,

κη'

καὶ μὴ δι' ὧν ἀποβαλῶ αὐτὸ ταῦτά με ποιήσειν ἀξιοῦτε. ἀλλ' ἡ παῤῥὶς, ὅσον ἐπ' ἐμοί, φησιν, ἀβοήθητος ἔσται. πάλιν, ποίαν γὰρ ταύτην βοήθειαν; σοὶς ἄχ' ἕξει διά σε, ὅτε βαλανεῖα; ἢ πῶς τοῦτο; ὑδρὶς γὰρ ὑποδήματα ἔχει διὰ τὴν χαλκέα, ἀσπὶς δ' ὅπλα διὰ τὴν σκυτέα. ἱκανὸν δὲ, ἐὰν ἕκαστος ἐκπληρώσῃ τὸ αὐτοῦ ἔργον. εἰ δὲ ἄλλον τινὰ αὐτῇ κατεσκεύαζες πολίτην παρὰ τὸν αἰδήμονα, ὠφέλει ἂν αὐτὴν ὠφέλειάς; ναί. πόθεν δὲ σὺ αὐτὸς ἀνωφελὴς ἂν εἴης αὐτῇ. τίνα δῆτα, φησὶ, χώραν ἔξω ἐν τῇ πόλει; ἵνα ἂν δύνῃ, φυλάττων ἅμα τὸν παρὰ τὸν αἰδήμονα. εἰ δ' ἐκείνῳ ὠφελεῖν βουλόμενος, ἀποβαλεῖς ταῦτα, τί ὄφελος ἂν αὐτῇ γένοιτο, ἀναιδὴς καὶ ἄπιστος ἀποτελεσθείς.

λζ'. [κε'.]

Προείμηταί σε τις ἐν ἑστιάσει, ἢ ἐν προσαγορεύσει, ἢ ἐν τῷ παραληφθῆναι εἰς συμβουλίαν; εἰ μὲ ἀγαθὰ ταῦτά ἐστι, χαίρειν σε δεῖ, ὅτι ἐπέτυχεν αὐτοῦ ἐκεῖνος. εἰ δὲ κακὰ, μὴ ἄχθου, ὅτι σὺ αὐτοῦ οὐκ ἐπέτυχες· μέμνησο δὲ ὅτι ὁ δυνάσθαι μὴ ταῦτα ποιῶν πρὸς τὸ τυγχάνειν τούτων ἐφ' ἡμῖν, ἐκείνων τ' ἴσων ἀξιοῦται. πῶς γὰρ ἴσον ἔχειν δυνάσθαι, ὁ μὴ φοιτῶν ἐπὶ θύρας τινὸς τῷ φοιτῶντι; ὁ μὴ παραπέμπων τῷ παραπέμποντι; ὁ μὴ ἐπαινῶν τῷ ἐπαινοῦντι; ἄδικος γὰρ ἔσῃ καὶ ἄπληστος εἰ μὴ περιέμενον ταῦτα ἐφ' οἷς ἐκεῖνα πεποίηκεν, περίεσῃ αὐτὰ βιαίως λαμβάνειν. ἀλλὰ πόσα πεποίηκε τὰ ἀγαθὰ θρίδακες; ὀβολοῦ, ἂν ὅπου τύχῃ. ἂν δέ τις περιέμενον τὸ ὀβολὸν, λάβῃ θρίδακας,

σὺ

mento mihi eſte; non autem poſtulate, ut ea faciam, per quæ illa ſim amiſurus. At enim patriæ per me nihil afferetur adjumenti. Cujuſmodi quæſo adjumentum? Porticus per te non habitura eſt? non balnea? Iſthuc vero quid eſt? neque enim calceos habet per fabrum ferrarium, neque arma per ſutorem. Satis autem fuerit, ſuo quemque fungi munere. At ſi quem alium ei civem inſtrueres integrum & verecundum, nihilne eam juvares? imo vero. Proinde ne tu quidem patriæ fueris inutilis. Quem ergo locum, inquis habebo in urbe? Quem poteris, integritate & verecundia conſervata. Sin illi profuturus, hæc abjeceris: quis ei tui fuerit uſus, qui impudens & perfidus evaſeris?

CAP. XXXII. [Cap. 25.]

EST tibi prælatus aliquis in convivio, aut ſalutatione, aut dandi conſilii officio? Siquidem iſta bona ſunt, gratulari debes illi, cui ea contigerunt. Sin mala, ne doleas te in ea non incidiſſe; ſed memento, cum ea non agas quibus illa parantur quæ in noſtra poteſtate non ſunt, fieri non poſſe ut eadem tibi tribuantur. Nam quî valebit tantum is qui fores non frequentat, atque is qui frequentat? qui non aſſectatur? atque is qui aſſectatur? qui non laudat, atque is qui laudat? Injuſtus igitur eris, & inexplebilis, ſi non numerato eo pretio, quo illa væneunt, gratis ea conſequi te poſtules. Age quanti væneunt lactucæ? Ponamus, obolo. Si quis igitur, obolo numerato, lactucas acceperit; tu autem,

tem, pretio non numerato, non acceperis; ne te deteriore conditione esse putes eo qui accepit. Ut enim lactucas habet ille, sic tu obolum non dedisti. Ad eundem quoque modum & hic se res habet. Non invitatus es ad convivium alicujus? Nec dedisti quanti vænit convivium. Vendit autem id convivator laudatione, vendit obsequio. Dato igitur pretium quanti vænit, si è re tua est. Quod si nec illa vis præstare, & hæc accipere: avarus es, & væcors. Nihil igitur cœnæ vice habes? imo habes: non laudasti quem noluisti: non toleraſti ejus insolentiam in ingressu.

CAP. XXXIII. [Cap. 26]

NAturæ propositum ex iis rebus, de quibus nulla inter nos controversia est, cognosci potest. Exempli gratia: Si vicini puer poculum aut quid aliud confregerit, in promptu illud statim est, ita fieri solere. Scito igitur, si & tuum confractum fuerit, eundum esse te oportere, qui fueris cum frangeretur alienum. Sic transfer ista ad majora. Filius alterius obiit, aut uxor? nemo est quin dicat, humanum id esse. Sin ipsi alicui id acciderit; statim, Hei mihi, inquit, me miserum. Meminisse autem oportebat, ut affecti simus, cum tale quippiam de aliis audimus.

CAP. XXXIV. [Cap. 27.]

QUemadmodum aberrandi causa meta non ponitur: sic nec mali natura in mundo existit. [Cap. 28.] Quod si corpus quidem tuum aliquis obvio cuipiam permitteret,

σὺ δὲ μὴ περιέρῃ μὴ λάβῃς, μὴ οὐκ ἔλαττον ἔχειν τοῦ λαβόντος· ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἔχει δρίσασθαι ὅπου σὺ τὸ ὀφειλόν, οὐ καὶ ἔδωκας. τὸ αὐτὸν δὴ τρόπον κἀνταῦθα. ὁ περιεκλ ῆσε ἐφ' ἑστίασίν τινα; ὃ γὰρ ἔδωκας τοῦτ' ἀπαίτει ποσοῦ πωλεῖ τὸ δεῖπνον· ἐπαίνου δ' αὐτὸ πωλεῖ, θεραπείας πωλεῖ. δὸς οὖν τὸ ἀμφέρον εἴ σοι λυσιτελεῖ τὸ πωλούμενον. εἰ δὲ καὶ ἐκεῖνα θέλεις μὴ περιΐεσθαι, καὶ ταῦτα λαμβάνειν, ἄπλαστος εἶ, καὶ ἀβέλτερος. ὃ δὲν ἔχεις αὐτὸ τοῦ δείπνου; ἔχεις μὲν ὃν· τὸ μὲν ἐπαινέσαι τοῦτον, ὃν καὶ ἤθελες τὸ μὴ ἀναχέσθαι αὐτοῦ ὀπὶ τῆς εἰσόδου.

λγ'. [κς'.]

ΤΟ βέλημα τῆ φύσεως καταμαθεῖν ὅζιν ἐξ ὧν ἀμφιρόμεθα πρὸς ἀλλήλους. οἷς, ὅταν τῷ γύτῳ παιδάριον καπάξῃ τὸ ποτήριον, ἢ ἄλλο τι, παρόχρον ὅζιν αὐδὺς λέγειν, ὅτι τῆμ γινομένων ὅζιν. ἴσθι δὲ ὅτι, ὅταν καὶ τὸ σὸν καπαγῇ, τοιοῦτον εἶναί σε δεῖ, ὁπῖον ὅταν καὶ τὸ τοῦ ἄλλου καπαγῇ. ὅπου μεταπίθει καὶ ὀπὶ τὰ μείζονα. τέκνον ἄλλου τεθνηκεν, ἢ γυνή; ἀνθείς ὅζιν, ὃς οἱ ἂν εἴποι, ὅτι ἀνθρώπινον. ἀλλ' ὅταν τὸ αὐτοῦ πηοῦ ἀποθανῇ, αὐδὺς, οἴμοι, τάλας ἐγὼ βαρᾶ. ἐκχεῖν δὲ μεμνᾶσθαι, τί παθόντα, ἢ παθόντας ἄλλον αὐτὸ ἀκούσαντες.

λδ'. [κζ'.]

ΩΣΠΕΡ σκοτὸς πρὸς τὸ ὑποπτυχεῖν ὁ πᾶσιν. ὕπως δὲ καὶ φύσις ἐν κόσμῳ γίνεται. [κη'.] Εἰ μὲ τὸ σῶμά σε ἐπέτρεπε πῆς πᾶ πα-

ἀπαιτήσαντι, ἠναιάκλεις ἄν. ὅπι δὲ σὺ τὸ γνώμιμον τὸ σεαυτῦ ὀπιβρέπεις τῷ τυχόντι, ἵνα, ἐὰν λοιδορήσηταί σοι, παραχθῇς ἐκείνῳ, καὶ συγχυθῇς, καὶ αἰσχυνῇ; τέτε ἕνεκα ἐφ' ἑαυτὸς ἔργα σκόπει τὰ καθηγέμονα καὶ τὰ ἀκόλεθα αὐτῦ, καὶ ὕπως ἔρχεται ἐπ' αὐτό. εἰ δὲ μὴ, τὸ μὲ προσέχειν πρεδύμως ἕξεις, μηδὲν τῶν ἐξῆς ἐντεδυμημένος. ὕστερον δὲ, ἀναφανέντων πιῶν αἰσχρῶν, αἰσχυνθήσῃ.

[κθ'.]

λε'.

ΘΕλεις ὀλύμπια νικῆσαι; κἀγὼ νὴ τὰς θεάς· κομψὸν γάρ ἐςιν· ἀλλὰ σκόπει καὶ τὰ καθηγέμονα, καὶ τὰ ἀκόλεθα· καὶ ὕπως ἅπλε τὸ ἔργον. δεῖ σ' ὠτακλεῖν, ἀναλκος τοφεῖν, ἀπέχεσθαι πιμμάτων, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκην, ἐν ὥρᾳ τεταγμένῃ, ἐν καύματι, ἐν ψύχει, μὴ ψυχρὸν πίνειν, μὴ οἶνον, ὡς ἔπυχεν. ἁπλῶς, ὡς ἰατρῷ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τὸ ὀπισάτῃ εἶτα εἰς τὸν ἀγῶνα παρέρχεσθαι· ἔνι δὲ ὅτε χεῖρα βλαβεῖν, σφρὸν στρέψαι, πολλοὺς ἀφιὼ καταπεῖν· ἐσθ' ὅτε καὶ μαστιγωθῆναι· καὶ μὴ ταῦτα πάντα νικηθῆναι. ταῦτα ὀπισκεφάμενος, ἐὰν ἔτι θέλῃς, ἔρχε ὀπὶ τὸ ἀθλεῖν. εἰ δὲ μὴ, ὡς τὰ παιδία ἀναχαφήσῃ, ἃ νῦν μὲ παλαισὰς παίζει, νῦν ὃ αὐλητὰς, νῦν ὃ μονομάχυς, εἶτα σαλπίζει, εἶτα χαγῳδεῖ. ὕτω καὶ σύ· νῦν μὲ ἀθλητὴς, νῦν δὲ μονομάχος, εἶτα ῥήτωρ, εἶτα φιλόσοφος· ὅλη δὲ τῇ ψυχῇ ὐδέν· ἀλλ' ὡς πίθηκος πᾶσι θέαν, ἐὰν ἴδῃς, μιμῆ, καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλε σοι ἀρέσκει. ὁ γὸ μὴ σκέψεως ἧλθες ὀπὶ τῦργον, ὐδὲ θεωρεύσας· ἀλλ' εἰκῆ καὶ κατὰ ψυχαγωγὴν ὀπιθυμίαν. ὕτω θεασά-

mitteret, indignareris: Tu vero, qui animum tuum cuilibet permittas, ut ſi convicia tibi dixerit, perturbetur & mœreat, non erubeſcis? Quamobrem, cujuſque rei anteceſſionibus & conſecutionibus conſideratis, ſic eam aggredere. Alioqui primum alacriter eam ſuſcipies, eorum nullo quæ conſequuntur expenſo: poſt autem, turpitudine aliqua exorta, verecundaberis.

CAP. XXXV. [Cap. 29.]

VIS Olympia vincere? Et ego medius fidius: præclarum enim habetur. Sed conſidera, quid antecedere, quid ſequi ſoleat: atque ita rem gerendam ſuſcipito. Oportebit te conſervare ordinem, veſci ingratis, abſtinere bellariis, exerceri neceſſario & certo tempore, in æſtu, in frigore: non frigidam bibere, non vinum, ut fieri ſolet: ad ſummam, tanquam medico, ſic laniſtæ te tradas oportet: deinde in certamen deſcendere: aliquando manum lædere, talum diſtorquere, multum pulveris deglutire, interdum flagris cædi, & vinci poſt hæc omnia. His omnibus conſideratis, pugilum certamen ſuſcipe, ſi lubet adhuc. Sin minus, ut pueri reſilies, qui nunc pugiles ludunt, nunc tibicines, nunc gladiatores: jam tuba canunt, jam tragœdias repreſentant. Tu quoque ſic, nunc pugil, mox gladiator, poſtea orator, demum philoſophus: toto autem animo nihil: ſed ut ſimius, quicquid ſpectaveris, imitabere, atque aliud ex alio adamabis. Nec enim ſuſcepta cogitatione quicquam es aggreſſus, aut exploraſti prius: ſed temere,

appetitus levitatem ſecutus. Sic aliqui philoſopho ſpectato, & audito aliquo dicente ſic: Quam recte dicit Socrates! vel ſic: quis ita diſſerere poteſt ut ille? ipſi etiam philoſophari volunt.

CAP. XXXVI. [Cap. 30.]

HOmo, primum conſidera, cujuſmodi ſit res: deinde, naturam quoque tuam eamne ferre queat, explora. Quinquercio eſſe vis, aut palæſtrita? Brachia tua intuere; femora & lumbos conſidera. Nam aliud alio natura pertinet. Putaſne te hæc aggreſſum, æque poſſe edere, æque bibere, æque faſtidire? Vigilandum eſt, laborandum, à tuis recedendum; à puero contemni, in omnibus deteriore conditione eſſe, in honore, in magiſtratu, in judicio, in negotio quolibet, oportebit. Hæc conſidera, tecumque ſtatue, an his rebus redimere velis animi tranquillitatem, libertatem, conſtantiam. Sin minus; vide ne ut pueri, nunc philoſophus, mox publicanus, poſt orator, denique Cæſaris procurator fias. Iſta non conſentiunt: unum te oportet hominem, eumque vel bonum vel malum eſſe: aut exercenda tibi ratio & mens eſt, aut res externæ excolendæ: aut in internis elaborandum, aut in externis: hoc eſt, aut philoſophi tuendus locus, aut hominis plebeii.

CAP. XXXVII. Cap. 31.

OMnia officia in univerſum mutuis affectionibus ſunt metienda. Pater eſt? præcipitur, curam ejus agendam, cedendum ei in omnibus: ſi convitietur, ſi verberet

θεασάμενοί τινες φιλόσοφον, καὶ ἀκούσαντες ὅτα τινὸς λέγοντος, ὡς τοῦ Σωκράτης λέγει! καὶ, τί ἄτα δύναται εἶπεῖν ὡς ἐκεῖνος; θέλεσι καὶ αὐτοὶ φιλοσοφεῖν.

λς'. [λ'.]

ΑΝθρωπε, σεαυτὸν ὑπίσκεψαι, ὑποῖόν ὄζι τὸ σεῆγμα· εἶτα καὶ τὸν σεαυτὸ φύσιν κατάμαθε, εἰ δυάτα βασάσαι. πένταθλος ἐθέλει, ἢ παλαισής; ἴδε σαυτὸ τὰς βραχίονας, τὰς μηρὰς, τὰ ὀσφῦν κατάμαθε· ἄλλο γὰ πρὸς ἄλλο πέφυκε. δοκεῖς, ὅτι ταῦτα ποιῶν, ὡσαύτως δύνασαι ἐσθίειν, ὡσαύτως πίνειν, ὁμοίως δυσαρεστεῖν; ἀχρυπνῆσαι δεῖ, πονῆσαι, ἀπὸ τῆ οἰκείων ἀπελθεῖν, ὑπὸ παιδαρίου καλαφρονηθῆναι, ἐν παντὶ ἥττον ἔχειν, ἐν τιμῇ, ἐν ἀρχῇ, ἐν δίκῃ, ἐν σεαῤῥήματι παντί. ταῦτα ὑπίσκεψαι, εἰ θέλεις ἀνυπόκριτα ἀλλὰ ἀξαδῆ τῶν ἀπάθειαν, ἐλευθερίαν, ἀταραξίαν· εἰ δὲ μή, σφόσχε, μὴ ὡς τὰ παιδία, νυῦ φιλόσοφος, ὕστερον δὲ τελώνης, εἶτα ῥήτωρ, εἶτα ὑπίτροπος Καίσαρος ἡμῖν. ταῦτα ἀ συμφωνεῖ. ἕνα σε δεῖ ἄνθρωπον, ἢ ἀγαθὸν, ἢ κακὸν ἔθ)· ἢ τὸ ἡγεμονικόν σε δεῖ ἐξεργάζεσθαι τὸ σαυτοῦ; ἢ τὰ ἐκτός· ἢ σπεῖ τὸ ἔσω φιλοσοφεῖν, ἢ τὰ ἔξω· τὸ τέτην, ἢ φιλοσόφε τάξιν ἐπέχειν, ἢ ἰδιώτε.

λζ'. [λα'.]

ΤΑ καθήκοντα ὡς ὅλίπαν τοῖς σχέσεσι παραμένειν. πατὴρ ὄζι; ὑπακουέτω, ἐπιμελείσθω, σεσαχωρεῖν ἁπάντων, ἀνέχεσθ

λοιδορᾶν τινα, πώγωνα. ἀλλὰ πατὴρ κακὸς ὅστις. μή τι οὖν πρὸς ἀγαθὸν πατέρα φύσει ὠκειώθης; καὶ· ἀλλὰ πρὸς πατέρα. ὁ ἀδίκως ἀδικεῖ; τί μοι τοιγαροῦν τοῦτο πρᾶξιν τοῦ σεαυτοῦ πρὸς αὐτόν, μηδὲ σκόπει τί ἐκεῖνος ποιεῖ, ἀλλὰ τί σοι ποιήσαντι χρὴ φύσιν ἢ σὴ ἕξει προαίρεσις. σὲ γὰρ ἄλλος οὐ βλάψει, ἂν μὴ σὺ θέλῃς. τότε δὲ ἔσῃ βεβλαμμένος, ὅταν ὑπολάβῃς βλάπτεσθαι. ὥστε ὃν ἀπὸ τοῦ γείτονος, ἀπὸ τοῦ πολίτου, ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ, τὸ καθῆκον εὑρήσεις, ἐὰν τὰς σχέσεις ἐπίζῃς θεωρεῖν.

λη'. [λϛ'.]

Της περὶ τὰς θεὰς εὐσεβείας ἴσθι ὅτι τὸ κυριώτατον ἐκεῖνό ἐστιν, ὀρθὰς ὑπολήψεις περὶ αὐτοῦ ἔχειν, ὡς ὄντων, καὶ διοικούντων τὰ ὅλα καλῶς καὶ δικαίως· καὶ σεαυτὸν εἰς τοῦτο κατατεταχέναι, πείθεσθαι αὐτοῖς, καὶ εἴκειν ἐν πᾶσι τοῖς γινομένοις, καὶ ἀκολουθεῖν ἑκόντα, ὡς ὑπὸ τῆς ἀρίστης γνώμης ὁπτελεσμένοις. ὅπως δὲ ὅτε μέμψῃ ποτὲ τοῖς θεοῖς, ὅτε ἐλαττώσεις ὡς ἀμελοῦσιν. ἄλλως τε τοῦτο οὐχ οἷόν τε γίνεσθαι, ἐὰν μὴ ἐπὶ σῇ καὶ ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν μόνοις δῇς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. ὡς, ἂν ἐκείνων ὑπολάβῃς ἀγαθὸν ἢ κακόν, πᾶσα ἀνάγκη, ὅταν ὑποτυγχάνῃς ὧν θέλῃς, καὶ ἀποπίπτῃς οἷς μὴ θέλῃς, μέμψασθαί σε καὶ μισεῖν τοὺς αἰτίους. πέφυκε γὰρ πρὸς τοῦτο πᾶν ζῷον, τὰ μὲν βλαβερὰ φαινόμενα, καὶ τὰ αἴτια αὐτοῦ, φεύγειν καὶ ἐκβέπεσθαι· τὰ δ' ὠφέλιμα, καὶ τὰ αἴτια αὐτοῦ, μετέναι καὶ τεθαυμικέναι. ἀμὴ χαῖρον ἦν, βλάπτεσθαί τινα οἰόμενον, χαίρειν τῷ δοκοῦντι βλάπτειν·

beret, ferendum esse. At pater malus est. Nunquid igitur natura cum bono conjunctus es? Non, sed cum patre. Frater te lædit? Tu igitur munus tuum erga ipsum tuere: nec, quid ille agat, considera; sed, quibus rebus agendis tuum institutum naturæ futurum sit consentaneum. Te enim alius non lædet, nisi ipse velis. Tum autem lætus eris cum te lædi existimaris. Sic igitur vicini, sic civis, sic imperatoris officium invenies, si mutuas affectiones spectare consueveris.

CAP. XXXVIII. [Cap. 32.]

REligionis erga deos immortales præcipuum illud esse scito, rectas de eis habere opiniones: ut sentias, & esse eos, & bene justeque administrare universa: parendum esse eis, & in omnibus iis quæ fiant acquiescendum: & sequenda ultro, ut quæ à mente præstantissima regantur. Sic enim nec incusabis eos unquam, nec ab iis negligi te conquereris. Aliter autem id fieri nequit, quam si iis, quæ in potestate nostra non sunt, relictis, tam bona quam mala in iis, quæ in nobis sita sunt, collocaris. Nam si quid illorum senseris esse bonum aut malum, aliter certe fieri non poterit, quin cum iis frustratus fueris quæ velles, & in ea quæ nolles incideris; & culpes & oderis illarum rerum auctores. Illud enim natura est insitum omni animantium generi, ut ea quæ nocitura videantur, eorumque causas, fugiant & aversentur: contra, & utilia, & causas eorum, persequantur & admirentur. Nulla igitur ra-

tio est, ut is, qui noceri sibi putat, eo lætetur quod nocere videatur: unde etiam, ipso damno ut gaudeatur, fieri nequit. Hinc fit, ut & patri filius convicietur, cum ea, quæ in bonis habentur, filio non impertierit: & illud est quod inter Eteoclem & Polynicem bellum concitarat, quod bonum existimabant imperium. Hac de causa Deos execratur agricola, ob hoc nauta, ob hoc mercator, ob hoc ii qui liberos & uxores amittunt. Nam ubi utilitas, ibi etiam est pietas. Quamobrem qui id dat operam, ut sic & appetat & aversetur, quemadmodum decet; is eadem opera & pietati dat operam. Libandum autem & sacrificandum, & offerendæ primitiæ sunt unicuique, ritu patrio caste, non luxuriose, nec indiligenter, nec sordide, nec supra facultates.

CAP. XXXIX. [Cap. 33.]

AD vatem accessurus, memento, te negotii eventum ignorare. sed ea de causa adesse, ut eum è vate cognoscas. Quale autem id esset, utique, cum venires, scivisti, siquidem philosophus fueris. Nam si ex eorum numero fuerit, quæ in nostra potestate non sunt, nec bonum esse, neque malum, omnino est necesse. Noli igitur ad vatem afferre vel appetitionem, vel auersationem: alioqui tremens eum accedes. Sed illud constitutum esse oportet, nihil inter quemvis eventum interesse: neque ad te attinere cum cujuscunque modi sit: licere enim eo recte uti, neque in eo tibi fore quempiam impedimento. Magno igitur animo Deos, ut consiliarios, accedito. Deinde

βλάπτειν· ὅθεν καὶ τὸ τῇ βλάβῃ χαίρειν ἀδυνάτου. ὅθεν καὶ πατὴρ υἱὸν λοιδορεῖται ὅταν τῆς δοκούντων ἀγαθῶν ἔξῃ τῷ παιδὶ μὴ μεταδιδῷ. καὶ Πολυνείκην καὶ Ετεοκλέα τὸν πολεμίους ἀλλήλοις ἐποίησε, τὸ ἀγαθὸν εἶναι ἡγησάμενα. διὰ τοῦτο ὁ γεωργὸς λοιδορεῖ τοὺς θεούς, διὰ τοῦτο ὁ ναύτης, διὰ τοῦτο ὁ ἔμπορος, διὰ τοῦτο οἱ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἀπολλύντες. ὅπου γὰρ τὸ συμφέρον, ἐκεῖ καὶ τὸ εὐσεβές. ὥστε ὅστις ὀπιμελεῖται τοῦ ὀρέγεσθαι ὡς δεῖ, καὶ τοῦ ἐκκλίνειν, ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἡ εὐσεβείας ὀπιμελεῖται. ἀπέχεσθαι δὲ, καὶ θύειν, καὶ ἀπάρχεσθαι κατὰ τὰ πάτρια, ἑκάστοις προσήκει, καθαρῶς, καὶ μὴ ὀλιγωρουμένως, μηδὲ ἀμελῶς, μηδὲ ὑπὲρ δύναμιν.

λδ'. [λγ'.]

ΟΤαν μαντικὴν προσίῃς, μέμνησο, ὅτι τί μὲ ἀποβήσεται καὶ οἶδας· ἥκει ὡς ἀπὸ τοῦ μάντεως αὐτὸ ποδοσόμενος. ὁποῖον δέ τι ὄψιν, ἀλλήλυθας εἰδώς, εἴπερ εἶ φιλόσοφος. εἰ γὰρ ἔστι τι ἐφ' ἡμῖν, πᾶσα ἀνάγκη μήτε ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι, μήτε κακόν. μὴ φέρε ἂν πρὸς τὴν μάντιν ὁρμῆξαι ἢ ἐκκλῖναι. εἰ γὰρ μὴ, προέμενον αὐτῷ πρόσει. ἀλλὰ διεγνωκὼς, ὅτι πᾶν τὸ ἀποβησόμενον, ἀδιάφορον, καὶ οὐδὲν πρός σε ὁποῖον δ' ἂν ᾖ, (ἔσται γὰρ αὐτῷ χρήσασθαι καλῶς) καὶ τοῦτο οὐδείς κωλύσει. προέξιθι οὖν, ὡς ὀπὶ συμβόλοις ἔρχου τοῖς θεοῖς. καὶ λοιπὸν, ὅταν τί σοι συμβουλεύσῃ, μέμνησο, τί-

νας

νας συμβέλους παρέλαβες, καὶ πόνων ὠφελίμων ἀπείθησας. ἔρχου δὲ ὅτι τὸ μαντεύεσθαι, καθάπερ λέγει Σωκράτης, ἐφ' ὧν ἡ πᾶσα σκέψις ἐστὶν ἀναφορὰν εἰς τὸ ἔκβασιν ἔχει καὶ ὅτε ἐκ λόγου, ὅτε ἐκ τέχνης τινὸς ἄλλης ἀφορμὰς δίδονται σῴζειν τὸ σωιζεῖν τὸ προκείμενον. ὥστε ὅταν δέῃ συγκινδυνεῦσαι φίλῳ, ἢ πατρίδι, μὴ μαντεύεσθαι, εἰ συγκινδυνευτέον. καὶ γὰρ ἂν προσέλθῃ σοι ὁ μάντις, φανεὶς γεγονέναι τὰ ἱερά, δῆλον ὅτι ὁ θάνατος σημαίνεται, ἢ πήρωσις μέρους τοῦ σώματος, ἢ φυγή. ἀλλ' ἔστι λόγος, καὶ σοὶ τούτοις παρεσκεύασται, τῷ φίλῳ καὶ πατρίδι συγκινδυνεύειν. τοιγαροῦν τῷ μείζονι μάντει πρόσεχε τῷ Πυθίῳ, ὃς ἐξέβαλε τοῦ ναοῦ τὸν ἀβοηθήσαντα ἀναιρουμένῳ τῷ φίλῳ.

μ'. [λδ'.]

ΤΑχὺ τινὰ ἤδη χαρακτῆρα σαυτῷ, καὶ τύπον ὃν φυλάξῃς ὅταν τε σεαυτοῦ ὦν καὶ ἀνθρώποις ἐντυγχάνων.

μα'.

ΚΑὶ σεαυτὸν τὸ πολὺ ἔασον, ἢ λαλεῖσθαι τὰ ἀναγκαῖα, καὶ ἐν ὀλίγοις. ἀπανίσως δέ ποτε, καιρὸν ὠφελοῦντος, ὅτι τὸ λέγειν τι ἔξομαι· ἀλλὰ περὶ ἀθλητῶν τυχόντων· μὴ περὶ μονομάχων, μηδὲ ἱπποδρομιῶν, μὴ περὶ ἀθλητῶν, μὴ περὶ βρωμάτων, ἢ ποτμάτων, τῶν ἐναγχος ὄν λόγο-

inde, ſi quid conſilii datum fuerit, memento, quos in conſilium adhibueris: & quorum, niſi parueris, auctoritatem ſis neglecturus. Sic autem ad oraculum accipiendum accedito, quemadmodum Socrati placebat, iis videlicet de rebus, quarum tota conſideratio refertur ad eventum, & in quibus nec ex oratione, nec ex arte aliæ ſuppetunt occaſiones, ad id quod propoſitum eſt conſiderandum. Cum igitur vel amicus vel patria cum periculo defendenda erit, noli conſulere vatem, ſintne defendendi? Nam ſi tibi vates prædixerit, exta infauſta eſſe: mortem ſignificari conſtat, aut alicujus membri truncationem, aut exilium. Sed ratio tamen ſubeſt, & cum his illud etiam conjungitur: una cum amico & patria periculum eſſe adeundum. Quamobrem ad majorem venito vatem Pythium: qui templo ejecit eum, qui amico in vitæ periculo non ſuccurriſſet.

CAP. XL. [Cap 34.]

PRæſcribe jam tibi formam quandam, & legem quam cuſtodias: quamque & ipſe tecum, & in congreſſibus hominum obſerves.

CAP. XLI.

AC majori quidem ex parte ſilentium præſtetur: aut neceſſaria dicantur, eaque paucis. Raro autem, cum ſe obtulerit occaſio, ad dicendum veniemus: ſed non quidvis dicemus: non de gladiatoribus, non de ludis Circenſibus, non de pugilibus, non de cibis aut potionibus; quæ res paſſim inculcantur. In primis autem

ne

ne homines vituperemus, vel laudemus, vel comparemus, caveatur.

CAP. XLII. [Cap. 35.]

QUod si potes, familiarium tuorum sermones tuis sermonibus, eo, quo decet, traducito. Sin à peregrinis circumventus fueris, taceto.

CAP. XLIII. [Cap 36.]

RIsus ne sit multus, nec ob multa, nec effusus.

CAP. XLIV. [Cap. 37.]

IUsjurandum recusa, si fieri potest, omnino: sin minus, quantum potes.

CAP. XLV. [Cap. 38.]

CONvivia externa & popularia devita. Sed si quando tulerit occasio, animadversio excitetur, ne forte in vulgarem consuetudinem prolabaris. Scito enim, si sodalis pollutus fuerit, eum etiam, quem is attigerit, necessario pollui, etsi purus ipse fuerit.

CAP. XLVI. [Cap. 39.]

QUæ corpori serviunt, eatenus adhibeantur, quatenus animo sunt usui: veluti cibi, potus, amictus, ædes, servitium. Quicquid autem ad ostentationem aut delicias attinet, repudiato.

CAP. XLVII. [Cap. 40.]

ARe venerea, quantum fieri potest, ante nuptias purus esto: Sin attigeris, ea legitime utendum. Ne tamen iniquus sis iis, qui illa utuntur, neque eos arguas: neque passim jactes te ea non uti.

λεγομένων· μάλιστα δὲ μὴ πρὸς ἀνθρώπων, ψέγοντες, ἢ ἐπαινοῦντες, ἢ συγκρίνοντες.

μϚ'. [λε'.]

ΑΝ μὲν ἔν οἴδός τε ἦς, μέταγε τοῖς σοις λόγοις τὰς τῶ σωόντων ὀδὸ τὸ πρόσωπον· εἰ δὲ ἐν ἀλλοφύλοις ὑπολειφθεὶς τύχοις, σώπα.

μγ'. [λς'.]

ΓΕλως μὴ πολὺς ἔστω, μηδὲ ὀπὶ πολλοῖς, μηδὲ ἀτειμένος.

μδ'. [λζ'.]

ΟΡκον παραίτησαι, εἰ μὲ οἷόν τε, εἰς ἅπαν· εἰ δὲ μή, ἐκ τῆ ἐνόντων.

με'. [λη'.]

ΕΣπάσεις τὰς ἔξω κὴ ἰδιωτικὰς ἀκροάσεις. ἐὰν δέ ποτε χρύπτη καιρὸς, ἐντεταθῶ σοι ἡ πρόσοχὴ, μήποτε ἄρα ὑποδρᾶς εἰς ἰδιωτισμόν. ἴσθι γὸ, ὅτι, ἐὰν ὁ ἑταῖρος ἢ μεμολυσμένος, καὶ τὸ συναπτεσθόμενον αὐτῶ μολύνεσθαι ἀναγκαῖον, κἂν αὐτὸς ὢν τύχῃ καθαρός.

μς'. [λθ'.]

ΤΑ περὶ τὸ σῶμα μέχρι τῆς χρείας ψυχῆς θεραπεύειν, οἷ ποφὰς, πόμα, ἀμπεχόνην, οἰκίαν, οἰκετίαν. τὸ δὲ πρὸς δόξαν, ἢ πρυφὴν, ἅπαν περίεργον.

μζ'. [μ'.]

ΠΕρὶ ἀφροδίσια εἰς δύναμιν πρὸ γάμε καθαρεύτεον· ἀπονοσφίσθω δὲ, ὡς νόμιμόν ὄτι, μεταληπτέον. μὴ μέντοι ἐπαχθὴς γίνου τοῖς χρωμένοις, μηδὲ ἐλεγκτικός· μηδὲ πλαχῦ τὸ, ὅπ αὐτὸς ὐ χρῇ, παρέφερε.

μη'. (μα'.)

ΕΑν τίς σοι ἀπαξείλῃ, ὅπ ὁ θεῖνά σε κακῶς λέγει, μὴ ἀπολογῦ πρὸς τὰ λεχθέντα· ἀλλ' ἀποκρίνε, ὅπ, ἠγνόει γὸ τὰ ἄλλα προσόντα μοι κακά, ἐπεὶ κὰ αὖ ταῦτα μόνα ἔλιγε.

μθ'. (μβ'.)

ΕΙς τὰ θέατρα τὸ πολὺ παρίεναι κὰ ἀναλκαῖον. ἐὰ δέ ποτε καιρὸς εἴη, μηδενὶ σπουδάζων φαίνε ἢ σωτῆρ· τοτέοι, θέλε γίνεσθαι μόνα τὰ γενόμενα, κὴ νικᾶν μόνον τ νικῶντα· ὕτω γὸ κὰ ἐμποδισθήσῃ. βοᾶς δὲ κὴ τ ὀπηνικᾶν τινι ἢ ὀπηνικοῦν ὀπικινεῖσθαι, παντελῶς ἀπέχε. κὴ μὴ τὸ ἀπαλλαγῆναι, μὴ πολλὰ ἀεὶ τῆς γνωμῶν διαλέγε, ὅσα μὴ φέρ πρὸς τ σὴν ἐπανόρθωσιν· ἐμφαίνεται γὸ ἐκ τ τοιέτε, ὅτι ἐθαύμασας τ θέαν.

ν'. (μγ'.)

ΕΙ ἀκροάτεις τινῶν μὴ ἦκε, μηδ' ἐξαίφνης πάρειθι. παρὼν δέ, τὸ σεμνὸν, κὴ σύσταθες, κὴ ἅμα ἀνεπαχθὲς φύλαττε.

να'. (μδ'.)

Οταν τινὶ μέλλεις συμβάλλειν, κὴ μάλισα σαυτῷ ἐν ὑποχῇ δοκόντων, πρόβαλε σαυτῷ, τί ἂν ἐποίησεν ἐν τέτῳ Σωκράτης ἢ Ζήνων· κὴ οἱ ὑπρέπειες τ χρήσεσθαι προσηκόντως τῷ ἐμπεσόντι.

νβ'. (με'.)

Οταν φοιτᾷς πρός τινα σφόδρα μεγαλέων, πρόβαλλε, ὅτι οὐχ εὑρήσεις αὐτὸν ἔνδον, ὅτι ἀπεκλείσθη, ὅτι ἐκλιναχθήσονταί σοι αἱ θύραι, ὅτι ὁ φρονλίσει σε· κἂν σὺ τέτοις ἐλθεῖν

CAP. XLVIII. [Cap. 41.]

SI quis nuntiarit, quendam tibi maledicere: ne refuta quæ dicta sunt, sed responde, Eum nescisse cætera tua vitia, nam alioqui non illa sola fuisse dicturum.

CAP. XLIX. [Cap. 42.]

THeatra frequentare non est necesse: sed si quando tempus tulerit, te nulli nisi tibi ipsi studere appareat: hoc est, ea duntaxat fieri velis, quæ fiunt: & eum solum vincere, qui vincit. Sic enim non impedieris. Clamore autem, aut irrisione, aut longiore commotione, penitus abstineto. Ac post discessum ne multum de iis, quæ acciderunt, disputa, cum nihil ad tui correctionem faciant. Alioqui ex hoc apparebit, te spectaculum esse admiratum.

CAP. L. [Cap. 43.]

AD recitationes ne veni, neque facile accede. Sin accesseris, gravitatem & constantiam tuere: & id una cave, ne cui sis molestus.

CAP. LI. [Cap. 44.]

CUm aliquid negotii tibi futurum est, cum aliquo, ex proceribus præsertim, ipse tibi proponito, quid in ea re facturus fuisset Socrates, aut Zenon. Ita fiet, ut te ratio non deficiat, qua id quod objectum fuerit, rite administres.

CAP. LII. [Cap. 45.]

CUm ad magnatum aliquem iturus eris proponito tibi, fore ut eum domi non invenias, ut incluſus sit, ut occludantur tibi fores, ut ille te negligat. Quod si hoc rerum statu venire decuerit, ea feras

quæ fiunt: neque ipſe unquam tecum dicas, non fuiſſe tanti. Id enim plebeium eſt, & ejus qui res externas calumnietur.

CAP. LIII. [Cap. 46.]

IN familiaribus congreſſibus abſit facinorum aut periculorum tuorum prolixa & immodica commemoratio. Nec enim, ut tibi jucundum eſt tuorum certaminum meminiſſe, ſic & aliis ſuave eſt, ea quæ tibi acciderunt, audire.

CAP. LIV.

ABſit illud etiam, ne riſum moveas. Nam is ejuſmodi locus eſt, è quo proclivis ſit in plebeium morem lapſus: eamque vim habet, ut tui obſervantiam facile apud familiares diminuat.

CAP. LV.

PEriculoſum eſt etiam, ad orationis obſcœnitatem progredi. Cum igitur tale quippiam inciderit: aut (ſi feret opportunitas) objurgabis eum qui ſermonem illum injecerit: aut taciturnitate ſaltem, & rubore vultuque oſtendes, eam orationem tibi diſplicuiſſe.

CAP. LVI. [Cap. 47.]

SI voluptatis alicujus imaginem animo conceperis, ut in aliis, ſic & hîc moderare tibi, ne ab ea movearis: ſed & rem examina, & tibi ipſe deliberandi præbe ſpatium. Deinde utriuſque temporis memento, tum ejus quo voluptate perfrueris, tum ejus quo percepta jam voluptate dolebis, teque ipſe objurgabis: atque his illa confer; ſi abſtinueris, fore ut gaudeas, teque ipſe col-

θεῖν καθήκει, φέρε τὰ γινόμενα, καὶ μηδέποτε εἴπῃς αὐτὸς πρὸς σεαυτὸν, ὅτι οὐκ ἦν τοσοῦτον. ἰδιωτικὸν γάρ, καὶ ἀλησιζόμενον πρὸς τὰ ἐκτός.

νγ'. (μς'.)

ΕΝ τοῖς ὁμιλίαις ἀπέχου τοῦ τινὰ σφᾶς ἑαυτοῦ ἔργων ἢ κινδύνων ὅτι πολὺ καὶ ἀμείτους μεμνῆσθαι. ὃ γὰρ ὡς σοὶ ἡδὺ ὅτι τὸ σῶν κινδύνων μεμνῆσθαι, οὕτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἡδὺ ὅτι τὸ σῶν σοι συμβεβηκότων ἀκούειν.

νδ'.

ΑΠέχου δὲ καὶ τοῦ γέλωτα κινεῖν. ὀλισθηρὸς γὰρ ὁ τόπος εἰς ἰδιωτισμὸν, καὶ ἅμα ἱκανὸς τὸν ἀέθλιον τοῦτον πρός σε σφᾶς πλησίον ἀνιέναι.

νε'.

ΕΠισφαλὲς δὲ, καὶ τὸ εἰς αἰσχρολογίαν προφθεῖν. ὅταν οὖν τι συμβῇ τοιοῦτον, ἂν μὲν ὦ καιρὸν ᾖ, ὀλίπλεξον τῇ προφθάντι. ἐὰν δὲ μὴ, τῇ γε ὑποσιωπήσει, καὶ ἐνυβελάσει, καὶ σκυθρωπήσει, δῆλος γίνῃ δυσχεραίνων τῷ λόγῳ.

νς'. (μζ'.)

ΕΑν ἡδονῆς τινος φαντασίαν λάβῃς, καθάπερ ὀφὶ τῶν ἄλλων, φύλαξαι σεαυτὸν, μὴ συναρπασθῇς ὑπ' αὐτῆς. ἀλλ' ἐκδεξάσθω σε τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀναβολὴν τινα ἑαυτῷ σεαυτὸς λάβε. ἔπειτα μνήσθητι ἀμφοτέρων τὸν χρόνον, καθ' ὃν τε ἀπολαύσεις τῆς ἡδονῆς, καὶ καθ' ὃν ἀπολαύσας, ὕστερον μεταμεληθήσεις, καὶ αὐτὸς σεαυτῷ λοιδορήσῃ· καὶ τούτοις ἀντίθες, ὅπως ὑποχόμενος χαιρήσεις, καὶ ὑπανε-

σεις αὐτὸς σαυτόν. ἐὰν δέ σοι καιρὸς φανῇ ἄφασθαι τοῦ ἔργου, πρόσεχε μὴ νικήσῃ σε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἡδύ, καὶ ἐπάγωγον· ἀλλ' ἀγωνίσθαι, πόσῳ ἄμεινον τὸ σωφρονεῖν σαυτῷ, ταύτῃ τε νίκων γινήκοπ.

νξ'. [μζ'.]

ΟΤαν π', ἀφορμὰς ὅπ ποιητέον ὦσι, ποιῇς, μηδέποτε φύγῃς ὀφθῆναι περίαυτῶ, κᾆν ἀλλοῖόν τι οἱ πολλοὶ μέλλωσι περὶ αὐτοῦ ὑπολαμβάνειν. εἰ μὲν γὰρ ὀρθῶς ποιεῖς, αὐτὸ τὸ ἔργον φεῦγε. εἰ δὲ ὀρθῶς, τί φοβῇ τὸς ὀπιπλήξονπας ὡς ὀρθῶς;

νη'. [μθ'.]

ΩΣ τὸ, ἡμέρα ὦσι, καὶ, νύξ ὦσι, πρὸς μὲν τὸ διῆζδιγμένον μεγάλω ἔχει ἀξίαν, πρὸς δὲ τὸ συμπεπλεγμένον ἢ συνημμένον ἀπαξίαν· ὕπω καὶ τῆς περκειμένων τὰ μείζονα ἐλεῖν, πρὸς μὲν τὸ σῶμα μεγάλω ἔχει ἀξίαν. ὕπω καὶ τὸ κοινὸν ἐν ἑστάσει, ὃ δεῖ, μὴ φυλάσσειν, ἀπαξίαν ἔχει. ὅταν ἓν συνεδήσ ἑτέρῳ, μέμνησο, ὡ μόνον πρὸς τὸ σῶμα ἀξίαν τῆς παρακειμένων ὁρᾶν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς τὰ ἑστάτορα, οἷαν δεῖ φυλαχθῆναι.

νθ'. [ν'.]

ΑΝ ὑφ' ἡνίαμεν ἀναλάβῃς τι πρόσωπον, καὶ ἐν τούτῳ ἐχημιώθησας, καὶ ὃ ἡδύασο ἐκπληρῶσαι, παρέλιπες.

EN

collaudes. Quod ſi tibi ſuſcipiendæ rei videbitur eſſe tempus, cave, ne te vincant ejus blanditiæ, & ſuavitates, & illecebræ: ſed illud oppone, quanto præſtantior ſit talis victoriæ conſcientia.

CAP. LVII. [Cap. 48.]

CUm facis aliquid, quod faciendum eſſe ſtatuiſti, nunquam recuſes inter id agendum conſpici: tametſi futurum eſt, ut vulgus de eo ſecus judicet. Nam ſi perperam facis, rem ipſam fuge. Sin recte, quid eos vereris qui non recte reprehendunt?

CAP. LVIII. [Cap. 49.]

UT hoc pronunciatum, Dies eſt, &, Nox eſt, magnam habet in ſejunctione vim, in conjunctione vero prorſus nihil valet: ſic maxima quæque ex iis quæ appoſita ſunt, arripere, reſpectu corporis, magni eſt momenti. Ita ſi communitas convivii ſpectetur, magnum habebit, niſi caveris, dedecus. Cum igitur conviva es alicujus; memento, non ſolum eorum quæ appoſita ſunt pretium, quod ad corpus attinet, conſiderandum eſſe: ſed & eam quæ convivatori debetur, reverentiam eſſe conſervandam.

CAP. LIX. [Cap. 50.]

SI quam perſonam, quæ vires tuas ſuperat, indueris: tum eam indecore geres; tum eam, quam ſuſtinere poſſes, negliges.

Quem-

CAP. LX. [Cap. 51.]

QUemadmodum in ambulando caves ne clavum calces, pedemve distorqueas: sic in degenda vita cave, ne gubernatricem actionum mentem tuam lædas. Quod si in re unaquaque observabimus, omnia cautius aggrediemur.

CAP. LXI.

MOdus pecuniæ corpus est unicuique, ut calcei pes. Si igitur in eo institeris, modum servabis: sin præterieris, jam veluti per præceps te ferri necesse erit. Ut & in calceo, si ultra pedem progressus fueris, fit auratus calceus, deinde purpureus, deinde interpunctus. Ejus enim, quod semel transierit modum, nullus est terminus.

CAP. LXII [Cap. 52.]

MUlieres statim ab anno decimoquarto à viris dominæ vocantur. Proinde cum vident, se nihil aliud habere muneris, nisi ut cum viris concumbant comere se incipiunt, atque in ornatu spem collocant omnem. Quare operæ pretium est, dare operam, ut sentiant, sibi non ob aliud honorem habere, nisi quod & modestas se præbeant, & verecundas, cum temperantia.

CAP. LXIII. [Cap. 53.]

HEbetis ingenii signum est, in rebus corporis immorari: velut, exerceri diu, edere diu, potare diu, cacare diu, coire diu. Nam hæc quidem facienda sunt obiter: cura autem omnis ad animum est transferenda.

Cum

ξ'. [να'.]

ΕΝ τῇ πείρᾳ, καθάπερ περισέχεις μὴ ὀπτῆς ἦλῳ, ἢ στρέβλης τὸ πόδα· ὕπω περόσεχε, μὴ τὸ ἡγεμονικὸν βλάβῃς τὸ σεαυτῦ· καὶ τῦτ' ἂν ἐφ' ἑκάστῳ ἔργῳ προφυλάττωμεν, ἀσφαλέστερον ἀφορμῶμεθα τ ἔργα.

ξα'.

ΜΕτρον κλήσεως τὸ σῶμα ἑκάστῳ, ὡς ὁ πὸς ὑποδήματος. ἂν μὲ ἦν ὅτι τάττ σῇς, φυλάξεις τὸ μέτρον· ἐὰν δὲ ὑπερβῇς, ὡς χρυσῦν λοιπὸν ἀνάγκη σε φέρεσθαι. καθάπερ κὴ ὅτι τ ὑποδήματος, ἐὰν ὑπὲρ τ πόδα ὑπερβῇς, γίγνεται κατάχρυσον ὑπόδημα, εἶτα πορφυρῦν, εἶτα κεντητόν. τ γὰρ ἅπαξ ὑπὲρ τὸ μέτρον ὅρος ἀφίησ ὄζιν.

ξβ'. [νβ'.]

ΑΙ γυναῖκες εὐθὺς ὑπὸ τεσσαρεσκαίδεκα ἐτῶν ὑπὸ τ ἀνδρῶν κύειαι καλοῦνται. τοιγαροῦν ὁρῶσαι, ὅτι ἄλλο μὲ ἀδὲν αὐταῖς πρόσεισι, μόνον ὃ συγκοιμᾶσθαι τοῖς ἀνδράσιν, ἄρχοντα καλλωπίζεσθαι, κὴ ἐν τέτῳ πάσας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. περισέχειν ὧν ἄξιον ἵνα ἀίδωνται, διότι ἐπ' ἀδενὶ ἄλλῳ πεμῶνται, ἢ τὸ κόσμιαι φαίνεσθαι, κὴ αἰδήμονες, ἐν σωφροσύνῃ.

ξγ'. [νγ'.]

ΑΦυΐας σημεῖον, τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα, οἷον, ὅτι πολὺ γυμνάζεσθαι, ὅτι πολὺ ἐσθίειν, ὅτι πολὺ πίνειν, ὅτι πολὺ κοπιᾶν, ὀχεύειν. ἀλλὰ τῦτα μὲ ἐν παρέργῳ ποιητέον· περὶ δὲ τ γνώμην ἡ πᾶσα ἔστω ἐπιστροφή.

Οταν

ξδ'.

Ὅταν τίς σε κακῶς τι ποιῇ, ἢ κακῶς σε λέγῃ, μέμνησο, ὅτι καθήκειν αὐτῷ οἰόμενος, ποιεῖ, ἢ λέγει. οὐχ οἷόν τε οὖν ἐστὶν ἀκολουθεῖν αὐτὸν τῇ σοι φαινομένῳ, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ. ὥστε, εἰ κακῶς αὐτῷ φαίνεται, ἐκεῖνον βλάπτεται, ὥστε καὶ ἐξαπάτηται. καὶ γὰρ τὸ ἀληθὲς συμπεπλεγμένον ἄν τις ὑπολάβῃ ψεύδει, ἢ τὸ συμπεπλεγμένον βέβλαπται, ἀλλ' ὁ ἐξαπατηθείς. ἀπὸ τούτων οὖν ὁρμώμενον, φαίνου πρὸς τὰ λοιδορούμενα. ἐπιφθέγγου γὰρ ἐφ' ἑκάστῳ, ὅτι, ἔδοξεν αὐτῷ.

ξε'. (νδ'.)

Παν παράγμα δύο ἔχει λαβάς, τὴν μὲν φορητόν, τὴν δὲ ἀφόρητον. ὁ ἂν ἀδελφός σου ἀδικῇ, ἐντεῦθεν αὐτὸ μὴ λαμβάνῃς, ὅτι ἀδικεῖ. αὕτη γὰρ ἡ λαβὴ οὐκ αὐτοῦ ἐστὶ φορητή· ἀλλὰ ἐκεῖθεν μᾶλλον, ὅτι ἀδελφός, ὅτι συντροφος· καὶ λήψῃ αὐτό, καθ' ὃ φορητόν ἐστιν.

ξς'. (νε'.)

Οἱ τοι οἱ λόγοι ἀσυλλόγιστοι, ἐγώ σε πλησιάστερός εἰμι, ἐγώ σε ἆρα χρείαν· ἐγώ σε λογικώτερον, ἐγώ σε ἆρα χρείαν. ἐκεῖνοι δὲ μᾶλλον συλλογιστικοί· ἐγώ σε πλησιάστερός εἰμι, ἢ ἐμὴ ἆρα κλῆσις τῆς σῆς χρείαν· ἐγώ σε λογικώτερον, ἢ ἐμὴ ἆρα λέξις τῆς σῆς χρείαν. σὺ δέ γε οὔτε κλῆσις εἶ, οὔτε λέξις.

ξζ'. (νς'.)

Λούεταί τις ταχέως; μὴ εἴπῃς, ὅτι κακῶς, ἀλλ' ὅτι ταχέως. πίνει τις πολὺν οἶνον; μὴ εἴπῃς, ὅτι κακῶς, ἀλλ' ὅτι πολύν. πρὶν γὰρ

CAP. LXIV.

CUm tibi quiſpiam vel malefecerit, vel maledixerit, memento, eum opinatum eſſe, id ex officio ſibi fuiſſe faciendum, & dicendum. Neque vero fieri poteſt, ut id ſequatur ille quod tibi videtur, ſed id quod ſibi. Quod ſi male judicat, is damnum facit qui decipitur. Nam involutam veritatem ſi quis mendacium judicet, non ea involuta læditur, ſed ille qui deceptus fuerit. Sic igitur inſtructus, æquo feres animo conviciatorem. Nam ad ſingula dices, Ita viſum eſt illi.

CAP. LXV. [Cap. 54]

UNaquæque res duas habet anſas: unam tolerabilem, alteram intolerabilem. Ergo, ſi frater injuriam fecerit, non eam prehende quâ facit injuriam: ea enim ejus anſa non eſt tolerabilis. Sed illinc potius: eſſe fratrem, eſſe una educatum. Sic prehendes rem qua eſt tolerabilis.

CAP. LXVI. [Cap 55.]

ORationes hæ non cohærent: Ego ſum te locupletior, ergo ſum te melior: Ego ſum te eloquentior, ergo ſum te melior. At illæ magis cohærent: Ego ſum te ditior, mea ergo pecunia tuæ præſtat. Ego ſum te eloquentior, mea ergo dictio tuæ præſtat. Tu vero nec pecuniaes, nec dictio.

CAP. LXVII. [Cap. 56.]

LAvat quiſpiam cito? ne dicas laviſſe male, ſed cito. Bibit quiſpiam multum vini? ne dicas bibiſſe male, ſed multum.

tum. Priuſquam enim id decretum dijudicaris, unde ſcis an male? Sic uſu tibi veniet, ut alia viſa certo comprehenſa habeas, aliis aſſentiaris.

CAP. LXVIII. [Cap. 57.]

NUſquam te philoſophum profitearis: nec apud imperitos multum diſputes de præceptis: velut in convivio ne dic, quo pacto ſit edendum, ſed ede ut decet: ac memento, etiam Socratem ſic undecunque ſuſtuliſſe oſtentationem. Conveniebatur ab illis, qui ſe ab eo commendari vellent philoſophis: atque ipſe deducebat eos. Adeo leniter ferebat neglectum ſui.

CAP. LXIX.

ITaque ſi apud imperitos de præcepto aliquo ſermo inciderit, maxima ex parte taceto. Magni enim periculi eſt, ſtatim evomere quod non concoxeris. Quod ſi quis dixerit, te nihil ſcire, tuque commotus non fueris: tum ſcito, rem eſſe inchoatam. Nam & oves non fœnum opilionibus ferunt, neque demonſtrant quantum comederint: ſed paſtu intra ſe concocto, extra ferunt lanam & lac. Et tu igitur ne præcepta oſtendas imperitis, ſed opera, quæ præceptorum concoctionem ſequuntur.

CAP. LXX. [Cap. 58.]

SI corpus frugaliter curare didiciſti, ne ob id tibi placeas: nec, ſi aquam potas, ad quamvis occaſionem te potare aquam dictita. Quod ſi quando ad laborem te vis exercere, in tuum, non in exterorum uſum, ne ſtatuas amplectere: ſed ſi quando vehe-

τὸ λέγεσθαι τὸ δόγμα, πόθεν οἶδα εἰ καλῶς; ὅπως δὲ συμβήσεταί σοι, ἄλλας μὲ φαντασίας καταληπτικὰς καταλαμβάνειν, ἄλλας δὲ συγκατατίθεσθαι.

ξη'. (νζ'.)

Μὴ ἁμῶς σαυτὸν εἴπῃς φιλόσοφον, μηδὲ λάλει τὸ πολὺ ἐν ἰδιώταις περὶ φιλοσοφημάτων. ὅρα ἐν συμποσίῳ μὴ λέγῃς πῶς δεῖ ἐσθίειν, ἀλλὰ ἔσθιε ὡς δεῖ· μέμνησο γὰρ ὅτι ὅπως ἀφορμὴς πανταχόθεν Σωκράτης τὸ ὁπηδεικλικόν. ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν, βουλόμενοι φιλοσόφοις ὡς αὐτῷ συναυλίζεσθαι, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀπῄει αὐτός. ὅπως ἰδιώτης ἔχετο παρορώμενος.

ξθ'.

Ὥστε καὶν ποτὲ θεωρήματός τινος ἐν ἰδιώταις ἐμπίπτῃ λόγος, σιώπα τὸ πολὺ μέγας γὰρ ὁ κίνδυνος εὐθὺς ἐξεμέσαι ὃ καὶ ἔπεψας. καὶ ὅταν εἴπῃ σοι τὶς, ὅτι οὐδὲν οἶδα, καὶ σὺ μὴ δηλοῦς, τότε ἴδῃ, ὅτι ἄρχεις τοῦ ἔργου. ἐπεὶ καὶ τὰ πρόβατα οὐ χόρτον φέροντα τοῖς ποιμέσιν ὁπηδεικνύει πόσον ἔφαγε· ἀλλὰ πέπωκε μὲν ἔνδον πίναντα, ἔσιον ἔξω φέρει, καὶ γάλα. καὶ σὺ τοίνυν μὴ τὰ θεωρήματα τοῖς ἰδιώταις ὁπηδείκνυε, ἀλλ' αὐτῶν πιφθέντων τὰ ἔργα.

ο'. (νη'.)

Ὅταν ἐντελῶς ἠρμοσμένος ᾖς καὶ τὸ σῶμα, μὴ καλλωπίζου ὅτι πίνω μηδὲ ἂν ὕδωρ πίνῃς ἐκ παντὸς ἀφορμὰς λέγε, ὅτι ὕδωρ πίνεις. καὶν ἀσκῆταί ποτε πρὸς πόνον θέλεις, σεαυτῷ καὶ μὴ τοῖς ἔξω μὴ τοὺς ἀνδριάντας θεραπεύσανε.

ἀλλὰ δι' ὧν ποτε σφοδρῶς, ὅπως ἂν σου ψυχρῶ ὕ-δατος, καὶ ἔκπυσον, καὶ μηδενὶ εἴπῃς.

οα'. (νθ'.)

ΔΙὰ τοῦτο σάσις καὶ χαρακτήρ· ἀλέποτε ἐξ ἑαυτῆς προσδοκᾷ ὠφέλειαν ἢ βλάβην, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔξω. φιλόσοφος σάσις καὶ χαρακτήρ· πᾶσαν ὠφέλειαν καὶ βλάβην ἐξ ἑαυτοῦ προσδοκᾷ.

οβ'. [ξ'.]

ΣΗμεῖα προκόπτοντος· ἀδένα ψέγει, ἀδένα ἐπαινεῖ, ἀδένα μέμφεται, ἀδενὶ ἐγκαλεῖ, ἀδὲν περὶ ἑαυτοῦ λέγει, ὡς ὄντος τινὸς, ἢ εἰσβόπτεται. ὅταν ἐμποδισθῇ τι, ἢ κωλυθῇ, ἑαυτῷ ἐγκαλεῖ. καὶν τις αὐτὸν ἐπαινῇ, καταγελᾷ τοῦ ἐπαινοῦντος αὐτὸς παρ' ἑαυτῷ· καὶν ψέγῃ, καὶ ἀπολογεῖται· πείθεται δὲ καθάπερ οἱ ἀσθενοῦντες, εὐλαβούμενος τὰ κινοῦντα τὸ καταπονοῦν πρὸν πιθανὸν λαβεῖν. ὄρεξιν ἄπαγε· ἤρκεν ἀφ' ἑαυτοῦ· τὸ δ' ἔκκλισιν εἰς μόνα τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐφ' ἡμῖν μετατεθεικέν. ὁρμὴ πρὸς ἅπαντα ἀνειμένη χρῆται. ἂν δὲ ἰδιώτου, ἢ ἀμαθὴς δοκῇ, ὁ περφύκε. ἐνί τε λόγῳ, ὡς ἐχρὴν ἑαυτὸν φυλάσσει καὶ ὀπίσω.

ογ'. [ξα']

ΟΤαν τις ὀπὶ τῷ νοεῖν καὶ ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι τὰ Χρυσίππου βιβλία συμπωτεύειν, λέγε αὐτὸς πρὸς σαυτόν, ὅτι, εἰ μὴ Χρύσιππος ἀσαφῶς ἐγεγράφει, οὐδὲν ἂν εἶχεν οὗτος ἐφ' ᾧ σεμνύνηται. ἐγὼ δὲ τί βούλομαι; καταμαθεῖν τὴν φύσιν, καὶ ταύτῃ ἕπεσθαι. ζητῶ οὖν, τίς ὁ ἐξηγή-

vehementer ſitieris, frigidam hauſtam expuito, ac nemini dicito.

CAP. LXXI. [Cap. 59.]

PLebeii ſtatus & nota eſt, nunquam à ſeipſo vel damnum expectare, vel utilitatem: ſed à rebus externis. Philoſophi ſtatus & expreſſa imago eſt, omnem utilitatem & damnum à ſemetipſo expectare.

CAP. LXXII. [Cap. 60.]

SI proficientis ſunt, neminem reprehendere, neminem laudare, neminem culpare, neminem accuſare: nihil de ſeipſo prædicare, quaſi aliquis ſit, aut aliquid ſciat. Cum in aliqua re impeditus fuerit, aut prohibitus, ſe ipſum accuſat. Si ab aliquo laudatur, ſecum ipſe deridet laudatorem. Si reprehenditur, non defendit ſe, ſed ritu infirmorum circuit, metuens ne ſtatum illum convellat, priuſquam is confirmetur. Omne deſiderium à ſe dependens habet: averſationem ad ea ſola, quæ naturæ eorum repugnant quæ nobis parent, tranſtulit. Appetitione ad omnia remiſſa utitur. Sive ſtolidus ſive indoctus habeatur, non curat. Denique, ut inimicum & inſidiatorem, ſeipſum obſervat.

CAP. LXXIII.

SI quis intelligentia & explicandi facultate librorum Chryſippi gloriatur, ipſe tibi dic: Niſi obſcure ſcripſiſſet Chryſippus, nihil haberet ille quo gloriaretur. Ego vero quid cognoſcere ſtudeo? Naturam, & hanc ſequi. Quæro igitur, quis ſit ejus interpres. Cum audiero, Chryſippum non in-

telligo. Quæro igitur enarratorem. Ac hactenus quidem nihil præclari. Cum autem enarratorem invenero, reliquum eſt, uti præceptis; id quod ſolum præclarum eſt. Sin ipſam enarrationem admiratus fuero, quid aliud niſi Grammaticus philoſophi loco evaſi? eo duntaxat excepto, quod pro Homero Chryſippum enarro. Magis igitur, cum quis à me petierit prælegi ſibi Chryſippum, erubeſco cum facta nequeo ſimilia verbis & conſentanea præſtare.

CAP. LXXIV. [Cap. 62.]

PRopoſita hæc obſerva tanquam leges, iiſque citra piaculum non violandis immorare. Quicquid autem de te dictum fuerit, id ne curato. Id enim non jam tui eſt arbitrii.

CAP. LXXV. [Cap. 63.]

QUouſque tandem differes præſtantiſſima quæque tibi vendicare, & nullatenus diſtinctionem rationis violare? Accepiſti præcepta quæ amplectenda tibi fuerunt, eaque amplexus es. Qualem igitur adhuc doctorem expectas, cujus in adventum, tui correctionem differas? Non jam adoleſcens es, ſed matura ætate vir. Itaque ſi negleXeris & ceſſaris, ac ſubinde moræ moram, propoſito propoſitum adjunxeris, & dies alios poſt alios conſtitueris; non animadvertes, nihil te profeciſſe, ſed hominem plebeium fore tam viventem quam morientem. Nunc igitur viri perfecti & proficientis vitam tibi ſume: ac quicquid tibi viſum

ἐξηγέμενος; καὶ ἀκέσας ὅτι Χρύσιππος, ἔρχομαι πρὸς αὐτόν. ἀλλ' ἃ νοῶ τὰ γεγραμμένα· ζητῶ ἂν τὸ ἐξηγέμενον καὶ μέχρι τούτων ὅπου σημεῖον ἀδέν. ὅταν δ' εὕρω τὸ ἐξηγέμενον, ἁπλείπεται χρῆσθαι τοῖς παρηγγελμένοις· τοῦτο αὐτὸ μόνον σημεῖόν ὅτιν. ἂν δ' αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐξηγεῖσθαι θαυμάσω, τί ἄλλο ἢ γραμματικὸς ἐπιτετέλεσθαι ἀντὶ φιλοσόφου; πάλιν γε δή, ὅτι ἀντὶ Ὁμήρου Χρύσιππον ἐξηγέμενος. μᾶλλον ἂν ὅταν τις εἴπῃ μοι, ἐπανάγνωθί μοι Χρύσιππον, ἐρυθριῶ, ὅταν μὴ δυνάμενα ὅμοια τὰ ἔργα καὶ σύμφωνα ἀποδεικνύειν τοῖς λόγοις.

οβ'. [ξϛ'.]

ΟΣα προῄρησαι, τάξαι, ὡς νόμοις, καὶ ὡς ἀσεβήσων ἂν παραβῇς τι τάξαν, ἐμμένε. ἂν δέ τις σε, μὴ ἀπόκρινε· τοῦτο γὰρ οὐκ ἔτ' ἐπὶ σόν.

οϛ'. [ξζ'.]

ΕΙς ποῖον ἔτι χρόνον ἀναβάλλῃ τὸ τὴν βελτίονων ἀξίαν σεαυτὸν, καὶ ἐν μηδενὶ παραβαίνειν τὰ διαιρεθέντα λόγον; παρείληφας τὰ θεωρήματα, οἷς ἔδει σε συμβάλλειν, καὶ συμβέβληκας· ποίων ἔτι διδασκάλων προσδοκᾷς, ἵνα εἰς ἐκείνων ἀφορθῇς τὴν ἐπανόρθωσιν ποιῇται τὴν σεαυτοῦ; καὶ ἔτι εἶ μειράκιον, ἀλλὰ ἀνὴρ ἤδη τέλειος. ἂν τύνυν ἀμελήσῃς, καὶ ῥᾳθυμήσῃς, καὶ ἀεὶ ἀφθέσεις ἐξ ἀφθέσεων ποιῇς, προθέσεις ἐκ προθέσεων, καὶ ἡμέρας ἄλλας ἐπ' ἄλλας ἀείζῃς, ἐν ἃς προσέξεις σεαυτῷ λάθεις σεαυτὸν ἁ προκόψας ἀλλ' ἰδιώτης διατελέσεις καὶ ζῶν καὶ ἀποθνήσκων. ἤδη ἂν ἀξίωσιν σεαυτὸν βίου ὡς τέλειον καὶ προκόπτοντα, καὶ παῦ τὸ βέλτιστον φυ-

νόμιον ἔσῃ σοι νόμος ἀναβαίνειν. καὶ ἂν ὀλίγον τι, ἢ ἡδύ, ἢ ἔνδοξον προσάψηται, μέμνησο ὅτι γυμνὸς ὁ ἀγὼν, καὶ ἤδη πάρεσι τὰ ὀλύμπια, καὶ οὐκέτι ἀναβάλλεσθαι· καὶ ὅτι ἅμα μίαν ἧτταν καὶ ἔνδοσιν ἢ ἀπόλλυται προκοπὴ, ἢ σώζεται. Σωκράτης ἵνα ἀπεπελέσθη, ὅστις πολίτου προσάγων ἑαυτὸν, μηδενὶ ἄλλῳ προσέχων ἢ τῷ λόγῳ. σὺ δ', εἰ καὶ μήπω εἶ Σωκράτης ὡς Σωκράτης γε ἔδει βουλόμενος, ὀφείλεις βιοῦν.

ος'. [ξδ'.]

Πρῶτος καὶ ἀναγκαιότατος τόπος ἐν φιλοσοφίᾳ, ὁ τῆς χρήσεως τῶν φαντασιῶν· οἷον, ἃ μὴ ψεύδεται, δεύτερος, ὁ τῶν ἀποδείξεων· οἷον, πόθεν ἃ δεῖ ψεύδεται. τρίτος, ὁ αὐτῶν τούτων βεβαιωτικός, καὶ διαρθρωτικός· οἷον, πόθεν ὅτι τοῦτο ἀποδείξεις. τί γὰρ ὄφελος ἀποδείξεις; τί ἀκολουθία; τί μάχη; τί ἀληθές; τί ψεῦδος; ἀκόλουθος μὲν τρίτος τόπος ἀναγκαῖος διὰ τὸν δεύτερον, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τὸν πρῶτον· ὁ ἀναγκαιότατος, καὶ ὅπου ἀναπαύεσθαι δεῖ, ὁ πρῶτος. ἡμεῖς δὲ ἔμπαλιν ποιοῦμεν. ἐν γὰρ τῷ τρίτῳ τόπῳ διαβιβάζομεν, καὶ ἀεὶ ἐκείνην ὄζην ἡμῖν ἡ πᾶσα σπουδή· τὸν δὲ πρῶτον παντελῶς ἀμελοῦμεν. τιγαροῦν φαδρύμεθα μὲν, πῶς δ' ἀποδείκνυται ὅτι ἃ δεῖ ψεύδεσθαι, παρόχειρον ἔχομεν.

οζ'. [ξε'.]

Ἐπὶ παντὸς προχείρου δικτέον τοῦτο.

Ἄγε δή με, ὦ Ζεῦ, καὶ σὺ ἡ Πεπρωμένη,
Ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμὶ διατεταγμένος,

Ὡς

ſum fuerit optimum, ea lex ſit inviolabilis. Ac ſi quid laborioſum, aut ſuave, aut glorioſum, aut ignominioſum ingruerit: memento, tum adeſſe diſcrimen, tum inſtare Olympia, nec licere differre: ac profectum una clade ac remiſſione vel perire, vel retineri. Itaque Socrates in eum evaſit qui fuit, cum in omnibus ſe ipſe promoveret, cum nemini auſcultaret niſi Rationi. Tu vero etſi nondum es Socrates, ſic tamen, ut qui Socrates eſſe velis, debes vivere.

CAP. LXXVI. [Cap. 64.]

PRimus & maxime neceſſarius in philoſophia locus eſt is, qui agit de uſu decretorum; veluti de non mentiendo. Alter, qui demonſtrationes tractat; veluti, cur non ſit mentiendum. Tertius, is qui has ipſas confirmat & diſtinguit, veluti, qui fiat ut iſta ſit demonſtratio? quid conſequentia? quid pugna? quid verum? quid falſum? Quare tertius locus neceſſarius eſt propter ſecundum, ſecundus propter primum. Maxime autem neceſſarius eſt, & in quo conquieſcendum ſit, primus. Nos vero diverſum facimus. Nam in tertio loco immoramur, in eoque omne ſtudium noſtrum conſumimus: primum autem prorſus negligimus. Proinde mentimur quidem, & quomodo tamen demonſtretur non eſſe mentiendum, in promptu habemus.

CAP. LXXVII. [Cap. 65.]

IN *quovis incepto hæc optanda ſunt:*
Me Jupiter duc, & fati neceſſitas,
Quocunque veſtro deſtinatus numine

Sum:

Sum: nam volens ſequar. Minus quod ſi velim,
Sequar coactus, improbuſque & impius.

CAP. LXXVIII.

NEceſſitati qui probe ſe accommodat,
Sapit: eſtque rerum divinarum conſcius.

CAP. LXXIX.

SEd & tertium illud: O Crito, ſi diis ita viſum fuerit, ita fiat. Me autem Anytus & Melytus occidere ſane poſſunt, lædere vero non poſſunt.

Ὡς ἔφομαι σπεύδοντος ἀδὲ ἄοκνος.
Εἰ δ' μὴ ἐθέλω, οὐχ ἥπτον ἕφομαι.

ον'.

Ὅστις δ' ἀναίσχυντος συγχωρήσεται χαλῶς,
Σοφὸς παρ' ἡμῖν, καὶ τὰ θεῖα δόξεται.

οϑ'.

Ἀλλὰ καὶ τὸ τρίτον· ὦ Κείτων, εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ γενέσθω. ἐμὲ δ' Ανυτος καὶ Μέλητος ἀποκτεῖναι μὲν δύνανται, βλάψαι δ' οὔ.

ΚΕΒΗΤΟΣ ΘΗΒΑΙΟΥ ΠΙΝΑΞ.

CEBETIS THEBANI TABULA.

ΚΕΒΗΤΟΣ ΘΗΒΑΙΟΥ ΠΙΝΑΞ.

ΕΤυγχάνομεν περιπατοῦντες ἐν τῷ τοῦ Κρόνου ἱερῷ, ἐν ᾧ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀναθήματα ἐθεωρεῖτο· αὐέκειτο δὲ καὶ πίναξ τις ἔμπεφθος ἐπὶ γεω, ἐν ᾧ ἦν γραφή τις ξένη, καὶ μύθους ἔχουσα ἰδίους, ὃς καὶ ἠβουλόμεθα συμβαλεῖν, τίνες καὶ πόθεν ἦσαν. ὅτε δὴ πόλις ἐδόκει ἡμῖν εἶ τὸ γεγραμμένον, ὅτι περιβόητον· ἀλλὰ περίβολος ἦν, ἐν αὐτῷ ἔχων ἑτέρους περιβόλους δύο, τὸ μὲ μείζω, τὸ δὲ ἐλάττω. ἦν δὲ καὶ πύλη ἐπὶ τοῦ πρώτου περιβόλου· πρὸς δὲ τῇ πύλῃ ὄχλος ἐδόκει ἡμῖν πολὺς ἐφεστάναι. ἔνδον δὲ τοῦ περιβόλου, πλῆθός τι γυναικῶν ἐφαίνετο. ἐπὶ δὲ εἰσόδου τοῦ πρώτου πυλῶνος καὶ περιβόλου γέρων τις ἑστώς, ἔμφασιν ἐποίει, ὡς προσάγων τῇ εἰσόδῳ ὄχλῳ. ἀπορούντων δὲ ἡμῶν περὶ τῆς μυθολογίας πρὸς ἀλλήλους πολὺν χρόνον, προσβύτης τις παρεστὼς, Ἄρ' ἂν δεινὸν πάθοιτε, ὦ ξένοι, ἔφη, ἀπορῦντες περὶ τῆς γραφῆς ταύτης. ἃ γὰρ πρὸ ὀλίγου χωρεῖων πολλοὶ ἴσασι, τί ποτε αὖτη ἡ μυθολογία δύναιτο. οὐδὲ γὰρ ὅτι πολιτικὸν ἀνάθημα, ἀλλὰ ξένου τινὸς πάλαι ποτὲ ἀφίκετο δεῦρο, ἀνὴρ ἔμφρων,

CEBETIS

THEBANI

TABULA.

IN æde Saturni deambulantes, cum alia complura donaria ſpectabamus, tum Tabulam quandam ante ſacellum dedicatam, quæ peregrinas quaſdam & peculiares fabulas depictas haberet: Quæ cujuſmodi & unde eſſent, conjicere non poteramus. Pictura enim neque urbem neque caſtra præ ſe ferebat: ſed erat ſeptum quoddam, alia duo ſepta continens, alterum majus, alterum minus. Erat & porta in primo ſepto, cui magna turba aſtare videbatur. Intra ſeptum vero mulieres complures conſpiciebantur. In aditu primi veſtibuli & ſepti, ſenex quidam ſtabat, eo geſtu & habitu, ut ingredienti turbæ præcipere aliquid videretur. Cum vero inter nos, quid commentum illud ſibi vellet, ambigeremus, ſenex quidam aſtans: Non mirum, inquit, eſt, hoſpites, vos de pictura hac dubitare. Nam & ex indigenis pauci norunt fabulæ ſignificationem. Neque enim civitatis noſtræ donarium eſt: ſed olim hoſpes quidam, vir cordatus, & eruditione præſtans, qui & dictis & factis Pythagoreæ & Parmenideæ vitæ ſtudium præ

se ferret, tam templum hoc, quam picturam Saturno dedicavit. An vero, inquam, ipsum hominem vidisti, & nosti? Atqui etiam, inquit, longo tempore tui eum admiratus. Nam junior cum esset, multa præclare disserebat: & hujus ipsius fabulæ doctrinam sæpe eum audivi exponentem. Obsecro igitur, inquam, nisi magna quæpiam occupatio te impedit, fabulam nobis explica, cujus audiendæ avidissimi sumus. Nihil, inquit, obstat, hospites: sed illud vobis tenendum, enarrationem periculi non expertem esse. Cujusmodi, inquam, id est? Quia, si auscultaveritis, atque intellexeritis ea quæ dicentur, prudenter & beati evadetis: sin minus, facti vecordes, infelices, acerbi atque indocti, male vivetis. Est enim expositio Sphingis ambagibus similis, quas illa hominibus proponebat: quas qui intellexerat manebat incolumis, qui non assecutus erat, à Sphinge occidebatur. Eadem est & enarrationis hujus ratio. Nam Amentia Sphinx est hominibus. Obscure autem & hæc innuit, quid in vita sit bonum quid malum: quid neque bonum, neque malum. Quæ qui non intelligit, ab ea non semel interit, ut is qui à Sphinge occisus devorabitur: sed paulatim per omnem ætatem, ut qui, conjecti in carcerem manum carnificis expectant, contabescit. Sin ea cognorit aliquis, vice versa perit Amentia: ipse vero salvus manet, perque omnem vitam, malorum expers, beatus efficitur. Vos igitur attenti estote, nec obiter audite. Dii boni, quantam nobis cupiditatem injecisti, si ita sunt! Ita, inquit, res est. Quam-

primum

φρων, καὶ δεινὸς περὶ σοφίαν, λόγῳ δὲ καὶ ἔργῳ Πυθαγόρειόν τινα καὶ Παρμενίδειον ἐζηλωκὼς βίον, ὃς τὸ τε ἱερὸν τοῦτο, καὶ τὸ γραφεῖον ἀνέθηκε τῇ Κρόνῳ. πότερον οὖν, ἔφην ἐγὼ, καὶ αὐτὸν τὸν ἄνδρα γινώσκεις ἑωρακώς; καὶ ἐθαύμασά γε, ἔφη, αὐτὸν πολὺν χρόνον· νεώτερος γὰρ ὤν, πολλὰ καὶ σπουδαῖα διελέγετο· καὶ περὶ ταύτης δὲ τῆς μυθολογίας πολλάκις αὐτῷ ἀκηκόειν διεξιόντος. πρὸς Διὸς τοίνυν, ἔφην ἐγὼ, εἰ μή τις σοὶ μεγάλη ἀσχολία τυγχάνει οὖσα, δίηγησαι ἡμῖν· πάνυ γὰρ ὀπωσδηποτοῦν ἀκοῦσαι, τί ποτέ ἐστιν ὁ μῦθος. ἀδεὴς φθόνος, ὦ ξένοι, ἔφη. ἀλλὰ τοι δεῖ ὑμᾶς ἀκοῦσαι, ὅτι ὀπτέον ἡμῶν τι ἔχει ἡ ἐξήγησις. οἷόν τι; ἔφην ἐγώ. ὅτι εἰ μὲ προσέξητε, ἔφη, καὶ συνήσητε τὰ λεγόμενα, φρόνιμοί καὶ εὐδαίμονες ἔσεσθε· εἰ δὲ μή, ἄφρονες, καὶ κακοδαίμονες, καὶ πρωί, καὶ ἀμαθεῖς γλυφόμενοι, κακῶς βιώσεσθε. ἔστι γὰρ ἡ ἐξήγησις ἐοικυῖα τῷ τοῦ Σφιγγὸς αἰνίγματι, ὃ ἐκείνη προὐβάλλετο τοῖς ἀνθρώποις. εἰ μὲν οὖν αὐτὸ συνίᾳ τις, ἐσώζετο· εἰ δὲ μὴ συνίη, ἀπώλλυτο ὑπὸ τῆς Σφιγγός. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅτι τὸ ἐξηγήσεως ταύτης. ἡ γὰρ Ἀφροσύνη τοῖς ἀνθρώποις Σφίγξ ἐστιν. αἰνίττεται δὲ καὶ τάδε, τί ἀγαθὸν, τί κακὸν, τί ὔτε ἀγαθὸν, ὔτε κακόν ἐστιν ἐν τῷ βίῳ. ταῦτ' οὖν ἐὰν μή τις συνίῃ, ἀπόλλυται ὑπ' αὐτῆς καὶ εἰσπαίσας, ὥσπερ ὁ ὑπὸ τῆς Σφιγγὸς καθαρθεὶς ἀπέθνησκεν· ἀλλὰ σχεδὸν μικρὸν ἐν ὅλῳ τῷ βίῳ καταφθείρεται, καθάπερ οἱ ὀπὸ τῶν μωλῶν ἁλισθέντες. ὃς δέ τις γνῷ, ἀνάπαλιν ἢ μὲ Ἀφροσύνη ἀπόλλυται, αὐτὸς δὲ σώζεται, καὶ μακάριος καὶ εὐδαίμων γίγνεται ἐν παντὶ τῷ βίῳ. ὑμεῖς οὖν προσέχετε,

καὶ μὴ παρακύπτετε, ὦ Ηράκλεις, ὡς εἰς μεγάλην τινὰ ἐπιθυμίαν ἐμβεβλήκασ ἡμᾶς, εἰ τῶνδ' ὅπως ἕξει. ἀλλ' ἔστιν, ἔφη, ὅπως ἔχοντα. ἀλ ἂν φθάνοις τοίνυν διηγούμενος, ὡς ἡμῖν προσελθόντων ἀ παρέρχομεν, ἐπεὶσ καὶ τὸ ἐπίμικτον τοιοῦτόν ὄζιν. ἀναλαβὼν οὖν ἑαδόν τινα, καὶ ἐκλείνασ προὸς τ γραφήν, ὁρᾶτε, ἔφη, τ ὀρίβολον τοῦτον; ὁρῶμεν. τοῦτο προῶτον δεῖ εἰδέναι ὑμᾶς, ὅτι καλεῖται ὁ τόπ ὅτ, Βίοσ· καὶ ὁ ὄχλοσ ὁ πολὺς, ὁ παρὰ τ πύλην ἑφεζὼς, οἱ μέλλοντες εἰσπορεύεσθαι εἰς τ βίον, ἅτοί εἰσιν. ὁ δὲ γέρων, ὁ ἄνω ἑστηκὼς, ἔχων χάρτην τινὰ ἐν τῇ χειρὶ, καὶ τῇ ἑτέρᾳ ὥσπρ δεικνύων τι, ἅτοσ Δαίμων καλεῖται. προσάπτει δὲ τοῖς εἰσπορευομένοις, τί δεῖ αὐτὸσ ποιεῖν, ὡς ἂν εἰσέλθωσιν εἰς τ βίον· καὶ δεικνύει ποίαν ὁδὸν αὐτὸσ δεῖ βαδίζειν, εἰ σώζεσθαι μέλλουσιν ἐν τῷ βίῳ. ποίαν οὖν ὁδὸν κελεύει βαδίζειν, ἢ πῶσ; ἔφην ἐγώ. ὁρᾷσ, εἶπε, παρὰ τ πύλην ὄρθιον τινὰ κείμενον καὶ τὸν τόπον τοῦτον, καθ' ὃν εἰσπορεύεται ὁ ὄχλοσ, ἐφ' οὗ κάθηται γυνὴ πεπλασμένη τῇ εἰδέᾳ, καὶ πάνυ φαινομένη, καὶ ἐν τῇ χειρὶ ἔχουσα ποτήριόν τι; ὁρῶ· ἀλλὰ τίσ ὄζιν αὕτη; ἔφην. Απάτη καλεῖται, φησίν, ἡ πάντασ τοὺσ ἀνθρώπουσ πλανῶσα. εἶτα τί προσάπτει αὕτη; τοὺσ εἰσπορευομένουσ εἰς τ βίον ποτίζει τῇ ἑαυτῆσ δυνάμει. τοῦτο δ' τί ὄζι τὸ ποτόν; Πλάνη, ἔφη, καὶ Αγνοια. εἶτα τί; πάντεσ τοῦτο, πορεύονται εἰς τ βίον, πότερον ὃν πάντεσ πίνωσι τ πλάνον, ἢ οὔ; πάντεσ πίνουσιν, ἔφη· ἀλλ' οἱ μὲ πλεῖον, οἱ δ' ἧττον· ἔτι δ' οὐχ ὁρᾷσ ἔνδον τ πύλησ πλῆθόσ τι γυναικῶν ἐτυμῶν, παντοδαπὰσ μορφὰσ ἐχουσῶν; ὁρῶ. εἶτα

primum igitur narres velim. Nam nos quidem haud obiter audiemus, in tanti præsertim & præmii & supplicii expectatione. Sublato igitur baculo, & ad picturam extento, Cernitis, inquit, septum hoc? Cernimus. Hoc primum vobis tenendum est, locum hunc appellari *Vitam*: & magnam multitudinem quæ portæ assistit, eos esse qui in vitam venturi sunt. Senex vero is qui superne stat, chartam quandam una manu tenens, alterâ vero quiddam veluti monstrans, *Genius* dicitur. Mandat autem ingredientibus, quid eis, ubi in vitam venerint, faciendum sit: & cui viæ se committere debeant, si salvi in vita velint, ostendit. Quam igitur, inquam ego, viam ingredi eos jubet; aut quomodo? Viden', inquit, juxta portam solium positum, qua turba ingreditur, cui mulier insidet, ficto vultu, argutaque specie, & manu poculum quoddam tenens; Video, inquam: sed quæ ea est? *Impostura*, inquit, quæ omnes homines seducit. Ecquid agit ea? Iis, qui in vitam ingrediuntur, facultatem suam propinat. Quæ vero est illa potio? *Error*, inquit, & *Ignorantia*. Quid tum? Hac pota, veniunt in vitam. Num ergo omnes Errores bibunt? Omnes bibunt, inquit, sed alii plus, alii minus. Nonne præterea intra portam vides turbam quandam mulierum meretricum, variis præditarum formis? Video. Hæ ergo, *Opiniones*, *Cupiditates*, & *voluptates* appellantur; turbaque ingrediente exilientes, amplectuntur singulos, atque abducunt. Quo vero abducunt

cunt eos? Aliæ ad ſalutem, inquit, aliæ ad interitum ob impoſturam. O vir optime, quam gravem potionem dicis! Et quidem omnes pollicentur, ſe illos ad optima quæque perducturas, & ad vitam beatam, in qua acquieſcant. Illi vero propter ignorantiam & errorem, quem apud *Impoſturam* hauſerunt, veram degendæ vitæ viam non inveniunt: ſed temere oberrant, ut vides. Vides item, prius ingreſſos circumire quæ illæ monſtrarint? Video hæc, inquam. Sed quæ eſt illa mulier, quæ cæcæ & furenti ſimilis, ſaxo rotundo inſiſtit? Vocatur, inquit, illa quidem *Fortuna*: neque cæca ſolum eſt, ſed & inſana & ſurda. Ea ergo quo munere fungitur? paſſim, inquit, vagatur: & aliis quod habent, rapit, aliiſque largitur; iiſdemque rurſus ſtatim eripit quæ dedit, eaque donat aliis temere & inconſtanter. Recte igitur ſignum ejus naturam declarat. Quodnam illud? inquam. Quod rotundo ſaxo inſiſtit. Id vero quid ſibi vult? Non tuta & firma ejus eſſe munera, ſignificat. Magnæ enim & graves jacturæ fiunt, cum quis ei fidem habet. Quid? magna illa turba quæ eam circumſtat, quid petit, & quei vocantur? Dicuntur hi *Inconſiderati*. Singuli vero ea petunt quæ illa abjicit. Quei ergo fit, ut non eodem ſint vultu: ſed alii lætari, alii mœrere paſſis manibus videantur? Qui lætari & ridere videntur, ii ſunt, inquit, qui aliquid à *Fortuna* acceperunt; iidemque *Fortunam proſperam* eam vocant. Qui vero plorantium ſpecie manus extendunt, ii ſunt, quibus

αὗται τοίνυν, Δόξαι, καὶ Ἐπιθυμίαι, καὶ Ἡδοναὶ καλοῦνται. ὅταν οὖν εἰσπορεύεται ὁ ὄχλος, ἀκόλουθοι αὐτοῖς αὗται, καὶ συμπλέκονται πρὸς ἕκαστον, εἶτα ἀπάγουσι. ποῖ δ' ἀπάγουσιν αὐτούς; αἱ μὲν εἰς τὸ σώζεσθαι, ἔφη· αἱ δὲ εἰς τὸ ἀπόλλυσθαι, διὰ τὴν ἀπάτην. ὦ δαιμόνιε, ὡς καλὸν τὸ τέλος λέγεις· καὶ πῶς γε, ἔφη, ἐπαγγέλλονται ὡς δεῖ τὰ βέλτιστα ἄξασαι, καὶ εἰς βίον ἀθάνατον καὶ λυσιτελῆ. οἱ δὲ διὰ τὴν ἀγνοιαν, καὶ τὴν πλάνην, ἣν πεποίηκασι παρὰ τὴν Ἀπάτης, οὐκ εὐλαβοῦνται ποῖα δεῖ ἢ ἀληθῆ ὁδὸν ἢ ἐν τῷ βίῳ. ἀλλὰ πλανῶνται εἰκῆ, ὥσπερ ὁρᾷς. ὁρᾷς καὶ τὸν πρότερον εἰσπορευόμενον, ὡς πεπλάγχθαι ἔοικεν ἂν αὗται δεικνύουσιν; ὁρῶ τοῦτο, ἔφην. ἡ δὲ γυνὴ ἐκείνη τίς ἐστιν, ἣ ὥσπερ τυφλὴ καὶ μανομένη τις εἴη δοκοῦσα, καὶ ἐσκευῆσθαι λίθῳ τινὶ στρογγύλῳ; καλεῖται μέν, ἔφη, Τύχη· ἔστι δὲ ἡ μόνον τυφλή, ἀλλὰ καὶ μανομένη καφή. αὕτη ἔν τί ἔργον ἔχει; πορεύεται παντα χοῦ, ἔφη· καὶ παρ' ὧν μὲν ἁρπάζει τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἑτέροις δίδωσι· ᾧ δὲ τὸ αὐτὸ πάλιν ἀφαιρεῖται καὶ ἄλλοις δίδωσιν εἰκῆ καὶ ἀδικαίως. διὸ καὶ τὸ σημεῖον καλῶς μιμεῖται τὴν φύσιν αὐτῆς. ποῖον τοῦτο; ἔφην ἐγώ. ὅτι δεῖ στρογγύλα λίθα ἑστάναι. εἶεν τί τοῦτο σημαίνει; ὅτι καὶ ἀσφαλὲς, καὶ βεβαία δεῖ ἡ παρ' αὐτῆς δόσις. ἐκπώσεις γὰρ μεγάλαι καὶ σκληραὶ γίγνονται, ὅταν τις αὐτῇ πεισθῇ. ὁ δὲ ὄχλος ὁ πολὺς οὗτος, ὁ περὶ αὐτὴν ἑστηκὼς, τί βάλλεται, καὶ πῶς καλοῦνται; καλοῦνται καὶ οὗτοι ἀκροβόλοι τυχαί. αὐτῶν δὲ ἕκαστος αὐτὸ ἃ ἐξίπτει. πῶς οὖν οὐχ ὁμοίαν ἔχουσι τὴν μορφὴν, ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν δοκοῦσι χαίμενοι οἱ δὲ ἀδυμῶσιν, ἐκτετακότες τὰς χεῖρας;

οἱ μὲν δοκοῦντες, ἔφη, χαίρειν καὶ γελᾶν αὐτῇ, οἱ εἰληφότες τι ἀπὸ τῆς Τύχης εἰσίν. ὅτοι δὲ καὶ Ἀλαθείᾳ Τύχῃ αὐτῷ καλοῦσιν. οἱ δὲ δοκοῦντες κλαίειν, καὶ τὰς χεῖρας ἐκτετακότες, εἰσὶ παρ' ὧν ἀφείλετο ἃ ἐδωκε πρότερον αὐτοῖς· ὅτοι πάλιν Κακὴν Τύχῃ αὐτῷ καλοῦσι. τίνα δ' ἔστιν ἃ δίδωσιν αὐτοῖς, ὅτι ὅταν οἱ μὲν λαμβάνοντες χαίρωσιν, οἱ δὲ ἀποβάλλοντες κλαίωσι; ταῦτα δὲ τίνα δεῖ; πλοῦτον δηλαδὴ, καὶ δόξαν, καὶ εὐγένειαν, καὶ τέκνα, καὶ τυραννίδας, καὶ βασιλείας, καὶ τἄλλα ὅσα τούτοις ἀπλούσια. ταῦτα δὲ πῶς καὶ ἔστιν ἀληθῆ; ἆρ' ἐπεὶ μὴ τέτταρα, ἔφη, καὶ αὖθις ἀναλεξόμεθα. νυνὶ δὲ ἐπεὶ τὴ μυθολογίαν ἠρωτήμεθα. ἔστω ὅτως. ὁρᾷς δὲ, ὡς αὖ παρέλθοις τὴ πύλην ταύτην, ἀνώτερον ἄλλον ἐπείδολον, καὶ γυναῖκας ἕξω τῆ ἐπειδόλης ἐφηκυίας, κεκοσμημένας ὥσπερ ἐπὶ ταῖραι εἰσάδασι; καὶ μάλα. αὗται τίνων, ἢ μὴ Ἀκρασία καλεῖται, ἡ δὲ Ἀσωτία, ἡ δὲ Ἀπλησία, ἡ δὲ Κολακεία. πῶν ὧδε ἐσήκασιν αὗται; ἀναπηδῶσι, ἔφη, τὰς εἰληφότας τι παρὰ τῆ Τύχης. εἶτα τί; ἀναπηδῶσι, καὶ συμπλέκονται αὐτοῖς, καὶ κολακεύουσι. καὶ αἰτιῶσι παρ' αὐτὰς μένειν, λέγουσα ὅτι βίον ἕξουσιν ἡδὺν, καὶ ἄπονον, καὶ κακοπάθειαν ἔχοντα ἀδημίαν. ἐὰν δὲ τις πειθῇ ἐπ' αὐτῇ εἰς τὴ ἡδυπάθειαν, μέχρι ἡλίπινος ἡδεῖα δοκεῖ εἶναι) ἡ ἀληθὴς, ἕως ἂν γηρᾳλίζῃ τὴ ἄνθρωπον· εἶτ' οὐκ ἔστιν. ὅταν γὰρ ἀναπνεύσῃ αἰδύνηται ὅτι οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς κατηδίθη, καὶ ἐπεζήτει. διὸ καὶ ὅταν ἀναλώσῃ παῦθ' ὅσα ἔλαβε παρὰ τῆ Τύχης, ἀναγκάζεται ταύτης τῆς γυναικὸς δηλάζειν, καὶ παῦθ' ὑπομένειν, καὶ ἀημονεῖν, καὶ πολεῖν ἕνεκεν τέτταρα ὅσα ὀξὺ βλακεία· οἷ ἀποτρέπει, βουλεῖν

quibus ea eruit quæ ante dederat. Hi contra *malam Fortunam* eandem appellant. Quæ sunt ergo illa quæ largitur, cum & ii qui ea accipiunt, ita lætentur; & qui amittunt, plorent? Hæc quæ vulgo bona censentur. Ea quæ sunt? Divitiæ scilicet, gloria, nobilitas, liberi, imperia, regna, & id genus alia pleraque. Eho, numnam ista bona non sunt? De his quidem alias disputabimus: nunc autem explicationi fabulæ intenti simus Fiat ita. Vides ergo, ubi portam istam præterieris, aliud septum altius, & mulieres extra septum stantes, meretricum instar ornatas Omnino. Harum alia *Incontinentia* vocatur, alia *Luxuria*, alia *Assentatio*. Quid ergo hic astant istæ? Observant eos qui aliquid à Fortuna acceperunt. Quid tum? Exultant, & eos amplectuntur, & adulantur: utque apud se manere velint, postulant: ac vitam eis pollicentur suavem, otiosam, & omnis expertem molestiæ. Quod si quis eis obsecutus, delicias amplexus fuerit: ei jucunda videtur ad tempus illa vitæ ratio, dum hominem quasi titillarit: cum revera talis non sit. Ubi enim resipuerit, se non comedisse, sed ab iis & comesum, & contumelioſe tractatum esse, sentit. Itaque jam consumptis iis quæ à Fortuna acceperat omnibus, mulieribus istis servire cogitur, & omnia perpeti indecoreque se gerere, & propter eas quævis pernicioſa in se admittere: cujusmodi sunt, fraudare, fana spoliare, pejerare, prodere, latrocinari, cæteraque his consimilia. Sed cum eos hæc omnia defecerint, traduntur Pœnæ. Qualis ea est? Vides à tergo eorum aliquid

aliquid feneſtellæ ſimile, & locum quendam anguſtum & tenebroſum? Atque etiam mulieres quædam fœdæ, & ſordidæ, & pannis obſitæ, tibi eſſe videntur? Omnino. Ea igitur quæ flagellum tenet, *Pœna* dicitur: Quæ caput ad genua demittit, *Mœſtitia*: Quæ capillos avellit, *Ærumna*. Alius vero quidam, illis qui aſtat, deformis, extenuatus, & nudus, ac poſt eum mulier quædam, ei ſimilis, deformis, & tenuis, quinam ſunt? Ille quidem, inquit, *Luctus* vocatur: ejus vero ſoror, *Deſperatio*. His igitur traditur, & cum his in cruciatibus vitam agit. Deinde rurſus in aliam domum conjicitur, *Infælicitatis*: ubi, quod reliquum eſt ævi, in omni miſeria exigit, niſi ei *Pœnitentia* forte fortuna occurrerit. Quid tum fit? *Pœnitentia*, obviam ei facta, ex iſtis malis eum eripit, eique *Opinionem* aliam, & *Cupiditatem*, ad *Veram Eruditionem* perducturam, inſerit: unaque eam, quæ *falſi nominis eruditio* appellatur. Quid tum fit? Siquidem, inquit, eam opinionem comprehenderit, quæ ipſum ad *Veram eruditionem* perducat, ab ea purgatus ſervatur, & omnis calamitatis expers, ac beatus, omne tempus ætatis degit: ſin minus, denuo à Falſi nominis eruditione ſeducitur. Pro Jupiter, ut ingens eſt, & alterum hoc diſcrimen! Qualis vero, inquam, eſt *Falſi nominis eruditio*? Nonne vides, inquit, alterum illud ſeptum? Utique, inquam. Extra id ſeptum, juxta veſtibulum, ſtat mulier quædam, quæ valde munda & compoſita eſſe videtur. Eam vulgus & vani homines, E-

rudi-

προσυλεῖν, ὀπορκεῖν, ψευδιδόναι, λοιδορεῖσθαι, καὶ πάντ' ὅσα τοῖς ἀπλήστοις ἀπλησία. ὅταν οὖν πάντα αὐτοῖς ἀπολείπῃ, παραδίδοῦναι τῇ Τιμωρίᾳ. ποία δέ ἐστιν αὕτη; ὁρᾷς ὀπίσω τὴ αὐτῆ, ἔφη, ὥσπερ θύριον μικρὸν, καὶ τόπον στενόν τινα, καὶ σκοτεινόν; ναὶ καὶ γυναῖκες αἰχμαί, καὶ ξυμφοραί, καὶ ἔρις ἀμφισβῆται δοκοῦσι συνεῖναι; καὶ μάλα. αὗται τοίνυν, ἔφη, ἡ μὲ τὴ μάστιγα ἔχουσα, καλεῖται Τιμωρία· ἡ δὲ τὴ κεφαλὴν ἐν τοῖς γόνασιν ἔχουσα, Λύπη· ἡ δὲ τὰς χεῖρας πλήξασα ἑαυτῆς, Οδυρμός. ὁ δὲ ἄλλος ὅτος ὁ παρεστηκὼς αὐταῖς, δυσειδής τις καὶ λεπτὸς, καὶ γυμνὸς, καὶ κατὰ ταῦτά τις ὁμοία αὐτῇ, αἰχμὰ, καὶ λεπτὴ, τίς ἐστιν; ὁ μὲ Οδυρμὸς καλεῖται, ἔφη, ἡ δὲ ἀδελφὴ αὐτῆ Αθυμία. τούτοις οὖν παραδίδοται, καὶ μὴ τούτων συμβιοῖ τιμωρέμενος. εἶτα πάλιν ἐντεῦθεν εἰς ἕτερον οἶκον ἐμπίπτει, εἰς τὴ Κακοδαιμονίαν, καὶ ὧδε τὸ λοιπὸν βίον καταστρέφει ἐν πάσῃ κακοδαιμονίᾳ, ἂν μὴ Μετάνοια αὐτῆ ὑπὸ τῆ Τύχης συναντήσῃ. εἶτα τί γίγνεται; ἐὰν ἡ Μετάνοια αὐτῆ συναντήσῃ, ἐξαίρει αὐτὸν ἐκ τῶν κακῶν, καὶ σωίσησιν αὐτῆ ἑτέραν Δόξαν, καὶ Επιθυμίαν, τὴ εἰς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν ἄγουσαν, ἅμα δὲ καὶ τὴ εἰς τὴ Ψευδοπαιδείαν καλυμμένην. εἶτα τί γίγνεται; ἐὰν μὴ, φησι, τὴ δόξαν ταύτην ἀφεσθέξηται, τὴ ἄγουσῆ αὐτὸν εἰς τὴ ἀληθινὴν Παιδείαν, καθαρθεὶς ὑπ' αὐτῆς σώζεται. καὶ μακάριος καὶ εὐδαίμων γίγνεται ἐν παντὶ τῷ βίῳ. εἰ δὲ μὴ, πάλιν πλανᾶται ὑπὸ τὴ Ψευδοδοξίας. ὦ Ηράκλεις, ὡς μέγας ὁ κίνδυνος ἄλλος ὅτος; ἡ δὲ Ψευδοπαιδεία ποία ζῷα; ἔφην ἐγώ. οὐχ ὁρᾷς τὴ ἕτερον ἀφείδολον ἐκεῖνον; καὶ μάλα, ἔφην ἐγώ. οἷον ἔξω τὴ ἀφειδόλε

παρὰ

παρὰ τὴ εἴσοδον γωνία τις ἔσηκεν, ἢ δοκεῖ παίν καθαρὰ καὶ εὐτακτος εἶναι; καὶ μάλα. ταύτην τίνων οἱ πολλοὶ, καὶ εἰκαῖοι τῶν ἀνθρώπων, Παιδείαν καλοῦσιν, οὐκ ἔστι δέ, ἀλλὰ Ψευδοπαιδεία, ἔφη. οἱ μὲν τοι σωζόμενοι, ὁπόταν βάλωνται εἰς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν ἐλθεῖν, ὧδε τελέσουσι. πότερον ἔν ἄλλη ὁδὸς οὐκ ἔστιν ἐπὶ τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν ἄγουσα; ἔστιν, καὶ ἔφη. ὅτοι δὴ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἔσω τὴν πεδίδλα ἀναχαίμπτοντες, τίνες εἰσίν; οἱ τὴν Ψευδοπαιδείας, ἔφη, ἔρασται, ἀπατημένοι, οἰόμενοι μὴ τὴν ἀληθινὴν Παιδείας σωφρονεῖν. τίνες δὲ καλοῦνται ὅτοι; οἱ μὲν Ποιηταὶ, ἔφη, οἱ δὲ Ῥήτορες, οἱ δὲ Διαλεκτικοὶ, οἱ δὲ Μουσικοὶ, οἱ δὲ Αεθμητικοὶ, οἱ δὲ Γεωμέτραι, οἱ δὲ Αστρολόγοι, οἱ δὲ Ηδονικοὶ, οἱ δὲ Πειπαπτικοὶ, οἱ δὲ Κεπικοὶ, καὶ ὅσοι ἄλλοι τούτοις εἰσὶ ὁμοπλήσιοι. αἱ δὲ γυναῖκες ἐκεῖναι αἱ δουλοῦσαι τὰ δρέπανα ὁμοῖαι τοῖς θεάτοις, ἐν αἷς ἔσης ἦν τὴν Ακρασίαν, καὶ αἱ ἄλλαι αἱ μετ' αὐτὴν, τίνες εἰσίν; σοὶ τοι ἐκεῖναί εἰσιν, ἔφη. πότερον ἔν καὶ ὧδε εἰσπορεύονται; νὴ Λία καὶ ὧδε, σαφέως δὲ, καὶ ἀκριβῶς ἐν τῷ θεάτρῳ πεφίλῳ. πότερον ἔν καὶ αἱ Δόξαι; ναὶ ἔφη. ἔπι μὲν γὰρ καὶ ἐν τάτοις τὸ πόμα, ὃ ἔπιον παρὰ τὴν Απάτης, καὶ ἡ Αγνοια, μᾶλλον νὴ Δία, καὶ μετ' αὐτῆς γε ἡ Αφροσύνη. καὶ ἃ μὲν ἀπέλθη ἀπ' αὐτῆς ὧδ' ἡ Δόξα, ἃ δ' ἂν λοιπὰ Κακία, μέχρις ἂν ὑπογνόντες τὴν Ψευδοπαιδείας, εἰσέλθωσιν εἰς τὴν ἀληθινὴν ὁδὸν, καὶ πᾶσι τὴν τάτε καθαρτικὴν δύναμιν, καὶ ἐκβάλωσι τὰ κακὰ παθήματα ὅσα ἔχουσι, καὶ τὰς Δόξας, καὶ τὴν Αγνοιαν, καὶ τὴν λοιπὴν πᾶσαν Κακίαν. τότε αὖ ὑπὸ σωθήσονται. ὧδε δὲ μένοντες ἐν τῇ Ψευδοπαιδείᾳ,

ruditionem vocant: cum ea non ſit, ſed Falſi nominis eruditio. Ad hanc igitur ii, qui ſervandi ſunt, & ad veram eruditionem perventuri, primum divertunt. Nunquid ergo alia via nulla eſt, quæ ad Veram eruditionem ducat? Minime, inquit. Iſti vero homines, qui intra ſeptum obambulant, qui ſunt? Falſi nominis eruditionis amatores, inquit, decepti, atque opinantes ſe Veræ eruditionis frui conſuetudine. Quibus ergo nominibus appellantur iſti? Alii Poetæ, inquit, alii Oratores, alii Dialectici, alii Muſici, alii Arithmetici, alii Geometræ, alii Aſtrologi, alii Voluptuarii, alii Peripatetici, alii Critici, cæterique horum non diſſimiles. Mulieres vero illæ, quæ circumcurſare videntur, primis ſimiles, inter quas eſſe dicebas Incontinentiam, & reliquas illius ſocias, quænam ſunt? Illæ ipſæ, inquit, ſunt. Nunquid ergo & huc ingrediuntur? Et huc medius fidius, ſed raro: nec ita frequenter, ut in primum ſeptum. Nunquid ergo & Opiniones? Næ, inquit. Nam & in his etiamnum Potio, ab Impoſtura propinata, & Ignorantia, manet: atque etiam mehercule, una cum ea, Amentia. Neque vero ab eis vel Opiniones vel cætera vitia recedent, donec, repudiata Falſi nominis eruditione, veram ingreſſi viam, purgatricem iſtarum rerum vim biberint, & mala omnia, quibus urgentur, ut Opiniones & Ignorantiam, & reliquam omnem Vitioſitatem, ejecerint: tum demum enim ſervabuntur. Dum vero hic manſerint apud falſi nominis eruditionem,

tionem, nunquam liberabuntur: nec ullum malum, illarum quidem disciplinarum subsidio, profligabunt. Quæ ergo via est, quæ ad Veram eruditionem ferat? Videsne, inquit, editum illum locum, qui à nemine incoli, ac desertus esse, videtur? Video. Ergo & januam parvam, & viam quandam ante januam, parum frequentem, & à perpaucis tritam, ut quæ & præceps & aspera, & prærupta esse videatur? Omnino, inquam. Ibi & tumulus excelsus cernitur, & angustus aditus, & utrinque in profundum præceps. Video. Hæc igitur, inquit, via est, quæ ad Veram eruditionem ducit. Et quidem aspectu, inquam, valde ardua. Ergo & superne juxta tumulum magnam rupem vides, & altam, undique præruptam? Video, inquam. Vides ergo & duas mulieres, succi plenas, & robusto corpore in rupe stantes, quæ manus alacriter extendunt? Video, inquam: sed quæ eis nomina sunt? Una, inquit, Continentia vocatur, altera Tolerantia. Sunt autem sorores. Cur vero manus adeo alacriter extendunt? Hortantur, inquit, viatores ad eum locum progressos, ut bonis sint animis, nec per ignaviam desperent. Fore enim, ut post parvi temporis difficultates, in amœnam viam perveniant. Ubi autem ad rupem accesserint: quo pacto ascendunt? nullam enim, quæ eo ferat, viam perspicio. Ipsæ à præcipitio ad eos nonnihil descendunt, eosque sursum ad sese attrahunt. Postea jubent eos requiescere: & paulo post eis dant Robur & Fiduciam: & pollicentur se eos ad Veram

λία, ἢ δέ ποτε ἀπολυθήσονται, ἢ δὲ ἐλλείψει αὐτὰς καλὸν ἢ δὲν ἕνεκα τάκτων τ μαθημάτων. ποία ἢν αὕτη ἡ ὁδὸς ἔζω, ἣ φέρουσα ὅθι τ ἀληθινὴ Παιδείαν; ὁρᾷς, ἔφη, ἄνω τόπον τινὰ ἐκεῖνον, ὅπου ἄνδρες κατοικεῖ, ἀλλ' ἔρημος δοκεῖ εἶ); ὁρῶ. Οὐκοῦν κ) τύραν τινὰ μικρὰν, κ) ὁδὸν τινα πρὸ τ τύρας, ἥτις ἐ πολὺ ὀχλεῖται, ἀλλὰ παύν ὀλίγοι πορεύονται, ὥσπερ δυσαγώδε τινὸς κ) τραχείας κ) πεζοόδες εἶ) δοκέσης; κ) μάλα, ἔφη. κἄν κ) βαθός τις ὑφηλὸς δοκεῖ εἶ), κ) ἀναβασις στενὴ παύ, κ) κρημνὸς ἔχουσα ἄθεν κ) ἐνθεν βαθεῖς; ὁρῶ. αὕτη τοίνυν ἔζιν ἡ ὁδὸς, ἔφη, ἣ ἄγουσα πρὸς τ ἀληθινὴ Παιδείαν. κ) μάλα γε καλεπὴ πεφασθεῖν. κἄν κ) ἄνω γε σεῖ τ βαθὺν ὁρᾷς πέτραν μεγάλην, κ) ὑψηλὴν, κύκλῳ ἀπόκρημνοι; ὁρῶ, ἔφη. ὁρᾷς ἂν κ) γυναῖκας δύο ἑστηκύιας ὅπι τ πέτρας, λιπαρὰς, κ) εὐεκτέσας τὰ σώματα, κ) ὡς ἐκτετακάσι τὰς χεῖρας πεφυκύιας; ὁρῶ· ἀλλὰ τίνες καλέντου, ἔφη, αὗτοι; ἡ μὲ Εγκράτεια καλεῖται, ἔφη· ἡ δέ, Καρτερία. εἰσὶ δὲ ἀδελφαί. τί ἂν τὰς χεῖρας ἐκτετακάσιν ὕπω πεφυκύιας; ἐφιλοκαλοῦσιν, ἔφη, τὰς εὐδαιμονημένους ὅπι τ τόπον, θαρρεῖν, κ) μὴ ἀποδειλιᾶν, λέγουσι, ὅπ ἐκεῖ χρὴ ἐπ' ἀκρ καρτερῆσαι αὐτὰς, εἶτα ἥξουσιν εἰς ὁδὸν καλὴν. ὅταν ἂν παραγένωνται ὅθι τ πέτρας, πῶς ἀναβαίνουσιν; ὁρῶ· ἡ ὁδὸν φέρουσ' ἀδεμίαν ἐπ' αὐτὴν. αὖ τοι ἀπ' τ κρημνῶ πεφυκυῖαι ἀναβαίνουσι, καὶ ἕλκουσιν αὐτὰς ἄνω πρὸς ἑαυτάς. εἶτα κλαύσιν αὐτὰς ἀφανεπαύσαντας, κ) μ' μικρὸν διδάσιν Ιρὸν καὶ Θάρσος, κ) ἐπαγγέλλονται αὐτὰς καταπῆσαι πρὸς τ ἀληθινὴ Παιδείαν, κ) δεικνύσιν αὐτοῖς

τ

τὴν ὁδὸν, ὡς ἔστι καλή τε, καὶ ὁμαλὴ, καὶ εὐπρόσ-
κλιτος, καὶ καθαρὰ παντὸς κακοῦ, ὥστε καὶ ὁρᾷς. ἐμφαίνει τὰ
Διὰ. ὁρᾷς ὦν, ἔφη, καὶ ἔμπροσθε τὴν ἄλσος ἐκείνου
τόπον τινὰ, ὃς δοκεῖ τε εἶναι καὶ λειμωνοειδὴς, καὶ φωτὶ
πολλῷ καταλαμπόμενος; καὶ μάλα. καλαυτεῖς ἦν
καὶ ἐν μέσῳ τὴν λειμῶνος τοῦ ἑλίολον ἕτερον, καὶ πύλαι
ἑτέραν; ἔστιν ἅπας. ἀλλὰ τίς καλεῖται ὁ τόπος
ἐκεῖνος; εὐδαιμόνων οἰκητήριον, ἔφη. ὧδε γὰρ ἀμφοτέρους
σε, αἱ Ἀρεταὶ πᾶσαι, καὶ ἡ Εὐδαιμονία. εἶεν, ἔφη
ἐγὼ, ὡς καλὸν τὸ τόπον εἶναι. καὶ ἐν ᾧδε τὴν πύλαι ὁ-
ρᾷς, ἔφη, ὅπη γυμή τις ὀξὺ καλὴ καὶ καθεσηκυῖα τὸ
προσωπον, μέση τε καὶ κεκριμένη ἤδη τῆ ἡλικία,
σολλὰ δ' ἔχουσα ἁπλῆ, καὶ ἀβέλτερα καλλωπισμοῦ;
ἔσηκε δὲ καὶ ὀξὺ σροσηύλε λίθε, ἀλλ' ὀξὺ τεθραμένη,
ἀσφαλῶς κειμένη. καὶ μὴν ταύτης ἄλλαι δύο εἰσὶ θυ-
γατέρες σφὲς δοκοῦσιν εἶναι. ἐμφαίνει ὅπως ἔχει. τέ-
των τοίνυν ἡ μὲν ἐν τῷ μέσῳ, Παιδεία ὀξὺν· ἡ δὲ,
Ἀλήθεια ἡ δὲ, Πειθώ. τί δὲ ἔσηκεν ὀξὺ λίθε τεθρα-
μένη αὕτη; σημεῖον, ἔφη, ὅτι ἀσφαλὴς τε καὶ βεβαία
ἡ σρὸς αὐτὴν ὁδός ὀξὺ τοῖς ἀφικνουμένοις, καὶ τὴν
διδουμένων ἀσφαλὴς ἡ δόσις τοῖς λαμβάνουσι. καὶ τίνα
ὀξὺν, ἃ δίδωσιν αὕτη; Θάρσος, καὶ Ἀφοβία, ἔφη ἐκεῖ-
νος. τῶτα δὲ τίνα ὀξὺν; Ἐπιστήμη ἔφη, ἢ μηδὲν ἂν
ποτε δεινὸν παθεῖν ἐν τῷ βίῳ. Ἡράκλεις ὡς καλὰ,
ἔφην, τὰ δῶρα! ἀλλὰ τίνος ἕνεκεν ἔξω τοῦ βεβόλε
ἔσηκεν ὅπως; ὅπως τὸς σαραγινομένους, ἔφη, θεραπεύσῃ
καὶ σοπίζῃ ἐς καθαρικὸν διάκαμιν. εἰδ' ὅταν καθαρ-
θῶσιν· ὅπως αὐτὸς εἰσάγῃ σρὸς τὰς Ἀρετάς. πῶς
λέγε; ἔφην ἐγὼ ἀπορῶν. ἐγὼ γὸ συνίημι. ἀλλὰ συνήσῃς, ἔφη. ὡς
ἂν εἴ τις φιλοπαίγμων καὶ μικρὸν ἐπίσχανε, σρὸς τὰ ἰαρὰ
ἄν

ram eruditionem perducturas: ac demonſtran, quam ea via ſit amœna, & plana, & expedita, & omnis expers mali, ut vides. Ita certe quidem apparet. Videſne porro, inquit, ante lucum illum locum quendam, qui & amœnus videtur, & prati inſtar, multaque luce illuſtris? Utique. Videſne in prati medio etiam aliud ſeptum, & aliam portam? Eſt ita. Sed quomodo vocatur locus ille? Beatorum domicilium, inquit. Hic enim degunt Virtutes omnes, & Beatitudo. Amœnus dubio procul is locus eſt. Vides ergo, inquit, juxta portam ſtare matronam formoſam, conſtanti vultu, ætate media, & jam ad ſenectutem declinante, veſte ſimplici, & aſcititii cultus experte? Inſiſtit autem ſaxo non globoſo, ſed quadrato atque immobili. Ei adſunt aliæ quædam duæ, filiæ ejus, ut videtur. Harum igitur media, Eruditio eſt, inquit: altera, Veritas: altera, Suadela. Cur autem quadrato ſaxo inſiſtit? Indicio, inquit, eſt, & viatoribus viam ad eam eſſe tutam ac firmam: & accipientibus, munerum ejus fructum ſecurum. Ecquæ ſunt ejus munera? Fiducia, Securitas ſeu vacuitas à perturbationibus, inquit ille. Quamnam iſta viam habent? Eam, ut ſciant, nihil unquam in vita ſibi mali eventurum. Dii boni, inquam, quam præclara munera! Sed cur ſic extra ſeptum adſtat? Ut hoſpites, inquit, ſanet, eiſque Vim purgatricem propinet. Ubi vero purgati fuerint, tum demum eos ad Virtutes adducit. Quomodo iſtud? inquam. Neque enim intelligo. Sed intelliges, in-

quit. Fit enim hic perinde, ac ſi quis gravi affectus morbo ad Medicum perducatur. Is vero purgationibus imprimis omnes morbi cauſas ejicit: ac tum demum vires confirmat, ſanitatemque reſtituit. Sin æger Medico non paruiſſet: merito ejectus à morbo interiſſet. Hæc, inquam, intelligo. Ad eum ergo, inquit, modum ad Eruditionem ubi quis pervenerit, ea curat illum, ſuamque illi vim propinat, ut ante omnia expurget & ejiciat mala quæ ſecum attulerat omnia. Quænam iſta? Ignorantiam, & Errorem apud Impoſturam hauſtum, & Arrogantiam, & Cupiditatem, & Incontinentiam, & Iracundiam, & Avaritiam, cæteraque omnia, quæ in primo ſepto ingurgitarat. Poſtquam autem purgatus fuerit, quo eum mittit? Intro, inquit, ad Scientiam, & cæteras Virtutes. Quaſnam iſtas? Non vides, inquit, intra portam cœtum matronarum, quæ & formoſæ, & modeſtæ videntur; atque etiam ficti nihil habent, minimeque comptæ ſunt, ut cæteræ? Video. Sed quæ ſunt earum nomina? Prima quidem, inquit, Scientia dicitur: reliquæ vero ejus ſorores, Fortitudo, Juſtitia, Vitæ integritas, Temperantia, Modeſtia, Liberalitas, Continentia, Clementia. O Pulcherrimas, inquam! Quanta in ſpe ſiti ſumus! Siquidem intellexeritis, inquit, & uſu vitæ confirmabimini in iis quæ auditis. Enimvero inquam, ſummo ſtudio elaborabimus. Itaque ſalvi eritis: inquit. Hæ vero cum eum ſuſceperint, quo deducunt? Ad matrem

ἂν δ'ὅτῳ γινόμενος, πρότερον καθαρτικοῖς ἐξέλαυε παύτα τὰ νοσοποιοῦντα· εἶτα ὕστως ἂν αὐτὸν ἰαζοῖς εἰς ἀγαλήψιν καὶ ὑγίειαν καθέστηκεν· εἰ δ' μὴ ἐπίσταιο οἷς ἐπίταξιν, ὀλόγως ἂν δ'ὅτῳ ἀπωθεῖς ἐξώλετο ὑπὸ τ' νόσου. ταῦτα συνίημι, ἔφην ἐγώ. τ' αὐτὸν πόνω τρόπον, ἔφη, καὶ πρὸς τ' Παιδείαν ὅταν τις παραλίγηται, θεραπεύει αὐτὸν, καὶ ποιζει τῇ ἑαυτῆς δυνάμει, ὅπως ἐκκαθάρῃ πρῶτον, καὶ ἐκβάλῃ τὰ κακὰ παύτα ὅσα ἔχων ἦλθε. ποῖα ταῦτα; τ' Αγνοιαν καὶ τ' Πάνον, ὃν ἐπιπόκει παρὰ τ' ἀπάτης, καὶ τ' Αλαζονείαν καὶ τ' Επιθυμίαν, καὶ τ' Ακρασίαν, καὶ τ' Θυμὸν, καὶ τ' Φιλαργυρίαν, καὶ τὰ λοιπὰ παύτα ὧν αὐτὸν ἐν τῷ πρότῳ θεραπεύλῳ. ὅταν δ'ὃν καθαρθῇ, τῶ αὐτὸν ὑποτέλλει; ἔνδον, ἔφη, πρὸς τ' Επιστήμην, καὶ πρὸς τὰς ἄλλας Αρετάς. ποίας ταύτας; ἔχ ὁρᾷς, ἔφη, ἔσω τ' πύλης χορὸν γυναικῶν ὡς δ'ειδίης δ'οκῶσιν εἶναι, καὶ ὑπτικῖοι, καὶ σολὴν ἀτρύφερον καὶ ἁπλῆν ἔχουσιν; ἔτι τε ὡς ἄπλαστοί εἰσι, καὶ ἀδαμῶς κεκαλλωπισμένοι ὥστ' ὦρ αἱ ἄλλαι; ὁρῶ, ἔφην. ἀλλὰ πίνες οὖται καλοῦνται; ἢ μὲ πρώτη Επιστήμη, ἔφη, καλεῖται· αἱ δὲ ἄλλαι ταύτης ἀδελφαὶ, Ανδρεία, καὶ Δικαιοσύνη, Καλοκαγαθία, Σωφροσύνη, Εὐταξία, Ελευθερία, Εγκράτεια, Πραότης. ὦ κάλλισα, ἔφην ἔγωγε! ὡς ἐν μεγάλῃ ἐλπίδι ἐσμὲν! ἐαὶ σωθῆτε, ἔφη, καὶ ἔξιν σεσοιήσεσθαι ὧν ἀκούετε. ἀλλὰ πειρατέον ὡς μάλιστα, ἔφην ἔγωγε. τοιγαροῦν, ἔφη, σωθήσεσθε. ὅταν δ'ὃν παραλάβωσιν αὐτὸν οὗται, τῶ ἀπάγουσι; πρὸς τ' μητέρα, ἔφη. αὕτη δὲ τίς ὄζει; Εὐδαιμονία, ἔφη. ποία δὲ ὄζιν αὕτη; ὁρᾷς τὼ ὁδὸν ἐκείνην,

πῶ φέρωμ δῆτ τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο, ὃ ὄζιν ἀκρόπολις τ ἀβελόλων παίτων; ὁρῶ. κἄϵν δῆτ τᾶ ϖερπυλαίαν γυνὰ καθεσηκῦα ἀϵιδής τις κάθηται δῆτ δρύϊνον ὑψηλᾶ, κεκοσμημὰν ἐλάθερως, καὶ ἀϖελέργως, καὶ ἐστεφανωμὰν στεφάν᾽ ἀνθεῖ παίν καλῶς; ἐμφαίνει ὕτως ἔχειν. αὕτη τοίνυν ὄζιν ἡ Εὐδαιμονία, ἔφη. ὅταν ὖν ὧδέ τις ϖεφανῆται, τί ϖοιεῖ; στεφανεῖ αὐτὸν, ἔφη, τᾷ ἑαυτᾶς δυνάμι ἡ Εὐδαιμονία, καὶ αἱ ἄλλαι ϖᾶσαι Ἀρεταὶ, ὥσϖερ τὸς νεικηκότας τὸς μεγίσας ἀγῶνας. καὶ ϖοίους ἀγῶνας νενίκηκεν αὐτός; ἔφην ἐγώ. τὸς μεγίσας, ἔφη, καὶ τὰ μέγιστα θνεῖα, ἃ ϖρότερον αὐτὸν καταϐῶσι, καὶ ἐκόλαζε, καὶ ἐποίει δῆλον· ταῦτα ϖαίντα νενίκηκε, καὶ ἀϖέῤῥιψεν ἀφ᾽ ἑαυτᾶ, καὶ κεκράτηκεν ἑαυτᾶ· ὥς τε ἐκεῖνα νῶι τέτῳ δικεύουσι, καθάϖερ ἐκείνοις ϖρότερον. ϖοῖα λέγεις ταῦτα τὰ θνρία; ϖαίν γὸ ὀϖθυμῶ ἀκῦσαι. ϖρῶτον μὲν, ἔφη, τὴν Ἀγνοιαν, καὶ τ Πλάνον. ἢ δοκεῖ σοι θνρία ταῦτα εἶ; καὶ ϖονηρά γε, ἔφην ἐγώ. εἶτα τὴν Λύϖην, καὶ τ ὀδυρμὸν, καὶ τὴν Φιλαργυρίαν, καὶ τὴν Ἀκρασίαν, καὶ τὴν λοιϖὴν ἅϖασ κακίαν. ϖαίντων τέτων κρατεῖ, καὶ ἃ κρατεῖται, ὥσϖερ τὸ ϖρότερον. ὦ καλῶν ἔργων, ἔφην ἐγὼ, καὶ καλλίσης νίκης! ἀλλ᾽ ἐκεῖνο ἔτι μοι εἰϖὲ, τίς ἡ δύναμις τ στεφάνε, ὃν ὅφις στεφανῶσθαι αὐτόν; εὐδαιμονικὴ, ὦ νεανίσκε, ὁ γὸ στεφανωθεὶς ταύτη τᾷ δυνάμει εὐδαίμων γίνεται, καὶ μακάριος, καὶ οὐκ ἔχει ἐν ἑτέροις τὰς ἐλπίδας τ εὐδαιμονίας, ἀλλ᾽ ἐν ἑαυτῷ. ὡς καλὸν τὸ νίκημα λέγεις! ὅταν δὲ στεφανωθῇ, τί ϖοιεῖ, ἢ ϖοῖ ϐαδίζει; ἀγόσιν αὐτὸν ἐϖολαλῶσαι αἱ ἀρε-

τὰ

trem ſuam, inquit. Ea vero quæ eſt? Beatitudo, inquit. Cujuſmodi vero eſt? Videſne viam illam quæ ducit ad faſtigium illud, quæ arx eſt ſeptorum omnium? In veſtibulo igitur Matrona, conſtanti ætate, & formoſa, in alto ſolio ſedet, compta liberaliter, & citra luxum, corona florida peregregie ornata. Ita ſane videtur. Ea igitur Beatitudo eſt, inquit. Cum autem huc aliquis pervenerit, quid illa agit? Coronat eum, inquit, ſua vi Beatitudo, cæteræque virtutes omnes, ut eos qui maximis ſint certaminibus defuncti. Quibus autem certaminibus is eſt defunctus? inquam. Tum ille: Maximis, inquit: & maximas belluas, quæ prius ipſum devorabant, & cruciabant, & ſervitute premebant, ſuperavit omnes, & à ſe profligavit, ipſe ſui juris factus: adeo ut illæ jam ei ita ſerviant, quemadmodum ipſe dudum illis ſerviebat. Quaſnam dicis belluas? Perquam enim audire cupio. Primum, inquit, Ignorantiam & Errorem. An vero eas eſſe belluas non cenſes? Et quidem maleficas, inquam. Deinde Dolorem, Luctum, Avaritiam, Intemperantiam, & omnia genera vitiorum. His omnibus imperat, non paret, ut prius. O præclara, inquam, facinora, victoriamque pulcherrimam! Verum illud etiam mihi dicito: quæ vis eſt illius coronæ, qua eum ornari dicebas? Beatifica, ô adoleſcens. Nam qui ea vi coronatur, fit beatus, & malorum expers: nec in aliis ſpem felicitatis habet poſitam, ſed in ſemetipſo. O præclaram victori-

ctoriam! Ubi autem coronatus est, quid facit, quove abit? Virtutes eum deducunt eo unde ante venerat: & ostendunt ei illos qui ibi agunt, ut male & misere vivant, & ut vitæ naufragium faciant, & errent: & quasi ab hostibus ducantur; alii ab Incontinentia, alii ab Arrogantia, alii ab Avaritia, alii Vanæ gloriæ studio, alii ab aliis malis. Quibus à difficultatibus, quibus constricti tenentur, ipsi eluctari non possunt, ut serventur, & huc perveniant; sed per omnem ætatem turbantur. Quod eo illis accidit, quod viam hanc invenire non possunt; quippe obliti mandatum quod Genius dederat. Recte mihi dicere videris. Sed rursus illud dubito, cur Virtutes eum locum illi monstrent, unde prius huc venerat. Non satis norat, neque intelligebat, inquit, quicquam eorum quæ ibi geruntur: sed dubitabat; &, ob Ignorantiam & Errorem quem imbiberat, ea quæ bona non sunt, bona esse putabat; & mala, quæ mala non sunt. Quare male vivebat, ut cæteri qui ibi degunt. Nunc vero conducibilium rerum scientiam consecutus, cum ipse bene vivit, tum illorum miseriias perspicit. Hæc autem contemplatus, quid agit aut quo vadit? Quocunque voluerit, inquit. Ubique enim in tuto est, non secus ac si Corycium antrum teneret. Et quocunque pervenerit, omnino honeste vivet, ab omni periculo remotissimus. Omnes enim eum libenter suscipient, ut ægroti medicum. Nunquid ergo illas quoque mulieres,

τὴν πρὸς τὸ τόπον ἐκεῖνον, ὅθεν ἦλθε πρότερον, καὶ δεικνύουσιν αὐτῇ τοὺς ἐκεῖ ἁμαρτάνοντας, ὡς κακῶς καὶ ἀβλίβως ζῶσι, καὶ ὡς ναυαγοῦσιν ἐν τῷ βίῳ, καὶ πλανῶνται, καὶ ἄγονται καὶ ἀκρατησίᾳ, ὥσπερ ὑπὸ πολεμίων. οἱ μὲν ὑπ' Ἀκρασίας, οἱ δ' ὑπ' Ἀλαζονείας, οἱ δὲ ὑπὸ Φιλαργυρίας, ἕτεροι δ' ὑπὸ Κενοδοξίας, οἱ δὲ ὑφ' ἑτέρων κακῶν ἐξ ὧν ἃ ἐδυσανέλαυε ἐκλῦσαι ἑαυτοὺς τῇ δεινῶν, οἷς ἀλίσκεται, ὥστε σωθῆναι, καὶ ἀφικέσθαι ὧδε· ἀλλὰ παράσχοντα δὲ παντὸς τοῦ βίου. τοῦτο δὲ πάσχει διὰ τὸ μὴ δυνατὸν τῷ ἐνθάδε ὁδὸν εὑρεῖν. ἐπελάθοντο γὰρ τοῦ παρὰ τῆς δαιμονίας πρόσταγμα. ὀρθῶς μοι δοκεῖς λέγειν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο πάλιν ὑπερῶ, διὰ τί δεικνύουσιν αὐτῇ τὸν τόπον ἐκεῖνον αἱ Ἀρεταί, ὅθεν ἥκει τὸ πρότερον. καὶ ἀκριβῶς ἤδει, ἐδὲ ὁπόσατο, ἔφη, ἐδὲν τῆδ' ἐκεῖ, ἀλλ' ἐπεδείκνυε. καὶ διὰ τῶν Αγνοιαν, καὶ τὴν Πλάνον, ὃν δὴ ἐπιπόνει, τὰ μὴ ὄντα ἀγαθὰ ἐνόμιζεν ἀγαθὰ εἶ), καὶ τὰ μὴ ὄντα κακὰ κακά. διὸ καὶ ἔζη κακῶς ὥσπερ οἱ ἄλλοι οἱ ἐκεῖ ἁμαρτάνοντες. νῦν δὲ ἀπειληφὼς τὴν ἐπιστήμην τοῦ συμφέροντος, αὐτός τε καλῶς, ζῇ, καὶ τούτῳ θεωρεῖ ὡς κακῶς πράσσουσιν. ἐπειδὴ δ' ἂν θεωρήσῃ πάντα, τί ποιεῖ, ἢ ποῖ βαδίζει; ὅπου ἂν βάλεται, ἔφη· πάντα γὰρ ὄζει αὐτῇ ἀσφάλειαν, ὥσπερ τὸ καιρίαιον ἄνθρον ἔχοντι. καὶ πάντα δὲ ἂν ἀφίκηται, πάντα καλῶς βιώσεται μὴ πάσης ἀσφαλείας. ὑποδέχονται γὰρ αὐτὸν ἀσμένως πάντες, καὶ δαίμων τοῦ ἰσχὺν οἱ πάσχοντες. πότερον δὴ καὶ ἐκείνας τὰς γυναῖκας, ἃς ἔφης θεᾶσθαι εἶ), καὶ ἐπ φοβεῖται, μή τι πάθῃ ὑπ' αὐτῆς; δῆλον. ἃ μὴ διοχληθήσεται, ὅτε ὑπὸ

Ὀδύνης,

Οδυσσεύς, ὅτε ὑπὸ Λύπης, ὅτε ὑπ' Ακρασίας, ὅτε ὑπὸ Φιλαργυρείας, ὅτε ὑπὸ Πειθοῦς, ὅτε ὑπ' ἄλλης κακῆς ἡδονῆς ἀπαίτων τὸ κυβεύειν, καὶ ἐπάνω πάντων δὴ τοῦ πρότερον αὐτὸν λυπέντων· καὶ δάκρυα ἐχύθησαν. τὰ γὰρ θηρία θήπου πάντας τοὺς ἄλλους κακοποιοῦντα μέχρι θανάτου, ἐκείνους ὁ λυπεῖ, διὰ τὸ ἔχειν ἀντιφάρμακον αὐτούς τοῦτο· καὶ τοῦτον ὁδὲν λυπεῖ διὰ τὸ ἔχειν ἀντιφάρμακον. καλῶς ἐμοὶ δοκεῖς λέγειν. ἀλλ' ἔπι τοῦτό μοι εἰπέ, τίνες εἰσὶν ἔτοι οἱ δοκοῦντες ἐκεῖθεν λαὸ τοῦ βυτοῦ φθαρίγγεσθαι; καὶ οἱ μὲ αὐτῷ ἐστεφανωμένοι, ἐμφασιν ποιοῦσιν εὐφροσύνης πρὸς· οἱ δ' ἀστεφάνωτοι, οἱ μὴ ἀπεγνωσμένοι, καὶ τὰς κνήμας καὶ τὰς κεφαλὰς δοκοῦσι τετεῖφθαι· κατέχονται δὲ ὑπὸ γυναικῶν τινῶν. οἱ μὲ ἐστεφανωμένοι, σεσωσμένοι εἰσὶ πρὸς τὴν Παιδείαν, καὶ εὐφραίνονται τετυχηκότες αὐτῆς. οἱ δ' ἀστεφάνωτοι, οἱ μὴ ἀπεγνωσμένοι ὑπὸ τῆς Παιδείας, ἀνακάμπτουσι, κακῶς καὶ ἀθλίως ἀμακιμῶντες· οἱ δὲ ὑποδιδιλιακότες, καὶ ἀναβεβηκότες πρὸς τὴν Καρτερίαν, πάλιν ἀνακάμπτουσι, καὶ πλανῶνται ἀνοδίαν. αἱ δὲ γυναῖκες, αἱ μετ' αὐτῶν ἀκολουθοῦσαι, τίνες εἰσὶν αὗται; Λύπαι, ἔφη, καὶ Οδυναι, καὶ Αθυμίαι, καὶ Αδοξίαι, καὶ Αγνοιαι. πάντα γὰρ λέγεις αὐτοῖς ἀκκαλεθιεῖν. νὴ Δία, πάντα, ἔφη, ἀκολουθοῦσιν· ὅταν δὲ οὗτοι θεραπεύωνται εἰς τὸν πρῶτον θεῖσθαι τόπον πρὸς τὴν Ηδυπάθειαν, καὶ τὴν Ακρασίαν, οὐκὶ αὐτὰς αἰσθάνονται, ἀλλ' εὐθὺς κακῶς λέγουσι καὶ τὴν Παιδείαν, καὶ τὰς ἐκεῖσε βαδίζοντας, ὡς παλαίπωρον

mulieres, quas dicebas esse belluas, timere desit, nihil ab eis expectans mali? Nihil. Neque enim vel Dolore, vel Molestia, vel ab Incontinentia, vel ab Avaritia, vel à Paupertate, vel ab ullo alio malo vexabitur. Omnibus enim dominatur, omnibus est superior iis à quibus ante exagitabatur; quemadmodum viperarii. Nam serpentes, qui omnes alios ad necem usque persequuntur, illos non lædunt, eo quod hoc veneni remedium habent. Ita & hunc nihil lædit, eo quod remedium habet. Recte mihi dicere videris. Sed illud etiam mihi explica, quinam ii sunt qui inde à tumulo adveniant? Quorum alii coronati, speciem hilaritatis præ se ferunt: qui vero coronis carent, desperabundi, cum cruribus & capitibus attritis esse, tum à mulieribus quibusdam detineri videntur. Qui coronas gestant, inquit, incolumes ad Eruditionem pervenerunt, eaque se potitos esse lætantur. Qui autem coronis carent, partim ab Eruditione repudiati recedunt, male ac misere affecti; partim ignavia debilitati, cum ad Tolerantiam ascendissent, retro redeuntes, nullo certo itinere oberrant. Mulieres vero, eos assectantes, quæ sunt? Ærumnæ, inquit, & Molestiæ, & Desperationes, & Ignominiæ, & Ignorationes. Si ita est, ut dicis, mala omnia eos assectantur. Utique profecto mala omnia. Cum vero isti in primum septum ad Luxuriam & Incontinentiam redierunt, non semetipsos accusant: sed statim & Eru-

ditioni, & id iter ingressis maledicunt, ut ærumnosis; & miseris atque infelicibus, qui ea vita, quam ipsi agant, relicta, male vivant, nec perfruantur ipsorum bonis. Quæ vero bona esse dicunt? Luxum, & Incontinentiam, ut summatim dicam. Nam pecudum more gulæ servire, maximorum bonorum esse fructum opinantur. Alteræ vero mulieres illinc profectæ, hilares, & ridentes, quibus nominibus appellantur? Opiniones, inquit: & perductis ad Eruditionem iis qui ad Virtutes sunt ingressi, redeunt, ut alios adducant, atque renuncient, eos quos illo adduxerint, jam beatos esse factos. Utrum igitur, inquam, istæ ad Virtutes ingrediuntur? Non, inquit: neque enim fas est Opinionem intrare ad Scientiam, sed Eruditioni illos tradunt. Quos cum eruditio susceperit, redeunt istæ, rursus alios adducturæ: veluti naves, expositis sarcinis reductæ, aliis rebus onerantur. Ista quidem mihi recte explicare videris. Sed illud nondum declarasti, quid Genius in vitam introeuntibus præcipiat. Ut bonis animis sint, inquit. Quare bonis animis esse & vos. Enarrabo enim omnia, neque quicquam prætermittam. Recte dicis, inquam. Rursus igitur extenta manu, Videtis, inquit, mulierem istam, quæ cæca esse videtur, & rotundo saxo insistere, quam vobis modo dixi Fortunam appellari? Videmus. Huic, inquit, fidem habere vetat, aut quicquam firmum putari, quod illi acceptum referatur. Nihil enim obstare, quo minus

πολλοὶ πόροι καὶ ἄβλιοί εἰσι, καὶ κακοδαίμονες, οἱ τὸν βίον τὸν παρ' αὐτοῖς ἁπλῶς πονηρῶς κακῶς ζῶσι, καὶ οὐχ ἁπλοῦν τὸν παρ' αὐτοῖς ἀγαθῶν. ποῖα δὴ λέγουσιν ἀγαθὰ εἶναι; τὸν Ασωτίαν, καὶ τὸν Ακρασίαν, ὡς ἔστιν ἄν τις ὅλη κεφαλαίῳ. τὸ γὰρ ἀνωχεῖσθαι βοσκημάτων πρόσωπον, ἁπλοῦν μεγίστων ἀγαθῶν ἡγοῦνται εἶναι). οἱ δὲ ἕτεραι γυναῖκες αἱ ἐκεῖθεν ὠφελημένοι, ἱλαραί τε καὶ γελῶσαι, πάντες καλοῦνται; Δόξαι, ἔφη. καὶ ἀναγκαῖον πρὸς τὸν Παιδείαν τὸν εἰσιόντας πρὸς τὰς Ἀρετὰς, ἀνακάμπτειν ὅπως ἑτέρας ἀναλάβωσι, καὶ ἀναπλήσωσιν ὅπ δαίμονες ἤδη γεγόνασιν ὃς τότε ἀπῆλθον. πότερον οὖν, ἔφην ἐγὼ, αὖται εἶσι πρὸς τὰς Ἀρετὰς εἰσπορεύσονται; ἔφη, ἔ. ἃ δὲ ἔμεις Δόξαν εἰσπορεύσθαι πρὸς τὸν Επιστήμην, ἀλλὰ τῇ Παιδείᾳ ὠφελιδίδασιν αὐτός. εἶτα, ὅταν ἡ Παιδεία παραλάβῃ, ἀνακάμπτειν οὕτω πάλιν, ἄλλας ἄξουσιν ὥσπερ αἱ νῆες, τὰ φορτία ἐξειλόμεναι, πάλιν ἀνακάμπτειν, καὶ ἄλλων πονῶν γεμίζοντας. πῶς μὴ οὐ καλῶς μοι δοκεῖς, ἔφην, ἐξηγῆσθαι. ἀλλ' ἐκεῖνο ἤδη ἡμῖν δεδήλωκας πῶς ἔχει τὸ Δαιμόνιον τοῖς εἰσπορευομένοις εἰς τὸν βίον ποιεῖν διαξέειν, ἔφη. διὸ καὶ ὑμεῖς διαξείετε. πάντα γὰρ ἐξηγήσομαι, καὶ οὐδὲν παραλείψω. καλῶς λέγεις, ἔφην ἐγώ. ἐκτείνας οὖν τὸν χεῖρα πάλιν, ὁρᾶτε, ἔφη, τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἣ δοκεῖ τυφλή τις εἶναι, καὶ ὀπὴ λίθου πεζηύλῃ ἑστάναι, ἦ καὶ ἄρτι ὑμῖν εἶπον ὅτι Τύχη καλεῖται; ὁρῶμεν. ταύτῃ κελεύει, ἔφη, μὴ πεσεῖν, καὶ βέβαιον μηδὲν πιστεύειν, μηδὲ ἀσφαλὲς ἔχειν, ὅ, τι ἂν παρ' αὐτῆς λάβῃ τις, μηδὲ ὡς

ἴδια ἡγεῖσθαι. ἐδὲν γὸ κωλύει ταῦτα πάλιν ἀφαιρεθῆναι, καὶ ἑτέρῳ δοθῆναι· πολλάκις γὸ τοῦτο εἴωθε ποιεῖν. καὶ διὰ ταύτην ἂν τὴν αἰτίαν κηδεύει πρὸς τὰς ἑαυτῆς δόσεις ὑχ ὥσπερ μίγνιδος, καὶ μήτε χαίρειν ὅταν δίδῳ, μήτε ἀθυμεῖν ὅταν ἀφαιρῆται, καὶ μήτε ψέγειν αὐτὴν, μήτε ἐπαινεῖν. ἐδὲν γὸ ποιεῖ μὴ λογισμῷ, ἀλλ' εἰκῇ, καὶ ὡς ἔτυχε, πάντα, ὥσπερ πρόληρον ὑμῖν ἔλεξα. διὰ τοῦτο ὃν ὁ Δαμόνιον κηδεύῃ, μὴ θαυμάζειν ὅ, τι ἂν πρᾶξῃ αὕτη, μηδὲ μίγνιδος ὁμοίως τοῖς κακοῖς πράττεσθαι. καὶ γὸ ἐκεῖνοι, ὅταν μὲν λάβωσι τὸ ἀργύριον ὥδε ἢ ἀνθρώπων, χαίρουσι, καὶ ἴδιον νομίζουσιν ἔτι). ὅταν ὃ ἀπαιτῶνται, ἀγανακτοῦσι, καὶ δεινὰ οἴονται πεπονθέναι. ὑ μνημονεύοντες, ὅτι ὀλίγῳ τούτῳ ἔλαβον τὰ δέκαλα, ἐφ' ᾧ ἐδὲν κωλύειν ἢ δέκμον πάλιν κομίσασθαι. ὡσαύτως τοίνυν κηδεύει ἔχειν τὸ Δαιμόνιον καὶ πρὸς ἢ παρ' αὐτῆς δόσιν· καὶ μνημονεύειν, ὅτι τοιαύτην ἔχει φύσιν ἡ Τύχη, ὥστε ἃ δέδοκεν ἀφιλέσθαι, καὶ ταχέως πάλιν δοῦναι πολλαπλάσια· σῶδις ὃ ἀφιλέσθαι ἃ δέδοκεν. ὑ μόνον ὅ, ἀλλὰ καὶ τὰ πρόπαρχοντα ἃ γῆν δίδῳ, κηδεύει λαμβάνειν παρ' αὐτῆς, καὶ συλλόμως ἀπαθῶς ἔχοντα πρὸς ἢ ἐπιείκειαν καὶ ἀσφαλῆ δόσιν. ποίαν ταύτην; ἔφην ἐγώ. ἣν λήψονται ὥδε ἢ Παιδείας, ἣν ἀμαθῶς ἔχει. αὕτη ἔν τίς ὀστι; ἡ ἀληθὴς Επιστήμη, ἔφη, σὺν συμφερόντων, καὶ ἀσφαλὴς δόσις, καὶ βεβαία, καὶ ἀμετάβλητος. φεύγειν ἔν κηδεύει σωτόμως πρὸς ταύτην· καὶ ὅταν ἔλθωσι πρὸς τὰς γυναῖκας ἐκείνας, ἃς καὶ πρότερον εἶπον, ὅτι Ακρασία καὶ Ηδυπάθεια καλοῦνται, καὶ ἐντεῦθεν κηδεύει σωτό-

minus ea eripiat, & alteri tradat. Sæpe enim eam hoc facere ſolere. Ob eam igitur cauſam monet, ne vincantur illius muneribus; neve gaudeant cum largiatur; neve doleant cum eripiat: utque eam neque laudent, neque vituperent. Neque enim quicquam conſulto facere, ſed temere atque inconſiderate, ſicut ante vobis dixi. Quare Genius monet, ne mirentur, quicquid illa faciat: neve malos menſarios imitentur, qui accepta ab aliis pecunia gaudeant tanquam ſua; eademque repetita indignentur, atque injuriam ſibi factam putent: obliti nimirum, ea conditione apud ſe fuiſſe depoſitam, ut abſque ullo impedimento à creditore reciperetur. Eodem ergo modo jubet Genius erga ejus munera eſſe affectos: & id Fortunæ eſſe ingenium meminiſſe, ut &, quæ dederit, eripiat, & ſubito longe plura largiatur, rurſuſque auferat ea quæ dederat: nec ea ſolum, ſed illa etiam quæ illi ante habuerint. Quæ igitur det, accipi jubet ab ea; iiſque acceptis quam primum accedi ad conſtantem & tutam largitionem. Quænam illa eſt? inquam. Quam ab Eruditione ſunt accepturi, ſi eo pervenerint incolumes. Ea vero quæ eſt? Vera ſcientia, inquit, rerum utilium, largitioque conſtans, tuta & immutabilis. Quare celeriter ad hanc jubet confugi: cumque ad mulieres illas, quas ante dixi Incontinentiam & Luxuriam appellari, pervenerint, etiam ab iis ſtatim diſcedi, ac ne his quidem fidem haberi ullam: do-

nec ad Falſi nominis Eruditionem progreſſi fuerint. Apud hanc vero ad tempus eos commorari jubet, & quicquid voluerint, ab eo pro viatico accipere: Poſt celeriter inde ad Veram Eruditionem contendere. Hæc ſunt mandata Genii: quæ qui aut non obſervat, aut non recte accipit, malus male perit. Ac fabula quidem, hoſpites, quam Tabula continet hujuſmodi eſt. Si quid vero amplius de horum unoquoque percontari placet, licebit. Ego enim vobis dicam. Recte, inquam, dicis. Quid ergo eos Genius à Falſi nominis Eruditione jubet accipere? Ea quæ uſui eſſe videntur. Quænam illa ſunt? Literæ, inquit, & cæteræ diſciplinæ, quas & Plato adoleſcentibus fræni eſſe inſtar ait, ne aliis rebus diſtrahantur. Num vero neceſſe eſt iſtas accipere eum qui ad Veram Eruditionem pervenire velit, an non? Nulla id quidem neceſſitas cogit. Nam commodæ illæ quidem ſunt, ſed ad incrementa virtutis nihil conferunt. Itane eas nihil conferre ad id dicis ut viri meliores evadamus? Licet enim vel ſine his fieri meliores, inquit. Neque tamen inutiles ſunt etiam iſtæ. Ut enim aliquando per interpretem ea quæ dicuntur cognoſcimus; & tamen non incommodum fuerit, nos ipſos illius linguæ accuratiorem habere cognitionem, quamvis aliquid per interpretem perceperimus: ſic diſciplinis iſtis carere, nihil eſt quod vetet. Non ergo meliore conditione ſunt cæteris iſti Mathematici, nec facilius poſ-

ſunt

σωτός μως ἀπαλλάξηδαι, καὶ μὴ πιστεύειν μηδὲ ταύταις μηδὲν, ἕως ἂν πρὸς τῷ Ψυδοπαιδείαν ἀφίκωνται. κελεύει ἓν αὐτοῖς χρόνον τινὰ ἐνδιαζίψαι, καὶ λαβεῖν ὅ, τι ἂν βέλωνται παρ' αὐτῆς, ὥσπερ ἐφόδιον. εἶτα ἐντεῦθεν ἀπέναι πρὸς τῷ ἀληθινὴ Παιδείαν συλλόμως. ταῦτ' ὄζιν, ἃ πεφράσει τὸ Δαιμόνιον. ὅστις τοίνυν παρ' αὐτά τι ποιεῖ ἢ πράκτει, ἀπόλλυται κακὸς κακῶς. ὁ μὲν δὴ μῦθος, ὦ ξένοι, ὁ ἐν πίνακι, τοιοῦτος ἡμῖν ὄζιν. εἰ δ' δεῖ τι πεφαύδεδαι σαφὲς ἐκάστων τούτων, ἄδεις φθόνος· ἐγὼ γὰρ ὑμῖν φράσω. καλῶς λέγεις, ἔφην ἐγώ. ἀλλὰ τί κελεύει αὐτὰς τὸ Δαιμόνιον λαβεῖν φεὸς τὴ Ψυδοπαιδείας; ταῦτ' ἃ δοκεῖ εὖ-χρηςα εἶ). ταῦτ' ἔν τινα ὄζι; χαμμάλα, καὶ τὰ τῶν ἄλλων μαθημάτων· ἃ καὶ Πλάτων φησὶν ὥσπερεὶ χαλινῶ τινος διώσαμιν ἔχειν τοῖς νέοις, ἵνα μὴ εἰς ἕτερα παρεσπῶνται. πότερον δ' ἀναίκη ταῦτα λαβεῖν, εἰ μέλοι τις ἥξειν πρὸς τὴν ἀληθινὴν Παιδείαν, ἢ ὔ; ἀναίκη μὲν ἀδαμία, ἔφη. χρήσιμα μὴν τοί ὄζι· πρὸς δὲ τὸ βαπίως γνώεσ ὐδὲν συμβάλλεται ταῦτα. ὐδὲν ἄρα λέγεις ταῦτα χρήσιμα εἶ) πρὸς τὸ ῥᾳδίως γνώεσθαι ἄνδρας; ἔστι γὰρ καὶ ἄνδρ τούτων βαπίως γνώεσθαι. ὅμως δ' καὶ ἄ-χρηςα καλεῖνά ὄζιν, ὡς γὰρ δι' ἑρμηνέως συμβάλλομὲν τὰ λεγόμενά ποτε, ὅμως μὴν τοί γε καὶ ἄ-χρηςον ὦν, καὶ ἡμᾶς αὐτὰς τῷ φωνῷ ἀκριβε-ςέραν ἔχειν, κἂν τι συνήκαμεν ὅτω ἄνδ τούτων τ μαθημάτων ὐδὲν κωλύσει γνώεσ. πότερον ὐδὲν περέχυσιν ὅτοι οἱ μαθηματικοὶ πρὸς τὸ ῥᾳδίως γνώεσ τ ἄλλων ἀνθρώπων; πῶς μέλλυσι περέ-χειν,

χειν, ἐπειδὰ φαίνωνται ἀπαπαμένοι τοῖ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, καὶ ὅπ κατεχόμενοι ὑπὸ πάσης κακίας; ἐδὲν γὰρ κωλύει εἰδέναι μὲν γράμματα, καὶ κατέχειν τὰ μαθήματα πάντα, ὁμοίως δ' μέθυσον καὶ ἀκρατῆ ἔῆ), καὶ φιλάργυρον, καὶ ἄδικον, καὶ ἀσεβῆ πάν, καὶ τὸ πέρας ἄφρονα. ἀμέλει πολλοὶ τοιῆτοι δοκῖν ἰδεῖν. πῶς ἂν ἔτοι ἀφέλιμοι εἶεν, ἔφη, εἰς τὸ βελτίους ἄνδρας γενέσθαι, ἕνεκα τούτων τῶν μαθημάτων; ὀρθῶς φαίνεται ἐκ τούτου τοῦ λόγου. ἀλλὰ τί δοκῖ, ἔφην ἐγώ, τὸ αἴτιον, ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ σκελίζουσιν, ὥσπερ ἐξαίφνης πρὸς τῷ ἀληθινῷ Παιδείαν; καὶ τί τοῦτο ὠφελεῖ αὐτούς, ἔφη, ὅταν πολλάκις δοκῖν ἰδεῖν ἀναγιγνομένης ἐκ τοῦ ἀφρόνου σκελίου ὑπὸ τῆς Ἀκρασίας, καὶ τῆς ἄλλης κακίας, εἰς τὸν τέτον σκέλεον, πρὸς τῷ Παιδείαν τὴν ἀληθινῷ, οὐ τούτους τοὺς μαθηματικοὺς ἀναλαβόντας; ὥστε, πῶς ὅτι σκέχυσιν ἄρα ἢ ἀκινητότεροι, ἢ δυσμαθέστεροί εἰσι. πῶς, ἔφην, τοῦτο, ἐγώ. ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ σκελίῳ εἰ μηδὲν ἄλλο, σκοπουμένοι γε ὀπίσω δῦ, ἃ οὐκ οἴδασιν. ἕως δ' ἂν ἔχωσι ταύτην τὴν δόξαν, ἀκίνητοι αὐτοὶ ἀναγκαῖοι ἔῆ) πρὸς τὸ ὁρμᾶν πρὸς τὴν ἀληθινῷ Παιδείαν. εἶτα τὸ ἕτερον οὐχ ὁρᾷς, ὅτι καὶ αἱ δόξαι ἐκ τοῦ ἀφρόνου σκελίου εἰσπορεύονται πρὸς αὐτοὺς ὁμοίως; ὡς τε οὐδὲν ἔτοι ἐκείνων βελτίους εἰσιν, ἐὰν μὴ καὶ τούτοις συνῇ Μεταμέλεια, καὶ πειθῶσιν, ὅτι ἀ Παιδείαν ἔχουσιν, ἀλλὰ Ψαδοπαιδείαν, δι' ἣν ἀπαπῶνται. ὕτω δὲ ἐλεκι-

μένων

ſunt fieri meliores? Quo pacto, inquit, præſtarent cæteris, cum eos de rebus bonis & malis non minus ſentire perperam conſtet, quam cæteros mortales, & omni adhuc vitiorum genere conſtrictos teneri? Nihil enim vetat, noſſe literas, & tenere diſciplinas omnes: & æque tamen eſſe ebriolum, intemperantem, avarum, injurium, proditorem, denique amentem. Multos certe quidem tales videre licet. Quæ ergo, inquit, iſtorum quaſi prærogativa eſt ob iſtas diſciplinas, ut in vitios evadant meliores? Nulla omnino eſſe videtur, ſiquidem ita ſe res habet. Sed quæ cauſa eſt, inquam, cur in ſecundo verſentur ſepto, tanquam Veræ eruditioni vicini? Et quidem, inquit, inde capiunt fructum? cum ſæpe videre liceat aliquot è primo ſepto ab Incontinentia cæteriſque vitiis in tertium ſeptum pervenire ad veram Eruditionem, qui iſtos diſciplinarum ſectatores prætereunt. Quis ergo jam dicat, eos præſtare cæteris? Aut igitur ſegniores ſunt, aut minus dociles. Quomodo iſtud? inquam. Quia, qui in ſecundo ſepto ſunt, ut nihil aliud, illud certe peccant, quod ea ſe ſcire profitentur quæ neſciunt. Qua opinione dum imbuti ſunt, ſegniores eos eſſe neceſſe eſt ad veram Eruditionem expetendam. Deinde alterum illud non vides, ut Opiniones etiam è primo ſepto adhuc ad eos commeent? Quare nihilo cæteris hi meliores ſunt, niſi cum ipſis etiam Pœnitentia ſe conjunxerit, perſuaſumque habuerint, non vera, ſed Falſi nomi-

nis

nis eruditione se esse præditos, à qua in errores inducantur, eoque statu rerum salvi atque incolumes esse nequeant. Et vos igitur, hospites, inquit, nisi ita feceritis, & in iis quæ diximus, diu multumque versati fueritis, donec habitum acquiratis, (nam sæpius eadem revolvenda sunt, nec intermittenda, sed cætera præ his supervacanea putanda,) nullus vobis eorum usus erit quæ auditis. Faciemus. Sed hoc declara, cur bona non sint ea quæ homines à Fortuna accipiunt; ut vita, sanitas, divitiæ, gloria, liberi, victoria, cæteraque his similia, contraque ea quæ his adversantur, cur mala non sint? Omnino enim admirabilis, & incredibilis ista nobis videtur oratio. Age ergo: da, inquit, operam, ut ad ea, quæ rogabo, id respondeas quod tibi videtur. Ita faciam, inquam. Utrum igitur etiam ei, qui male vivit, bonum est vivere? Non videtur mihi; sed malum. Quo pacto ergo, inquit, bonum est vivere si illi malum est? Quia ut male viventibus, malum mihi videtur vivere, ita bene, bonum. Et malum igitur esse dicis vivere, & bonum? Ego vero. Cave absurde loquaris. Neque enim fieri potest, ut res eadem & mala & bona sit. Sic enim & utilis erit & noxia, simulque semper & expetenda & fugienda. Absurdum id quidem. Sed, si is, qui male vivit, malum habet; quo pacto ipsa vita mala erit? Atqui non idem est, vivere, inquit, & male vivere. An non & tibi videtur? Profecto nec mihi videtur esse

μῦσαι, ὃν ἄν ποτε σωθεῖεν. καὶ ὑμεῖς τοίνυν, ὦ ξένοι, ἔφη, ὅπως ποιεῖτε, καὶ ἐνδιατρίβετε τοῖς λεγομένοις, μέχρις ἂν ἔξιν λαβεῖν. ἀλλὰ σοὶ μὲν αὐτῷ πολλάκις δεῖ ὁπισκοπεῖν, καὶ μὴ ἀμελεῖν. τὰ δὲ ἄλλα παρέρχα ἠκήκοασι. εἰ δὲ μή, ὑδὲν ὄφελος ἔσται ὧν γεγῶ ἀκήκοτε. ποιήσομεν. τοῦτο δὲ ἐξήγησαι, πῶς ἐν ἔστιν ἀγαθά, ὅσα λαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τύχης; οἷον τὸ ζῆν, τὸ ὑγιαίνειν, τὸ πλουτεῖν, τὸ εὐδοξεῖν, τὸ τέκνα ἔχειν, τὸ γικᾶν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα τούτοις παραπλήσια; ἢ πάλιν, τὰ ἐναντία πῶς καὶ ἔστι κακά; πάνυ γὰρ ἡμῖν παράδοξον καὶ ἄπιστον δοκεῖ τὸ λεγόμενον. ἄγε τοίνυν πειρᾶ, ἔφη, ὑποκείναδε τὸ φαινόμενον, περὶ ὧν ἄν σε ἐρωτῶ. ἀλλὰ ποιήσω τοῦτο, ἔφην ἐγώ. πότερον ἐν κῇν κακῶς τις ζῇ, ἀγαθὸν ἐκείνῳ; ἔμοι δοκεῖ, ἀλλὰ κακόν, ἔφην ἐγώ. πῶς ἔν ἀγαθὸν ὅτι τὸ ζῆν; ἔφη, εἴπερ τοῦτο ὅτι κακόν; ὅπ τοῖς μὲ κακῶς ζῶσι, κακόν μοι δοκεῖ ἔῑ), τοῖς ἢ καλῶς, ἀγαθόν. καὶ κακὸν ἆρα λέγεις τὸ ζῆν, καὶ ἀγαθὸν ἔῑ); ἔγωγε. μὴ ἔν ἀπιθάνως λέγε. ἀδύνατον γὰρ, τὸ αὐτὸ πρᾶγμα καὶ κακὸν καὶ ἀγαθὸν ἔῑ). ὅπου γὰρ μὲ καὶ ὠφέλιμον καὶ βλαβερὸν ἂν εἴη, καὶ αἱρετὸν καὶ φευκτὸν ἅμα αἐί. ἀπίθανον μὴν. ἀλλὰ πῶς, εἰ τὸ κακῶς ζῆν, ὧν ἂν ὑπάρχοι, κακόν τι ὑπάρχει αὐτῷ, κακὸν αὐτὸ τὸ ζῆν ἔᾶν; ἀλλ' ὃ τὸ αὐτὸ, ἔφη, ὑπάρχει τὸ ζῆν τῷ κακῶς ζῆν· ἢ ὅ σοι φαίνεται; ἀμέλει ἔᾶν ἐμοὶ δοκεῖ τὸ αὐτὸ ἔῑ). τὸ τοίνυν ζῆν ὃ κακόν ὅτι· ἐπεὶ εἰ ἦν κακόν, τοῖς ζῶσι καλῶς

κακὸν

κακὸν δὴ ὑπάρχειν, ἐπεὶ τὸ ζῆν αὐτοῖς ὠφέλιμον ἦν, ὅταν δὲ κακόν. ἀληθῆ μοι δοκεῖς λέγειν. ἐπί τίνων ἀμφοτέροις συμβαίνει τὸ ζῆν, καὶ τοῖς κακῶς ζῶσι, καὶ τοῖς καλῶς, ἐὰν εἴη ὅτε ἀγαθὸν ἦ τὸ ζῆν, ὅτε κακόν. ὥσπερ δὲ τὸ τέμνειν, καὶ καίειν. ἐν τοῖς ἀξιώμασίν ὅτι νοσηρὸν καὶ ὑγιεινόν. καὶ ἦν ὅπου καὶ ὅτι τὸ ζῆν ὅτι ταῦτα. σὺ τίνων ὅπου θεώρησον. πότερον ἂν βούλοιο ζῆν κακῶς, ἢ ἀποθανεῖν καλῶς καὶ ἀνδρίως; ἀποθανεῖν ἔγωγε καλῶς. ἐκ ἦν ἄρ' ἐδὲ τὸ ἀποθανεῖν κακὸν ὅτι, εἴπερ αἱρετώτερόν ὅτι πολλάκις τὸ ἀποθανεῖν ἢ ζῆν. ἔστι ταῦτα. ἐκὴν ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ ἢ ὑγιαίνειν, καὶ νοσεῖν. πολλάκις γὰρ ὠφέλιμον ὑγιαίνειν, ἀλλὰ τἐναντίον, ὅταν ἢ περίστασις τοιαύτη. ἀληθῆ λέγεις. ἄγε δή, σκεψώμεθα καὶ περὶ τῶ πλουτεῖν ὅπως· εἶναι θεωρεῖν ὅτιν ὡς πολλάκις ὅτιν ἰδεῖν ὑπάρχον τὰ πλοῦτον, κακῶς δὲ ζῶντα τοῦτον καὶ ἀθλίως. νὴ Δία πολλάς γε. ἐκοῦν ἐδὲν τοῦτο ὁ πλοῦτος βοηθεῖ εἰς τὸ ζῆν καλῶς. ἐ φαίνεται. αὐτὸ γὰρ φαῦλοί εἰσιν. ἐκὴν τὸ παιδαίοις εἶναι ἐχ ὁ πλοῦτος ποιεῖ, ἀλλὰ ἡ Παιδεία. εἰκός γε. ἐκ τούτω ἄρα τῶ λόγω πῶ ὁ πλοῦτος ἀγαθόν ὅτιν, εἴπερ ἐ βοηθεῖ τοῖς ἔχουσιν αὐτὸν εἰς τὸ βελτίοις ἦ; φαίνεται. ὅπως δὲ συμφέρει ἄρα ἐνίοις πλουτεῖν, ὅταν μὴ ὀλίσθωσι τῇ πλούτω χρῆσθαι. δοκεῖ μοι. πῶς ἦν τοῦτο ἄν τις κρινεῖ ἀγαθὸν ἦ, ὃ πολλάκις ἐ συμφέρει ὑπάρχειν; ἀδαμῶς. ἀκουῶ εἰ μέν τις ὄτισται πλούτω χρῆσθαι καλῶς καὶ ἐμπεί-

ρως

esse idem. Vivere igitur non est malum. Malum enim si esset, etiam bene viventibus utique esset malum. Vitam enim haberet, quæ malum esset. Vera mihi videris dicere. Quia ergo fit ut vita utrisque suppetat, tam male quam bene viventibus, vivere neque malum fuerit, neque bonum; sicut neque secare & urere. Nam ægrotantibus quidem ea salubria sunt, sanis vero noxia. Eodem igitur modo, & vita se habet. Proinde sic tu rem considera: Malesne male viuere, an mortem bene oppetere, ac fortiter? Ego vero honeste mori. Ergo neque mori est malum. Siquidem oppetere mortem sæpe magis est expetendum, quam vivere. Sunt ista. Eadem ergo est & sanitatis ratio & morborum. Sæpe enim valere non prodest, si casus aliquis ita tulerit. Vera dicis. Age vero, & divitias eodem modo consideremus: si modo illud consideraré est, quod sæpe videre licet, eundem & habere divitias, & male misereque vivere. Mehercule multos. Nihil ergo eis divitiæ conferunt ad bene, beateque vivendum? Non videtur, cum ipsi mali sint. Viros ergo bonos, non divitiæ, sed Eruditio facit. Probabile quidem est. Hac ergo ratione Divitiæ quei bonum sunt, cum possessores suos in eo non adjuvent ut fiant meliores? Ita videtur. Ergo nonnullis ne expedit quidem esse divites, cum divitiis uti nesciant. Mea quidem opinione. Quo pacto ergo id quisquam bonum judicabit, quod sæpe nullo modo suppetere potest? Nullo pacto. Si quis ergo divitiis bene &

perite uti ſcierit, bene vivet: ſin minus, male. Veriſſima dicere mihi videris. Ad ſummam, quia hæc aut in pretio ſunt, ut bona; aut in contemptu, ut mala; id ipſum eſt quod homines perturbet & lædat, cum ſcilicet ea mortales magnifaciunt, ſeque per ea ſola Felicitatis fore compotes opinantur: eorumque cauſa ordine faciunt omnia, etſi maxime impia eſſe videantur. Hæc vero eis accidunt, quia, quid bonum ſit ignorant.

ρως, εὖ βιώσεται· εἰ δὲ μὴ, κακῶς. ἀλη-
θέστατά μοι δοκεῖς τοῦτο λέγειν. καὶ τὸ συ-
νόλον δὲ, τὸ πιμᾶν ταῦτα ὡς ἀγαθὰ ὄντα,
ἢ ἀπιμάζειν ὡς κακὰ, τοῦτό ὅζιν τὸ παράπαν
τὸς ἀνθρώπους χὴ ἐλαίπον, ὅταν πιμῶσί τε αὐ-
τὰ, χὴ οἴονται διὰ τότων μόναν δαιμονεῖν,
χὴ παίθ' ἑπομένως πράτθειν ἕνεκα τότων, καὶ
τὰ ἀσεβέσατα δοκοῦντα εἶν. ταῦτα ὃ πάσχει διὰ
τὴν τ ἀγαθῆς ἄγνοιαν.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

Ηθικοὶ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

THEOPHRASTI

CHARACTERES

Ethici.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

Ηθικοὶ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

ΚΕΦ. α'.

ΗΔΗ μὲν καὶ πρότερον πολλάκις ὀπτικὴς σας τὴν διάνοιαν, ἐθαύμασα, ἴσως δὲ καὶ παύσομαι θαυμάζων, πῶ[1] δήποτε τὴν Ελλάδα ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀέρα κειμένην, καὶ πάντων τῶν Ελλήνων ὁμοίως παιδευομένων, συμβέβηκεν ἡμῖν ἃ τὴν αὐτὴν τάξιν τῆς τρόπων ἔχειν. ἐγὼ γὰρ, ὦ Πολύκλεις, σωφρονήσας ἐκ πολλῆς χρόνου τὸν ἀνθρωπίνων φύσιν, καὶ βιβλιακῶς ἔτι καὶ ἐγγυήκοΐα ἐννέα, ἔτη δὲ ὁμιλητικῶς πολλαῖς τε καὶ παντοδαπαῖς φύσεσι, καὶ διαπεπαιδευμένοις ἐξ ἀκριβείας πολλῆς τὸν τε ἀγαθὸν τῆς ἀνθρώπων καὶ τὸν φαύλου· ὑπέλαβον δεῖν συλλέγαι ἃ ἑκάτεροι αὐτῆς ὀπτηδεύουσιν ἐν τῷ βίῳ. ἐκθήσω δέ σοι καθ' ἕνα ὅσα τε συλλέγει ἑκάστοις τρόποις τύποις [3] περικείμενα, καὶ ὃν τρόπον τῇ οἰκονομίᾳ χρῶνται. ὑπολαμβάνω γὰρ, ὦ Πολύκλεις, τὸν

---

1. *Steph. Sylb. & MS.* Τὶ γὰρ δήποτε,

3. MS. cum omnibus consentit in numero ἑβδ. i. e. 99. annos autem vixisse *Theophrastum* πάνυ καὶ ὀγδοήκοντα ait *Laertius* MS. in Bibl. Trin. Coll. Cant.

THEOPHRASTI
CHARACTERES
Ethici.

CAP. I.

SÆpe equidem jam ante quum hac de re attentius cogitare cœpiſſem, miratus ſum, ſed nec mirari fortaſſe deſinam, quid cauſæ ſit, cur cum Græcia omnis eidem cœlo ſubjecta ſit, quum etiam Græci omnes eodem modo inſtituantur: non omnes tamen iiſdem moribus utamur. Ego ſiquidem, mi Polycles, quo à multo tempore hominum naturas eſſem contemplatus (quippe qui annos nonaginta novem jam vixerim, & cum multis atque omnis generis naturæque hominibus ſim verſatus) quum, inquam, diligentia magna & probos ſimul & improbos homines conſideraſſem, atque inter ſe comparaſſem; faciendum duxi, ut quæ ſit vitæ degendæ utrorumque ratio hoc ſcripto complecterer. Exponam autem tibi generatim, cum omnes morum ſpecies quibus illi ſunt prædíti, tum quis ſit illorum vitæ quotidianæ modus. Liberos enim noſtros, mi Polycles, fore

Vide hic *Caſaub.* & *Menagium* ad *Laertii Theophraſtum*.
3. Opor. Cam. MS. habent ἀθηκτιμῶν.

melio-

meliores existimo, si monumenta ipsis hujusce modi reliquerimus, quæ sibi pro exemplo proponentes, optime moratos quosque sint electuri, quibuscum versentur & consuescant, ut in viros tandem nihilo illis deteriores evadant. Sed jam ad rem ipsam me accingam. Tuum erit, ad ea quæ dicam, animum advertere, & an recte dicam, pernoscere. Igitur, missis præfationibus, & iis quæ multa poterant de re afferri, initium dicendi faciam ab illis qui cavillationem amplexi sunt; vitiumque ipsum primo definiam: deinde cavillatorem hominem describam qualis sit, & qui ejus mores. Postea vero alias quoque animi affectiones generatim, ut ante diximus, explicare conabimur.

CAP. II.

De Cavillatione.

CAvillatio igitur, si quis rudi definitione complecti velit, est cum factorum tum dictorum in deterius fictio. Homo autem cavillator talis est, qui ad inimicos suos adeat, quasi alloqui eos velit, non amplius odisse: quique illos quibus clam

4. Cam. & MS. τὰς ὑμᾶς; qua forma etiam Aristoteles utitur in Rhet. & Eth. Nicom.

5. ὑπερῳκοδόμησε Sylb. ὑπῳκοδόμησε, Camb. Opor. Cas. sed MS. ἐπῳκοδόμησε; quod est ἐπῳκείησαν, ut apud Xenophontem.

6. Post procœmium sequitur in MS. Cap. indiculus cum suis numeris; duo ultima sunt Περὶ φιλοπονηρίας

4 ὑμᾶς ἡμῖν ὅτι πᾶς ἔσται, καὶ λελειφθέντων αὐτοῖς ὑπομνημάτων τοιούτων· οἷς ἐβουλήθησαν χρώμενοι, αἱρήσονται τοῖς εὐθυμογενεστάτοις συνεῖναί τε καὶ ὁμιλεῖν, ὅπως μὴ καταδεέστεροι ὦσιν αὐτῶν. πρέπομαι δὲ ἤδη ὅτι τὸν λόγον· σὺν δὲ, παρακολουθῆσαί τε καὶ εἰδῆσαι εἰ ὀρθῶς λέγω. πρῶτον μὲν οὖν ποιήσομαι τὸν λόγον ἀπὸ τοῦ τὴν εἰρωνείαν ἐζηλακότων, ἀφεὶς τὸ προσομιλάζεσθαι, καὶ πολλὰ δεῖ τῷ παίζειν λέγειν. καὶ ἄρξομαι πρῶτον ἀπὸ τῆς εἰρωνείας, καὶ ὁρίσομαι αὐτήν· εἶτ' ἔπειτα καὶ τὰ εἴρωνα διέξειμι, ποῖός τίς ἐστι, καὶ εἰς τίνα τρόπον καταγιγνέσθαι· καὶ τὰ ἄλλα δὴ τῆς παιδιᾶς, ὥσπερ 5 ὑπεριδίμιλω, πειράσομαι καθ' ἡμᾶς φανερὰ καταστῆσαι 6.

ΚΕΦ. ϛ'.

Περὶ Εἰρωνείας.

Ἡ Μὲν οὖν εἰρωνεία 7 δόξειεν ἂν εἶναι, ὡς τύπῳ λαβεῖν, προσποίησις ὧν 8 τὸ χεῖρον πρὸς ἔξιν καὶ λόγων. ὁ δ' εἴρων, τοιοῦτός τίς 9 ἐστιν, οἷος προσελθὼν τοῖς ἐχθροῖς 10 ἐθέλει λανθάνειν ὑ μισῶν, καὶ ἐπαινεῖν παρόντας οἷς ἐπίδοξος λάθρα, καὶ

ποιησίας, κδ'. --- Περὶ αἰσχροκερδείας λ'; quæ quidem itidem in suo MS. reperiebat Casaub.

7. Ista sic concipit MS. δόξειεν ἄν, ὡς τύπῳ προλαβεῖν, εἶναι προσπ.

8. Ante χεῖρον, Sylb. & Stob. τὸ omittunt.

9. MS. Stob. post τις non habent ἐστιν.

10. MS. Stob. Sylb. ἐθέλει, λαλεῖν.

1. Post

καὶ τάπις συλλυπεῖσθαι ἠπιωμένοις· καὶ συγγνώμων δὲ ἔχειν τοῖς κακῶς αὐτὸν λέγουσι, καὶ ὅτι τοῖς καθ' ἑαυτὸ λεγομένοις· καὶ πρὸς τὰς ἀδικημένους καὶ ἀγανακτοῦντας πράως διαλέγεσθαι. καὶ τοῖς ἐντυγχάνειν καὶ σπεύδει βελομένοις, φροσκαλεῖται ἐπωνυμεῖν· καὶ μηδὲν ὧν φράζει, ὁμολογῆσαι, ἀλλὰ φῆσαι βελεύεσθαι· καὶ φροσποιήσασθαι ἄρτι ὧδε γεγονέναι, καὶ ὀψὲ γνέσθαι αὐτὸν, καὶ μαλακιᾶσθαι. καὶ πρὸς τὰς διαπειζομένους καὶ [1] ἐρανίζοντας, ὡς ὁ πωλεῖ· καὶ μὴ πωλῶν, φήσει πωλεῖν. καὶ ἀκούσας τι, [2] δόξει μὴ [3] προσποιεῖσθαι· καὶ ἰδὼν, φήσει μὴ ἑωρακέναι, καὶ ὁμολογήσας μὴ μεμνῆσθαι. καὶ τὰ μὲ [4] σκέψεσθαι [5] φάσκει, τὰ δὲ καὶ εἰδέναι, τὰ δὲ θαυμάζειν, τὰ δὲ ἤδη πολὺ καὶ αὐτὸς ὕστερ διαλογίσεσθαι. καὶ τὸ ὅλον, ἕνεκος τοιούτῳ τρόπῳ δόξει λέγειν ἐπιεύσεσθαι, ὁ πιστεύσων ἐκ ὑπολαμβάνω· ἐκπλήττομαι. καὶ λέγει ἑαυτὸν ἕτερον γεγονέναι· καὶ μὴν, ὁ ταῦτα πρὸς ἐμὲ διαλεχθείς· ὧδέ δοξόν μοι τὸ πρᾶγμα· ἄλλῳ τινὶ λέγε· [6] ὅπως δέ σοι ἀπιστήσω, ἃ ἐκείνῳ καταγνῶ, ἀπορήσω. ἀλλ' ὅρα μὴ σὺ ἀπίθανον πιστεύσῃς [7] τοιαύτας φωνὰς καὶ πλοκὰς καὶ παλιλλογίας· ὁ χείρων

1. Post ἐρανίζοντας videtur aliquid deesse.

2. Pro δόξει Opor. & MS. δίξει.

3. Pro προσποιεῖσθαι Stob. in margine legit ἀντιποιεῖσθαι --- assequi.

4. Cam. Opor. & Stob. habent ἐσκέφθαι ---- Sylb. & MS. σκέψεσθαι. Menander (qui adhuc Constantinopoli extare dicitur) hoc à magistro suo habuit ut alia, οἱ ζῶς ὀφρῦς αἴροντες --- καὶ σκέψομαι, λέγοντες. ---

5. Φάσκειν

clam ſtruit inſidias, præſentes laudat, & ſi victi fuerint, eorum vicem doleat. Si quis ipſi maledicat, ei ignoſcit, jactaque in ſe convitia negligit: cum iis etiam, qui quòd injuriam ab ipſo paſſi ſint, queritantur, blande benigneque loquitur. Eos qui ipſum confeſtim conventum velint, jubebit redire iterum. Quicquid agit, clam id habet, & ſe adhuc deliberare dicit. Idem ſe modo adveniſſe fingit: aut ſub veſperam veniſſe, & è via languere. Pecuniam mutuo rogantibus, aut eranum ab ipſo exigentibus, nihil vendo, inquit: è contrario cum nihil vendet, tum vendere ſe affirmabit. Quum quid audiverit, videri volet animum non advertiſſe. Quum quid viderit, negabit vidiſſe. Pactus aliquid, negabit ſe meminiſſe. De aliis dicit ſe cogitaturum, alia neſcire, mirari alia: de quibuſdam ſe quoque jam ante ſimiliter cogitaſſe. Denique frequens omnino in ejus ore hujuſmodi eſt oratio, Non credo. Non puto. Obſtupeſco. Seſe etiam alium fuiſſe dicet. Item, Atqui non hæc erat ipſius apud me oratio. Res mihi videtur mira & fidem omnem ſuperare: Quære alium cui iſta narres: Tibine credam, an illius damnem fidem, neſcio. At tu cave iis vocibus iſtiuſmodi & involucris ſimulationum recantatis dictis credas: qua re deterior nulla

5. Φαίσκειν Stob. Cam. Opor.

6. Pro ὅπως Stob. legit ἕπως.

7. MS. Tranſponit, ſic, τοιαύτης πλοκὴς καὶ φυσικῆς.

1. Περὶ

nulla queat reperiri. Enimvero mores hujusmodi hominum, non simplicium sed insidiosorum, magis quam viperas fugere debemus.

CAP. III.

De Adulatione.

ADulationem vero putet aliquis esse turpem vitæ quotidianæ consuetudinem, sed quæ adulatori conducat. Adulator autem is est, qui si cum aliquo ambulet, ei dicat, Viden' ut omnes in te oculos convertunt? Fit hoc nemini ex omnibus civibus præterquam tibi. Heri in porticu magnum bonæ existimationis tuæ fructum capiebas. Nam quum homines ibi plus quam triginta sederent, sermoque incidisset, quisnam civium esset optimus? Et orsos ab ipso, & in ejuldem nomen simul omnes recidisse. Hæc ille loquitur, aliaque his similia. Idem ex illius vestimentis, cui assentatur, floccos solet eximere. Quod si qua vel palea vel festuca à vento acta illius capillamento adhæserit, tollit adulator & simul renidens, En, inquit, quia biduo hoc ego te non vidi, ut canitie barba tibi est referta: atqui tu sane, qui id ætatis homo sis, habes, ut si quis alius, capillos

1. Περὶ κολακείας scripsit totum librum Theoph. cujus meminit, Athen. 6. lib.

2. Stob. Cam. Opor. MS. ἅμα πορδυόμδρον.

3. MS. σχεσεσι οι ἀνθρωποι.

4. Κιφα-

χεῖρόν ἐστι σύρειν ἑαυτόν. τὰ δὴ τοιαῦτα ἥθεσι μὲν ἁπλᾶ, ἀλλ' ὀδύσκολα, φυλάττεσθαι μᾶλλον δεῖ ἢ τὸν ἔχειν.

ΚΕΦ. γ'.

[1] Περὶ κολακείας.

ΤΗΝ δὲ κολακείαν ὑποπλάβοι ἄν τις ὁμιλίαν αἰσχρὰν εἶναι, συμφέρουσ᾽ ὑπ᾽ τῷ κολακεύοντι. ὁ γὰρ κόλαξ τοιοῦτόν τινα, ὥστε [2] παροξύνοντα ἅμα ἐπαινεῖν, ἐνδυομένῳ ὡς ὑποκλέπτουσιν [3] εἰς σὲ οἱ ἄνθρωποι; τοῦτο ἐστὶ γίνεται τοῦτ᾽ ἐν τῇ πόλει πλεῖστοι ἢ σοί. κυδοκίμεις χρὴς ἐν τῇ στοᾷ· πλείονων γὰρ ἢ περιέχονται ἀνθρώπων καθημένων, κὴ ἐμπεσόντος λόγου πίς εἶπε βέλτιστος, ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀρξαμένους πάντας ὀπὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καταντῆχθαναι. κὴ ἄλλα τοιαῦτα λέγειν. ὑπὸ τῆ ἱματίῳ ἀφιλεῖν· κροκίδα· κὴ ἐὰν τι πρὸς περίχωμα τῆ [4] κεφαλῆς ὑπὸ πνεύματος προσπεχθῇ ἄχυρον καρφολογῆσαι κὴ ὀδηγελάσας ὑπ᾽ εἰπεῖν, [5] ὁρᾷς; ὅτι δυοῖν σοι μερῶν καὶ ἐντετύχηκα, πολιῶν ἔχοντας τὸ πώγωνα μεσόν· καὶ ἄρ, εἶπε κὴ ἄλλο, ἔχεις πρὸς τὰ ἔτη μέλαιναν τὴ περίχα. κὴ λέγοντος ὑπ᾽ αὐτοῦ τι, τοὺς ἄλλους σιωπᾷν κελεύσαι, καὶ ἐπαινέσαι

4. Κεφαλῆς, ἄχυρον προσπεχθῇ (MS. προσπεπτώκῃ) ὑπὸ τῷ πνεύματος, Sylb. Stob. & MS.

5. MS. legit & distinguit sic ὁρᾷς ὅτι ----- ἐντετύχηκα; πολ.

σαι δὲ ἀκούοντ@· καὶ ὑπομιμήσκεσθαι δὲ, εἰ παύσεται, ὀρθῶς. καὶ σκώψαντα ψυχρῶς ὑπερ-
γελάσαι, τό τε ἱμάτιον ὧσαι εἰς τὸ στόμα, ὡς δὴ
ὑπὸ δυσχερείας καταχεῖν τὸ γέλωτα· καὶ τοὺς ἀ-
παντῶντας ὑπισχνεῖσθαι [1] μικρὸν κελεῦσαι ἕως ἂν
αὐτὸς παρέλθῃ. καὶ τοῖς παιδίοις μῆλα καὶ [2] ἀ-
πίους πειράσθ@, εἰσενέγκας δ' εἶναι ὁρῶντ@ αὐ-
τᾶ· καὶ φιλήσας δὲ εἰπεῖν, χρηστὸν παῖδός γε τέχνα!
καὶ [3] σωφρονίσθ@ δὲ κρηπῖδας, τὸ πόδα φῆ-
σαι ἤδη ῥυθμότερον τὸ ὑποδήματ@. καὶ παρδ-
σθ@ πρός τινα τῶν φίλων, προσδραμόντα εἰπεῖν,
ὅτι πρός σε ἔγχειται· καὶ ἀναστένας, ὅτι [4] προσ-
δήγμακα. ἀμέλει δὲ καὶ τὰ ἐκ γυναικείας ἀγο-
ρᾶς ἀγοράσαι δυσάλως ἀπιδεῖν. καὶ τῶν ἐσιω-
σθ@, πεῖσ@ ἐπαινέσαι τὸ οἶνον· καὶ παρακεί-
σθ@ εἰπεῖν, [5] ὡς μαλακῶς ἐδίεις! καὶ ἅρας τι τῶν ὑπὸ τὸ πρόσωπόν φῆσαι, τετὶ ἄρα ὡς
χρηστόν ὄζει! καὶ ἐρωτῆσαι μὴ ἔγγοι, καὶ εἰ ὑπο-
καλέσθαι βούλεται, καὶ ἔπ' ὦμον εἰλαι αὐτόν. καὶ
μιᾷ ταῦτα λέγων, [6] πρὸς τὸ ἧς προαιτιᾶσθαι,
ψευδείζειν, καὶ εἰς ἐκεῖνον ὑποβλέπων, τοῖς
ἄλλοις λαλεῖν. καὶ τὸ παιδὸς ἐν τῷ διαπρᾷ
ἀφιλόμ@ τὰ προσκεφάλαια, αὐτὸς ὑποστρῶ-
σαι.

---

1. MS. Stob.Sylb. μικρὸν non habent.
2. Απίυς, MS. ἄπιας, forte ἄπια.
3. Σωφρ. δὲ κρηπῖδας MS. legit ἐπὶ κρηπίδας eo ſenſu quo. cap. 6. πρὸς τὰς πρατίζας, & cap. 24. ἐπὶ τὰς σκηνας.
4. Προσήγμακα ferri poteſt.
5. Ως ὑ μαλακῶς, Steph. Opor. & Stob.
6. Idem

los nigros. Jam ſi aliquid dicat Ille, hic vero adulator ſilentium omnibus imperare, in os laudare, dicenti voce geſtuque applaudere, & ubi finem dicendi fecerit, Dictum bene! acclamare. Quod ſi in aliquem frigide jocatus fuerit, ridebit illico, veſtemque in os ſibi indet, quaſi riſum tenere non queat. In via ſi qui fiant obvii, ſiſtere gradum jubet, donec ille tranſierit. Mala etiam & pyra à ſe empta domum liberis Illius afferre, & ſpectante ipſo dare moris habet: atque adeo ipſos oſculatus, Probi inquit, patris pullitiem! Crepidas ementi ſi comes affuerit, pedem dicet ipſo calceo eſſe concinniorem. Adeunte Illo ad amicorum aliquem, curſu præire aſſentator, & huic quidem, Venit Ille inquit, ad te: ſtatimque reverſus, Ego ait, de tuo adventu præmonui. Quæcunque etiam ad muliebre forum pertinent, didicit iſte omnia ſedulo & diligenter miniſtrare. Ex omnibus convivis vinum primus laudat, & illi aſſidue aſſiſtens, dicit, Ut tu molliter comedis? & de iis quæ menſæ ſunt appoſita, aliquid attollens, Hoc vero, ait, quam bonum eſt! Quærere etiam amat, nunquid ille frigeat, nunquid tegi & amplius amiciri velit; & quidem hæc dicens, ad aurem hominis ſe inclinat, eique aliquid inſuſurrat: in eundem etiam dum alios alloquitur, oculos defixos habet. Pulvinos in theatro puero ademptos, ipſe ſubſternit.

6. Idem pro πρὸς τὸ ὃς l. εἰς τὸ minus recte; ita tamen Opor. & Cam.

ſternit. Domum ait bene & ingenioſe fuiſſe dimenſam & ædificatam: agrum diligenter conſitum: imaginem eſſe perſimilem. In ſumma, aſſentatorem ſemper videas & facere omnia & dicere quæ audientibus putat fore grata.

CAP. IV.

De Garrulitate.

GArrulitas eſt longorum & inconſideratorum ſermonum effutitio. Garrulus autem ejuſmodi eſt, qui vel apud ignotum juxtim ei aſſidens, uxoris ſuæ laudes prædicare inſtituat: deinde quod præcedenti nocte ſomniaverit, id narret: tum quæcunque in cœna ſibi fuerint appoſita, omnia ſig llatim recenſeat. Mox vero ubi incaluerit, homines hujus ſeculi dicet eſſe antiquis deteriores: frumenta in foro vili veniſſe pretio: peregrinos eſſe in urbe quamplurimos: mare ſtatim à Dioniſiis patere navibus: & ſi Jupiter pluerit, eorum quæ terra conduntur meliorem fore proventum: ſeque agrum ſuum in ſequentem annum eſſe culturum: ait etiam vivendi rationes eſſe perdifficiles: & quum Myſteria agitarentur, Damippum facem omnium maximam ſtatuiſſe. Quærit etiam, quot ſint Odei columnæ: & heri, ait, vomui: & Quotus hic eſt menſis dies? Quod ſi quis pati-

1. Ὁ δὲ ἀδόλεσχος, MS. & Ariſt. Nicom. l. 3. c. 16.
2. Τοῦτο MS.

3. Sylb.

σω. καὶ τὴν οἰκίαν φῆσαι εὖ ἠρχιτεκτονῆσθαι, καὶ τὴν ἀρχὴν εὖ πεφυτεύσθαι, καὶ τὴν εἰκόνα ὁμοίαν εἶναι. τὸ κεφάλαιον, τὴν κόλακα ὅτι θαύμαζε πάντα καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα οἷς χαίρειν ὑπολαμβάνει.

ΚΕΦ. δ'.

Περὶ Ἀδολεσχίας.

Ἡ δὲ ἀδολεσχία ἐστὶ μὲν δήμησις λόγων μακρῶν καὶ ἀπροβουλεύτων. [1] ὁ δὲ ἀδολέσχης, τοιοῦτός ἐστιν οἷος ὃν μὴ γνώσῃ, τοῦτο παρακαθεζόμενος πλησίον, πρῶτον μὲν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκος εἰπεῖν ἐγκώμιον· εἶτα ὁ τὴν γυναῖκος εἶδεν ὄνειρον, [2] τοῦτο δηλήσασθαι· εἶτ' ὧν εἶχεν ὀψὲ παρὰ δεῖπνῳ τὰ καθέκαστα διεξιέναι. εἶτα δὴ προχωρήσαντος τοῦ περιόδου, λέγειν ὡς πολὺ πονηρότεροί εἰσιν οἱ νῦν ἄνθρωποι τῶν ἀρχαίων· καὶ ὡς ἄξιοι γεγόνασιν οἱ πυροὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ· καὶ ὡς πολλοὶ ὀφλήμασι ξένοι· καὶ τὸν θάλατταν ἐκ Διονυσίων πλωΐμων εἶναι· καὶ, εἰ ποιήσειν ὁ Ζεὺς ὕδωρ, τὰ ἐν τῇ γῇ βεβιῶσθαι· καὶ, ὅτι [3] ἀρχὴν εἰς νέωτα χωρήσει. καὶ, ὡς χαλεπόν ἐστι τὸ ζῆν. καὶ, ὡς Δάμωνος μουσικοῦ μείζων δάσος [4] ἔστησε. καὶ, πόσοι εἰσὶ κίονες τῷ Ὠιδείῳ· καὶ, ἐχθὲς ἤμεσα. καὶ, τίς ἐστιν ἡμέρα σήμερον; καὶ ὑπολαμ-

3. Sylb. Stob. & MS. ὁ ἀρχὸς.
4. Pro ἔστησε. MS. l. ἔστηξε ſ. ἴφηψε.

μὴν πὸς αὐτὸν, μὴ ἀφίεσθαι. καὶ ὡς Βοηδρομιῶνος μὴν ὅτι τὰ μυστήρια, Πυανεψιῶνος δ' Ἀπατούρια, 1 Ποσειδεῶνος δὲ τὰ κατ' ἀγρὸν Διονύσια. 2 Φθαρείσαντα δὲ χρὴ τὸν τοιοῦτον τ' ἀνθρώπων, καὶ ἀφῃρημένον ἀπαλλάττεσθαι, ὃς πε 3 ἀπύρῃ βέλεται εἶναι. ἔργον γὸ συναρκεῖσθαι τοῖς μήτε χολὴν, μήτε σπλάγχνα ἀφῃρημένοις.

ΚΕΦ. ε'.

Περὶ Ἀγροικίας.

ΗΔΕ ἀγροικία δόξειεν ἂν εἶναι ἀμαθία ἀηχήμων. ὁ δ' ἄγροικος, τοιοῦτός πε οἷος κυκεῶνα πιὼν εἰς ἐκκλησίαν παραγένεσθαι· καὶ τὸ μύρον φάσκειν ἡδὲν τῇ δύμῃ ἥδιον ὄζειν. καὶ μείζω τῇ ποδὸς τὰ ὑποδήματα φορεῖν. καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ λαλεῖν. καὶ τοῖς μὲ φίλοις καὶ οἰκείοις ἀπειπεῖν, πρὸς δ' τοὺς αὐτῇ οἰκέτας ἀνακοινῶσθαι περὶ σφῶ μειζόνων· καὶ τοῖς παρ' αὐτῇ ἐργαζομένοις μισθωτοῖς ἐν ἀγορᾷ, παίτα τὰ ὑπὸ τ' ἐκκλησίας διηγεῖσθαι. καὶ 4 ἀναβιβλημένῳ ἄνω τ' γόνατ' κνηζάσθαι, ὥστε τὰ γυμνὰ αὐτῇ φαίνεσθαι. καὶ ἐπ' ἄλλῳ μὲ 5 μήτε θαυμάζειν, μήτε ἐκπλήττεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς· ὅταν δὲ ἴδῃ βᾶν, ἢ ὄνον,

---

1. Ποσιδ. δὲ hic τὰ non agnoscunt MS. Stob. & Sylb.

2. Παραπείσαντα δὲ χρὴ, MS. I. τὰ δὲ δῖ.

3. Απύ-

patientem ſe præbeat, nunquam ille ab eo diſcedat. Narrabit Myſteria menſe Boëdromione, Apaturia Pynepſione, Poſideone vero quæ ruri agitantur Dionyſia, ſolita celebrari. Id genus homines demiſſis manibus, grandique gradu fugiat oportet, quiſquis febre carere volet. Difficile enim eſt cum iis durare, qui neque otii neque negotii tempora diſtinguere norunt.

CAP. V.

De Ruſticitate.

RUſticitas vero honeſtatis & decori ignoratio videri queat. At ruſticus is eſt, qui hauſto pharmaco in concionem nihilominus prodeat: quique unguentum non ſuavius fragrare thymo dicat: calceos geſtat pede grandiores: voce etiam alta loqui ſuevit. Amicis neceſſariiſque ſuis parum fidens, de rebus maximis ad famulos refert: quæcunque in concione audivit, omnia mercenariis ſuis, qui ruri apud ipſum opus faciunt, enunciat. Sæpe etiam veſte ita ſupra genu ſubducta ſedet, ut denudatæ corporis partes conſpici queant. In via aliorum quidem nihil admiratur, neque ulla re percellitur: ſed ſi bovem, aſinum, aut hircum, ibi homo gradum ſiſtere, & contem-

3. Απύρικ[ος] Cam. & MS.
4. Ανακεκλημένα ἄνω κάτω. MS. & Cam. μηδὲν pro μήτε.

templari. Quumque aliquid è promptuaria cella depromit, decerptum inde fruſtum vorat: & vinum meracius potat: diligenter interim, ne hoc ancilla panifica reſciſcat, cavens. Deinde vero cum illa molere, & quæ ſunt ad victum neceſſaria, tum ſibi tum univerſæ familiæ parare ſolet. Inter prandendum jumentis pabulum objicit & ſi quis fores pulſet, ipſe auſcultat. Vocato etiam cane, & ejus roſtro manu prehenſo, Hic, inquit, & agrum & domum quique in ea ſunt omnes cuſtodit. Argentum quod ab aliquo acceperit, quaſi tenue aut nimis aſperum ſolet rejicere, & ut alio id ſibi mutetur poſtulare. Aratrum ſi cui forte utendum dederit, aut cophinum, aut falcem, aut ſaccum, nocte intempeſta illa repetet, ſi per inſomnium eorum meminit. In urbem cum venit, obvium quemque interrogans, Quanti, ait, pelles & ſalſamenta vænibant? &, Nunquid hodie ludi novam lunam adducunt? Dicit etiam, ſe ſimul ac deſcenderit, tondere velle. Idem cantare in balneo, & clavis calceos ſuffigere, &, quia eadem via erat, ab Archia ſalſamenta accipere, ac portare ipſe, moris habet.

CAP.

1. Καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιτήδεια.

2. Variant Codd. Cam. ἀξιοῦσαλεῖν τῷ ἥμερον; MS. ἰμῶσαλεῖν ---· forte elim, τὸ πίστον, cujus gloſſa in margine erat χόρτῳ· v. Heſych.

3. Τῆς ὁδοῦ non ſunt in MS. nec Cam.

4. Καὶ τὸ α iſtud κῆ non habet Stob.

5. Pro ᾧ MS. τότε.

6. Pro λυπᾷν MS. & Stob. λυπηρὸν.

7. Καὶ ὃ ἄροτρον ---· Stob. κ᾽ ᾧ. ---· MS.

8. Εἰς

ὄνον, ἢ τράγον, ἐσκωπτε διωρεῖν. καὶ περαυρᾶν δέ τι ἐκ τοῦ ταμείου, δεινῶς φαγεῖν, καὶ ζωρότερον πιεῖν· καὶ τὸ σιτοποιὸν πειρᾶν λαθεῖν· καὶ τὰ ἀλέσας μεθ' αὑτῆς, [μεδεῖν] τοῖς ἔνδον πᾶσι καὶ [1] αὐτῷ τὰ ὀπτήδεια. καὶ ἀεισῶν δὲ ἅμα τοῖς ὑποζυγίοις [2] ἐμβαλεῖν τὸ χόρτον· καὶ κόπανον τὸ θύραν ὑπαχθεῖσαι αὐτός. καὶ τὸ κυνᾶ περσκαλεσάμενον, καὶ ὀπιλαβόμενον τὸ ξύλον, εἰπεῖν, ὡς φυλάσσει τὸ χωρίον, καὶ τῷ οἰκίαν, καὶ [3] τὸς ἔνδον. [4] καὶ τὸ ἀργύριον δὲ παρὰ [5] τοῦ λαβὼν ἀποδοκιμάζειν, [λέγων] λίαν μὲ [6] λυπρὸν εἶ), καὶ [αἰτεῖν] ἕτερον ἅμα ἀλλάττεσθαι. καὶ [7] ὁ ἄροζον ἔλεγχειν, ἢ κόφινον, ἢ δρέπανον, ἢ δύλακον, [ἀπωλεῖν] ταῦτα τὸ νυκὸς καὶ ἀλυπίαν ἀναμιμνησκόμενον· καὶ [8] εἰς ἄστυ καταβαίνων, ἐρωτῆσαι τὸ ἀπαντῶντα πόσου ἦσαν αἱ ἰδφθέραι καὶ τὸ τάειχος· καὶ εἰ σήμερον ὁ ἀγὼν γεμιλίαν ἄγει· καὶ εἰπεῖν δ' ὡς ὅτι βέλτιστα καταβὰς ἀποκέφασθαι. καὶ ἐν βαλανείῳ δὲ ἆσαι· καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα δὲ ἥλως ἐλκύσαι. καὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ παιᾶν κομίσασθαι [9] παρ' Ἀρχίᾳ [10] τὸς ταείχως. ΚΕΦ.

---

8. Εἰς ἄστυ καταβ. ἄστυ cum sit ἀκρόπολις, rectius ἀνακαβαίνων —— ei opponitur Peiræus, unde Plato καταβαίνω εἰς πειραιᾶ.

9. Παρὰ βραχίονος utrumque habet Stob. sane Callimachus sic locutus est,

Καίρατο δ' ὦμα σκηρὸς βραχίονος ἰωπάλιον ὄλπις ——

10. Τὸς ταείχως dixit modo τὸ τάειχος; hoc est Atticorum, illud Dorum & Jonum; f. ὃ ταείχως ut tomum seu partem significet.

ΚΕΦ. ϛ'.

Περὶ Ἀρέσκειας.

Ἡ Δὲ ἀρέσκεια, ἔστι μὲν, ὡς ὅρῳ φιλαβεῖν, ἕντασις καὶ ὀπὴ τῇ βλητέῳ ἡδονῆς ἐπιτηδευτική. ὁ δὲ ἄρεσκος, ἀμέλει τοιῆτός τις οἷος πόῤῥωθεν παρεισαγορεύσας, καὶ ἄνδρα κράτιστον εἰπὼν, καὶ θαυμάσας ἱκανῶς, ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ μὴ ἀφιέναι· καὶ μικρὸν παρεμψας καὶ ἐρωτήσας πότε αὐτὸν ὄψεται, ἔπ' ἐπαινῶν ἀπαλλάττεσθαι. καὶ ἐπιχλιδὴς δὲ πρὸς διαίταν, μὴ μόνον ᾧ πάρεστι βέλεσθαι ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ τῷ αὐτοδίκῳ, ἵνα κοινὸς ᾖ δοκῇ· καὶ [πρὸς] τοὺς ξένους δὲ εἰπεῖν ὡς δημοτέρα λέγουσι τὴν πολιτικήν. καὶ κακηλυθῶν δὲ ὀπὴ δεῖπνον, κελεύσαι καλέσαι τὰ παιδία τὰ ἑστιῶντα· καὶ εἰσιόντα, φῆσαι σύκα ὁμοιότερα εἶναι τῷ παππῷ· καὶ [1] προσαγαγόμενον, φιλῆσαι, καὶ παρ' αὐτὸν καθίσαι· καὶ τοῖς μὲν συμπαίζειν αὐτὸς, λέγων, αἰσχρὸς, πάλεκυς. τὰ δὲ ὀπὴ τ' ἀρχὸς ἐᾷν καθεύδειν, ἅμα ἀλιζόμενον. καὶ πλειτάκις δὲ ὑποκίρασθαι, [2] ἢ τὰς ὀδόντας λάκκας ἔχειν. καὶ τὰ ἱμάτια δὲ χρησὰ μεταβάλλειν, ἢ χείσματι ἀλείφεσθαι. ἢ τῷ μὲ ἀγορᾶς πρὸς τὰς παπίζας παρεσφοιβᾶν [3] τὸ γυμνασίον ἐν τέτοις ἀφειδεῖν, ὃ ἂν ἔφη-

1. Προσαγαγόμενον. MS. & Sylb.

2. Καὶ τὰς ὀδοντ. λ. &c. ad ἢ χεῖ. male omittit Cam.

3. Τῶν.

CAP. VI.

De Placendi Studio.

PLacendi ſtudium definiri poteſt, congreſſio parum honeſtas voluptatis illecebras habens. Placendi ſtudioſus vero is eſt, qui è longinquo aliquem ſalutat, & virum appellat præſtantiſſimum, fortunamque ejus admiratur, & utraque manu prehendens, non dimittit: ſed aliquantiſper comitatus, quærens quando ſit illum viſurus, vix tandem domum revertitur, ejus interim laudes prædicans. Idem captus arbiter, non ei tantum cui adeſt, ſed adverſæ etiam parti, ut communis utriuſque amicus habeatur, gratificari ſtudebit. Peregrinos juſtiora quam cives loqui dicet. Ad cœnam invitatus, convivii dominum ut liberos ſuos vocet, rogabit: illis ingredientibus, negabit ficum ficui tam eſſe ſimilem, quam illi ſint patri: deinde eos ad ſe vocabit, oſculatuſque, ſibi aſſidere jubebit: & cum aliis jocans, En utrem, inquiet, En ſecurim: alios in ſinum recumbere dormientes, quamvis onere gravetur, ſinet. Comam ſæpius ſolet tondere: dentes nitidos habere: veſtes quæ uſui adhuc eſſe poſſint, mutare; unguento uti. Ac fori quidem in eam maxime partem ventitat, ubi ſunt argentariorum menſæ: gymnaſia vero illa frequen-

3. Τῶν δὲ γυμν. ad ἕ δὲ ἡμετ. male etiam omittit.

frequentat, in quibus se ephebi exercent: in theatro autem & spectaculis juxta ipsos prætores sedet. Idem in foro sibi quidem nihil, sed amicis qui Byzantii sunt, mittenda munera emtitat: nec non Laconicas canes, quas Cyzicum; & mel Hymettium quod Rhodum mittat: atque hæc se facere suis civibus narrat. Præterea solet idem simiam domi alere, satyrum emere, & columbas Siculas, nec non dorcadios talos, & Thyriacas ampullas ex illis quæ forma sunt rotunda: item baculos sive scipiones ex obliquis Lacedæmone advectos, nec non aulæum cui sint Persæ intexti. Habet etiam idem parvulum atrium pulvere palæstrico respersum, & sphæristerium: atque has ædium suarum partes solet ille obvio cuique vel è philosophorum grege, vel sophistarum, vel eorum qui se armis, aut musico cantu exercent, commodare, ut ibi artis suæ periculum faciant: quod quidem dum illi faciunt, ipse de aliquo è spectaculis alii dicit, Eccum tibi cujus est hæc palæstra.

CAP.

---

1. Pro γυμνάζοντας Stob. & MS. habent --- ουσα.

2. Αυτὸς MS. & Stob.

3. Pro ἀπιξιδίλμασι Casaubonus mallet ἀδιξιδίλμασι --- quo sensu apud Aristot. & Suidam ἀδιξιδίλας nescio quam recte.

4. Τίτυρον κιθαρίσειν --- in margine MS. πίθηκον μικρὰν ἔχων ἐρᾶν --- χ. Theocr. id. 3.

5. Θυμιακὰς l. Steph. & Opor. Θηλιακὰς, Cam. & MS.

δοι [1] γυμνάζονται. Τὸ δὲ θεάτρῳ καθῆσθαι, ὅταν ᾖ θέα, πλησίον τῶ στρατηγῶν. καὶ ἀγοράζειν [2] αὐτῷ μὲ μηδὲν ξένοις ἢ εἰς Βύζάντιον 3 ὀψωνίσματα· καὶ Λακωνικὰς κυίας εἰς Κύζικον· καὶ μέλι Υμήττιον, εἰς Ρόδον· καὶ ταῦτα πιῶν, τοῖς ἐν τῇ πόλει διηγεῖσθαι. ἀμέλει δὲ καὶ πίθηκον θρέψαι δεινὸς, καὶ 4 πύρον κλῆσθαι, καὶ Σικελικὰς θεισέρας, καὶ δορκαδείους ἀσκαλώνας, καὶ 5 συεακὰς τῆς σοβύλων 6 λικύθους, καὶ Σακλιρίας τῆς σκολιῶν ἐκ Λακεδαίμονος, καὶ αὐλαίαν ἔχυσῆ Πέρσας ἐνυφεσμένους, καὶ αὐλίδιον παλαιστικὸν κόνιν ἔχον, καὶ σφαιρίσκιον. καὶ ταῦτα θεῖῶν [7] χρὴν ἀεὶ τοῖς φιλοσόφοις, τοῖς σοφισταῖς, τοῖς ὁπλομάχοις, τοῖς ἁρμονικοῖς ὅπηδεῖ κυνδαι. καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς ὅπηδείξεσιν ὕστερον [8] εἰπεῖν, ὅτι τῆς ἐπιμελείας, πρὸς ἕτερον, ὅτι [9] τάτε ὄζιν ἢ παλαίστα.

ΚΕΦ.

MS. Θηριακὸς, Sylb. & Caſaub. Alii Τυριακὸς Tyrias -- v. Stephanum περὶ πολ. in Τύρος --- Sidon vitri artifex, inquit *Plin.* non procul inde Tyrus. Confirmat hanc lectionem Margo & interpres Stobæi.

6. De forma τῶν ληκύθων vide F. Urſinum in append. ad Ciaccon. & notas Wonw. in Petronium.

7. Χρὴν --- deeſt Sylb. & MS. poteſt quidem aut hoc aut ἐπιδείκνυσθαι abeſſe.

8. Επὶ τῶν ἄλλων --- εἰπεῖν, Stob.

9. Per τάτε ſeipſum innuit δεικτικῶς.

frequentat, in quibus ſe ephebi exercent: in theatro autem & ſpectaculis juxta ipſos prætores ſedet. Idem in foro ſibi quidem nihil, ſed amicis qui Byzantii ſunt, mittenda munera emtitat: nec non Laconicas canes, quas Cyzicum; & mel Hymettium quod Rhodum mittat: atque hæc ſe facere ſuis civibus narrat. Præterea ſolet idem ſimiam domi alere, ſatyrum emere, & columbas Siculas, nec non dorcadios talos, & Thyriacas ampullas ex illis quæ forma ſunt rotunda: item baculos ſive ſcipiones ex obliquis Lacedæmone advectos, nec non aulæum cui ſint Perſæ intexti. Habet etiam idem parvulum atrium pulvere palæſtrico reſperſum, & ſphæriſterium: atque has ædium ſuarum partes ſolet ille obvio cuique vel è philoſophorum grege, vel ſophiſtarum, vel eorum qui ſe armis, aut muſico cantu exercent, commodare, ut ibi artis ſuæ periculum faciant; quod quidem dum illi faciunt, ipſe de aliquo è ſpecta oribus alii dicit, Eccum tibi cujus eſt hæc palæſtra.

CAP.

1. Pro γυμναζόντων Stob. & MS. habent--- ουζα.

2. Αυτὸς MS. & Stob.

3. Pro ἀπιστέλλωσι Caſ. mallet ἀποστέλλωσι--quo ſenſu apud Ariſtot. & Suidam ἀπόστολος neſcio quam recte.

4. Τίτυρον κ̣ήσασθαι --- in margine MS. πίθηκον μικρὸν ἔχων ἐρᾷν --- χ. Theocr. id. 3.

5. Θυελλικὰς l. Steph. & Opor. ἠελλικὰς; Cam. & MS.

ζοι [1] ἰυμνάζωντας. Τὸ δὲ διάταξε καθῆσθαι, ὅταν ἡ θέα, πλησίον τῶ σταδίῳ. καὶ ἀγοράζειν [2] αὐτοῦ μὴ μηδὲν ξένοις ἢ εἰς Βυζάντιον [3] ἐπισάλματα· καὶ Λακωνικὰς κώμας εἰς Κύζικον· καὶ μέλι Υμήττιον, εἰς Ρόδον· καὶ ταῦτα πιῶν, τοῖς ἐν τῇ πόλει διηκεῖσθαι. ἀμέλει δὲ καὶ πόδηκον δρέψαι δεινὸς, καὶ [4] πύρον κλήσασθαι, καὶ Σικελικὰς φειστρὰς, καὶ δορκαδείους ἀσπαλάκας, καὶ [5] συεακὰς τοῦ σπολιύλων [6] ληκύθους, καὶ ζακυνθίας τοῦ σκολιῶν ἐκ Λακεδαίμονος, καὶ αὐλαίαν ἔχοντος Πέρσας ἐνυφεσμένους, καὶ αὐλίδιον παλαιστικὸν κόνιν ἔχον, καὶ σφαιρίσκιον. καὶ τοῦτο φειδῶν [7] χρὴν ἀεὶ τοῖς φιλοσόφοις, τοῖς σοφισταῖς, τοῖς ὁπλομάχοις, τοῖς ἁρμονικοῖς ὑπιδεῖκνυσθαι. καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς ὑπιδείξεσιν ὕστερον [8] ἐπεῖν, ὅτι τοῦ θεωμένων, πρὸς ἕτερον, ὅτι [9] τοῦτο ὄζιν ἡ παλαίστρα.

ΚΕΦ.

MS. Θυριακὸς, Sylb. & Caſaub. Alii Τυριακὸς Tyrianus -- v. Stephanum περὶ πολ. in Τυρος --- Sidon vitri artifex, inquit *Plin.* non procul inde Tyrus. Confirmat hanc lectionem Margo & interpres Stobæi.

6. De forma τῶν ληκύθων vide F. Urſinum in append. ad Ciaccon. & notas Wonw. in Petronium.

7. Χρὴν --- deeſt Sylb. & MS. poteſt quidem aut hoc aut ὑπιδεῖκνυσθαι abeſſe.

8. Ἐπὶ τῶν ἄλλων --- εἰπεῖν, Stob.

9. Per τοῦτο ſcipſum innuit δεικτικῶς.

ΚΕΦ. ζ'.

Περὶ Ἀπονοίας.

Ἡ Δὲ Ἀπόνοια, ὄζειν ἀσμονὴ αἰσχρῶν [1] ἔργων καὶ λόγων. ὁ δὲ ἀπονενοημένος, τοιοῦτός πε οἷος ὀμόσαι ταχὺ, καὶ ψευδόμενος ἀκοῦσαι, καὶ λοιδορηθῆναι δυνάμενος· πρὸς ἅπαντα ἀγοραῖός πε, καὶ αὐτοσυρμώδης, καὶ πανδόποιος. ἀμέλει δυνατὸς καὶ ὀρχεῖσθαι γύμνην τὸν κόρδακα, καὶ προσωπεῖον [μὴ] ἔχων ἐν κωμικῷ χορῷ· καὶ ἐν δράμασι δὲ τοὺς χαλκᾶς ἐκλέγειν, καὶ ἕκαστον πωλεῖν. καὶ μάχεσθαι τοῖς τὸ σύμβολον φέρουσι, καὶ προῖκα διαρρεῖν ἀξιοῦσι. δεινὸς καὶ παιδοκχεῦσαι, καὶ πορνοβοσκῆσαι, καὶ τελωνῆσαι, καὶ μισθώσασθαι αἰσχρὰν ἐργασίαν δοκιμάσαι, ἀλλὰ κηρύττειν, μαγειρεύειν, κυλεύειν, ἢ μητέρα μὴ τρέφειν, ἀπάγεσθαι κλοπῆς, τὸ δεσμωτήριον πλείω χρόνον οἰκεῖν ἢ [2] ἢ αὐτῷ οἰκίαν. καὶ ἴσως δ' ἂν εἴη δόξειε τοῦτ' ἀπειλημένων τὸν ὄχλον, καὶ προσκαλούντων, μεγάλῃ τῇ φωνῇ καὶ παρρησιαζομένων [3] λοιδορουμένων πρὸς αὐτὸν καὶ λοιδορουμένων· καὶ μεταξὺ οἱ μὲν προσίασιν,

---

1. Ἔργων καὶ λόγων — MS. habet διαμολόγων. f ἔργων τε καὶ λόγων.

2. Τὴν αὐτῆ, omnino.

3. Καὶ λοιδορουμένων, καὶ ἀλληλομένων πρὸς — Stob. & MS.

1 MS.

CAP. VII.

De Væcordia, ſive perdita Audacia.

VÆcordia eſt per quam aliquis & facere quidvis & loqui contra honeſtatem ſuſtinet. Homo autem is eſt qui jusjurandum facile ſuſcipiat: qui male audire ac convitiis proſcindi, ſuſque deque habeat. Moribus eſt veteratoris callidi improbique & hominis ſpurci, ac quidvis audentis. Atque adeo non pudebit eum, ſaltare cordacem etiam ſobrium, & in comico choro non perſonatum: & quum præſtigiæ ſpectantur, ad quemque ſpectantium adire & ſtipem æream exigere: ac ſi quis teſſeram afferens, gratis ſpectare poſtulet, cum eo rixabitur. Cauponam quoque exercere, leno ac portitor coactorque eſſe ſolet: ac qui à nullo turpi artificio ſe abſtineat, præco erit; coquus erit; aleator erit; matri ſuæ alimenta denegabit; furti etiam convictus obtorto collo rapietur, atque in carcere diutius quam in ſuis ædibus habitabit. Eſt etiam iſte ex iis qui turbam circa ſe ſiſtunt & obvios ad ſe vocant, quibuſcum voce magna & præfracta loquuntur, iiſque maledicta ingerunt: atque illi interea partim accedunt, partim diſcedunt, priuſquam quid ſibi ille velit audierint; dum ille aliis principium, aliis vix ſyllabam, aliis partem aliquam de re tota refert, non aliter quam in celebri hominum conventu profligatum ac perditum ingenium ſuum ſpectari

ctari poſtulans. Litibus etiam partim quæ ipſi intenduntur, partim quas ipſe aliis intendit, ſolet eſſe implicitus: atque in aliis abſentiam ſuam jurejurando interpoſito excuſare: ad alias judicio ſe ſiſtere, in ſinu quidem ſcrinium, præ manibus vero forenſium libellorum faſciculum habens. Quin etiam quæ ejus eſt inſignita impudentia, ducem ſe rabulis forenſibus præbet: mox illius pecunia fœnori data, pro uſura drachmæ cujuſque ternos ſemiobolos in dies exigit: ſæpe etiam popinas & macella, ubi piſces ac ſalſamenta væneunt, pererrat: nec non quos è nundinatione ſua nummos conficit, ſolet eos in buccam condere. Sunt ſane iſtiuſmodi homines admodum difficiles: quorum quidem os ad convitiandum facile ſolvitur, atque id voce ita contenta, ut eorum clamoribus & forum, & omnes tabernæ perſonent.

CAP. VIII.

De Loquacitate.

LOquacitas autem, ſiquis eam definire velit, ſermonis intemperantia eſſe videatur. Loquax vero is eſt, qui ſoleat ei quicum verba facit, dicere, quicquid ille narrare

1. MS. λέγειν.

2. Ad ἰχῖνον, gl: in margine MS. σκεῦος χαλκοῦν ἐν δικαστικαῖς πράξεσι, οὗ ἐς τὰ γράμματεῖα ἀπετίθεσαν. v. χ. Ariſtoph. Veſp.

3. Ἀγο-

σιν, οἱ δὲ ἀπίασι πρὶν ἀκοῦσαι αὐτοῦ. ἀλλὰ τοῖς μὲ ἀρχίω, τοῖς δὲ συλλαβίω, τοῖς δὲ μέρος τῆς πρεσβείας· λέγει, καὶ ἄλλως διατρεῖδαι ἀξιῶν τὸν λόγον αὐτοῦ, ἢ ὅταν ἢ πανήγυεις. ἱκανὸς δὲ ἢ δίκας τὰς μὲ φεύγειν, τὰς δὲ διάκειν, τὰς δὲ ἐξόμνυδαι, ταῖς δὲ παρεῖναι· ἔχων [2] ἐχῖνον ἐν τῷ προκολπίῳ, καὶ ὁρμαθὸς γραμματιδίων ἐν ταῖς χερσίν. καὶ ἀποδοκιμάζων δὲ ἀδ' ἅμα πολλῶν [3] ἀγοραίων γραπτὰ, καὶ σὺδὺς τούτοις δανείζειν, καὶ τῆς δραχμῆς τόκον πρὶν ἡμιωβόλιον τ' ἡμέρας πρᾴττεσδαι. καὶ ἐφοδεύειν τὰ μαγειρεῖα, τὰ ἰχδυοπωλεῖα, τὰ ταριχοπωλεῖα· καὶ τὺς τόκους ὑπὸ τοῦ ἐμπολήματος εἰς τὸν γνάδον ἐκλέγειν. ἐργάδεις δὲ εἰσὶ οἱ τὸ [4] σῶμα εὔλυτον ἔχοντες πρὸς λοιδορίαν, καὶ φθεγγόμενοι μεγάλη τῇ φωνῇ, ὡς συνηχεῖν αὐτοῖς τ' ἀγορὰν καὶ τὰ ἐργασήρια.

ΚΕΦ. ν'.

Περὶ Λαλιᾶς.

Ἡ Δὲ λαλιὰ, εἴ τις αὐτὸν δεί[ζ]εδαι βέλοιτο, ἔστι αὐ δόξειεν ἀκρασία τ' λόγου. ὁ δὲ λάλος, τοιοῦτός τις, οἷος τὴ ἐντυχά-

3. Ἀγοραίων γραπτῶν MS. participialiter infra.

4. Στόμα εὔλυτον ---- Sophoc. apud Heſych. eodem ſenſu ponit ἄλυτον, ἀκρατὲς ἀυχῆν.

νωτι εἰπεῖν ἂν ὀπῶν πρὸς αὐτὸν φθέγξηται, ὅπ
ὅλην λέγει· [1] καὶ ὅπ αὐτὸς παίτα οἶδε, καὶ,
ἂν ἀκούῃ αὐτῶ, μαθήσεται. καὶ μεταξὺ ὁ ἀποκρι-
νούμενος, ὑποβάλλει, εἰ πας, σὺ μὴ ὀπλάθης ὃ
μέλλεις λέγειν· καὶ, εὖγε ὅπ με ὑπέμνησας· καὶ,
τὸ λαλεῖν ὡς χρήσιμόν πως· καὶ ὃ παρέλιπεν· καὶ
τυχόν γε συμπίπτει τὸ πρᾶγμα· καὶ πάλαι σε πα-
ρετήρουν εἰ ὀπὶ τὸ αὐτὸ ἐμοὶ κατενεχθήσῃ· καὶ ἑτέρας
ἀφορμὰς τοιαύτας ποιεῖσαθαι, ὥστε μηδὲ ἀνα-
πνεῦσαι τὸ ἐντυγχάνοντα. καὶ ὅταν γε τὸν καθ'
ἕνα ἀποκναίσῃ, δεινὸς καὶ ὀπὶ τὸν ἀθρόους καὶ συμ-
πικόταις παραδοῦναι, καὶ φυγεῖν ποιῆσαι μεταξὺ
χειμαπίζοντας. καὶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα δὲ καὶ εἰς
τὰς παλαίστρας εἰσιὼν, κωλύειν τοὺς παῖδας
πρᾶγμα παιδιᾶς εἶναι τοσοῦτο, καὶ μαργαλεῖν τοῖς
παιδοτρίβαις καὶ διδασκάλοις· καὶ τοὺς ἀπέναι
φάσκοντας δεινὸς πρεσβεύσαι, καὶ [3] ἀποκατα-
στῆναι εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ συλλόγων τοὺς ἐκκλη-
σίας [4] ἀπαγγέλλειν· πρεσβεύσασθαι δὲ καὶ
τοῦ ἐπ' Αἰσχρῶνος ποτὲ χωρυφίου τὴν ἔριδα
μάχιμον, καὶ [5] τοῦ τῆς Λακεδαιμονίων ὀπὶ Λυ-
σάνδρου. καὶ ὃς ποτὲ λόγους αὐτὸς εἶπεν ἀδοκι-
μάστους ἐν τῷ δήμῳ. καὶ χρῆν τῆς πλειόνων γε ἅμα
διηγεῖσθαι, καταγοεῖαν παρέμβαλεῖν. ὥστε τοὺς
ἀκούοντας,

---

1. Καὶ ὅτι αὐτὸς --- Stob. αὐτῆς.

2. Ἀρχὰς in textu, ἀφορμὰς superscribit MS. Idem.

3. Προκαπιῆσαι in textu, ἀποκαπιῆσαι supra.

4. Του

narrare inceperit, Nihil dicis: ſe rem omnem probe tenere: illum, ſi operam ſibi dare velit, intellecturum. Deinde reſpondentem interpellans, Tu, ait, ne obliviſcaris eorum quæ dicturus eras: &, factum bene quod in memoriam revocaſti: &, quam juvat interdum ſermones mutuos ſerere! & quod præterii: &, Celeriter tu quidem rem percepiſti; &, pridem expectabam an eodem mecum recideres: aliaſque hujuſmodi occaſiones loquendi captans, ne reſpirare quidem eos ſinit, quibuſcum loquitur. Ac poſtquam ſinguli ſunt ab eo ita cnecti, tum ad eos accedere non veretur, qui plures una coierunt, eoſque de rebus ſeriis agentes, in fugam vertere. Sed & ludos ac palæſtras ingreſſus, ut ne tantum pueri addiſcant ſolet efficere, verba interea cum corporum exercitatoribus ſeu pædotribis, & ludimagiſtris funditans. Si quis diſcedere ſe velle dicat, comitari ille, & domum uſque deducere ac perſequi. Si forte quid ſit in concione actum reſcierit, id aliis poſtea narrabit: tum de eo prælio quod prætore Ariſtophonte nobili illo oratore commiſſum eſt, longam narationem contexet, item de ea pugna quæ à Lacedæmoniis duce Lyſandro eſt pugnata: & ſi quid ipſe nunquam pro concione cum aliqua ſua laude dixerit. Atque hæc narrans, ſimul in vulgus invehetur: idque tanto cum audientium tædio, ut eorum alius quæ ab

4. Pro ἀ παρῆλθεν Stob. ἀφῆλθεν.

5. Poſt τὸν deeſt πῶν. MS. Sylb. & Stob.

ab ipso dicuntur, oblivioni statim mandet, alius dormitet, alius loquentem adhuc deserat, discedatque. Denique sive ad judicandum cum alio sedeat, judicare, sive ad spectandum spectare, sive ad cibum sumendum, cibum sumere consessorem impediet. Quippe, inquit, loquaci durum est tacere: linguam enim tanquam in udo habet: adeoque præ quavis hirundine garrulus videri malit, quam tacere; adeo se irrideri fert patienter: idque vel à pueruli suis, qui somnum petituri jubeant ipsum aliquid sibi narrantem, verba facere: ut ita nobis, inquiunt, somnus obrepat.

CAP. IX.

De Famigeratione, sive Rumorum Confictione.

FAmigeratio est factorum dictorumque ad arbitrium ipsius fingentis confictio. Famigerator autem is est qui obvius amico factus, statim mutato vultu, ac renidens, interrroget, Unde tu, & quid ais? Et habesne super hoc novi quicquam? Et pergens interrogare, Nihilne, inquit, novi dicitur? atqui fausta sane sunt & læta quæ vulgo narrantur: tum autem prius quam ille respondeat, Quid ais, inquit, nihil audivisti? Ergo ego te, sicut video, rerum novarum epulis laute excipiam. Ac statim est

1. Pro ὡς, MS. l. ὅτι ὡκ.
2. Sylb. conjicit sic, λέγοντα πάντα, λαλεῖ τι ἡμῖν.
3. Καταβαλὼν τι ἐθῶ, Casaub. ex Arist. μεταβαλὼν.

ἀκέοντας, ἢ τοι ὀπλαδέας, ἢ νυσάξαι, ἢ μεταξὺ καταλιπόντας ἀ παλλάπιδας. καὶ συνδικάζων δ' κωλῦσαι κρῖναι· καὶ συνθεωρῶν, διαπαῖσαι· καὶ συνδειπνῶν, φαγεῖν· λέγων ὅτι χαλεπὸν τὴ λάλῳ δεῖ σιωπᾶν, καὶ ὡς ἐν ὑγρῷ δεῖ ἡ γλῶτ[1]τα· καὶ ὡς κἀν σιωπήσειεν, ὑδὶ εἰ τ' χελιδόνων δόξειεν ἂν ἔξ) λαλίστερος. καὶ σκωπτόμενος ὑπομεῖναι· καὶ ὑπὸ τ' αὐτῦ παιδίων, ὅταν αὐτὸν ἥδη καθεύδειν βουλόμενα κελεύει [2] λέγοντα, ἄπα, λαλεῖν τι ἡμῖν ὅπως ἂν ἡμᾶς ὕπνος λάβῃ.

ΚΕΦ. Γ'.

Περὶ Λογοποιΐας.

Ἡ δὲ λογοποιΐα ἔστι συνθεσις ψευδῶν λόγων καὶ πραξίων, ὧν βάλεται ὁ λογοποιῶν. ὁ δ' λογοποιὸς τοιοῦτός τις οἷος ὑπαντήσας τῇ φίλῳ, εὐθὺς [3] καταβαλὼν τὸ ἦθος, καὶ μεσιδιάσας, ἐρωτᾶσαι, πόθεν σὺ, [4] καὶ τί λέγεις; καὶ ἔχεις περὶ τοῦδε εἰπεῖν καινόν; καὶ δεῖσαλὼν ἐρωτᾷν, μὴ λέγεταί τι καινότερον; καὶ μὰν ἀγαθά γε δὴ τὰ λεγόμενα. καὶ εἰ ἐάσαις ὑποκρίνασθαι, εἰπεῖν, τί λέγεις; οὐδὲν ἀκήκοας; δοκῶ μοί σε ἀνοχήσειν καινῶν λόγων. καὶ ἔστιν αὐτῷ ἡ γραπώτης, ἢ παῖς

Ασεὶς

βαλὼν Theophraſt. ipſe dixit, μεταβάλλειν τὸς χρόας --- ἦθος est vultus --- con. legi poſſe καταλλαγὰς, ſumens, fingens ſibi vultum, præparans ſe. Bud.

4. Καὶ λέγεις Ἀ, MS. & Stob.

1. Πάντα

Αστέα τῶ αὐλητῆ, ὃν Λύκων ὁ ἐργολάβος παρεγγυνὰς ἐξ αὐτῆς τῆς μάχης, ὃ φησὶν ἀκηκοέναι. αἱ μὲν ἦν ἀναφοραὶ τῆς λόγων τοιαῦτά ἐστιν αὐτῶ, ὧν ἐδεῖς αὖ ἔχοι διηλαδέσθαι. διηγεῖται δ' τάυτης φάσκων λέγειν, ὡς Πολυσπέρχων καὶ ὁ βασιλεὺς μάχη νενίκηκε, καὶ Κάσανδρος ἐζώγρηται. κἂν εἴπῃ τις αὐτῷ, σὺ δὲ πῶς πεπύσεις; φήσει· τὸ πρᾶγμα βοᾶσθαι γὰρ ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸ λόγον ἐπικρατέιν· καὶ [1] πάντας γὰρ συμφωνεῖν· [2] πῶτα λέγειν περὶ τὰ μάχης καὶ πολλὰ τὰ [3] φόνον γεγονέναι. εἶτ' δὲ αὐτῷ καὶ σημεῖον τὰ πρόσωπα τῆς ἐν τοῖς πρᾴγμασιν· ὁρᾶν γὰρ αὐτῆς πάντων μεταβεβληκότα. λέγει δ' ὡς καὶ παρακηκοὲ παρὰ τάτοις κρυπτόμενόν τινα ἐν οἰκίᾳ, ἥδη πέμπτῳ ἡμέραν ἥκοντα ἐκ Μακεδονίας, ὃς πάντα ταῦτα εἶδε. καὶ ταῦτα διέξιὼν, πῶς οἶσθε; [4] πιθανῶς χειτλιάζει λέγων, δυσχὲς Κάσανδρος! ἐνθυμῆ τὸ τῆς τύχης. ἀλλ' ἦν ἰσχυὲς γε ῥᾳθύμως καὶ [5] δεῖ γὰρ [6] αὐτό σε μόνον εἰδέναι· πᾶσι δὲ τοῖς ἐν τῇ πόλῃ περιδεδραμηκε λέγων. Τῶν τοιάτων ἀνθρώπων τεθύμακα [7] τί ποτε βέλονται, λογοποιοῦντες· ἃ γὰρ μόνον ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ ἀλυσιτελῶς ἀπαλλάττουσι. πολλάκις γὰρ αὐτῆς οἱ μὲν

1. Πάντα συμφωνεῖν. MS. & Stob.
2. Ταῦτα γὰρ λέγειν. MS. & Stob.
3. Φόνοι Stob. ζωμὸν MS. Step. & Cam.
4. Πιθανὸς χειτλιάζει MS.
5. Δεῖ

eſt illi aut miles aliquis, aut Aſtei tibicinis puer, aut manceps Lyco qui ex ipſo prælio ſit reverſus, à quo ſe dicat audiiſſe; auctores ſi quidem ille tales eorum quæ dictitat profert, quos nemo queat arguere. Refert autem accepiſſe ſe ab illis, Polyſperchontem cum rege hoſtes prælio fudiſſe, & ſuperaſſe: Caſſandrumque vivum in hoſtium poteſtatem veniſſe. Quod ſi quis ei dicat, Tu autem hæc credis? Imo inquiet; rem enim clariſſima omnium voce tota urbe ferri; rumorem creſcere, omnes congruere: eadem enim de prælio ab omnibus narrari: magnam nimirum ea pugna cædem eſſe factam. Idque ſe ex eorum etiam vultu qui rem gerunt publicam, colligere, quem viderit ipſis penitus immutatum. Addit deinde ſe inaudiſſe, quendam qui ex Macedonia advenerit, quique omnibus quæ geſta ſunt interfuerit, quintum jam diem ab illis domi occultari. Atque ubi hæc commemoravit, miſerationes adjicit: at ſcin quomodo? ſane quam perſuaſibiliter. O infelicem, inquiens, Caſſandrum! O virum ærumnoſum! En Fortuna quid poſſit. At fuit certe Caſſander præpotens. Te vero, ait, tacitum hoc tecum habere oportet. Ipſe autem ad civium unumquemque accurrit, ut ei omnia narret. Equidem mirari ſoleo quid ſibi homines hoc genus falſis rumoribus fingendis ſpargendiſque velint: quæ res ut taceam mendacii turpitudinem, non raro

5. Δεῖν Stob.
6. Αὐτὸν σε, MS. Opor. Cam. Stob.
7. Τὶ δῆτα MS.

1. Πλεῖ-

ro ipſis incommoda evenit. Factum enim ſæpe, ut dum iſti in balneis concurſus facerent, veſtes interea ſuas furto amitterent: alii dum in porticu aut pedeſtri aut navali prælio vincunt, quod vadimonium non ſtetiſſent, graviter multati ſunt. Quibuſdam etiam, dum urbes verbis ſuis fortiter caperent, cœna interea loci periit. Enimvero miſera eſt iſtorum vita & conditio: nam quæ porticus eſt, quæ officina, quæ fori pars, in qua dies non traducant integros, magno cum audientium, quos falſis ſuis narrationibus obtundunt, tædio?

CAP. X.

De Impudentia.

IMpudentiam definire licet, famæ neglectum turpis quæſtus gratia. Impudens autem is eſt, qui ſolet pecuniam mutuo rogaturus, ad eum accedere, cujus aliquid per fraudem detineat. Deinde quum ſacra diis facit, carnes victimæ ſuæ ſale aſperſas condit, ipſe apud alium cœnans: atque ibi pediſequum ſuum compellans, ſublatis de menſa carnium fruſtro, & pane, in omnium auribus, Tu vir honeſte, inquit, epulare hilariter. Quando obſonatur, lanium meminiſſe jubet, ſi ulla unquam in re fuerit de eo bene meritus; deinde autem trutinæ aſſiſtens, principio quidem carnes; ſed ſi id non poſſit, os ſaltem aliquod in lancem injiciet: quod ſi auferre queat, id optime: ſi non, tum ille è menſa vel aliquod

μὴ ἐν τοῖς βαλανείοις θερμάστρας ποιούμενοι, τὰ ἱμάτια ὑποβεβλήκασιν. οἱ δ' ἐν τῇ στρατιωτικῇ πεζομαχίᾳ καὶ ναυμαχίᾳ νικῶντες, ἐρήμους δίκας ὠφλήκασιν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ [1] πόλεις λόγῳ καὶ κράτος αἱρόντες, παρεδειπνήσησαν. παύσω δὲ ταλαίπωρον αὐτὴν ὄζειν τὸ ἔπιπλόδμια. ποίᾳ γὰρ στρατιᾷ, ποίῳ δὲ ἐμπορίῳ, ποίῳ δὲ μέρει τῆς ἀγορᾶς ἡ δημοδόκησιν, ἀπαυδᾶν ποιοῦντες τοὺς ἀκούοντας ἅπαντας, καὶ καταπονοῦντες τοῖς ψοφοδοκίαις;

ΚΕΦ. ι'.

Περὶ ἀναισχυντίας.

Ἡ ΔΕ ἀναισχυντία ὄζει μὲν, ὡς ὅρῳ λαβεῖν, καταφρόνησις δόξης αἰσχρᾶς ἕνεκα κέρδους. ὁ δὲ ἀναίσχυντος, τοιοῦτός ἐστιν οἷος πρᾶγμα μὲν ἂν ὑποστρέψαι, πρὸς τοῦτον ἀπηχθῶν δυσωδίζειν. εἶτα δύσας τοῖς θεοῖς, αὐτὸς μὲν δειπνεῖν παρ' ἑτέρῳ, τὰ δὲ κρέα ὑποπέμπειν ἀλσὶ πάσας· καὶ θεοκλεπτῶν τὰ κόλυθρα, δουῦναι ὑπὸ τῆς πραπίζης, ἄρας κρέας καὶ ἄρτον, καὶ ὑπὲρ ἀκούοντας παίσας, σὺν ᾠῷ τίμιε. καὶ ἰχθύων δὲ, ὑπομιμνήσκειν τὰ κρεωπώλια, ἂν χρήσιμος αὐτῷ γένηται· καὶ ἑστιατὸς πρὸς τὰ σαθμῷ, μάλιστα μὲν κρέας, εἰ δὲ μὴ, ὀστοῦν εἰς

1. Πλεῖστοι, λίχνοι, Scob.

εἰς τ ζυγὸν [1] ἐμβάλλειν· καὶ [2] ἐὰν μὲ λάβῃ, ὧ ἔχει. εἰ δὲ μὴ, ἁρπάσας ἀπὸ τ πταπίζης χολίκιον, ἅμα γελῶν ἀπαλλάττεται· κὴ ξένοις δὲ αὐτῦ δέαν ἀγοράσας, μὴ δῶς τὸ μέρ, θεωρεῖν ἄγειν· ἢ καὶ τῶς υἱὸς εἰς τὼ ὑστεραίαν, καὶ τ παιδαγωγόν. καὶ ὅσα ἐωνημέν 3 ἄξιά πς προσφέρει, μεταδοῦναι κέλευται καὶ αὐτῷ. καὶ ὅπ τὼ ἀλλοτρίαν οἰκίαν ἐλθὼν, δανίζεσθαι κελεύει, ποτὲ δὲ ἄχυρον· καὶ ταῦτα λέγοντας ἀναπέμπειν πρὸς αὐτόν. δεινὸς δὲ καὶ πρὸς τὰ χαλκεῖα τὰ ἐν τῷ βαλανείῳ προσελθὼν, καὶ βάψας 4 ἀρύταιναν, βοῶντ τ βαλανέως, αὐτὸς αὑτὸν καταχέασ, καὶ εἰπὼν, ὅτι 5 λέλουται, ἀπῆν· 6 καὶτοι, ἐλεημόσυνα σοι χάριεις.

ΚΕΦ. ια'.

Περὶ Μικρολογίας.

Η ΔΕ μικρολογία δοκεῖ φειδωλία 7 τ διαφόρων 8 ὑπάρχ τ κομιδῆ· ὁ δὲ μικρολόγ, τοιοῦτός πς οἷ ἐν τῷ μίσει 9 ὑπεναβάλλειν

1. Εμβαλειν. MS.
2. Εαν μὲ λαβῃ. MS.
3. Stob. deest ἄξια.
4. Ἀρύταινα est trulla balnearia, cujus formam habes apud Ursin. in appendice ad Ciac.
5. Λέλουται Opor. & Stob. λέλουμαι.
6. Καίτοι

quod inteſtinorum fruſtum rapiet, & cum riſu diſcedet. Jam ſi peregrinis apud ſe divertentibus locum in theatro ad ſpectandum emerit, ipſe quoque nullo pro capite ſuo dato ære, ſpectatum veniet: quin etiam liberos ſuos cum pædagogo eodem ſecum poſtero die ducere non dubitabit. Quæcunque autem parvo empta ferentem aliquem viderit, ſibi quoque communicari jubebit. Et ubi ad ædes alienas venerit, vel ordeum, vel ſi uſus ita tulerit, paleam mutaturus, eos coget à quibus acceperit, id quod dederint, domum ſibi apportare. Sæpe etiam in balneis ad aēna accedens poſtquam arytænam merſam replevit, ſeſe ipſe, nonſine magno balneatoris clamore, perfundit: dein diſcedens, Lavi, inquit: & ad balneatorem converſus, Ergo vero ait, gratiam tibi nullam.

CAP. XI.

De Sordida Parſimonia.

SOrdida parſimonia eſt ſtudium parcendi ſumptibus ultra modum. Sordidè parcus is eſt, qui ad ædes creditoris accedens pro menſtruo fœnore ſemiobolum exigat:

---

6. Καὐτῆ f. καὐτῆνο.

7. Τῶ ἀλφίτε ---- Opor. Stob. MS. τῶν ἀλφίτων.

8. Stob. etiam ὑπὲρ τῶν χρεῶν.

9. Ἡμιωβόλιον Caſaub.

gat: & in convivio quot quisque calices ebibat, numeret: qui etiam ex omnibus convivis Dianæ minima libamenta offerat. Jam quæcunque ei quispiam fert impensa, etiam si parvo empta, nimio tamen constare dicet. Si famulus ollam aut patinam fregerit, de ejus demenso tantum detrahet, quanti erat quod fractum est. Quod si uxor trichalcum amiserit, ille vero omnem suppellectilem, lectos etiam, atque capsas loco movebit, & omnia stragula scrutabitur. Quicquid vendit, tanti vendit, ut emptori ea res cedere bono non queat. Ficum de suo horto neminem gustare siverit: neminem per fundum suum transire: aut ullam cadivam olivam palmulamve auferre: quotidie terminos inspectat suos, ecquid immoti eodem loco iidem maneant. Porro autem debitum si quis die præstituta non solverit, pœnam pro mora, atque adeo usuræ usuram solet exigere. Populares convivio accipiens, minutas apponet carnes: quumque ad obsonandum exierit, sæpe vacuus domum revertetur. Uxori solet edicere, ne cuiquam salem aut ellychnium, aut cyminum, aut origanum, vel etiam farris quic-

1. Ελθὼν ἐπὶ in suo reperit Casaub. & capite de pensione menstruâ ἐνοικίζ —

2. Pro συσπιτῶν Sylb. συσσίτων.

3. Εκπίπωκε Opor. & Stob.

4. Φάσκειν εἶναι, deest χρεῶν. MS.

5. Αποβαλλωσης MS.

6. Διφθῶν τὰ καλ. ita MS. & Steph. Opor. propius διφθ-

βόλιον ἀ πωλτεῖν [1] [ἐλθὼν] δὲ τὴ οἰκίαν· καὶ [2] συσπᾶ ἀειλμεῖν πόσας κύλικας ἔναι & [3] πίπωκε· καὶ ἀ πάρχειδς ἐλάχιστον τῇ Ἀρτέμιδι σῇ σωδειπνύντων. καὶ ὅτα μικρᾶ τις πειάλμος λογίζεται, παίτα [4] φάσκειν εἶ ἄγαν. καὶ οἰκέτε χύτραν ἢ λοπάδα καπάξαντος, εἰσπᾶξαι ὑπὸ σῆ δειπνηδείων. καὶ τᾶς γυναικὸς [5] ἀποβαλέσης τζίχαλκον, οἷ & μεταφέρειν τὰ σκεύη, καὶ τὰς κλίνας, καὶ τὰς κιβωτὸς, καὶ [6] διφᾶν τὰ καλύμματα. καὶ ἐαύ τι πωλῇ, τοσᾶτο ἀποδοῦναι ὥστε μὴ λυσιτελεῖν τῷ πριαμένῳ. καὶ [7] εἰ αὖ ἐάσαι ὅτε συκοζαχῆσαι ἐκ τᾶ αὐτᾶ κήπε, ὅτε διὰ τᾶ αὐτᾶ ἀρχᾶ πορδεῦσαι, ὅτε [8] ἐλαίαν ἢ φοίνικα σῇ χαμαὶ πεπωκότων ἀνελέσθαι. καὶ τὰς ὄρνις δὲ ἐπισκοπεῖσθαι ὁσημέραι, εἰ πλαμύσιν οἱ αὐτοί. δεινὸς δ καὶ ἀφημερίαν πρᾶξαι, καὶ τόκον τόκε· καὶ ἐστῶν δημόπας, μικρὰ τὰ κρέα κόψας ἐδατεῖναι· καὶ ὀψωνῶν, μηδὲν πειάλμε εἰσγδεῖν. καὶ ἀπαγορεῦσαι τῇ γυναικὶ [9] μήτε ἄλας χρᾶν τινι, μήτε ἐλλύχνιον, μήτε κύμινον, μήτε [10] ὀξύγαλον

δίδως --- in margine Stob. δίφρους & κλινιμ --- quæ est vera lectio.

7. Idem ὥστε ἐάσαι.

8. Ελάαν Idem, quæ est Atticorum. Et Syib. ita.

9. Μήτε ἄλας χρ Cam. omittit. Post ἄλας Stob. ponit, post χρωνύειν Casaub. MS. legit ἄλλας χρων. Stob. interpres, *placentas colorare*. Con. ex breviata scriptura, ἄλλας pro ἀλλαντίδας.

10. MS. deest ὀξύγαλον.

γανον, μήτε ὑλας, μήτε σέμμαλα, μήτε 1 ζυλέμματα· ἀλλὰ λέγειν ὅτι τὰ μικρὰ ταῦτα πολλά ἐστι τῇ ἐνιαυτῷ. καὶ τὸ ὅλον δὲ, σῦν μικρολόγον καὶ τὰς ἀργυροδήκας ὀξὺν 2 ἰδεῖν δύρωλιώσας, καὶ τὰς κλεῖς ἰωμένας· καὶ αὐτὸς δὲ φορῶντας 3 ἐλαφρῶ τῷ μικρῶν τὰ ἱμάτια, καὶ ἐκ λινωδίων μικρῶν πάνυ ἀλειφομένους, καὶ ἐν χερὶ κειρομένους, καὶ τὸ μέσον τῆ ἡμέρας 4 ὑπολυομένους, καὶ πρὸς τὰς γναφεῖς ἀλλειομένους, ὅπως τὸ ἱμάτιον αὐτοῖς ἔξει πωλλῶ χρόνῳ, ἵνα μὴ 5 ξυπαίνηται ταχύ.

ΚΕΦ. ιϛ'.

Περὶ Βδελυρίας.

Ὀ τι λοιπὸν δέ ἐστι τὴ βδελυρίαν διορίσασθαι, ἔστι δὲ παιδία ὀπφανὴς καὶ ἐπονείδιστος. ὁ δὲ βδελυρὸς, τοιοῦτος οἷος ὁ ὑπαντήσας γυναιξὶν ἐλευθέραις, ἀνασυραμένος δεῖξαι τὸ αἰδοῖον. καὶ ἐν θεάτρῳ χροτεῖν, ὅταν οἱ ἄλλοι παύωνται, καὶ συρίττειν ὡς ἥδέως θεωρῶσιν οἱ λοιποί. καὶ ὅταν σιωπήσῃ τὸ θέατρον, ἀνακύψας ἐρυγεῖν, ἵνα τὰς καθημένους ποιήσῃ μεταστραφῆναι. καὶ πλησθεὶς τῆ ἀγορᾶς προσελθὼν πρὸς τὰ κύ-

---

1. Θυλήματα Casaub. sed ὑλακ. MS. Sylb. Stob.

2. Pro ἰδεῖν, εὑρεῖν, idem.

3. Ελάττω l. μικρῶν Steph. sed cap. prox. ἐλάττω τῶν ἰκνιῶν, & Sophoc. μείζονα τῶν μικίνων.

4. Ὑπο-

quicquam, vel corollam ullam, vel libum ullum commodet: Magnam enim, inquit, parva hæc tandem in anno ſummam efficiunt. In ſumma, ſordidorum iſtorum hominum loculos videas ſitu obſitos, claves ferrugine illitas. Ipſos quinetiam videre licet veſtes geſtare intra quam modicas: guttulos ex quibus ungantur, parvulos habere: capite eſſe ad cutem uſque attonſo: calceos medio die exuere: & cum fullonibus obnixè agere, ut ad poliendam ſuam veſtem cretæ multum adhibeant, ne ſordes facile contrahat.

CAP. XII.

De Impuritate, ſive Moribus Impuris.

IMpuritatem vero definire non eſt difficile: Eſt ſiquidem jocus luduſve evidens nimis ac flagitioſus. Impurus vero is eſt, qui ſi in liberas mulieres incidat, veſte ſubducta pudenda illis oſtendat. In theatro reliquis tacentibus, ipſe plaudit: & quos alii libenter ſpectant, ipſe ſibilis conſectatur: & toto theatro ad ſpectandum intento, ipſe reſupinato corpore ructat, ut qui ſedent oculos avertere neceſſe habeant. Ac quando maxime frequens eſt forum, ad nuces, mala, & reliquos omnis generis fructus accedens,

4. Υπολυομένης, Steph. ὑπολελυμένης.
5. Ρυπαίνοιδ Stob.
6. Απυνήτας MS.

cedens, ibique ſtans, de iis comedit, ſermones interea cum eorum venditore ſerens. Non etiam dubitat prætereuntium aliquem nulla ſibi familiaritate junctum, nominatim compellare: & ſi quidem aliquo properantem videat, jubebit exſpectare. Solet etiam ad eum qui in grandis pecuniæ judicio cauſa ceciderit, redeuntem è judicio accedere, & ei gratulari: quumque ſibi opſonia emerit, & tibicinas conduxerit, ut cuique obvius fuerit factus, opſonia illi oſtendere, & ad ea invitare. Idemque ad tonſtrinam aut tabernam unguentariam aſtans, narrat velle ſe mox ad ebrietatem uſque bibere. Vinum vendens, etiam amico dilutum dabit. Ad ludos, quando maxime ſpectandum eſt, liberos ſuos ire non ſinit: tunc ſinit, quando gratis per theatrorum redemptores licet ſpectare. Cum legatus peregre proficiſcitur, relicto domi viatico quod publice accepit, à legationis ſociis mutuo rogabit. Moris etiam habet famulum itineris comitem, onerare quidem ſarcinis ſupra modum, victum vero ei anguſte nimis ſuppeditare. Lauta ſi cum aliis acceperit, ſuam portionem petet, ut eam ſtatim vendat. In balneis lavans, puerulo appellato. Nam hercule tu, inquit, oleum nimis rancidum mercatus es: & ſimul alieno ſe inungit. Quòd ſi quos pueri nummos æreos, ut fit, in via repererint, partem inde ſibi poſcet, illud uſurpans, Mercurium eſſe communem. Ejuſdem hominis ſunt hæc quoque. Phidonia menſura ſi quid metiatur, eam adhibet, cujus

ſit

εια, ἢ τὰ μῆλα, ἢ τὰ ἀρίδρυα, ἐσκωπτε πραγματίζεσθαι ἅμα τῷ πωλοῦντι περσελαῶν. καὶ καλέσαι δὲ τὴν παριόντων ὀνομαστί τινα, ὦ μὴ συνήδης ὄτι. καὶ σπεύδοντα δέ που ὁρῶν, κελεύειν κηρύττειν. καὶ ἀπωλωλυκέναι δὲ μεγάλων ἀγώνων ἀπόντα ὑπὸ τῆς δικαστηρίου περσελθεῖν, καὶ συνηδῆναι. καὶ ὀφλεῖν ἑαυτῷ, καὶ αὐληδίδας μισθῶσαι, καὶ δίκην ὃν τοῖς ἀπαιτοῦσι τὰ ὠφληκότα, καὶ ἐξαγαλεῖν ὅτι πάντα. καὶ διηγεῖσθαι πρᾶσας πρὸς κυρίου, ἢ μυροπώλιον, ὅτι μεθύσκεσθαι μέλλει. καὶ οἰνοπωλῶν, κεκραμένον τὸν οἶνον τῷ φίλῳ ὑποδόσθαι. καὶ ὅτι ἂν νικᾷ ἂν δέῃ πορεύεσθαι, ἢ καὶ ἐῶν τὰς ἡνῖς, νικᾷ πρέπει ἀφιέντι οἱ διατρέχοντες. καὶ ὑποδημοῦ δημοσίᾳ, τὸ μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἱρόδιον οἴκοι καταλιπεῖν, ἐξ ἀγορᾶς δὲ τῆς συμπερισθόδου δαπανίζεσθαι· καὶ τῷ ἀκολούθῳ ὑποδεῖσθαι μεῖζον φορτίον ἢ δύνασθαι φέρειν, καὶ ἐλάττονα ὑπηρέτια τῆς ἐκείνων. καὶ ὑπὸ τὸ ξύλον τὸ μέρος τὸ αὐτῷ ἀποπατήσας ὑποδεῖσθαι. καὶ ἀλειφόμενος ἐν τῷ βαλανείῳ, καὶ εἰπὼν, σαπρὸν γε τὸ ἔλαιον ἐπρίω, τῷ πωλοῦντι, τῷ ἀλλοτρίῳ ἀλείφεσθαι, καὶ τῆς εὐεισκομένων χαλκῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς ὑπὸ τῆς οἰκετικῆς δεινὸς ἀποπατῆσαι τὸ μέρος, κοινὸν εἶ φήσας τὸ Ερμοῦ. τά τε δὴ τοιαῦτα· Φειδωνίῳ μέτρῳ τὸ πωλοῦσθαι ἐκκεκρυσμένῳ μᾶλλον αὐτὸς τοῖς ἔνδον τὰ ὑπηρέτια, σφόδρα [1] ὑποφῶν

1. Απιων τὰς ἡνῖς, Cas. Con. κἀκιῶν τὰς ἡ. Sylb. l. τοῖς ἡνισι --- ut subintelligas σιώ --- Attice. Thuc. πορευόμενον ἀπολύειν. Con. ἄγων τὰς ἡ.

1. Απο-

1 ἀποψῶν [ὑπερῆγόν τι ἀβδηλὰ φίλα τ' ἀλαζὼν ἀπο-
δώδται] ὑποπρίασθαι. ἀμέλει δὲ καὶ χρέων ἀπο-
διδὲς τεττάκοντα μιῶν, ἔλαττον 2 τέτρασι δρα-
χμαῖς ἀποδιδόναι. καὶ φράτορας ἑτῶν, αὐτὸν
τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἐκ τοῦ κοινοῦ ὄψον· τὰ δὲ
καταλειπόμενα ἀπὸ τῆς τραπέζης ἥμισυ τῇ
ξαρανίδων 3 ἀπογράφεσθαι, ἵνα οἱ ἀμφικονῆται
παῖδες μὴ λάζωνται.

ΚΕΦ. ιγ'.

Περὶ Ἀκμείας.

Ἡ Μὲν οὖν ἀκμία, ἔστιν ὑπόταξις λυπεῖ-
σθαι ἐντυγχάνοντας. ὁ δὲ ἄκμων, τι-
νὸς τις, οἷον ἀχολιμῆν φερσιλδῶν 4 ἀνα-
κοινωσάς, καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ ἐρωμένων κωμάζειν
πυρέσθαι. καὶ δίκην ὠφληκότα ἐζυμῆς φερσιλδῶν,
κελεῦσαι 5 αὐτὸν ἀναδέξασθαι. καὶ μαρτυρήσων παρεῖ-
ναι 6 φερέμαλος ἤδη κεκεμμένος καὶ κεκλιμένος εἰς
γάμους, 7 γυναικεῖα ἱμάτια καταγορεύειν. καὶ ἐκ μαχῆς
ὀδὼν ἥκοντας ἄρτι, φλαγελλεῖν εἰς φέπαλον. δίψος δ' ἔχει
καὶ

1. Ἀποψῶν, φίλα ἐπιλαζὼν ἀπειλὰς Sylb. MS. Stob. & Caſaub. in notis.

2. Pro τέτρασι MS. πέντε σι — prius apud Ariſtot.

3. Ἀπογράφεσθαι. Caſ. l. ὑποχαράσσ. ἀποχαράσσειν, ἀμείβεσθαι, Heſych. de quodam parco Lucian. ἀμείβεσθαι τὰ κρία --- κυμινοπρίστην καρδαμύγλυφον, Ariſtoph.

4. MS.

ſit fundum colliſum & introrſus adactum: domeſticis ſuis demenſum ipſe perquam ſtudioſe radens metitur, Pignus aliquod ab amico reddendum accipiens, vendit: & ſi triginta minas ſolvere habeat, ut quatuor tamen drachmæ de ſolido deſiderentur, operam dabit. Quando etiam tribuleis convivio accipit, ſolet pueris ſuis obſonia è communi poſtulare: dimidiatos vero raphanos, ſi qui forte de menſa tollantur, annotat, ne eos pueri miniſtri capiant.

CAP. XIII.

De Intempeſtivitate, ſive Inſcitia temporis.

INtempeſtivitas eſt congreſſio moleſta iis quibuſcum congrediaris. Homo autem intempeſtivus is eſt, qui ad amicum occupatum accedens, velit re communicata cum illo deliberare: quique ad amicam ſuam febre laborantem veniat comeſſatum. Solet etiam eum qui jam ante fuerit ex ſponſo condemnatus, adire, rogans ut pro ſe quoque intercedere velit. Et ad dicendum teſtimonium tunc venit quum res eſt judicata: ad nuptias vocatus, in mulierum genus invehitur. Eos qui à longinquo itinere modo advenerint, ad deambulandum ſecum invitat:

4. MS. l. ἀνακρανῦσθαι, ſciſcitari

5. Αὐτὸν ἀναδέξασθαι Steph. Stob. αὐτὸν ἀνεκδέξασθαι, cœnâ excipere, ſed aut legendum, αὐτὸν ἀναπαύσασθαι, aut potius αὑτὸν ἀναδέξασθαι, pro ſe ſpondere ἀνάδοχος ſponſor.

1. Τόμον

invitat: rejam vendita emptorem adducit qui pluris sit empturus. Sæpe etiam è medio hominum sibi assidentium surgit, ut rem illis orsus à capite exponat, quam omnes jam audiverint ac pernorint: & quæ nollet quidem aliquis, sed denegare tamen erubescit, ad illa curanda, promptus est. Ad eos qui sacra faciunt, & epulas concelebrant, accedit, ut aliquam inde partem auferat. Quòd si præsente eo famulus cædatur; sibi quoque puerum aliquando fuisse narrabit, qui similiter virgis cæsus se suspenderit. Idem captus arbiter, duos litigantes, quorum uterque rem transigi optat, inter se committet. Deniq; saltaturus, socium manu prehendit, qui nondum sit vino madidus.

CAP. XIV.

De Sedulitate incpta.

ΠΕριεργία, (quam liceat sedulitatem ineptam dicere) est dictorum factorumque simulatio cum significatione benevolentiæ. Mores ejusmodi hominis ita sunt. Facile surgens è medio, in se recipit, quibus præstandis par non sit: rem quæ omnium confessione justa est, pluribus verbis, in aliquo inhærens, docere instituit, nullo modo posse argui. Puerum vini amplius miscere cogit, quam quantum omnes qui adsunt convivæ, queant ebibere. Contendentes pugnantesque invicem instigat. Solet etiam viam præire, quam ignoret ipse: cujus quidem exitum mox invenire nequeat. Et ad ductorem exercitus acce-

καὶ προσάγειν ὠνητὴν πλείω διδόντα ἢ παρὰ τοῦ πωλοῦντος καὶ ἀκηκοότας καὶ μεμαθηκότας αὐίσασθαι ἐξ ἀρχῆς διδάσκων. καὶ πρόθυμον δὲ ὀπιμελῶς ποιεῖσθαι ἃ μὴ βέλτιστ' ἂν γένεσθαι, αἰσχύνεσθαι δ' ἀπειπάσθαι. ὡς δύοντας καὶ ἁμαλίσκοντας, ἢν τὸν τίμον ἀπαιτήσῃ. καὶ μαρτύρομαι οἰκέτῃ παρεῖναι, διηγεῖσθαι ὅπ καὶ αὐτὸς ποτε παῖς ὢν πλησὶς λαβὼν ἀπήγξατο. καὶ παρὼν ἀμάτην, συγκρύειν, ἀμφοτέρων βουλομένων ἀμαλύεσθαι. καὶ ἀρχησάμενος ἄψασθαι ἑτέρᾳ μηδέπω μεθύοντος.

Κεφ. ιδ'.

Περὶ ἀπειρίας.

Ἀμέλει ἀπειρία δόξειεν ἂν εἶναι παρασκεύησίς πε λόγων καὶ ἀνέξεων, μετ' εὐνοίας. ὁ δ' ἄπειρος, τοιοῦτός πε οἷος ἐπαγγέλλεσθαι ἀναισὶ ἃ μὴ δυνήσεται, καὶ ὁμολογουμένως τῷ πράγματος δηλαδή ἐστι, ἔν πισὶ σὶς [δεικνύειν ὡς ἂ οἷόν τε] ἐλεγχθῆναι. καὶ πλείω δ' ἐπαναγκάσαι τὸν παῖδα κεράσαι ἢ ὅσα δύνανται οἱ παρόντες ἐκπιεῖν. καὶ διηγεῖσθαι τὰς μαχομένους, καὶ

1. Τόμον ἀπαιτήσῃ MS.
2. Ἑτέρᾳ MS. pro ἑτούρᾳ.
3. Δεικνύειν ὡς ἔσχ οἷον τε MS. & Stob. omittunt.
4. MS. habet πιεῖν.

καὶ ᾗ ὁ γυνὴ ἀσπάσεσθαι, εἶτα μὴ βούλεσθαι [1] ἀνδρεῖν ἢ πορεύεται. καὶ τὸ γραπτὸν ὃ περιελθὼν ἐρωτᾶσαι, πότε μέλλει ἐξαπαίρεσθαι, καὶ τί μὴ τὸ αὔριον ἐξαγγέλλει. καὶ περιελθὼν τὴν παῖδα εἰπεῖν, ὅτι ἡ μήτηρ [2] ἤδη καθεύδει ἐν τῷ δωματίῳ. καὶ ἀπαγορεύοντος τοῦ παιδὸς, ὅπως μὴ δώσει οἶνον τῷ μαλακιζομένῳ, φάσας βούλεσθαι διάπειραν λαμβάνειν, διπλασίσαι τὸ κακῶς ἔχοντα. καὶ γυναικὸς δὲ τελούσης, ἐπηρώτα ἐὰν δύνηται τὸ μῆνμα, τῆς τε αὐτοῦ καὶ τῆς παιδὸς καὶ τῆς γυναικὸς τέκνωμα, καὶ ποταπὴ ὄζει. καὶ προσεπηρώτα ὅτι ἦτοι πᾶσαι ἔχουσι ἦσαν. καὶ ὁμοίως μέλλων, εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἀπειπόντας, ὅτι [3] καὶ πρότερον πολλάκις ὁμώμοκα.

ΚΕΦ. κ'.

Περὶ Ἀναισθησίας.

ΕΣΤΙ δὲ καὶ ἡ ἀναισθησία, ὡς ὅρῳ εἰπεῖν, βραδύτης ψυχῆς ἐν λόγοις καὶ πράξεσιν. ὁ δὲ ἀναίσθητος, τοιοῦτός τις οἷος λογισάμενος τῆς ψήφου καὶ κεφάλαιον ποιήσας, ἐρωτᾷν τὸ παραχαθήμενον, τί ζῇ νῦν; καὶ δίκλω [4] φεύγει, καὶ [5] παύτῳ εἰσιέναι μέλλων, ὀπλαδρόμος εἰς τὸ ἀγρὸν πορεύεσθαι. καὶ θεωρῶν ἐν τῷ διάπτῳ,

1. Ἀνδρεῖν Stob.
2. Ἤδη omittit Stob.
3. Menand. à Theophr. ſumpſit Γλυκέρᾳ, πλαίσει ὁμόν

accedens, rogare, ecquando ſit aciem ad dimicandum inſtructurus: nec non quid in perendinum diem imperet: & ad patrem veniens, En, inquit, mater in cubiculo jam dormit. Ac quum vini uſum ægroto medicus interdixerit, ſolet hic illum quaſi periculi faciendi cauſa ad bibendum componere. Quod ſi uxor obierit, monumento ejus & mariti & patris & matris, nomina inſcribet, itemque cujas ipſa ſit: tum hoc elogium inſuper adjiciet, *ſingulari omnes iſti probitate erant.* Idem ſi jusjurandum adigatur, converſus ad circumſtantem turbam, Ego vero, inquit, jam anteſæpius juravi.

CAP. XV.

De Stupiditate.

STupiditatem quoque definire poſſis, ut ſit animi tarditas, ſeu dicendum ſeu faciendum ſit aliquid. Stupidus vero is eſt, qui ſedens ad calculos poſtquam rationes putavit, & ſummam ſubduxit, roget eum qui ſibi aſſider, ſumma quanta eſt? Ac quum ei litem aliquis intenderit, ubi ad diem illum ventum eſt, quo diſceptari cauſa debet, ejus oblitus, in agrum proficiſcitur. Sæpe etiam ſedens in theatro ad ſpectandum, diſce-

---

ὠνὺν σοι τὴν Δία —— ὀμωμοκὼς κἀ πεποιηκὼς ἤδη πολλάκις ——

4. Φύγων Stob.

5. Stob. & Opor. πώπτας, ἐπιτίμιον μέλλων, ἐπιλαθ.

discedentibus aliis somno obrutus ibi relinquitur; idem quum se cibis ingurgitarit, noctu surgens, ut ad sellas eat, in vicini canem incidit à quo mordetur. Idem quod acceperit ipse ac recondiderit, id ipsum quærere solet, reperire autem non potest. Quumque nuntiatur illi obiisse aliquem ex familiaribus ipsius, ut veniat exequias, tum ille vultu ad mœstitiam composito, lachrymas etiam fundens, Bene, inquit, eveniat. Debitas autem pecunias recipiens, testes sibi adsciscit: & vigente hyeme, cum famulo quod cucumeres non emerit, jurgatur. Puerulos quinetiam suos ut lucta se exerceant, cursu contendant, usque ad fatigationem cogere solet. In agro lentem ipse coquens, sale bis in ollam conjecto, ut mandi nequeat, efficit: cumque a Jove pluit, Sane quam inquit, siderum aqua suavis mihi videtur dum alii dicunt, *perierunt prata.* Rogatus ab aliquo, Ecquot putet Sacra porta elatos mortuos: Quot utinam, respondens ait, ego &tu haberemus.

CAP.

---

1. Απὸ ϑάκυ MS.
2. Υπὸ κωὸς Steph. Opor. & Stob. omittunt.
3. Stob. ωϑϑιγίνεται.
4. MS. ἀγαϑὴ τύχη.

5. Ανα[illegible]

πρᾳ, μόνος καταλείπεσθαι καθεύδων. καὶ πολλὰ φαγὼν τῆς νυκτὸς, καὶ 1 ὀπὶ θάκυς αἰσιαμενὸς, 2 ὑπὸ κωδὸς τῆς τ' χείτονος ἀνιχθῆναι. καὶ λαβὼν καὶ ἀποθεὶς αὐτὸς, τοῦτο ζητεῖν, καὶ μὴ δύνασθαι εὑρεῖν. καὶ ἀπαγγέλλοντός τινος αὐτῷ ὅτι τετελεύτηκέ τις αὐτῷ τῶν φίλων, ἵνα 3 φθεγξάμενος, συνδραπάσας καὶ δακρύσας, εἰπεῖν, 4 Ἀγαθὴ τύχη. δεινὸς δὲ καὶ ὑπολαμβάνων ἀγρύπνειν ὀφθαλμῶν, μάρτυρας φθαλαβεῖν. καὶ χρώμενος ὅλῳ μάχιδι τῷ παιδὶ, ὅτι σικύας καὶ ἀγόρασε. καὶ τὰ παιδία ἑαυτῷ παλαίειν 5 ἀναγκάζων, καὶ προκάζειν, εἰς κότυς ἐμβάλλειν. καὶ ἐν ἀγρῷ αὐτὸς φακλὺν ἕψων, δὶς ἅλας 6 εἰς τ' χύτραν ἐμβάλλων, ἄβρωτον ποιῆσαι. καὶ οὖσι τ' Διὸς, εἰπεῖν, 7 ἡδύ γε τ' ἄστρον νομίζει, ὅτι δὴ καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσι [ὤλετο] πάντα. καὶ λέγοντός τινος, πόσους οἴεται χρὴ τὰς ἱερὰς πύλας ἐξενηνέχθαι νεκρούς; πρὸς τοῦτον εἰπεῖν, ὅσοι ἐμοὶ καὶ σοὶ γήσιοι.

ΚΕΦ.

---

5. Ἀναγκάζειν MS.

6. Εἰς χύτραν ἐμβαλὼν MS. & Stob.

7' Ἡδύ γε πάντα. Margo Stob. videtur legisse ὕδωρ locus, sine meliori codice, insanabilis.

ΚΕΦ. ιϛ'.

Περὶ Αὐθαδείας.

Ἡ δὲ αὐθάδεια, ἔστιν ἀπλωΐα ὁμιλίας ἐν λόγοις. ὁ δὲ αὐθάδης, τοιοῦτός τις οἷος ἐρωτηθεὶς, ὁ δεῖνα πῦ ἔστιν, εἰπεῖν, περίμαλά μοι μὴ πάρεχε. καὶ προσαγορευθεὶς, μὴ [1] ἀντιπροσειπεῖν. καὶ πωλῶν τι, μὴ λέγειν τοῖς ὠνουμένοις, πόσου ἄν [τις] ἀποδοῖτο, ἀλλ' ἐρωτᾶν, τί εὐείσκε. καὶ τοῖς [τὸ θεῖον] τιμῶσι, καὶ πέμπουσιν εἰς τὰς ἑορτὰς, εἰπεῖν ὅτι καὶ αὖ γένοιτο δίδωμα. καὶ καὶ ἔχων συγγνώμην ὅτι τῷ ἀπώσαιτο αὐτὸν ἀκουσίως, ἔτε τῷ ὦσαι, ὅτι τῷ ἐμβαίη καὶ φίλῳ ὃ ἔραμον κλεύσαιτο [2] εἰσιγίκαιν, [3] εἰπὼν ὅτι καὶ αὖ δοίη, ὕστερον ἥκειν φέρων, καὶ λέγειν ὅτι ἀπόλλυσι καὶ τοῦτο τὸ ἀρχύειον. καὶ προσπαίσας ἐν τῇ ὁδῷ, δεινὸς [4] καταράσασθαι τῷ λίθῳ. [5] καὶ αὖ ὑπομείναι καὶ αὖ προσμίναι πολλὺ χρόνον [6] δεῖνα. καὶ [7] ἔτε ᾄσαι, ἔτε ᾄσειν εἰπεῖν, ἔτε ὀρχήσασθαι αὖ ἐθελῆσαι. δεινὸς ὃ καὶ τοῖς θεοῖς μὴ ἐπεύχεσθαι.

ΚΕΦ.

---

1. Stob. & Opor. προσαντειπεῖν.
2. Stob. l. εἰσιγίκειν. Opor. ὑπισίκειν.
3. Post εἰπὼν Stob. & Opor. male omittunt omnia ad ſecundum ὅτι.
4. Opor. in præſenti καταρᾶσθαι.

5. Καὶ

CAP. XVI.

De Contumacia ſive Ferocitate.

CONtumacia eſt verborum in congreſſionibus & vitæ quotidianæ uſu duritas. Homo contumax ita eſt comparatus, ut ſi quis ex ipſo ſciſcitetur, Ubi eſt ille? reſpondeat, Ne ſis mihi moleſtus. Salutatus, ſalutare invicem negligit: cumque aliquid vendit, non dicit, quantum emptori dandum ſit, ſed interrogat, quid inveniat, quid quærat. Religioſis quoque hominibus, & qui ad feſta ſolennia diis dona mittunt, dicere ſolet minime gratis datum ipſis iri, ſi quid divino acceperint munere. Si quis illum vel invitus, aut expulerit, aut pepulerit, aut pede preſſerit, non eſt exorabilis. Et cum amico dixerit, collationem pecuniæ ab ipſo petenti, nihil ſe daturum, poſtea ipſe ultro afferet, dicetque, Velle ſe hanc quoque pecuniam perdere. In via ſi ad lapidem offenderit, maledicet illi. Et ut aliquando ſubſiſtat alicujus exſpectandi cauſa, nunquam tamen diutius cuiquam præſtolabitur. Idem, ut cantet in conviviis, aut vice ſua recitet aut ſaltet, adduci non poteſt. Poſtremò Diis ipſis vota facere non curat.

CAP.

---

5. Καὶ ἀναμεῖναι, οὐκ ἂν ὑπομείναι πολὺν χρόνον —— ita Cam. Stob. & MS. Con. ἀναμείνας.

6. Οὐδένα omittit Cam.

7. Οὔτε ἄσαι MS.

CAP. XVII.

De Superſtitione

SUperſtitionem ſane definire poſſumus; meticuloſum erga numen affectum. Superſtitioſus vero is eſt, qui elotis manibus & aqua luſtrali aſperſus è templo, folium lauri ore prehenſum tenens, integrum diem ita ambulet. Si viam muſtela eo ingrediente tranſcurrerit, non ante progreditur quam alius prior tranſierit; aut ipſe tres lapides trans viam miſerit. Serpentes ſi viderit in ædibus, ſacellum eo loco extruet. Lapides unctos qui ſunt in triviis, ſolet oleo ex ampulla perfundere: nec prius diſcedere quam poſito genu eos fuerit veneratus. Quod ſi mus forte farinæ follem arroſerit, adit ad interpretem, & quid facto ſit opus eum percontatur: qui ſi reſpondeat, cerdoni nimirum tradendum eſſe illum follem ut ſartiatur: ſuperſtitioſus iſte neglecto arioli reſponſo, religioni rem habens, exinanitum ſaccum à ſe amolietur. Solet etiam domum crebro purificare: ſepulchrum nullum inſiſtere: ad defunctorum juſta nullus accedere: neque item ad ullam unquam puerperam. Inſomnium porro ſi viderit, pergere ille ad ſomniorum interpretes, ad divinos, ad augures, ſcitaturus, cui deo, cui deæ vota

1. MS. βρόδ., λόπ ἢ ἱερᾶ διάφυης.
2. Omnes fere σοφὸν —— quam ſagam interpretantur

ΚΕΦ. ιζ'.

Περὶ Δεισιδαιμονίας.

Α Μέλει ἡ δεισιδαιμονία δέξειεν ἂν δειλία πρὸς τὸ δαιμόνιον. ὁ δὴ δεισιδαίμων, τοιοῦτός πε οἷος ἀπονιψάμενος τὰς χεῖρας, καὶ [1] περιῤῥαντάμενος ἀπὸ ἱερῶν, δάφνης [πίταλα] εἰς τὸ στόμα λαβών, ὅπως ἡμέραν περιπατήσῃ· καὶ τὰν ὁδὸν ἐὰν παραβράμῃ γαλῆ, μὴ πρότερον παρέλθωσι, ἕως διέξελθή τις, ἢ λίθος πρὸς [2] ὄφιν ἐν τῇ ὁδῷ βάλῃ. καὶ ἐὰν ἴδῃ [2] ὄφιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἱερὸν ἐνταῦθα ἱδρύσασθαι. καὶ σὺν λιπαρῶν λίθων σὺν ἐν ταῖς [3] περιόδοις παεῶν, ἐκ τῆς λεκύθε ἔλαιον [4] καταχεῖν. καὶ ὅτι γόνατα πρὸ τῶν καὶ προσκυνήσας, ἀπαλλάττεσθαι. καὶ ἐὰν μῦς σύλακον ἀλφίτων βάψαν, πρὸς τὸ ἐξηντλῶ ἐλθών, ἐρωτᾷν τί χρὴ ποιεῖν· καὶ ἐὰν ἀποκείνηται αὐτῷ ἐκβῆναι πρὸ σκυτοτόμου ἀποῤῥάψαι, μὴ προσέχων τούτοις, ἀλλ' ἀπραπεὶς ἐκβῆσθαι. καὶ πυκνὰ δὲ τῶ οἰκίαν καθαίρειν. καὶ ὅτε ὀνειρώσσαι μύημαπ, ὅτε ὅτι νεκρὸν ἐλαύνειν, ὅτε ὅτι λευκόν. καὶ ὅταν ἐνύπνιον ἴδῃ, πορεύεσθαι πρὸς τοὺς ὀνειροκρίτας, πρὸς τοὺς μάντεις, πρὸς τοὺς

---

tur Sylb. sed ὄφιν debes legere, Terent. *anguis per implurium.*

3. Περιόδοις MS. Cam. & Opor. forte παρόδοις vel πρόδοις.

4. MS. ἐκλύσασθαι. Con. ἐκλύσασθαι.

1. Ἐκπω,

τὸς ὀργιοσκόπους, ἐρωτήσων τίνι θεῷ ἢ θεᾷ προσεύχεσθαι δεῖ. καὶ τελισθησόμενον, φάσκειν τὸς Ὀρφεοτελεστὰς κελεύειν μιᾶσθαι πρὸ τῆς γυναικός. ἐὰν δὲ μὴ θελάζῃ γυνὴ, μὴ πῆξαι πάτασσαν ἐν ἀγρῷ πυθίων. καὶ ὅτι τὰς τριόδους ἀπελθὼν κελεύειν κεφαλῆς λέσθαι· καὶ ἱερέας καλέσας, σκύλλειν σκύλακι κελεῦσαι αὐτὸν θεκαθῆραι. μανδραγόρου τε ἰδὼν ἢ ὀπίλκηπον, φρίξας εἰς κόλπον πεσεῖν.

ΚΕΦ. ιη'.

Περὶ Μεμψιμοιρίας.

Ἔστι δὲ ἡ μεμψιμοιρία, ὀλιγωρία πρὸς τὸ προσῆκον δεδομένη. ὁ δὲ μεμψίμοιρος, τοιοῦτος δέ τις οἷος, ἀποστέλλοντος μερίδα τοῦ φίλου, εἰπεῖν πρὸς τὸν φέροντα, ἐρρῶσθαι σε ποιῶ, καὶ τὸν οἰναρίου, καὶ ὅτι δεῖπνον καλέσας· καὶ κατὸ τὸν ἑταῖρας καταφιλήσων, εἰπεῖν, θαυμάζω εἰ σὺ καὶ ἀπὸ ψυχῆς με φιλεῖς. καὶ τὸν Διὶ ἀγανακτεῖν, ὑὸ διότι ὕει, ἀλλὰ διότι οὐκ ἐρεῖ. καὶ δίφρον τε ἐν τῇ ὁδῷ βαλαύτιον, εἰπεῖν, ἀλλ' ὑ θησαυρὸν εὗρηκα ὑδένοτε. καὶ στεφάνων ἀνδράποδον ἄξιον, ἅτε πολλὰ δεηθεὶς τοῦ πωλοῦντος, θαυμάζω, εἰπεῖν, ὅτι υἱὸς οὔτω ἄξιον ὠνήσατο. καὶ πρὸς τὸν διαλεγόμενον ὅτι υἱὸς σοι γέγονεν, εἰπεῖν, ὅτι ἂν προδῷς, καὶ τὸν ἐσίαν τὸν ἡμισυ ἀπεῖπεν, ἀλλὰ δῆλος ἐρεῖς. καὶ δίκην νικήσας καὶ λαὸν πάσας τὰς ψήφους, ἐκκλεῖσαι τὴν χάλαζαν τὸν λόγον, ὡς πολλὰ παρελείποντα τῆς δικαίας,

ta ſint facienda. Et ut ſacris initietur, ad Orpheoteleſtas ſingulis menſibus cum uxore: aut ſi uxori non vacet, cum nutrice & filiolis ſuis itat. Præterea in compitis antequam inde diſcedat, aqua in caput aſperſa ſe luſtrat. Piatricibus quin etiam aſcitis, jubet ſe ſquillæ aut catuli circumlatione purgari. Quod ſi quem mente captum aut comitialem viderit, ſolet inhorreſcens in ſinum ſibi deſpuere.

CAP. XVIII.

De Querela, ſive, iniqua Querulitate.

QUerela iniqua, eſt expoſtulatio nullo jure facta. Hominis autem queruli mores iſtiuſmodi ſunt, ut ſi ad eum amicus portionem aliquam è convivio miſerit, dicat ei qui afferat, Hoc illud eſt quod ego ad cænam non ſum vocatus: invidiſti nimirum mihi juſculum & villum tuum, & cum illum amica etiam & etiam ſuaviatur, Miror, inquit, ſi tu ex animo iſta mihi des baſia. Jovi ſuccenſet, mon modo ſi non pluat: ſed etiam ſi ſerius: cumque in via crumenam invenit, Ego vero, ait, theſaurum nullum unquam reperi. Similiter quum parvo mancipium emerit, utpote exorato multis precibus venditore, Mirum ſane, inquit, ſi tantulo quicquam emerim quod ſit alicujus pretii. Jam ſi quis lætum illum nuncium ipſi afferat, Filiolo, inquiens, auctus es: Adjice, ait ille, Et dimidia bonorum pars tibi periit, tum quod res eſt dixeris. Idem poſtquam in judicio omnium calculis vicit, nihilominus tamen de eo conqueritur, qui orationem

ſcripſit

ſcripſit quam pro ſe habuit, ut qui multa ipſius juſta omiſerit. Jam ſi ad ſublevandam ipſius egeſtatem amici pecunias contulerint: & dicat deinde aliquis, nunc eſto hilaris: Quo pacto eſſe poſſum? inquit: cum & ſingulis ſua ſit pecunia reddenda: & hoc amplius, gratiæ cuique tanquam pro accepto beneficio habendæ?

CAP. XIX.

De Diffidentia.

DIffidentia eſt per quam omnes fraudis ſuſpectos habemus. Diffidens autem is eſt, qui ſi ad emenda obſonia puerum miſerit, alium mox mittat, qui percontetur quanti emerit. Si ferat ipſe pecunias, ſolet eas ſingulis ſtadiis numerare. Cubans in lecto, uxorem interrogat an capſam bene clauſerit: an probe ſit arca obſignata: an veſtibuli foribus peſſulus ſit obditus; ac licet affirmet illa, nihilo tamen ſecius nudus ac diſcalceatus è lecto ſurgens, accenſa lucerna, obire ſingula & inſpicere pergit, ac vix ita tandem ſomno ſe dedere. Ad debitores ſuos fœnus ſortis exacturus cum teſtibus accedit: ne inficias vidilicet ire poſſint. Veſtem polendam dealbandamque non ei dare ſolet qui fullo ſit optimus: ſed ei qui fidejuſſorem det idoneum. Quod ſi quis pocula ab ipſo commodato roget, ſolet ille maxime quidem,

1. Εσω, MS. ἐν Cor. ἐσθι.

1. Καὶ-

δικῶν. καὶ ἐραν῀ εἰσενεχθέν⊃ ὑφ᾽ ἧς φίλων, καὶ φήσαντός τιν⊃ ἱλαρὸς [1] ἔσῃ· καὶ πῶς, εἰπεῖν, ὅτε δεῖ τὸ ἀργύριον ἀποδοῦναι· ἐκέσῳ, κ᾽ χωρὶς τούτων χάριν ὀφείλειν ὡς δυνηθησόμενον.

ΚΕΦ. ιθ᾽.

Περὶ Ἀπιστίας.

Ἔστιν ἀμέλει ἀπιστία ὑποδεεστέρα τις ἀδικίας κ᾽τ᾽ αὐτῶν. ὁ δὲ ἄπιστ⊃, τοιοῦτός τις οἷ⊃, λαβὼν τὰ παῖδα ὀψωνήσοντα, ἕτερον παῖδα πέμπειν παρασόμενον πόσου ἐπρίατο· καὶ φέρων αὐτὸς τὸ ἀργύειον, καὶ κ᾽τ᾽ ὠδίον, ἀριθμεῖν πόσον ὄζει. κ᾽ τὴν γυναῖκα τὰ αὐτὰ ἐρωτᾶν κατακειμέν⊃, εἰ κέκλεικε τὰ κιβωτὸν, καὶ εἰ σεσήμανται τὸ [2] κοιλιόχιον, κ᾽ εἰ ὁ μοχλὸς εἰς τὴν θύραν τὰ αὐλείαν ἐμβέβληται. καὶ ἐὰν ἐκείνη φῇ, μηδὲν ἧττον αὐτὸς ἀναστὰς γυμνὸς ἐκ τῆς στρωμάτων, καὶ ἀνυποδήτ⊃, τὰ λύχνον ἅψας, ταῦτα πάντα παρεισδραμὼν διασκέψασθ᾽, κ᾽ ὕστερ μόλις ὕπνε πυθέσθαι. κ᾽ τὴν ὀφείλοντας αὐτῷ ἀργύειον, μὴ μάρτυρων ἀποιεῖν τὸς τόκες, ὅπως μὴ δυύαιντο ἔξαρνοι γένεσθαι. καὶ τὸ ἱμάτιον δὲ ἐκδῦναι δεινὸς, ἐχ ὧ τὰ βέλτιστα ἐρᾶσιτα, ἀλλ᾽ ὅταν

2. Κοιλιόχιον. Sylb. & Caſaub. κυλικόχιον, vel κυνόχιον — f. κυλικτεῖον.

1. Φυλάτ-

ὅταν ᾖ ἄξιος ἐλυπηκὼς ἢ κραφέως. καὶ ὅταν ἥκῃ πὸς αἰτησόμενος ἐκπώματα, μάλιστα μὲν μὴ δοῦναι [τι δὲ μή, δὸς νύδυς ἀπαιτῶν.] καὶ τὸ πῶδα δὲ ἀκολυθοῦντα κελεύειν, αὐτῷ ὅπισθεν μὴ βαδίζειν, ἀλλ' ἔμπροσθεν, ἵνα [1] φυλάττηται αὐτὸ μὴ ἐν τῇ ὁδῷ ὑποδράσῃ. καὶ τοῖς τιλωφόσι τὸ παρ' αὐτῷ καὶ λέγωσι, [2] πόσε, 3 [εἰπεῖν] 4 κατάδε· ὃ γὸ χολάζω πέμπειν.

ΚΕΦ. κ'.

Περὶ Δυσχέρειας.

Ἔστι δ' ἡ δυσχέρεια ἀπειραπλυσία σύμαλος, λύπης διδασκαλική. ὁ δὲ δυσχερὴς τοιοῦτός πς οἷος λέγειν ἔχων καὶ ἀλφὸν, καὶ τὸς ὄνυχας μεγάλως, ἀπειπατεῖν· καὶ φῆσαι ταῦτα εἶ) αὐτῷ συγγνῶ ἀξιώσαι μα, καὶ τὸ πατέρα ἔχειν καὶ τὸ πάππον. ἀμέλει δ' ἐνιὸς καὶ ἕλκη ἔχειν ἐν τοῖς ἀντικνημίοις, καὶ σπασπαίσματα ἐν τοῖς δακτύλοις, καὶ ταῦτα μὴ ἰπραπλύσαι, ἀλλ' ἐᾶσαι σπειωδιῶσαι. καὶ τὰς μασχάλας σπειώδεις καὶ δυσείας ἔχειν ἄχρις ὅτι πολὺ σῦ πλάρων. καὶ τὸς ὀδόντας μέλανας καὶ ἐσπομβύς· ὥστε δυσίτολκὸν εἶ) καὶ ἀνδής. καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐδίων ἀπομύτλεσθαι· 5 δύειν ἀξιόμβον, προσλαλεῖν, καὶ

1. Φυλάττηται αὐτὸ MS. αὐτῷ.
2. Sylb. MS. & Caſ. leg. πόσε, Cam. πόσον.
3. MS. & aliis deeſt εἰπεῖν.

4. Pro

dem, non dare: aut si quando det, continuo repetere. Puerum à pedibus jubet non à tergo sequi, sed ante se ambulare: ne possit ille inter eundum fugam capessere hac ratione cavens. Postremo iis qui cum aliquid ab ipso sumpserint, dicunt illi, Refer in rationes: Imo, ait, depone: non enim vacat mittere flagitatum.

CAP. XX.

De Fœditate.

FOeditas est corporis incuria & illuvies hominibus molesta. Homo fœdus is est, qui lepra & vitiligine laborans, ungueſque habens prælongos, inter homines versetur: ac dicat gentileis sibi esse hos morbos: nam & patrem & avum fuisse eis obnoxios. Solet etiam ulcera in tibiis, & in digitis tubercula habens, nullam iis medicinam facere: sed sinere donec incurabilia reddantur. Axillas ferarum more hirsutas, pilis magnam laterum partem occupantibus, habet. Dentes vero nigros atque exesos, ut molestus sit & insuavis cum eo congressus. Eidem hæc quoque conveniunt: nares inter comedendum mungere: & cum edere inceperit colloqui, & ex ore quædam emittere: inter bibendum eructare: oleo in balneis uti

4. Pro κατάσχῃ si legas κρώζῃς, sensus est, statim solve.

5. Pro ῥύσει Sylb. l. πίνει, ut paulo infra, distingue autem sic, πίνει, ἀεξάμβῳ· ὥσπερ λαλεῖν.

uti rancido: idemque in forum veſte amictus quæ ſit maculis inquinata, prodibit: quumque ad aruſpicem mater exierit, lingua interea non favere, neque à malis verbis ſe abſtinere moris habet. Sæpe etiam dum vota libationeſque fiunt, pateram ſibi è manibus elabi finit, & ſimul riſum tollit, quaſi aliquid fecerit portentoſum. Tibicines ſi audiat, unus inter omnes manibus plaudere, atque eorum etiam modulos inepta imitatione effingere; dein tibicinam quod cito finem non fecerit, increpare: & dum ultra menſam vult expuere, eum qui pocula in convivio miniſtrat, conſpuit.

CAP. XXI.

De Inſuavitate, ſive Tædio.

TÆdium, ſi definire velis, eſt moleſtus abſque damno congreſſus. Homo tædioſus eſt, qui vix incipientem dormire excitet, ingreſſus ut cum eo colloquatur: & qui ad eum accedens qui inibi eſt, ut navim ſolvat, moram ei afferat, & expectare jubeat, donec aliquot ſecum ſpatia confecerit. Infantem etiam puerum nutrici ſuæ adimens ipſe manſum ei cibum in os inſeret, & blandulè compellans, poppyſmis permulcebit. Inter edendum narrat ſe helleboro accepto, quæ in viſceribus hærerent, ejeciſſe dejeciſſeque: tum addit, in effuſis bilem fuiſſe jure appoſito magis atram. A matre præſentibus amicis & familiaribus quærere amat, Ecqua me die mater peperiſti? Aquam ait ſibi eſſe in ciſterna frigidam: olera in hor-

to

καὶ ἀποξέπεσθαι ἀπὸ τῆ σώματος· ἅμα τῷ πίνειν, στροῦθος αἴειν· ἐλαίῳ σαπρῷ ἐν βαλανείῳ χρῆσθαι· ἱμάτιον κηλίδων μεστὸν ἀναβαλόμενον, εἰς ἀγορὰν ἐξελθεῖν. καὶ εἰς ὀρνιθοσκόπια τὰ μηδὲν ἐξηγήσεις, βλασφημῆσαι. καὶ εὐχομένων καὶ ἀπιόντων ἐκβαλεῖν τὸ ποτήριον, καὶ γελάσαι ὡς τεράστιόν τι πεποιηκώς. καὶ αὐλήσαντος τοῦ χρηστοῦ μόνον σφᾶς ἄλλων, καὶ σωστρεπτίζειν· καὶ ὀπτημάτων τῇ αὐλητρίδι μὴ ταχὺ παυσαμένων. καὶ ἀποπίνειν δὲ βελόμενον ὑπὸ τὰ σκαπτίζης, σφοπίνειν τῷ οἰνοχόῳ.

ΚΕΦ. κα'.

Περὶ Ἀηδίας.

ΕΣτὶ δὲ ἀηδία, ὡς ὅρῳ τις εἰπεῖν, ἕντασις λύπης ποικίλη ἄνευ βλάβης. ὁ δὲ ἀηδὴς, τοιοῦτός τις οἷος ἐγείρειν ἄρτι καθεύδοντα εἰς ᾠδὴν, ἵνα αὐτῷ λαλῇ. καὶ ἀναγεῖται δὴ μέλλοντας κωλύειν· καὶ περιστελλόντων, δεῖσθαι ὅπως ἂν περιπατήσῃ. καὶ τὸ πλεῖον τῆς τίτθης ἀφελόμενον, μαστώμενον σιτίζειν αὐτὸς, ὑποχορίζεσθαι ποππύζων. καὶ ἐσθίων δὲ ἅμα δηχεῖσθαι ὡς ἐλλέβορον πών, ἄνω καὶ κάτω καθαρθεὶς καὶ ξωμοῦ τῆ σφακελυώσῃ [εἰπεῖν ὅτι] ἐν τοῖς ὑποχωρήμασιν αὐτῷ μελαντέρα ἡ χολή. καὶ ἐρωτῆσαι δὲ δεινὸς ἑαυτὸν φῦσ οἰκεῖον, ὡς ποίᾳ ἡμέρᾳ με ἔπτυες; καὶ ὅτε ψυχρὸν ὕδωρ δεῖ παρ' αὐτῷ λακκαῖον. καὶ ὡς

κῆπον λάχανα πολλὰ ἔχων καὶ ἄπαλα, καὶ ὅτι ἡ οἰκία αὐτῷ παισὶ χρήσιμον ὄζει· καὶ ξενίζων δὲ δεῖξαι τὸ παράσιτον αὐτῷ ποῖός τις· καὶ παρακαλῶν δὲ ὅπῃ τῷ ποτηρίῳ ὄπτερφον τοὺς παρόντας.

ΚΕΦ. κϚ'.

Περὶ Μικροφιλοτιμίας.

Ἡ δὲ μικροφιλοτιμία δόξειεν ἂν ὄρεξις τιμῆς ἀνηκούστερον. ὁ δὲ μικροφιλότιμος, τοιοῦτός τις, οἷος σπουδάσαι, ὅπῃ δεῖπνον κληθεὶς, παρ' αὐτὸν τὸν καλέσαντα κατακείμενος δειπνῆσαι. καὶ τὸν υἱὸν ἐκκεῖραι ἀπαγαγὼν εἰς ἀγρόν. καὶ ὀπημελητῶσαι ὅπως αὐτῷ ὁ ἀκόλουθος Αἰθίοψ ἔσαι. καὶ ὑποδῆσαι μιᾶν ἀργυρίου, καὶτὸν ποιῆσαι ὑποδοῦναι. καὶ βᾶν δύσας, τὸ προαυλιδιον ἀπαλιχρὺ τῆς εἰσόδου προσαπηλείψαι, σέμμασι μεγάλοις σεισθήσας, ὅπως οἱ εἰσιόντες ἴδωσιν ὅτι βᾶν ἔδυσε. καὶ πομπεύσας δὲ μὴ ἧκιστα ἵππον, τὰ μὲν ἄλλα παύσασθαι καὶ τὸ παισὶ ἀπενεγκεῖν οἴκαδε, αὐλαλύμενος δὲ δοιμάτιον εἰς τὸν ἀγορὰν σεισπατεῖν. καὶ κωμῳδίᾳ ὑποκρίσαντος, αὐτὸς μῆμα ποιῆσαι· καὶ σκιλίδιον ποιήσας, ὅπῃ χάλαι, ΚΛΑΔΟΣ ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ. καὶ ἀναδεῖς δακτύλιον χαλκοῦν ἐν τῷ Ασκληπείῳ, τοῦτον ἐκζίζειν στεφανῶν· καὶ ἀλείφεσθαι ὁσημέρι. ἀμύλει δὲ καὶ συνδι-

οικήσασθαι

to multa & tenera: domum ſuam hoſpitibus ita patere, quaſi eſſet publicum diverſorium: & quum peregrinos hoſpitio excipit, paraſitum ſuum producit ut videant illi qualis ſit: atque in convivio ad ipſum converſus, Heus tu, paraſite, inquit, ut iis qui hic adſunt, ſis oblectamento.

CAP. XXII.

De Sordida & frivola laudis Cupidine.

Μικροφιλοτιμία, quam poſſis Latine dicere ineptam ac circa res parvas verſantem ambitionem; ea eſt honorum ac gloriæ cupido illiberalis. Homo vero inepte ambitioſus is eſt, qui ad cœnam vocatus, convivatori ipſi ſtudeat aſſidere: qui filium Delphos abducat, ubi comam ponat. qui operam det ut pediſſequum habeat genere Æthiopem: qui etiam, ſi minam argenti velit ſolvere, laboret ut reddat in aſpero. Et ſi bovem ſacrificarit, ſolet anteriorem capitis ejus partem magnis redimitam ſertis pro foribus in ipſo introitu figere: ut intelligant quicunque ingredientur eſſe ab ipſo bovem mactatum. Atque ubi pompam cum aliis equitibus duxit, reliquis omnibus puero traditis, qui ea domum referat, ipſe trabeatus in forum pergit & ibi deambulat. Quumque illi parvulus aliquis canis fuerit mortuus, monumentum ei faciet, aſcriptis etiam in columella his verbis, SURCULUS MELITENSIS. Jam cum æreum annulum Æſculapio conſecrarit, appenſis ſubinde novis coronis totum atteret: atque adeo

ipse quotidie unguentis oblinitur. Sane etiam, quæ pertinent ad curam magistratus, quos prytaneos vocant, ipse diligenter curare solet: quo possit, ubi litatum fuerit, rem populo renunciare. Itaque candidatus & coronatus in concionem prodit, & infit, Nos prytanei, ô Athenienses Matri Deûm sacra rite fecimus & litavimus: vos igitur omnia fausta exspectate. His ita renunciatis domum revertitur; deinde uxori narrat sibi prospere supra modum res succedere.

CAP. XXIII.

De Illiberalitate.

ILliberalitas est nimius quidam præ studio parcendi sumptibus, gloriæ contemptus. Illiberalis autem is est, qui si à tragico certamine victoriam reportarit, tæniam Libero patri ligneam consecret, in qua nomen ipsius sit inscriptum: qui etiam cum necessario Reipublicæ tempore pecuniæ à civibus extra ordinem conferuntur, in concione surgens, silentio utatur, aut è medio se propripiat. Filiam suam nuptum collocans, mactatæ victimæ carnes omnes, iis exceptis ex quibus fiunt sacra, vendit: & ad ministrandum in nuptiis, mercede conductos adhibet, qui suo quisque cibo vescantur. Triremi præfectus quam instruxit, gubernatoris strigulis

1. Νικησας τραγῳδὸς male MS.
2. Ἀναλῶσαι Id.
3. Σιωπᾷ Id.

4. Επλ-

νικήσαδαι τὰ παρὰ τῆ πυτιάων ὅπως ἀπαλγείλη τῆ δήμῳ τὰ ἱερά. καὶ παρασκλασαμβύος λαμπρὸν ἱμάτιον, καὶ ἐστεφανωμβύος παρῆν ἐπεῖν, Ω ἄνδρες Αθηναῖοι, ἐδύομαι οἱ πυτιάνεις τὰ ἱερὰ τῆ μητεὶ τῆ θεῶν ἄξια καὶ καλὰ, ὑμεῖς δ' ἔχεδε τὰ ἀγαδά. καὶ ταῦτα ἀπαλγείλας, ἀπὸν δηνήσαδαι οἴκαδε τῆ ἑαυτοῦ γυναικὶ ὡς καλὸ ὑπερβολὴ συμμαρεῖ.

ΚΕΦ. κγ'.

Περὶ Ανγαδερίας.

Ἡ δὲ ἀνγαδερία, ἔστι περιουσία τις ἀφιλοτιμίας δαπάνῃ ἔχουσα.. ὁ δ' ἀνγαδέτερος, ὁ τοιοῦτός τις οἷος [1] νικῆσαι τραγωδοῖς, παιᾶνα [2] ἀναδεῖναι ξυλίνῃ τῷ Διονύσῳ, ὀλιγοδάπανος αὐτὸ τὸ ὄνομα. καὶ ἐπιδόσεων γνωμῶν, ἐκ τῆ δήμου ἀναγαῖς, [3] σιωπᾶν, ἢ ἐκ τῆ μέσου [4] ἀπελδεῖν. καὶ ἐκδιδὺς αὐτοῦ δυγατέρα τῷ μὴ ἱερεύς, [5] πλὴ τῆ ἱερείαν, τὰ κρέα ὑποδίδοδαι. τὸς δ' ἁλισκομένους ἐν τοῖς γάμοις [6] οἰκοσίτους μιδώσαδαι. καὶ περιαρχῶν, τὰ μ' κυβερνήτου σώματα ὑπὲρ τῆ καταστρώματος ὑποτορέννυδαι, τὰ δὲ αὐτῆ ὑποδέδεναι. καὶ ἐξ ἀγορᾶς

4. Επελθὼν Id.
5. Πλὴ τῶν ἱερέων mallet Steph.
6. Οἰκοσίτους Hesych. μισθωτοὺς, ἑαυτὸς πέφυκοτας.

σ᾽γορᾶς δὲ ὀψαπήσας, τὰ κρέα αὐτὸς [1] φέρῃ καὶ τὰ λάχανα ἐν τῇ περικολπίῳ. καὶ ἔνθεν μόνον ὅταν ἐκδῷ δοιμάτιον ἐκπλῦναι. καὶ φίλου ἔρανον συλλέγοντος, προεισβάλλων, ἀποκάμψας ἐκ τῆς ὁδοῦ οἴκαδε πορεύεσθαι· καὶ μὴ πρίασθαι [2] θεραπαίνας, ἀλλὰ μισθοῦσθαι εἰς τὰς ἐξόδους. καὶ ἀναστὰς, τὴν οἰκίαν καλλύναι, καὶ [3] τὰς κλίνας ἐκκορῆσαι. καὶ καθεζόμενος [4] παραπέψαι τὸ περίβωτα ὃν αὐτὸς φορεῖ.

Κεφ. κδ'.

Περὶ ἀλαζονείας.

Ἀμέλει δὲ ἡ ἀλαζονεία δόξειεν εἶναι περισσόκια πινῶν ἀγαθῶν καὶ ὄντων. ὁ δ᾽ ἀλαζὼν, τοιοῦτός τις οἷος ἐν τῇ [5] Δείγματι ἐπικὼς διηγεῖσθαι ξένοις ὡς πολλὰ χρήματα αὐτῷ ὄζιν ἐν τῇ Θαλάττῃ. καὶ περὶ τῆς ἐργασίας [6] δανειστικῆς διεξίεναι, ἀλίκη, καὶ αὐτὸς ὅσα εἴληφε. καὶ συνοδοιπόρῳ ἀπολαύσας ἐν τῇ ὁδῷ, λέγειν ὡς μὴ [7] Ἀλεξάνδρῳ ἐστρατεύσατο. καὶ ὅτι λιθοκόλλητα ποτήρια ἐκόμισε, καὶ περὶ τὴν τεχνιτὴν τὴν ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὅτι βελτίους εἰσὶ τὴν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἀμφισβη-

1. Φέρει MS.
2. Θεραπαιναν MS. & Cam. rectius.
3. Κλίνας σκηθρῆσαι, MS. ὑσαι, Pol. agnoscit κόρυτσον Cam. σκηρῆσαι.
4. Παραπέψαι MS.
5. Δείγματι

gulis tabulata ſternet, ſuis interea uti parcens. E foro poſtquam obſonatus eſt rediens, carnes ipſe geſtat, atque olera etiam in ſinu. Veſtem quando à ſordibus purgandum locavit, domi tantiſper ſe continet. Quod ſi quis amicorum ejus fortuna uſus adverſa, eranum à ſuis familiaribus exigat, idque ipſe ſciat, deflectens ex itinere, domum tendit. Uxori ancillas emit ille quidem nullas; ſed quæ in publicum prodeuntem comitentur, conducit. Mane ubi ſurrexit, domum ipſe mundare, lectoſque purgare ſolet: & ſedens, vile quod geſtat pallium, invertere.

CAP. XXIV.

De Oſtentatione.

OStentatio dici queat, inanis bonorum quorundam quæ non adſint, prædicatio. Oſtentator autem ejuſmodi eſt, qui in digmate Piræei ſtans, peregrinis narret multam ſe pecuniam trajectitiam habere: & de toto fœnebri quæſtu longos ſermones habeat, quantus ille ſit explicans, & quæ lucra inde fecerit. Inter eundum viæ comitem nactus, ſe ſub Alexandro in illa nobili expeditione meruiſſe narrabit: & quam multa inde gemmata potoria reportarit: Aſiaticos etiam artifices, Europæis eſſe præſtantiores, diſſentientibus aliis contendet. Deinde

---

5. Δείγματα Caſ. Δηλώματα alii l. de quo foro multa Meurſius.

6. MS. addit τῆ δανειστικῆς.

7. Pro Αλιξάνδρᾳ l. Εὐβοίδᾳ Sylb. Con. Καστόδᾳ.

1. MS.

inde literas ab Antipatro esse allatas memorabit, quæ ipsum vix duobus comitatum in Macedoniam, venisse dicant Se: cum esset sibi materiæ concessa immunis exportatio, oblato beneficio uti noluisse, ut omnes omnium calumnias effugeret. Eundem se in caritate annonæ amplius quinque talenta pauperibus civibus largientem insumsisse. Si ignotis assideat, eos jubebit ponere calculos, & illorum quibus aliquid erogarit, numerum inire: qui ut sexcenti reperiantur, calculis sigillatim multiplicatis, probabilibus etiam cuique eorum nominibus additis, efficiet, ut decem talentorum summa tandem colligatur, quam omnem se inopibus sublevandis impendisse affirmabit: & tamen taceo, inquit, instructas à me triremes, & alia quibus Reipublicæ causa sum functus munia sumptuosa. Idem ad eos accedens, qui generosos equos vendunt, velle se emere simulat: & in nundinis ad tentoria eorum, qui merces vænum exponunt, appropinquans, vestem sibi ostendi jubet duûm talentorum. Puerum quod se sine auro sequatur, graviter objurgat. Denique in conducto habitans, si cum aliquo sermonem habeat, qui id ignoret, paternas esse has ædes dicet: quas ipse quod sint ad hospites excipiendos angustiores, vendere cogitet.

CAP.

1. MS. Τελέτην ἢ λέγλν αὐτὸν rectius, quam λέγων.

2. Ερφινις αὐτῶν MS. non αὐτὸν --- utrumque ferri possit.

3. Εις ἵππους est εἰς ἵππων ἀγορὰν — ut mox εἰς κλίνας, & apud Hesych. εἰς χύτρας, χυτροπωλία.

4. MS.

ἀμφισβητῆσαι. καὶ χρήμαιλα εἰπεῖν ὡς παρῆσι παρ' Ἀντιπάτρου, [1] πείσειν δὲ λέγοντα παραγενέσθαι αὐτὸν εἰς Μακεδονίαν. καὶ διδομένης αὐτῷ ἐξαγωγῆς ξύλων ἀτελοῦς, εἰπεῖν ὅτι ἀπείρηται, ἵνα μηδ' ὑφ' ἑνὸς συκοφαντηθῇ. καὶ ἐν τῇ στρατείᾳ ὡς πλείω ἢ πέντε τάλαντα γένοιτο αὐτῷ. τὰ ἀναλώματα διδόντι τοῖς στρατιώταις τῆς πολιτείας. καὶ ἀγνώσιν ἢ διδαχθεῖσιν, κελεῦσαι δεῖναι τὰς ψήφους, καὶ ποσοῦ αὐτὰς καθ' ἑξακοσίους, καὶ μίαν καὶ δεσποτείας πρώτας ἑκάστοις τούτων ὀνόματα, ποιῆσαι δέκα τάλαντα. καὶ τοῦτο φῆσαι εἰσενηνοχέναι εἰς [2] ἐράνους αὐτόν. καὶ τὰς ταμιαρχίας εἰπεῖν ὅτι ἃ πέπρακεν, ἀλλὰ τὰς λειτουργίας ὅσας λελειτούργηκε. καὶ εἰσελθὼν δ' [3] εἰς τοὺς ἵππους [4] τοὺς ἀγαθοὺς πωλῆσαι, μεγαλοπρεπῶς ὠνησάμενον. καὶ ὅπου τὰς [5] σκηνὰς ἐλθὼν, ἱματισμὸν ζητῆσαι εἰς δύο τάλαντα. καὶ πρὸ πολλοῦ μαχεῖσθαι τὰ ἔχοντα χρυσὸν ἐν τῇ ἀκολουθείᾳ. καὶ [7] ἐν μισθωτῇ οἰκίᾳ οἰκῶν, φῆσαι πωλεῖν ἐν τῷ πατρῴᾳ, πρὸς τὸ μὴ εἰδέναι. καὶ ὅτι μέλλει πωλεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἐλάττων ἐν τοῖς πρὸς τὰς ξενοδοχίας.

Κεφ.

4. MS. recte hæc sic distinguit τους αγαθους, πωλῆσαι μεγαλοπρεπῶς.

5. Σκηνὰς Casaubonus. alii l. κλίνας, quæ lectio teneri possit: nam Hesych. in κλίσια. facit ista duo synonima.

6. Pro οὐ τῷ MS. l. αὐτῷ.

7. Idem l. οὐ μισθῷ τὴν οἰκίαν οἰκῶν — quomodo & Xenophon loquitur: non debuit ista lectio solicitari — plura non exhibet codex MS.

ΚΕΦ. κε'.

Περὶ Ὑπερηφανίας.

Ἔστι δ' ὑπερηφανία καταφρόνησίς τις πλὴν αὐτῶ τῆ ἄλλων. ὁ δὲ ὑπερήφανος τοίνυν ἐστὶν τοιόσδέ τις, οἷος τῆ μεδόντι [ἐντυγχάνειν αὐτῆ] λέγειν δεῖπνον ἐντυξεῖσθαι φάσκειν ἐν τῆ περιπατεῖν· καὶ οὗ ποιήσας, μεμνῆσθαι φάσκειν ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ βιαζειν καὶ προσελθεῖν πρόπορον ἀδενὶ θελῆσαι. καὶ τὰς πωλεῦντάς τι καὶ μεμισθωμένους δεῖσθαι κελεῦσαι ἥκειν πρὸς αὐτὸν ἅμ' ἡμέρᾳ. καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς πορεύόμενον μὴ λαλεῖν τοῖς ἐντυγχάνουσι, κἄπα κεκυφώς. ὅταν δὲ αὐτῆ δόξῃ ἐσιᾶν τὰς φίλους, αὐτὸς μὲν συνδειπνεῖν, ἀλλὰ σῆμ ὑπ' αὐτὸν πινι συντάξαι αὐτῆμ ἐπιμελεῖσθαι. καὶ προαποστέλλειν δὲ ἐπὰν πορεύηται τὸν ἐρῶντα ὅτι ἔρχεται. καὶ ὅτε ἐπ' ἀλειφόμενον αὐτὸν ὅτε ἐσιόντα ἐάσαι ἂν εἰσελθεῖν. ἀμέλει δὲ καὶ λοχζόμενον πρός τινα, τῆ παιδὶ συντάξαι τὰς ψήφους λιωδεῖν· καὶ κεφάλαιον ποήσαντι, χάψαι αὐτῆ εἰς λόγον. καὶ μὰν ἐπιστέλλων μὴ χαίρειν, ὅτι χαρίζοιο ἄν μοι, ἀλλ', ὅτι βάλομαι γνώσθαι· καὶ, ἀπίστειλα πρὸς σεληνόμενος· καὶ, ὅπως ἄλλως μὴ ἔσται· καὶ, τῶν ταχίστην.

ΚΕΦ.

CAP. XXV.

De Superbia.

SUperbia eſt, aliorum omnium præterquam ſui, contemptus. Homo ſuperbus talis eſt. Si quis eum properè *conventum velit*, à cœna ſe illum conventurum dicet inter ambulandum. Si fuerit de quoquam bene meritus, meminiſſe *beneficii* etiam in viis jubebit, atque adeo coget. Prior ad quemquam accedere nolet. Eos qui emunt aliquid ab ipſo, vel aliquid rerum illius conduxerunt, jubere non veretur, ut prima luce ad ſe veniant. Dum per vias ingreditur, caput ſemper demittens, obviorum neminem alloquitur. Si viſum aliquando ei fuerit amicos convivio excipere, ipſe cum illis non cœnat: ſed eorum alicui quos habet in poteſtate, ut convivarum curam habeat, præcipit. Cum aliquem viſit, præmittit qui dicat, Ille venit. Quando vel aliptæ dat operam, vel ciburn ſumit, neminem ad ſe finit introire. Quinetiam, ſi cum aliquo rationes purget, puero imperat, ut calculos trajiciat: & ubi ſummam fecerit, ut alteri ferat expenſum. In epiſtolis nunquam ſic ſcripſerit, *Feceris mihi rem gratam*: Sed, *Hoc fieri volo*, &, *Miſi ad te qui ſumeret*. item *Ne aliter fiat*, vide: &, *quam primum*.

CAP. XXVI.

De Timiditate.

ENimvero timiditas videri queat, dejectio animi meticulosa. Homo timidus ejusmodi est: navigans, dicet promontoria esse hemiolias naves. Ad minimam fluctuum agitationem, quæret, sintne qui navigant omnes initiati. Gubernatorem navem inhibentem interrogat, an medium cursum teneat navis: &, quid à Deo speret aut metuat. Se ex insomnio terreri narrat assidenti: induſium deinde exuit, & puero tradit. *Et nautas*, ut se ad terram admoveant, orat. Militiæ vero solet idem omnes ad se *commilitones* vocare: & ubi stantes diligenter respexit, Difficile, inquit, est cognitu, sintne hostes, an non. Clamore audito, & visis qui caderent, astantibus dicit se præfestinatione oblitum esse spatham sumere: & postquam in tentorium curriculo se recepit, puerum inde mittit, jussum ubi sint hostes, diligenter speculari. Interea *spatham* sub pulvino abscondit: deinde ea quærenda longum tempus terit. Tum si vulneratum aliquem in castra ab amicis deferri videat, accurrit, & habere bonum animum jubet: hunc curat, & saniem spongia effingit, nec non muscas abigit: quidvis denique potius facit, quam ut cum hostibus pugnet. Æneatore classicum canente, sedens ipse in tentorio, Abi, inquit, in malam rem, hunc hominem somnum capere non finis: qui adeo frequenter signum des. Amat etiam sanguinis

ΚΕΦ. κς'

Περὶ δειλίας.

Α Μέλει δὲ ἡ δηλία δόξειν ἂν εἶ) ὕπειξις τ ψυχῆς ἔμφοβος· ὁ δὲ δειλὸς τοιῦτός τις, οἷος πλέων, τὰς ἄκρας φάσκειν ἡμιολίας εἶ) κ) κλυδωνίου γλυκμῦς ἐρωτᾶν εἴ τις μὴ μεμύηται τὴν πλοῦτον· κ) τὸ κωφίρνητα ἀνακόπτοντος πωθάνεσθαι εἰ μισοπορεῖ. κ) π' δοκεῖ αὐτῷ τὰ τοῦ Θεοῦ; κ) πρὸς τ θρασυδήμων λέγειν, ὅτι φοβεῖται ὑπὸ ἐνυπνίῳ τινός. κ) ἐκδὺς διδόναι τῷ παιδὶ τ χιτωνίσκον κ) δεῖσθαι πρὸς τ γλῶ προσάγειν αὐτόν. κ) πρατδύμως δὲ προσκαλεῖν πάντας πρὸς αὐτὸν, κ) φάντας θεᾶσθον περιεῖδεῖν, κ) λέγειν ὡς ἔργον ἀφγνῶναι δεῖ πότερόν εἰσιν οἱ πολέμιοι. κ) ἀκόαν κραυγῆς, ὁρῶν πίπτοντας, εἰπεῖν πρὸς τὸς παρισκότας, ὅτι τ αὐλῶν λαβεῖν ὑπὸ τῆς ασπίδος ἐπιλάθετο. κ) πρέχειν ὑπὸ τὴν σκηνὴν, τὸν παῖδα ἐκπέμψας, κελεύων προσκοπεῖσθαι πού εἰσιν οἱ πολέμιοι, κ) κὴ ὑποκρύψας αὐτῷ ὑπὸ τὸ πρεσκιφάλαιον, εἶτα ἀφαιρεῖσθαι πολὺν χρόνον. κ) ἐν τῇ σκηνῇ ὁρῶν θαυμαπίαν πρόσφερόμενον ὑπὸ τῶν φίλων, προσδραμεῖν, κ) διεῖρειν κελεύειν. κ) τοῦτον θεραπεύειν, κὴ δεισποζίζειν, κὴ μᾶλλον σώζειν, κ) πᾶν μᾶλλον ἢ μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις. κὴ τὸ σαλπιστὸν δὲ πολεμικὸν σημήναντος θρασύμυθος ἐν σκιῇ ἅπαγ' ἐς κόρακας, ἐκ ἐάσεις τὸν ἄνθρωπον ὕπνε λαβεῖν πυκνὰ σημαί-

των. καὶ ἅματος δὲ ἀνάπλεως ἀπὸ τῆ ἀλλοτείε τραύματος, ἐνπυ[illegible]χάνειν τοῖς ἐκ τῆς μάχης ἐπαινέσι, καὶ διηγεῖσθαι ὡς κινδυνεύσας ἕνεκα σέσωκε τὴν φίλων· καὶ εἰσάγειν τοὺς τὰ καταπεμπόμενον σκευοφόρους τοὺς φυλέτας, τὸ δῆμον καὶ τότων ἅμα ἕκαστον διηγεῖσθαι ὡς αὐτὸς αὐτὸν τοῖς αὐτοῦ χρήσιν ὅπη σκληλὼ ἐκόμισεν.

ΚΕΦ. κζ'.

Περὶ Ολιγαρχίας.

Δοξειεν ἂν εἶ ἡ ὀλιγαρχία φιλαρχία τις ἰσχυρᾶ κέρδος γλιχομένης. ὁ δὲ ὀλιγαρχὸς τοιοῦτος, οἷος τὸ δῆμος βουλομένους πάντας [δεῖ αἱρεῖσθαι] τὴν ἀρχὴν συμπεμπεσομένους πομπῆς παρθένων ὑποφῆναι ἑαυτόν. καὶ τὴν Ομήρου ἐπῶν τοῦτο ἓν μόνον κατέχειν, ὅπ, καὶ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω· τὴν δὲ ἄλλων μηδὲν ὀπίσασθαι. ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τὴν λέγων χρήσασθαι, ὅπ δεῖ ἡμᾶς συμβόντας βουλεύσασθαι· καὶ ἐκ τοῦ ὄχλε καὶ τ ἀγορᾶς ἀποσχολιᾶναι· καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν. καὶ ὅπ ὑπό τινων ὑβριζόμενος εἰπεῖν, ὃ δεῖ αὐτὸς καὶμὲ τ πόλιν οἰκεῖν· καὶ μέσον ἦ τ ἡμέρας ἐξιὼν, καὶ μέτιμι κυρανῶ κεκαρμένος, καὶ ἀκεκῶς ἀπαντιχισμένος σοβεῖν τὸς τοιούτους λέγες. [λέγων] καὶ οἰκητέον ὅτι τὴν πόλιν· καὶ ὡς ἐν τοῖς δικαστηρίοις δεινὰ πάσχειν ὑπὸ τὴν δικαζομένων. καὶ ὡς ἀσχωίτεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅταν τις ἐξαμαρτάνηται αὐτὴ λιπῆς καὶ αὐχμῶν.

καὶ

nis de alieno vulnere plenus, ad reverſos è pugna accedere, narrans, ſe cum ſuo periculo unum ex amicis ſervaſſe, ad jacentem etiam tribules & populares introducit, qui eum viſant: ſimul horum ſingulis narrat, ſe illum ſuis ipſius manibus in tentorium portaſſe.

CAP. XXVII.

De Oligarchia, ſive moribus Optimatum.

VIderi poſſit Oligarchia, vehemens eſſe honorum cupiditas abſque ullo lucri ſtudio. Oligarchi ſive optimatis hi ſunt mores. Deliberante populo ecquis magiſtratui in curatione pompæ ſit comes adjiciendus, prodit ipſe, & eo ſe honore dignum pronuntiat. Homeri verſuum tenet ſolum hunc unum *Non multos regnare bonum eſt, rex unicus eſto:* aliorum omnium nihil ſcit. Solet quoque hoc genus ſermonibus uti: Oportet in unum coacti deliberemus, & turba hac forenſi nos liberemus, aditumque illi ad magiſtratus præcludamus. Si qui illum injuria affecerint, Non poſſumus, inquit, ego & illi hanc urbem incolere. Meridie prodit in publicum tonſuræ medio genere detonſus, unguibuſque cum cura præciſis, jactans ſe *per forum*, aitque, Non eſt habitandum in hac urbe: & ſibi in judiciis plurimum à litigantibus negotii faceſſi: item, pudore ſibi frontem ſuffundi, quotieſcunque ipſi in concione aliquis aſſideat male habitus, & ſquallidus: & univerſum oratorum genus qui in republica verſantur odio

dignum esse: ipsum Theseum omnium primum actorum horum malorum civitati extitisse: nec non alias similes his sermones apud hospites habet, civiumque illos qui eandem sectam sequuntur.

CAP. XXVIII.

De Insolentia, sive sera Institutione.

INsolentia est desiderium capiendi cultus melioris vergente jam ætate. Ejusmodi homini hæc conveniunt. Annos sexaginta natus poëtarum versus memoriæ mandat: hos ad pocula canere incipiens, obliviscitur. Discit à filio quomodo fiat *in acie* conversio ad dextram, quomodo item ad sinistram. Dum rus pergit, alieno equo vectus, simul *obvios* salutare meditatur; cadens vero caput deturpat. Solet ad statuam ludens *se exercere*: & cum pedisequo arcu & jaculis certare: ac simul discere ab alio, & eundem docere velle, ac si esset is quoque *artis* imperitus. Idem luctans & in balneo *lavans*, nates subinde agitat indecenter.

CAP. XXIX.

De Maledicentia.

MAledicentia est animi in deteriorem partem inclinatio inter loquendum. Maledicus ita est moratus. Si interrogetur ille quis est? non secus atque ii qui stemma aliquod enarrant, ab auctore generis

καὶ ὡς μισητὸν τὸ τῆς δημαγωγῶν ἦθος. τὴν Θησέα φεῦγον [ἄπορον] φήσας τ. κακῶν τῇ πόλει γεγονέναι. καὶ τοιαῦτα ἕτερα [λέγειν] πρὸς τὸς ξένους, καὶ τῆς πολιτῆς τὸς ὁμοεθνεῖς.

ΚΕΦ. κα'.

Περὶ Ὀψιμαθίας.

Ἡ Δὲ ὀψιμαθία φιλοπονία δόξειεν ἂν εἶ) ὑπὲρ τ ἡλικίαν. ὁ δὲ ὀψιμαθὴς, τοιοῦτός πς, οἷος ἐρέσθαι μανθάνειν ἐξήκοντα ἔτη γεγονώς. πάντα ἁδῶν ὥδε πότον ἐπιλανθάνεσθαι· καὶ παρὰ τ ὑὸν μανθάνειν ὅτι τὸ δόρυ καὶ ὅτι ἀσπίδα. καὶ εἰς ἀγρὸν, ἐφ' ἵππε ἀλλοῖος ὀχεῖσθαι, ἅμα μελετᾷν ἀσπάζεσθαι· καὶ πισὼν τ κεφαλὴν καταιχεῖσθαι. καὶ [1] πρὸς ἀνδριάντα παίζειν. καὶ πρὸς τ ἑαυτῆ ἀκόλουθον ἀμαθέστατος, καὶ ἀμαθεστάτοις. καὶ ἅμα μανθάνειν παρ' αὐτῆ, [καὶ διδάσκειν αὐτὸν] ὡς ἂν καὶ ἐκεῖνε μὴ ἐπισταμένε. καὶ παιδίων ἐν τῇ βαλανείῳ πυκνὰ τ ἔδραν σκέπειν.

ΚΕΦ. κβ'.

Περὶ Κακολογίας.

Ἔστι δὲ κακολογία ἀγὼν τ ψυχῆς εἰς τὸ χεῖρον ἐν λόγοις. ὁ δὲ κακολόγος τοῖος δέ πς ὤν, οἷος ἐρωτηθεὶς, ὁ δεῖνα πῦ ὤν, καὶ ἀπὸ

1. Πρὸς μικρὸν ἀνδριάντα l. Cas.

οἵ

οἱ γυναικογῆται, πρῶτον λαὸν τῶν γλώττῃ αὐτῶν ἀρξαῖται. ὁ μὲν πατὴρ Σωσίας ἐξ ἀρχῆς ἐκαλεῖτο· ἐγλύπτο δ' ἐν τοῖς γραπώτοις Σωσίγρατος· ἔπιτα δ' ἐς τὰς δημότας ἐνεγράφη. ἡ μὲν τοι μήτηρ εὐγλωσσὸς Θράττα δοκεῖ, τὰς δὲ τοιαύτας ἐν τῇ παιδικῇ ἀγλωσσίᾳ ἔχειν φασίν· αὐτὸς δὲ ἔοικε ὡς ἐκ τούτων γεγονὼς κακὸς μαγειρίας. καὶ τάπις διέξιων, [φησὶν] οὕτω αἱ γυναῖκες ἐκ τῶν οἴκων τὰς παιδίσκας ἁρπάζουσι. καὶ κακῶς λεγόντων ἑτέρων συνεπιλαμβάνεσθαι καὶ αὐτὸς, λέγων, καὶ ἐγὼ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον πάντων [μάλιστα] μεμίσηκα, καὶ γὰρ εἰδεχθής τις ἀπὸ τοῦ πρόσωπον ἐστίν· ἡ δὲ ποιητεία οὐδὲν ὅμοιον. σημεῖον καὶ, τῇ γὰρ ἑαυτῶν γυναικὶ τρεῖς χαλκοῦς εἰς ὄψον δίδωσι. καὶ τῷ ψυχρῷ λούεσθαι ἀναγκάζει τῇ τῶν Ποσειδῶνος ἡμέρᾳ. καὶ συγκαθήμενος δεινὸς ἦν τὰ ἀνάγκης κακὰ εἰπεῖν. καὶ ἄλλα πλεῖστα ἦν ἡδὺ φίλων καὶ οἰκείων κακὰ εἰπεῖν, ἢ ἦν τὰ τελωνικὰ κακῶς λέγειν.

ΤΕΛΟΣ.

neris primo ordietur: Pater hujus, inquiens, primum vocabatur Soſias: dum inter milites verſatur, dici cœpit Soſiſtratus: deinde unus à populo inter aſcriptitios eſt factus. Mater quidem, nobilis Threſſa eſt: nam id genus mulieres aiunt domi eſſe nobiles. Iſte autem, ut talibus parentibus natus nequam eſt verbero. Pergit deinde, & inquit, Hæ ſunt mulieres quæ prætereuntes de via rapiunt. Aliis etiam de abſente detrahentibus, Idem facit ipſe quoque, & ait, Ego etiam hunc hominem omnium odi maxime. Etenim ſi faciem ſpectes, turpis eſt quem merito oderis: ſi improbitatem, nihil ei ſimile. Scias ita eſſe, cum uxori tres æris nummulos in opſonium dare ſoleat: & ut Poſidone menſe frigida lavet, cogere. Moris etiam habet, ſedens inter plures, ſurgere ut aliquem accuſet; plurimaque alia de amicis & familiaribus ſuis male loqui: & de ipſis etiam mortuis detrahere.

FINIS.

Διάλογος

ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ καὶ ΦΙΛΙΣΚΟΥ

περὶ Φυγῆς.

Dialogus

CICERONIS & PHILISCI

de Exilio.

Διάλογος

ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ καὶ ΦΙΛΙΣΚΟΥ

περὶ Φυγῆς.

Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη ὁ Φιλίσκος, ὦ Κικέρων, θρηνῶν καὶ γυναικείως ἀλγυνόμενος, ὡς ἔγωγε ὅποτ' ἄν σε περισθένησα ὑπὸ μαλακιδίσεως, πολλῆς μὲν παιδείας καὶ παιδοσοφίας μετειληφότα, πολλοῖς δὲ καὶ συνηγορηκότα. Καὶ ὃς ὑπολαβὼν εἶπεν, Ἀλλ' οὐδέν τοι ὅμοιον ὄζει, ὦ Φιλίσκε, ὑφ' ἅλλων τινὰ λέγειν καὶ ἑαυτῷ συμβαλλόμενον. τὰ μὲν γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἀλλοτείων λεγόμενα, ἀπὸ ὀρθῆς καὶ δεδιαφθόρως τὴν γνώμης περιόντα, κωφὸν εἰς τὰ μάλιστα λαμβάνει ὅταν δὲ ἐν πάθημά τι τὴν ψυχὴν καταλάβῃ, δολεῖται, καὶ σκοπεῖται, καὶ οὐδὲν δύναται καίειον ἐννοῆσαι. ὅθεν τε πάνυ καλῶς εἴρηται, ὅτι ξᾶον παραινέσαι ἑτέροις ὄζειν, ἢ αὐτὸν παθόντα χαρτερῆσαι. Λέγεις μοί τι (ἔφη ὁ Φιλίσκος) ἀνθρώπινον· ἃ μοί τοι καὶ ἀξίουν σε, τοσούτῳ μὲ φρονήσει κεκεκμῆσθαι, τοσούτῳ δὲ σοφίαν ἐσκηκόσθαι, μὴ ἃ προπαρεσκεύασται πρὸς πάντα τὰ ἀνθρώπινα· ἵν' εἴτι καὶ ἀβάλλον σοὶ περισπέσοι, μήτοιγε καὶ ἄφρακτόν σε εὕροι. ἐπεὶ δ' ὧν ἐν τούτῳ καθέσηκας, καὶ γὰρ ἄν τι ὠφελήσαιμί σε, ἀλλιξάμενος τὴν ἀπὸ περιφόρων· ἵν' ὥσπερ οἱ τὰ φορτία συναιρόμενοι πίπτειν, ἐπικρίζουσιν αὐτοῖς, καὶ ἐγώ σοι τὸ πάθος τοῦτο ἐπελαφρώσαιμι· τοσούτῳ ξᾶον ἐκείνων, ὅσῳ μηδὲ

Dialogus

CICERONIS & PHILISCI

de Exilio.

NOn te pudet, inquit Philiſcus, ô Cicero, ita lamentari, ac muliebribus affectibus indulgere? Equidem nunquam te ad tantam animi mollitiem redactum iri exiſtimabam, qui multis ac variis diſciplinis imbutus eſſes, multiſque ipſe conſuluiſſes. Ad hæc Cicero, Atqui longe aliud eſt, ô Philiſce, pro aliis verba facere, quam ſibi ipſi conſulere. Nam quæ pro aliis dicimus, ea quum à recta atque integra ratione proficiſcantur, utique vim ſuam obtinent: verum animus, ubi quis eum morbus occupavit, obtunditur, caligoque ei offunditur, ita ut nihil idoneum excogitare poſſit. Itaque vetus illud rectiſſime dictum eſt, Facilius eſſe alios adhortari, quam ſeipſum contra adverſas res obfirmare. Humanæ tu quidem (inquit Philiſcus) naturæ conſentanea dicis. atqui te tanta intelligentia uſum, ita ad ſapientiam exercitatum, ita imparatum ad humanos caſus fore, nunquam ſperabam; ut non, ſi quid in opinatum obtigiſſet, ad id præmunitus eſſes. Nunc quum in eum locum res tuæ deductæ ſint, quid obſtat, quin ego tecum ea, quæ ad rem faciant diſputans, aliquid tibi utilitatis afferam: ac quemadmodum ii, qui alios in oneribus baiulandis adjuvant, eos levant, ita ego quoque tuam tibi calamitatem levio-

rem reddam? idque tanto minori labore, quod ne minimam quidem ejus partem in me ſum recepturus. Neque dedignaberis (ut opinor) aliorum conſolationes. Nam ſi ad hoc tu tibi ipſe ſufficeres, nihil profecto meo ſermone opus eſſet: nunc perinde tibi evenit, ac ſi Hippocrates, aut Democedes, aliuſve quiſpiam præſtantiſſimorum medicorum, morbo ægre ſanabili deprehenſus, ad eum curandum alieno auxilio egeat. Equidem, (inquit Cicero) ſi talem orationem habes, qua caliginem iſtam ab animo meo removeas, ac in priſtinam lucem reducas, paratiſſimus ſum ad eam audiendam. Quemadmodum enim medicamentorum, ſic orationum etiam cum multæ ſunt differentiæ, tum variæ vires: ut mirum non ſit, me, qui in ſenatu, concionibus, judiciiſque præclarus fui, aliqua ſapientia tamen à te imbui. Tum Philiſcus, Agedum, quando ad audiendum paratus es, id primum conſideremus, ſintne hæc vere mala, quæ te nunc circumſtant: deinde videamus, quo pacto his mederi queamus. Primo omnium ego te (quod nimirum natura primum eſt bonum homini) ſanum corpore, & firma valetudine præditum video. Deinde quæ ad vitam ſuſtentandam faciunt, ea tibi affatim adſunt: ut neque famem propter penuriam perferre opus habeas, neque ſitim, neque frigus, neque quicquam aliud mali: quod ſane ſecundum à naturæ donis bonum hominis merito quis dixerit. Nam ſi quis corpore bene ſano utatur, vitamque ducere ſine curis poſſit, is omnium eorum, quæ ad felicitatem faciunt, fructus ſentit. At

vero

μηδὲ τὸ βραχύτατον αὐτῆς μεταλήψομαι. ἔχει γάρ τι καὶ ἀπαξιώσεως ἀδαμωδὲς πρὸς παρ' ἑτέρου τυχεῖν. εἰ μὲ γὰ αὐτάρκης ἑαυτῷ ἦδα, οὐδὲν ἂν ἡμῖν τῆς λόγων τούτων ἔδει· νῦν δ' ὅμοιον πάσχουσιν ὥσπερ εἰ Ἱπποκράτης, ἢ Δημοκήδης, ἢ καὶ ἄλλος τις τῆς πάνυ ἰατρῶν, νοσήσαι δυσάτῳ πεισθεὶς ἀλλοτρίας χειρὸς πρὸς τὴ ἄκεσιν αὐτῆς προσδεηθῆ. Αλλ' εἴ γε πνὰ (ἔφη ὁ Κικέρων) τοιοῦτον ἔχεις λόγον, ὥστε τῶν ἀχλυῶν μὲ παύσειν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀφιλεῖν, καὶ ἐς τὸ ἀρχαῖον μὲ φῶς ἐπαναγαγεῖν, ἑτοιμότατός εἰμὶ ἀκύειν. ὥσπερ γὰ τῆς φαρμάκων, ὕπω δὴ καὶ τῆς λόγων καὶ ἀλφοραὶ πολλαὶ καὶ δυνάμεις ποικίλαι εἰσίν. ὡς ὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ καὶ ἐμὲ τὸ λαμπρὸν ἔν τε τῇ χαροισίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, τοῖς τε δικαστηρίοις, σοφίᾳ πνὶ καταιονήσασα. Φέρε δὴν (εἶπεν ὁ Φιλίσκος) ἐπειδήπερ ἀκύειν ἕτοιμός εἶ, σκεψώμεθα πρῶτον μὲν, εἰ καλῶς ὡς ἀληθῶς ὅτι ταῦτα τὰ φευκτικὰ σε· ἔπειτα δὲ, πῶς τρόπον αὐτὰ ἀκεσόμεθα. ἐγὼ τοίνυν πρῶτον μὲν ἁπάντων ὁρῶ σε ὑγιαίνοντα τῷ σώματι, καὶ οὐ μάλα ἐρρωμένον· (ὅσπερ τι πρῶτον καὶ φύσιν ἀλαδὲς ὅτιν ἀνθρώποις.) ἔπειτα ἢ τὰ ὄντα δὲ αὐτάρκη κεκτημένον, ὥστε μήτε πενῆν, μήτε δεῖσθαι, ἢ ἐγγοῶ, ἢ καὶ ἄλλό τι ἄτοπον ὑπ' ἀπορίας ὑπομένειν. ὁ δὴ καὶ δεύτερον εἰκότως ἂν τις ἀλαδὲς ἀνθρώπῳ φύσει πιθείη. ὅταν γὰ πνὶ ἢ τοῦ σώματος σύστασις οὔτε ἔχῃ, καὶ ἀρκεῖν ἀφρονήσῃ δυνήται, πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν ὄντα ἀλλοτρία καρπᾶται. Ο δὴν Κικέρων ὑπολαδὼν ἔφη, Αλλ'

ἥδιον ἢ τοιούτων ὄφελός ἐστιν, ὅταν τὸ ἧττον ψυχὴν λυπῇ τι καὶ δάκνῃ. πολλῷ γὰρ πλείονα αἱ ἐκείνης φροντίδες ταλαιπωρῶσι πνά, ἢ αἱ τοῦ σώματος ἀπάθειαι τέρπουσιν. ὥστε κἀγὼ νῦν ἥδιον ἔστε τὸ τοῦ σώματος ὑγιείας ὠφελοῦμαι, νοσῶν γε τὴν γνώμην, ἔστε τὸ ἧττον ὀπτηδείων εὐποιείας. πολλῶν γὰρ ἀπεστέρημαι. Καὶ ὅς, καὶ τοῦτό σε (ἔφη) λυπεῖ; εἰ μὲν γὰρ ἐνδέησεθαι ἧττον ἀναγκαίων ἔμελλες, λόγον ἂν πνὰ εἶχεν, ἀχθεσθαί σε τοῖς ἀπολωλόσιν· εἰ δ' ἔκπλια σοὶ πάντα τὰ ὀπτήδεια ὑπάρχει, τί ἀνιᾷ; ὅτι μὴ καὶ πλείω κέκτησαι; παῦ γὰρ τὸ ὑπὲρ τὴ χρείαν πᾶν ὂν, πειρᾶν ὅτι, καὶ ἐν τῷ ἴσῳ καὶ παρὸν κἀπὸν καθέσηκεν. ἐπεί τι κἀπροτερον ἥδιον ἦν πε τοῖς μὴ ἀναγκαίοις ἐχεῖν. ὥστε κἀτότε μὴ ἦν) ὧν μὴ ἔχρηζες, ἢ κἀνῦν ἐστὶ) ὧν μὴ δέῃ, νόμιζε. καὶ γὰρ ἃ παρῆλθε σοὶ τὰ πολλὰ αὐτῆν γέγονεν, ὥστε σὲ ἀμείνω ἰδιωτέραν ἐκεῖ αὐτὰ ποιεῖσθαι, ἀλλὰ ὑπό τε τῆς γλώττης κἀπὸ τῆν λόγων σε πεπόεισαι, δι' ὧν κἀπολωλεν. ἄκουε ἀγαπακτεῖν προσήκει, εἰ καθάπαξ ἐκτήθη πνά, ὅτι καὶ ἀπελήθη. ἀδὲ γὰρ ἐστὶ οἱ ναύκληροι πάνυ χαλεπῶς φέρουσι πολλὰ ζημιούμενοι. λογίζεσθαι γὰρ, οἶμαι, φρονίμως ὀπίσαντα, ὅτι ἡ θάλαττα ἡ διδοῦσα σρίσιν αὐτὰ, καὶ ἀφαιρεῖται. καὶ ἐκεῖ μὲν τέτων ἱκανά. ἀπόχρη τε γὰρ ἀνθρώπῳ πρὸς εὐδαιμονίαν, τὸ τὰ ἀρκοῦντα κεκτῆσθαι, καὶ μηδενὸς ὧν τὸ σῶμα χρῄζει προσδεῖσθαι, νομίζω. καὶ πᾶν τὸ περιττὸν καὶ φροντίδας καὶ πράγματα καὶ φθόνους ἔχειν ἡγοῦμαι. ἐπειδὴ δ' ἔφηνα, ὅτι ἡδυμία ἀπόλαυσις ἧττον τοῦ σώματος

vero (excipit Cicero) hæc omnia nihil prosunt, ubi animo ægre est, isque re aliqua mordetur. Longe enim majorem animi solicitudines miseriam, quam voluptates corporis delectationem homini afferunt. Quomodo nunc ego nec corporis sanitatem magni æstimo, quum animo laborem: nec rerum necessariarum copiam, quum plurimis sim spoliatus. Hæccine (inquit Philiscus) tibi dolorem afferunt? Equidem si iis, quæ ad vivendum necessario requiruntur, carendum tibi in posterum esset, causam haberes, cur amissas res mœreres: at quoniam ea tibi omnia abunde suppetunt, quid est quod tibi molestiam afferat? Omne enim id, quod præter ea, quæ necessaria habemus, possidetur; superfluum est, in nulloque discrimine, adsitne vel absit, ponendum. Ergo quoniam antehac etiam iis, quæ necessaria non erant, usus non es; ea aut tunc quoque tibi non adfuisse, aut etiamnum talia esse, quibus non indigeas, existimare debes. Etenim pleraque non à majoribus tuis accepisti, ut eo nomine major tibi ratio eorum habenda sit: sed lingua tua, orationibusque tibi parta, iisdemque amissa sunt. Itaque te indignari non decet, si quo modo ea quæsiviſti, eodem perdidisti. Ita enim naviculârii quoque, quum frequenter jacturam faciant, id non ægerrime ferunt: prudenter, ut arbitror, reputantes secum, à mari sibi ea eripi, quæ antea idem dedisset. Ac de his quidem satis. Ita enim statuo, homini ad felicitatem sufficere, ut quæ ad usum vitæ opus sunt, omnia possideat; neque ullius rei, qua ad se sustentandum corpus indiget, destitua-

tur: omne autem ſupervacaneum, curas, negotia, & [multorum] invidiam ſecum trahere exiſtimo. Quoniam vero nullum fructum bonorum corporis eſſe dicis, niſi animo etiam bene ſit, verum id ego eſſe ſentio. Namq; fieri non poteſt, ut animo male affecto, non corpus etiam una laboret. Veruntamen longe faciliorem eſſe rationem arbitror curandi, ut animo recte valeamus, quam ut corpore. Corpus enim, ut ex carne compactum, multis per ſe incommodis obvium eſt, multo autem numinis auxilio indiget: contra animus, cujus divinior eſt natura, minori opera componi inſtituique poteſt. Videamus ergo, ſi lubet, quæ bona animi tibi adſint, aut quid mali eum occupaverit. Equidem te inter omnes mortales prudentia præſtare video. Cujus rei argumenta habeo, quod ea quæ vel ſenatui, vel populo conſuluiſti, plenumque perſuaſiſti: plurimum autem privatos homines tuo patrocinio juviſti. Deinde juſtiſſimum te eſſe cenſeo: quippe qui ſemper pro patria & amicis propugnans, in certamen adverſus eos qui iis inſidias ſtruerent, deſcendiſti. Hæcque adeo ipſa, quæ nunc paſſus es, non alia de cauſa tibi obrigêre, quam quod pro legibus & republica dicere & facere omnia perſeveraviſti. Jam temperantia quoque ſumma te præditum eſſe, documento eſt ipſum tuum vitæ inſtitutum. Impoſſibile eſt enim, eum, qui ſe ſervitio voluptatum corporis obſtrinxerit, in publico ſubinde verſari, & in foro agere, niſi eorum quæ noctu feciſſet, de die teſtimonia proferre velit. His ita habentibus, ego te fortiſſimum quoque eſſe judicavi, qui

τῶ ἀγαθῶν ὄφιν, ἂν μὴ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς συμπαράσχῃ τινί, ἐστὶ μὲν ἀληθὴς ὁ λόγος· (ἀδύνατον γὰρ, κακῶς αὐτῆς ἐχούσης, μὴ ὐ καὶ τἄλλ' αὐτῇ συμφοιτᾶν) ἐγὼ μὴν τοι πολλοῦ ἔξιον οἶμαι εἶναι τῆς ἀσκήσεως τὴν γνώμης ἐπιμεληθῆναι τινί, ἢ τῆς τοῦ σώματος. τοῦτο μὲν γὰρ, ἅτε καὶ σάρκινον ὂν, πολλὰ μὲν ἄπορα ἐν ἑαυτῷ ἔχει, πολλῆς δὲ ἐπικουρίας παρὰ τῆς δαιμονίας δεῖται· ἐκείνη δὲ ἀθάνατος, οἵα θειοτέρας φύσεως οὖσα, καὶ ἐυθυμίζεσθαι καὶ νουθετεῖσθαι ἐξαίρετος δύναται. ταῦτα καὶ ταῦτα ἴδιμεν, τί τε σοὶ τῆς ψυχῆς ἀγαθὸν ἐπέσκηται, καὶ τί τῆς κακῶν προσγιγνόμενον οὐκ ἂν ὑποπτερώμεθα. ὁρῶ τοίνυν ἔγωγε προθυμότατον μὲν, φρονιμώτατόν σε ἀνθρώπων ὄντα. τεκμήριον δὲ, ὅτι πλεῖστα μὲν καὶ πάνυ βιβλία καὶ τὰ δόκιμα, ἐν οἷς συνεβάλου σὰς τὰ αὐτοῖς, ἔπεισας· πλεῖστα δὲ καὶ τοὺς ἰδιώτας, ἐν οἷς συναγόρησας σφίσιν, ὠφέλησας. ἔπειτα δὲ καὶ δικαιότατον. παντάχου γοῦν ὑπὲρ τε τῆς πατρίδος καὶ τῆς φίλων ἀνταγωνιζόμενος τοῖς ὑπεναντίοις αὐτοῖς ἐξήτασας. καὶ αὐτά γε ταῦτα, ἃ νῦν πέπονθας, ὐ δι' ἄλλό τι συμβέβηκέ σοι, ἢ ὅτι πάνυ ὑπὲρ τῆς νόμων, καὶ τῆς πολιτείας, καὶ λέγων καὶ πράττων διετέλεις. καὶ μὴν ὅτι καὶ σωφροσύνης ἐς τὰ μάλιστα ἀνήκεις, αὐτὸ τὸ ὀπτήδευμά σε δηλοῖ. ὃ γὰρ οἷόν τε ὀπτὶ δικαιοῦντα πλὴν ἢ τοῦ σώματος ἡδονῆς, ἐν μέσῳ ἢ ἀεὶ φαίνεσθαι, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀναστρέφεσθαι, μάρτυσι τὰ ἡμέτερα ἔργα τῶν νυκτερινῶν ποιούμενον. ὅτῳ δ' τούτων ἐγκόντων, ἐγὼ μὴν σε καὶ ἀνδρειότατον ὠμίλουν ἤδη, τοσούτῳ

σαύτῃ μὴ ξώμην ἀμηνίας, τοσαύτῃ δ' ἂν ἐχθρὶ λόγων χρώμενον· σὺ δέ, ὡς ἔοικας, αὐτὸς ἑαυτῶ, ἐκπλαγεὶς ὅπ παρά τ' ἐλπίδα καὶ ἀξίαν ἔπαυσας, παρήρησαί π τ' σφόδρα αὐδρείᾳ. ἀλλὰ τοῦτο μὲ οὐδεὶς ἀπολήψη. τοιάτων δὲ τ' κατά σε ὄντων, καὶ εὖ μὲ ἥκοντ' τ' σώματ', εὖ δ' καὶ τ' ψυχῆς, οὐχ ὁρῶ π' τὸ λυπῶν ἔξεσί σε. Ταῦτα αὐτὲ εἰπόντ', ὁ Κικέρων ἔφη, Οὐ δοκεῖ ἓν σοι μέγα κακὸν εἶ) ἡ ἀπιμία καὶ φυγή; καὶ τὸ μήτ' οἴκοι ἀσφαλέσθαι, καὶ μὴ σὺν φίλων εἶ), ἀλλ' ἐκ τ' πατρίδ' μὴ ὕβριως ἐκπεπωκότα ζῆν ἐν ἀλλοπείᾳ γῇ, καὶ ἀλᾶσθ, φυλάσσα πρὸς τὰ δώμων; καὶ γέλωτα μὲ τοῖς ἐχθροῖς, αἶρος δ' τοῖς οἰκείοις παρέχοντα; Οὐδαμῶ ἔμοιγε, εἶπεν ὁ Φιλίσκ'. δύο γὰρ ὄντων, ἐξ ὧν συνέχεσθ, ψυχῆς τε καὶ σώματ', καὶ ἑκατέρω παρ' αὐτῆς τῆς φύσεως καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν διδομένων, εἰ μή π πρὸς ταῦτ' ἀμῴτάνοιτο, καὶ βλαβερὸν ἂν εἰκότως καὶ αἰσχρὸν νομίζοιτο· εἰ δ' ὀρθῶς ἔχοι, καὶ μᾶλλον ἂν ὠφέλιμον εἴη. ὃ καί σοι νῦν ὑπάρχει. τὰ γὰρ δὴ ἄλλ' ἐκεῖνα, καὶ αἱ ἀπιμίαι, καὶ εἰ δή π τοιοῦτον ἕτερον, νόμῳ τε καὶ δόκησει πρὶ καὶ αἰσχρὰ καὶ κακά ἐστι. καὶ ὑδὲν ὅτε τῷ σώματι, ὅτε τῇ ψυχῇ λυμαίνεται. ποῖον μὲν γὰρ σῶμα ἐπεῖν ἔχοις νικησικὸς, ἢ καὶ ἁπλωλὸς, ποίαν δὲ ψυχὴν ἀδικωτέραν ἢ καὶ ἀμαθεστέραν γεγονυῖαν ὑπ' ἀπιμίας καὶ φυγῆς, ἢ καὶ ἄλλο τινὸς σὺν τοιούτων; ἐγὼ γὰρ οὐχ ὁρῶ. τὸ δὲ αἴπον, ὅτι οὐδὲν σφῶν φύσει κακόν ἐστιν. ὥστε

& tantis viribus animi, & tanto ſermonis robore utebaris: verum videris mihi ipſe de ſtatu animi dejectus infortunio, quod te præter & ſpem & meritum tuum perculit, nonnihil de ſumma fortitudine detraxiſſe: quod tamen ſtatim ſis recuperaturus. Quamobrem quum tuæ res eo loco ſint conſtitutæ, ut & corpus incolume, & animum integrum habeas; haud equidem video, quidnam id ſit quod te dolore afficiat. Ad hæc verba Cicero, Itane tibi ergo non ingens eſſe malum, ignominia & exilium, videntur? & domo amicorumque converſatione carere? patria per contumeliam ejectum, in aliena terra vivere, oberrareque, nomen extorris ferentem? riſum inimicis, dedecus vero ſuis præbentem? Mihi vero nullo modo, inquit Philiſcus. Quum enim duo ſint, ex quibus conſtamus, animus atque corpus, quumque utrique horum certa tam bona, quam mala præſcripta ſint à natura, ſi quod vitium alteri horum incidat, id neceſſario & perniciоſum & turpe eſt putandum: ſin eadem recte ſeſe habeant, potius bene nobiſcum agi arbitremur. Porro is plane tuarum nunc eſt rerum ſtatus. Nam cætera iſta ignominiæ, & ſi qua ſunt id genus alia, tantum hominum arbitrio atque opinione turpia ſunt, & mala: ita ut nullum neque corpori, neque animo detrimentum afferant. Quod enim corpus mihi in morbum incidiſſe, aut interiiſſe, aut quem animum juſtitiæ ſcientiæve damnum tuliſſe propter ignominiam, vel exilium, vel aliud quippiam ejus generis, dicere potes? ego quidem id plane non video. Atque in cauſa eſt, quod nihil horum

rum natura ſua malum eſt: ſicut nec honores, aut vita in patria acta, ſuapte natura bona ſunt; verum omnia ejuſmodi, qualia ea unuſquiſque noſtrum eſſe judicat. Jam nec honores, neque ignominiæ apud omnes homines eadem habentur: quinimo quæ apud alios culpantur, eadem alii laudant: & quæ alii honore proſequuntur, ea alii ſupplicio afficiunt. Sunt qui omnino neque nomen neque rem ipſam, quæ honor vel dedecus dicitur, norint: idque optimo jure. Quæ enim humanam naturam non attingunt, ea iſti ne ſpectare quidem ad hominem cenſent. Itaque ut proculdubio perridiculum ſit, ſiquod judicium aut decretum fiat, quod certum hominem ægrotare, aut inhoneſtum eſſe jubeat: eodem modo de ignominia res habet. Atque eandem rationem ego exilii eſſe video. Eſt enim exilium, peregrinatio quædam cum ignominia conjuncta. Unde fit, ut quando ipſa ignominia per ſe malum non eſt, ne exilio quidem mali quippiam conciliare poſſit. Siquidem alioquin etiam magnus eorum eſt numerus, qui plurimum temporis, alii inviti, alii ſponte ſua peregrinantur: nec deſunt, qui hinc inde obambulando totum vitæ ſpatium inſumant, tanquam ſubinde omnibus locis expulſi, nec tamen id ſibi damno cedere exiſtiment. Neque vero intereſt quicquam, ſponte aut invitus quippiam facias: nec enim is, qui nolens corporis exercitationi ſeſe dedit, minus roboris eo acquiret, qui ultro hoc facit: nec, qui invitus navicularium agit, minorem hinc fructum capit, quam qui volens. Quanquam non intelligo, quomodo fieri poſſit,

ὥσπερ γὰρ ἡ ὀπλιμία, οὐδ' ἐν τῇ παιδείᾳ ἀμφοτέρωι φύσει χρηστῇ, ἀλλ' ὁπόια ποτ' ἄν τις ἕκαστος ἡμῶν αἰεὶ αὐτὰ δοξάσῃ, τοιαῦτα καὶ δοκεῖ εἶναι). αὐτίκα τοίνυν ἀπιμίαν καὶ ὀλιγοτιμίαν τοῖς αὐτοῖς παντελῶς ἀνθρώποις νομίζοισιν ὀπιμίαν· ἀλλ' ἔστιν ἃ σφῶν ἔργων ἐπαίτια παρὰ τισὶν ὄντα, παρ' ἄλλοις ἐπαινεῖται, καὶ ἕτερα πρὸς τοῖσιν τιμώμενα, πρὸς ἑτέρων κολάζεται. εἰσὶ δ' οἱ καὶ τὰ ἀρχαῖα ὅτε τὸ ὄνομα ὅτε τὸ ἔργον αὐτῆς ἴσασι. καὶ πάνυ εἰκότως· ὅσα γὰρ μὴ προσάπτεται τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων προσηκόντων, οὐδ' ἀνήκειν ἐς αὐτὸν νομίζεται. ὥσπερ ἂν εἴ τις κρίσις τίς, ἢ καὶ ψήφισμά τι ἐχθρέτο, τὰ δεῖνα νοσεῖν, ἢ τὰ δεῖνα αἰσχὸν εἶναι, γελοιότατον ἂν δόκοιεν ὑπ' ἐμοῦ ὅτου καὶ αἰεὶ τὰ ἀπιμίας ἔχει. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ αἰεὶ τὰ φυγῆς ἔγωγε ὁρῶ ὄν. ὑποδημάτων γάρ τις ἀπιμὸς ὤν. ὡς εἴπερ αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἡ ἀπιμία μισθαρνίαν κακίαν ἔχει, οὐδὲ τὴν φυγὴν δίκαια προσπλαδιά τι κακὸν δίκαιται. ἐπεὶ τοίνυν γε ἄλλως συχνοὶ πλείονα ὅσον χρόνον, οἱ μὲν ἀκοντες, οἱ δ' καὶ ἑκόντες ὑποδημοῦσι, καὶ πένες καὶ πάντα τὰ βίου καταναλίσκοισι πενιχρευόμενοι, ὥσπερ αἰεὶ παντα-χόθεν ἐξελαυνόμενοι· καὶ οὐδὲν μᾶλλον παρὰ τοῦτο βλαπτοὺς νομίζοισι. ἢ μᾶλλον οὐδὲ διαφέρει τι, ἐκόσιον πιὰ, ἢ μή, τοῦτο πιεῖν. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὁ ἄκων σωμασκῶν, ἢ πῆδόν τι ἔρχεται τῷ ἐθελοντὴ αὐτὸ δρῶντος· οὐδ' ὁ ἄκων ναυτιλλόμενος ἧττονα πιὰ ὠφέλειαν τῇ ἑτέρᾳ κτᾶται. καὶ οὐτό γε τοῦτο τὸ ἀκούσιον οὐχ ὁρῶ δικαίως ἂν ὑπὲρ φρονίμου συμβαῖναι. ὡς εἴπερ ἐν τούτῳ

τὸ διάφορον τῆς τε ὧν καὶ τῆς κακῶς πεπολιτεῦσθαι ὅτι, τὰ μὲν ἐθελοντὶ ἐπίμως, τὰ δ' ἄκοντες χαλεπῶς ποιοῦμεν, διατράπτον. ἐὰν γάρ τι παύτα τὰ ἀναγκαῖα ἐκέσοι ὑπομένωμεν, καὶ παρὸς μηδὲν αὐτῶν ἠτιάμεθα, συναίρεται παύτα καὶκεῖνα, ὅσα ἂν ἐν τῷ ἀκουσίῳ δῆ τις εἶναι. καὶ γάρ πε καὶ ἀρχαῖος λόγος καὶ μάλα εὖ ἔχων ὅτιν, ὅτι δεῖ ἡμᾶς μὴ ὅσα ἂν βουλώμεθα ἀξιοῦν γίνεσθαι, ἀλλ' ὅσα ἂν ἐκ τύτων ἀνάγκης γίνηται, βούλεσθαι. ὅπε γὸ αὐδαίρετον τὸν τῆς βίε τρόπον ἔχομεν, ἓν' αὐτῷ ἕσιμεν· ἀλλ' ὅπως ἂν τῇ τύχῃ δόξῃ, καὶ ὁποῖος ἂν ἐκάσῳ ἡμῶν δαίμων ἐκπληρωτὴς τῆς τεταγμένε δόθῇ, τοιῦτον ἀνάγκη καὶ ἐκεῖνον ἡμᾶς ποιεῖσθαι. ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα ὅτιν, ἄν τε θέλωμεν, ἄν τε καὶ μή. εἰ δέ σε ἐχὶ ἡ ἀτιμία αὕτη, ἀλλ' ἡ φυγὴ αὕτη λυπεῖ, ἀλλ' ὅτι μὴ μόνον μηδὲν ἠδικηκὼς τὼ πατρίδα, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἀγαθηκὼς ἠτίμωταί τε καὶ ἐξήλασται· λόγισαι τῦθ', ὅτι ἐπειδήπερ ἅπαξ ἐπέτρεψε τό σοι τοιῦτον πεπαθεῖν, κάλλιτον δήπε καὶ ἄρειτον συμβεβηκε τὸ, μηδὲν ἀδικήσαντά σε ἐπηρεάζεσθαι. καὶ σὺ μὲν γὸ πάντα τὰ καθήκοντα τοῖς πολίταις συνεβάλλου καὶ ἔπραττες, καὶ ἰδιωτεύων· ἀλ' ἰδία πε πολυπραγμονῶν ἀλλὰ τοῖς τῆς βελῆς δόγμασι πειθόμενος· ἃ χρὴ φάσιν, ἀλλ' ὀρθὴ τῇ βελτίσῳ γνώμῃ. ὁ δεῖνα δ' καὶ ὁ δεῖνα ἐκ δυναστείας καὶ ἐπηρείας παύτα κατ' σοῦ συνεσκεύασαντο. ὥστε

ἐκείνοις

poſſit, ut vir prudens quiſquam invitus faciat. Itaque ſi in eo diſcrimen poſitum eſt, benéne vel male nobis ſit, quod ea, quæ volumus, libenter; quæ nolumus, inviti faciamus; in promptu hujus rei eſt medela. Nam, ſi omnia, quæ aliter fieri nequeunt, volentes ſubeamus, neque ulli neceſſariæ rei ſuccumbamus; jam illa etiam, quæ invitis nobis obvenire putantur, ſub his comprehenſa erunt. Itaque vetus illud recte admodum ſe habet, debere nos non ea petere ut fiant, quæ volentibus nobis evenirent: ſed ea velle, quæ ex neceſſitate quadam eveniunt. Neque enim vitam noſtro ipſorum arbitrio ducimus, neque noſtra poteſtate ea ſita eſt, ſed ut viſum fuerit fortunæ, ita vivendum eſt: & quale fatum noſtro vitæ curriculo deſtinatum, talem noſtram quoque vitam eſſe neceſſum eſt. Atque hæc ita ſunt, ſive nos velimus, ſive nolimus. Quod ſi te non ignominia hæc, neque ipſum exilium affligit, ſed quod non tantum nulla tua in patriam injuria, verum etiam ſummis tuis in eam beneficiis extantibus, ignominia affectus, & ejectus ea es: hoc tibi reputandum eſt, quandoquidem ita omnino in fatis tibi fuit, ut hæc patereris, hoc tibi pulcherrimum & optimum accidiſſe, quod nullo tuo merito in hanc deveneris calamitatem. Etenim tu pro tuo officio omnia & conſuluiſti civibus tuis, & egiſti: neque ea privatus, ſed conſul: nec ipſe per te negotium aliquod curioſe ſuſcipiens, ſed ſenatuſconſultum ſecutus: non ſeditionis cauſa, ſed ut quam optime reipublicæ conſuleres: contra, certi quidam homines potentia ſua, & lædendi ſtudio adducti, o-

mnia hæc in te machinati sunt. Quo fit, ut illos quidem suæ injustitiæ causa dolere & lugere conveniat: tibi autem pulchrum & necessarium est, ea fortiter perferre, quæ fortuna tibi tua imposuit. Neque vero malles Catilinæ & Lentulo conscleratæ conjurationis socius, atque omnia contra reipublicæ incolumitatem molitus, nihil quod ea tibi jussisset, secutus, domi manere injustitiæ obnoxius; quam, quum officio tuo satisfeciſſes, solum vertere. Jam si exiſtimationis etiam rationem habes, longe præstat, te nullo flagitio admisso patria excidisse, quam perpetrato malo aliquo facinore in ea remansisse. Nam, ut cætera omittam, dedecus profecto non in eum, qui inique in exilium mittitur; sed in eos, qui contra jus eum ejiciunt, redundat. Quanquam ego te accepi, non invitum, aut judicio damnatum, sed ultro abiisse: quod apud eos vivendum diutius tibi nequaquam duceres, quum neque meliores reddere posses, neque cum ipsis perire velles. Itaque non patriam, sed ejus insidiatores reliquisti: qui profecto extorres, & ignominia notati sunt, quod omnia bona ex animis suis profligaverint. Tu vero honoratus felixque es, neque cum dedecore servire opus habens, & rebus necessariis ad vitam affluens: sive in Macedonia, sive alibi terrarum vivere statueris. Neque enim loca ipsa felicitatem beatitatemve ullam afferunt homini, sed unusquisque nostrum ipse sibi & patriam & vitam beatam, omni tempore, ubicunque locorum efficit. Hæc intelligens Camillus, haud gravatim Ardeæ habitavit: hæc Scipio reputans, absque moleſtia Literni

ἐκείνοις μὴ καὶ ἄχθεσθαι καὶ λυπεῖσθαι δεῖ τῇ ἀδικίᾳ προσήκει. σοὶ δὲ δή, ἀνδρείως φέρειν τὰ δόξαντα τῷ δαίμονι, καὶ καλὸν καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν. ὁ γάρ τι μᾶλλον ἂν ἐθελήσειας τῷ τε Καπλίνᾳ συμπροσέξας, καὶ τῷ Λεντύλῳ συνομόσας, καὶ πάντα μὲν ἐναντία τῇ συμφερόντων τῇ πατρίδι παρανέσας, μηδὲν δὲ τῶν προσηκόντων σοὶ ὑπ' αὐτῆς ποιήσας, οἴκοι μένειν ἀδικήσας, κατορθώσας φυγεῖν. ὧν εἰ καὶ τῆς δόξης σοὶ μέλει, πολλῷ πού σε αἰρετώτερόν ἐστι, μηδὲν ἀδικήσαντά σε ἐκπεπτωκέναι, ἢ κακουργήσαντά τι, οἴκοι μεμενηκέναι. τά τε γὰ ἄλλα, καὶ ἡ αἰσχύνη, τοῖς ἀδίκως ἐκβάλλεσι πρὰ, ἀλλ' ὃ τῷ κατ' ἐπιρρειαν ἐξαγαθέντι, προσήνεται. καίτοι ἔγωγε ἀκήκοα τοῦθ', ὅτι τὼ ἄκων ὑδ' ἀλλὲς μετέστησας, ἀλλ' ἐθελοντὴς ἐμίσησας τὸν μετ' αὐτῆς βίον· ἅτε μήτε βελτίους σφᾶς ποιῆσαι δυνάμενον, μήτε συναπολέσθαι σφίσιν ὑπομένων· καὶ ἔφυγες οὐ τὼ πατρίδα, ἀλλὰ τὲς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ. ὥς' ἐκεῖνοι μὴ κὴ ἐξόρκεσαι εἶεν ἂν κὴ ἄπρακτοι, πάντα ἀγαθὰ ἐκ τῆς ψυχῆς ἐκβεβληκότες· σὺ δὲ ἐπίτηδες κὴ ὑδαμῶν, μήτ' αὐτόπτης πρὶ δυλεύων, κὴ πάντα τὰ προσήκοντα ἔχων· ἄν τε ἐν Μακεδονίᾳ, ἄν τε κὴ ἄλλοδί πε τῆς οἰκουμένης ζῆν ἐθελήσῃς. ὁ γὰ δίπτε τὰ χωρία ὅτε τυγχίσιν ὄντε κακοδαιμονίαν πρὰ δίδωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἕκαστος αὑτῷ κὴ παιδεία καὶ εὐδαιμονίαν ἀεὶ κὴ παντα χῆ πρεῖ. κὴ τοιοῦτ' ὁ Κάμιλλος εὖ γόασκε, ἡδέως ἐν Ἀρδέᾳ κεἰώκεσι τοῦτ' ὁ

Σκιπίων λογισάμενος, ἀλύπως ἐν Λιτέρνῳ κατοικίαν. τί γὰρ δεῖ τὸ Λεοντείδου, τί δὲ τὸ Θεμιστοκλέους λέγειν; ὃς ἐνδοξοτέρους ἢ φυγὴ ἐποίησε. τί τὸ Ἀνύτου; τί τὸ Σόλωνος; ὃς ἐκὼν ἔτη δέκα ἀπεξενώθη. μὴ οὖν μηδὲ σὺ μήτε χαλεπόν τι τῶν τοιούτων, ἃ μήτε τῷ σώματος μήτε τῇ τῆς ψυχῆς ἡμῶν φύσει προσήκει, νόμιζε εἶναι, μήτ' ἀγανάκτει τοῖς προσπίπτουσιν. ἐδὲ γὰρ ἐπ' αἱρέσει τις ὅζιν ἡμῖν τὰ ζῆν ὅπως ἂν θελήσωμεν, ὥσπερ εἶπον· ἀλλ' ἀνάγκη πᾶσα ὑπομένειν ἡμᾶς τὰ δοκοῦντα τῷ δαιμονίῳ. τότε δὲ ἂν μὴ ἐθέλοντα ποιῶμεν, ἐ λυπησόμεθα· ἂν δὲ ἀκόντως, ἐδὲ ἐκφαυλίζομέθά τι τῶν προσφερομένων, καὶ τὸ μέγιστον τῶν κακῶν προσπεπτωκόσμεθα, τὸ μάτην αἰᾶσθαι. τεκμήριον δὲ, ὅτι οἱ μὴ καὶ τὰ ἀτυπώτατα δύκολως φέροντες, ἐν ἐδενὶ δεινῷ καθεστηκέναι νομίζουσιν· οἱ δὲ καὶ τοῖς ἐλαφροτάτοις βαρυθυμοῦσι, πάντα τὰ ἐξ ἀνθρώπων κακὰ ἔχειν ὑποπτεύουσιν. καὶ ἕτεροι, οἱ μὲ τὰ ἀμείνω κακῶς, οἱ δὲ καὶ τὰ χείρω καλῶς μεταχειριζόμενοι, τοιαῦτα καὶ τοῖς ἑκάστοτε δοκεῖν δεῖ ποιοῦσιν, οἷα αὐτοῖς ἔθος παρασκευάζουσι. καὶ σὺ οὖν, ταῦτα λογιζόμενος, μήτε τοῖς παροῦσιν ἄχθου, μήτ', ἂν τῶν ἐκλελοιπότων σε εὐτυχούντων πνυθάνῃ, λυποῦ. κωφαὶ μὲν γὰρ, καὶ ἐφήμεροι καὶ ἄλλως αἱ τῶν ἀνθρώπων δυσχερείαι εἰσί· καὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλόν τις αὐτὰς ἐπαύξῃ, ῥᾷον ὥσπερ πνεῦμα πίπτει, μάλιστα δὲ ἐν ταῖς κάτισιν. ἅτε γὰρ ἐν τεταραγμένοις καὶ ἀκαταστάτοις πράγμασι φερόμενοι,

ni vitam exegit. Quid enim Ariſtidem referam, quid Themiſtoclem? quorum gloria exilio aucta eſt? quid Annium? quid Solonem? qui conſulto decennium a patria abfuit. Et tu igitur, ne quid horum, quæ neque ad corpus, neque ad animum pertinent, grave judica, neque indigne tuos caſus fer: quandoquidem nulla nobis optio vivendi noſtro arbitrio propoſita eſt, ut dixi; ſed neceſſe omnino habemus omnia tolerare, quæ de nobis fortuna ſtatuerit. Quod ſi hoc ſponte noſtra fecerimus, dolore vacabimus: ſin noluerimus, neque ea, quæ fatum nobis deſtinavit, effugiemus: & inanes præterea in dolores, ſummum illud malum, incidemus. Cujus evidens indicium eſt, quod alii mortales etiam res adverſiſſimas leviter ferunt, ſeque nullo malo conflictari cenſent: alii leviſſimis oppreſſos ſe arbitrantes, nullum a ſe malum quod in hominem cadere poſſit, abeſſe putant: itemque alii proſperos eventus male, alii duros recte accipiunt; efficiuntque, ut res iſtæ tales aliis eſſe judicentur, quales illi ferendo eas eſſe oſtenderunt. Hæc cum animo tuo cogitans, neque præſentem ſtatum iniquo fer animo; neque, ſi eos, qui te profligavere, fortuna ſecunda uti audies, id tibi moleſtiam afferat. Ea eſt enim humanarum felicitatum alioquin conditio, ut momentaneæ ſint, inque diem durent: ac quanto quis majora ab his incrementa accipit, tanto facilius auræ inſtar concidit: idque præcipue in ſeditionibus. Quippe homines, qui in perturbatis fluctuantibuſq; rebus verſantur, parum aut nihil potius ab iis differunt, qui tempeſtate jactantur. Eodem e-

nim modo ſus deque, & in omnes partes abripiuntur: ac ſi quid eos vel minimum fefellerit, prorſus ſubmerguntur. Ac, ne tibi vel Druſi, vel Scipionis, vel Gracchorum, aliorumve exempla commemorem; memoria tenes, quomodo Camillus quondam exul, deinceps poſt ſervatum à ſe Capitolium vita functus ſit: meminiſti, quantum Ariſtides ab exilio ſuo Themiſtocli præſtiterit. Igitur tu quoque ſperare quidem in primis debes, futurum, ut in patriam reducaris: (neque enim ob aliquod tuum facinus injuſtum ea pulſus es: atque audio, ab iis ipſis, quorum opera ejectus es, te requiſitum iri, deſideratum autem ab omnibus:) ſin præſens tibi ſtatus habendus eſt, ne ob hunc quidem quicquam te affligere debes. Verum, ſi meo conſilio obtemperaveris, aliquod tibi prædium maritimum deliges, ab hominum frequentia remotum: ibi agriculturæ vacabis, & te ad ſcribendum, exemplo Xenophontis Thucydidiſque, conferes. Ea enim pars philoſophiæ diutiſſime permanet, ac omni homini, omni adminiſtrationi reipublicæ convenit: ad quam otium magis idoneum exilium confert. Itaque ſi immortalitatem conſequi cupis, quemadmodum & iſti conſecuti ſunt, imitare eos. Etenim nulla re neceſſaria cares, neque ullius honoris indiges, ac ſi quid etiam in illis boni eſt, conſulatum geſſiſti: atqui iterum, tertium, vel quartum in magiſtratu fuiſſe, nihil aliud ſecum fert, quam inanes literas, quæ neque vivo, neque mortuo quicquam conducunt: ut non Coruinus potius, aut Marius ſeptem conſulatibus nobilis, quam Cicero, eſſe velle debeas. Cæterum

te

γοι, μαχρὸν, μᾶλλον δ' ὀδὸν τὴν χειμαζομένων ἀφαίρεσιν, ἀλλ' ἄνω τε καὶ κάτω, ποτὲ μὲν δεῦρο, ποτὲ δ' ἐκεῖσε· κἂν ἄρα τι καὶ τὸ βραχύτατον σφαλῶσι, παντελῶς βαπτίζονται. καὶ ἵνα γε μήτε τὸ Δρῆσον, μήτε τὸ Σκιπίωνα, μήτε τὸς Γράκχους, ἢ καὶ ἄλλους πολὺς εἶπω, μέμνησθε μὲν, ὅπως ὁ Κάμιλλος ὁ φυγὰς ἄμεινον τὴν Καπιτωλίου, μὴ ταῦτα ἀπίλλαξε· μέμνησθε δ', ὅσον Αεισχίδης τὸν Θεμιστοκλέους ὕστερον δεδώκεικεν. ὥστε καὶ σὺ μάλιστα μὲν ἔλπιζε καὶ καταχθήσεσθαι· (εἴτε γὰρ ἐξ ἀδικίας ἐξεπέλασαν καὶ ὀπίζω πήσεσι μὴ σε, ὡς πεισθήσομαι, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐκβεβληκότες, ποθήσουσι δὲ πάντες) ἂν δὲ μὴ τοῖς παροῦσιν ἐμμένῃς, μήποτε ἀνιαθῇς. ἐπὶ τούτῳ μηδέν. ἂν μὲν γάρ μοι πειθῇς, καὶ πάνυ ἀγαπήσεις χωρίον τι τῆς θαλάσσης ἔξω πάσης ἐκπεφευγὸς, καὶ ἐν αὐτῷ γεωργῶν τε ἅμα καὶ συγγράφων τι, ὡς Ξενοφῶν, ὡς Θουκυδίδης. τό τε γὰρ εἶδος τοῦτο τῆς σοφίας ἀφορμὰς ἔσχατον ὄζει, καὶ παντὶ μὲν ἀνδρὶ, πάσῃ δὲ πολιτείᾳ ἁρμοδιώτατον· καὶ ἡ φυγὴ φέρει πολλοὺς γοῦν μωτέραν. ὡς ἴσθι ὄντως ἀθανάτου, καθάπερ ἐκεῖνοι, ἡμέδαπα ἐθέλεις, ζήλωσον αὐτούς. τά τε γὰρ ὀπτήδεια ἀρκοῦντα ἔχεις, καὶ ὅτ' ἀξιώσεις πολὺς φεύσεται. εἰ γάρ τι καὶ ἐν τούτοις ἀγαθὸν ὄζει, ὑπάτους· καὶ πλέον ὀδὸν τοῖς καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ἢ καὶ τέταρτον ἄρξασι, πλοῦ χαμαίτων ἀεθμῷ κενῶν, ὑπαρχεῖ, ἃ μήτε ζῶντα μήτε ὑποθανόντα πολὺ ὠφελεῖ. ἔκειν ἂν ἔλοιο ὅτε Κυρίνου, ὅτε Μαείου, ὁ ἐπάκις ὑπατεύσας,

μᾶλλον

μᾶλλον ἢ Κικέρων εἶ). ὅτ' οὖν ἠγριωίας πνὸς ἐπιθυμεῖς, ὅς γε καὶ τὴ δοθεῖσ σοι ἐξέσης, καταφρονήσας μὲ τῆσ ἀπ' αὐτῆς κρδῶν, καταφρονήσας ὃ καὶ τ ὀλιγοχρονίε τε καὶ ὑπαθιώδ πᾶσι τοῖς συνοφαντεῖν ἐτέλεσιν ἐξωσίας. καὶ ταῦτ' εἰπον, ἐχ' ὅπ καὶ αἰναισχῦντον αὐτῆσ πρὸς εὐδαιμονίαν ὄζιν, ἀλλ' ὅπ καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς, ἐπεὶ πρ ἐχρῆν, ἱκανῶς ἐξητάσθη, ἵνα καὶ ἐξ ἐκείνων τὸ διάφορον τῆσ βίων μαθὼν, τὰ μὲ ἕλῃ, τὰ δὲ ἀπωθήσῃ· καὶ τὰ μὲ διάξῃς, τὰ δὲ φύγῃς. σμικρὸς γὸ ὁ βίσ ἡμῖν· καὶ δεῖ σε, ὅσον ἦτε ἡσυχία τ παραχῆς, καὶ ἡ εὐροια τ ἀορυβῶν, ἐλαθεριὰ τῆς δυλείας, καὶ ἡ ἀσφάλεια τῆσ κινδύνων ἀφέρει· ἵν' ἐπιθυμήσῃς ζῆσαι, ὡς ἐγὼ σοι παραινῶ. ὕτω μὲ γὸ εὐδαιμονήσεις, καὶ σὲ μέγα ὄνομα, καὶ τᾶτο ἀεὶ καὶ ζῶντος ἐπὶ τύτῳ καὶ τελευτήσαντ ἔσαι. ἂν δὲ δι' τὼ κίνδυνον ἀποδύσῃς, καὶ τ ἐν τῇ πολιτείᾳ λαμπρότητα ζηλώσῃς, δυσερὲς μὲ ἀλλὰ εἰπεῖν βάλομαι· φοβοῦμαι δὲ, ἐς τε τὰ πρεσβύματα ὑπολέπων, καὶ τ σὼ παῤῥησίαν ἐννοῶν, τύ τε δυώμιν καὶ τὸ πλῆθ τῆσ ἀνλισατικῆσ σου θεωρῶν, μήποτέ τι καὶ αὖθις σφαλῇς. καὶ εἰ μὲ ἐν φυγῇ γλύσιο, μεταγνώσῃ μὼ· εἰ δέ τι ἕτερον ἀνήκεσον πάθοις, ὐδὲ μετανοῆσαι δυνήσῃ. καίτοι πῶς μὲ ὁ δεινὸν, πῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν, ὑπομηθῶναί τε τινὸς τ κεφαλλιὼ, καὶ ἐς τ ἀγορὰν τεθνᾶναι· καὶν ὕτω τύχῃ, καὶν ἄνδρα τινὰ αὐτῇ, καὶν γυναῖκα ἐνυβείσαι; καί με μὴ ὡς φαῦλα σοὶ οἰωνιζόμενόν μισήσῃς, ἀλλ' ὡς διοσημείαν τινὰ προδεικνύντα φύλαξαι,

te magistratum expetere non arbitror, qui oblatum tibi repudiaris, contempto quod ex eo habetur emolumento, spretaque brevi illa potentia, quæ omnibus calumniari volentibus exposita est. Quæ ego non eo recensui, quasi ad beatitatem necessario requirerentur; sed ut videres, si omnino ita opus fuisset, tamen te in republica etiam satis diu versatum: ut ex iis [quæ dixi] animadverso institutorum vitæ discrimine, alterum deligeres, alterum abjiceres: hoc persequereris, illud fugeres. Exigua enim est vitæ nostræ portio: itaque tibi opus est, quanto tranquillitatem perturbatione, quietem tumultu, libertatem servitute, securitatem periculis potiorem cognoveris; tanto magis id vitæ genus amplecti, ad quod te adhortor. Sic enim cum tu beatus, tum tuum & viventis & mortui nomen magnum erit. Quod si in reditum & splendorem in republica incumbas, nolo equidem gravius quicquam dicere: sed tamen in rem ipsam intuens, tuamque in dicendo libertatem considerans, præterea multitudinem potentiamque tuorum adversariorum cernens, vereor ne denuo in periculum adducaris: ac tum quidem, si exulandum tibi fuerit, pœnitentia corripiere: sin vero extrema patieris, ne pœnitentiæ quidem locus erit. Enimvero quis non rem horrendam atque turpem esse judicet, caput hominis amputari, inque foro poni, atque ita ei & viros & mulieres insultare? Ac ne tu me vana tibi prædicentem oderis, sed ea, quæ cœlestibus auguriis comperta prædico, cave Neque vero te id decipiat, quod nonnullos ex potentibus tibi amicos habes: nihil

hil enim tibi eorum quæ nunc videtur amicitia, adverſum inimicos auxilii affert: quod jam nunc expertus es. Quicunque enim potentiam affectant, cætera omnia cupiditati ſuæ poſtponunt; ita ut amiciſſimos etiam, genereque proximos, inimiciſſimorum loco habeant. His auditis Cicero nonnihil dolore levatus eſt.

FINIS.

φιλαξαι. μηδέ σε ἐξαπατάτω τοῦτ', ὅτι καὶ φίλους τινὰς τῆς δυναστείας ἔχεις· οὐδὲν γάρ σε ὠφελήσουσιν οἱ δοκοῦντες φιλεῖν, πρὸς τὸν ἐχθρῶν ἀμείνονι θυμῷ· ὥσπερ που καὶ πεπείρασαι. οἱ γὰρ δυναστείας ἐρῶντες, παρ' οὐδενὶ ποιοῦνται τἄλλα πρὸς τὸ τυγχάνειν ὧν βούλονται, πίθονται· ἀλλὰ καὶ τοὺς φιλτάτους καὶ τοὺς συγχωρεστάτους ἀπὸ τῆς ἐχθέσων ἀντικαταλλάσσονται.

ΠΡΟΔΙΚΟΥ ΗΡΑΚΛΗΣ.

PRODICI HERCULES.

ΠΡΟΔΙΚΟΥ ΗΡΑΚΛΗΣ.

Ηράκλης ἐπεὶ ἐκ παίδων, εἰς ἥβην ὡρμᾶτο, ἐν ᾗ οἱ νέοι ἤδη αὐτοκράτορες γιγνόμενοι δηλοῦσιν, εἴτε ἐπὶ δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρέψονται ὁπὶ βίον, εἴτε ἐπὶ δια κακίας ἐξελθὼν εἰς ἡσυχίαν ἐκάθητο ἀπορῶν ὁποτέραν τῶν ὁδῶν τραπητον. καὶ φανῆναι αὐτῷ δύο γυναῖκας προϊέναι μεγάλας· τὴν μὲν ἑτέραν εὐτρεπῆ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον φύσει, κεκοσμημένην τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι, τὰ δ' ὄμματα αἰδοῖ, τὸ δ' σχῆμα σωφροσύνῃ, ἐσθῆτι δ' λευκῇ. τὴν δ' ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ [ἁπαλότητα] ἁπλότητα, κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα, ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι· τὸ δ' σχῆμα, ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι· τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα· ἐσθῆτα δ', ἧς ἂν μάλιστα ὥρα λαμπροὶ· καὶ ἀσκοπεῖσθαι δ' ἅμα ἑαυτήν· ὥστε σκοπεῖν δ', καὶ εἴπερ ἄλλος αὐτὴν θεᾶσθαι· πολλάκις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιὰν ἀποβλέπειν. ὡς δ' ἐγένετο πλησίεστον τοῦ Ηρακλέους, τὴν μὲν πρόσθεν ἐνδεῶς ἰέναι τὸν αὐτὸν τρόπον· τὴν δ' ἑτέραν φθάσαι, βουλομένην προσδραμεῖν τῷ Ηρακλεῖ, καὶ εἰπεῖν·

Ορῶ σε, ὦ Ηράκλεις, ἀπορῶντα ποίαν ὁδὸν ὁπὶ ἐπὶ βίον τράπῃ. ἐὰν οὖν ἐμὲ φίλην ποιησάμενος, ὁπὶ

ὅπῃ ἥδιστόν τε καὶ ῥᾴστόν ὁδὸν ἄξουσι, καὶ σὺν μὲν πόνοις ἡδονὰς ἀγάθους ἕσῃ, σὺν δὲ κακίαις ἀπείρους ἀφελήσῃ. πρῶτον μὲν γὰρ, ἐ πολέμων, ἐ δὲ πραγμάτων φροντιεῖς, ἀλλὰ σκοπούμενος ἐρέσῃ, τί ἂν κεχαρισμένον, ἢ φίλτατον ἢ ποθεινότατον ἀκούοις, ἢ τί ἂν ἰδὼν τερφθείης, ἢ τίνων ὀσφραινόμενος ἢ ἁπτόμενος ἡδείης· πίσι δὲ παιδικοῖς ὁμιλῶν, μάλιστ' ἂν εὐφρανθείης· καὶ πῶς ἂν μαλακώτατα καθεύδοις, καὶ πῶς ἂν ὑπνώττοις τούτων πάντων τοιούτοις. ἐὰν δήποτε γλυκυπάθειά τις ὑποψία [ἀσπάσιος.] ἀσπάσιως ἀφ' ὧν ἔσῃ τούτων, ἔ φόβος, μή σε ἀλγύνῃ ὄπι τὰ πονοῦντα καὶ ταλαιπωροῦντα περὶ σώματα καὶ τῇ ψυχῇ ταῦτα ποιεῖσθαι, ἀλλ' οἷς ἂν οἱ ἄλλοι ἐρᾴζωνται, τούτοις σὺ χρῆσῃ, ἡδέως ἀπιχώμενος, ὅθεν ἂν δυνατὸν ᾖ τι κερδαίνειν. πανταχόθεν γὰρ ὠφελεῖσθαι παρέχω. καὶ ὁ Ηράκλης ἀκούσας ταῦτα, ὦ γύναι, ἔφη, ὄνομα δέ σοι τί ὄστιν; ἡ δέ, οἱ μὲν ἐμοὶ φίλοι, ἔφη, καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν· οἱ δὲ μισοῦντές με ὑποκοριζόμενοι, ὀνομάζουσίν με Κακίαν.

Καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνὴ προσελθοῦσα εἶπεν· καὶ ἐγὼ ἧκω πρὸς σέ, ὦ Ηράκλεις, [ἡ δυνατὸς τύχε] εἰ δυνατὸς γνῶναι τύχε σε καὶ τὴν φύσιν τὴν σὴν ἐν τῇ [παιδίᾳ]

δίᾳ] παιδείᾳ καταμαθεῖν, ἐξ ὧν ἐλπίζω, εἰ τίς σοὶ πρὸς ἐμὲ ὁδὸν τράποιο, σφόδρ' ἄν σε τῆς καλῶν τε καὶ σεμνῶν ἐργάτιν ἀγαθὸν γενέσθαι. καὶ ἐμὲ ἔτι πολὺ ἐντιμοτέραν καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς λαμπροτέραν φανῆναι. οὐκ ἐξαπατήσω δέ σε τοιούτοις ἡδονῆς, ἀλλ' ἅπερ οἱ θεοὶ διέθεσαν, τὰ ὄντα διηγήσομαι μετ' ἀληθείας. σοὶ γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν, οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδόασιν ἀνθρώποις. ἀλλ' εἴτε τὸν θεὸν ἵλεών τις) σοι βούλει, θεραπευτέον τὸν θεόν· εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους εὐεργετητέον· εἴτε ὑπό τινος πόλεως ἐπαινεῖσθαι πᾶσαν, τὴν πόλιν ὠφελητέον· εἴτε ὑπὸ τῆς ἑλλάδος πάσης ἀξιοῖς ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν ἑλλάδα πειρατέον εὐποιεῖν· εἴτε τὴν γῆν θεραπευτέον· εἴτε ὑπὸ βοσκημάτων οἴει δεῖν πλουτίζεσθαι, τῆς βοσκημάτων ἐπιμελητέον· εἴτε διὰ πολέμου ὁρμᾷς αὔξεσθαι, καὶ βούλει δικαίως τούς τε φίλους ἐλευθερῶν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς χειροῦσθαι τὰς πολεμικὰς τέχνας παρὰ τῶν ἐπισταμένων μανθητέον, καὶ ὅπως αὐτοῖς δεῖ χρῆσθαι ἀσκητέον. εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι βούλει δυναστὸς εἶναι), τῇ γυμνάσει ὑπηρετεῖν ἐθιστέον τὸ σῶμα, καὶ γυμνάστεον σιτίοις καὶ ἐδρῶπι.

Καὶ

PRODICI HERCULES.

HErcules cum primum pubeſceret (quod tempus à natura, ad eligendum quam quiſque viam vivendi ſit ingreſſurus, datum eſt) exiit in ſolitudinem, atque ibi ſedens diu multumque dubitabat cum duas cerneret vias, unam Voluptatis, alteram Virtutis, utram ingredi melius eſſet? Interim autem ipſi fœminas duas apparuiſſe ſtatura grandes: alteram aſpectu decenti, liberalique ingenio, ornatu corporis nitido, pudorem in aſpectu præferentem, & modeſtiam in geſtu, veſte candida indutam: alteram corpulentioris habitudinis, & ſimpliciter educatam, ornatu exquiſito cultam: ſic arte coloratam, ut & candorem cutis & ruborem majoris veris ementiretur: in motu corporis atque habitu ita affectam, ut procerior appareret, quam ferebat nativa magnitudo: oculis etiam expaſſis: tum ea veſte indutam, quæ maximum corporis decorem efficeret: interim ſeipſam oculis circumactis perluſtrantem, identidemque aſpectantem, ecquis in ſe oculos converteret, atque umbram ſuam obſervantem. Quæ cum jam propius Herculem acceſſiſſet, illam alteram ſupra dictam pariter progredi inſtitiſſe: verum hanc antevertere illi volentem, curſu ad Herculem veniſſe, atque his verbis loqui cœpiſſe:

Video te Hercules addubitantem, quam viam tandem ineas vitæ, qui ſe me amica atq; auctore uti tibi perſuaſeris, ego te in viam jucundiſſimam ſimul & facillimam du-

cam,

cam,& oblectabilium quidem rerum omnium impartiam tibi gustum: gravium autem rerum omnium ad extremum usque faciam te expertem. Jam primum bellorum negotiorumque cura vacabis, in eaque demum cogitatione tute versabere, considerandum in primis ut habeas, quid cibi, quid potus invenias quod tibi gratissimum sit, quid oculos tuos oblectet, quid tactum, quid olfactum, tibi sit jucundissimum: quibus amoribus genio tuo indulgere, quonam modo mollissime dormire, qua ratione omnibus perfrui voluptatibus, nulloque negotio possis. Cave vero in mentem tibi veniat, periculum esse ac metuendum tibi, ne quando in desiderium incidas earum rerum, unde hæc quæ dixi suppeditari solent. Veto te hæc vereri. Nequaquam enim ad vitam te ducam laboris ac ærumnæ tolerantem aut animo aut corpore, ut inde suavitates hujusmodi suppetere tibi possint. Et quidem cum alienis fruere laboribus tum ab re nulla temperabis, unde capturæ quippiam accedere posse videatur. Quippe hujusmodi licentiam sectatoribus meis largior, ut commoda sua comparent undique, & augeant. Quæ cum Hercules audisset: Quodnam autem mulier, inquit, nomen tibi est? Tum illa: Amici (inquit) mei, Felicitatem: at qui me oderunt, vim hujus vocabuli volentes imminuere, me appellant Inertiam.

Interea mulier illa altera accedens: Ego quoque ipsa (inquit) ad te, Hercules, venio, ut quæ & parentes tuos noverim, & tuum ingenium ad percipiendam institutionem meam:

meam: ſperoque, ſi viam ad me ferentem tute ingrediare, futurum te ſane ſtrenuum actorem honeſtarum rerum atque gravium, indeque honoratiorem me ipſam viſum iri, atque bonam in partem inſigniorem. Cæterum nequaquam expectes, ut fucum tibi faciam exordiorum concinnitate voluptuaria. Nam ut dii ſtatuerunt, ita rerum veritatem ſimpliciter commemorabo. Atqui eorum quæ bona & honeſta ſunt, nihil dii citra laborem ipſi, & curam, hominibus dare ſolent: quos quidem ipſos ſi tibi propitios eſſe cupis, dii tibi colendi ſunt ipſi. Si ab amicis amari, amici quoque beneficiis emerendi ſunt. Sin in civitate aliqua honorem tibi haberi, utilem te præbere civitati illi oportet. Quod ſi per univerſam Græciam animus fert admirationem tui ciere, ipſa tibi Græcia quodam eſt afficienda beneficio. Porro autem, ſi terram abunde tibi fruges fundere vis, ipſa tibi terra excolenda eſt. Et ſi à negotiatione pecuaria facere rem atque augere inſtituiſti, ipſa tibi pecora diligenter accuranda ſunt. Sin imperium cœpiſti bellicis ex rebus faſtigium tuum attollendi amicis tuis in libertatem aſſerendis, inimicis ſervituti mancipandis, cum ita tibi viſum fuerit: utique faciendum tibi eſt ut artes militares ediſcas ab iis, qui eas docere idonei ſunt, & apti: earumque uſum cum didiceris, ut exercitatione confirmes. Poſtremo ſi in animo tibi eſt athleticam corporis firmitatem comparare, corpus eſt tibi ſervituti animi aſſuefaciendum, laboribuſque & ſudore exercendum.

Cujus

Cujus ſermonem Inertia excipiens; Animadvertis (inquit) ô Hercules, quam moleſtam tibi viam, & quam longam ad gaudia, mulier iſta tibi expoſuerit? At ego vero & prona te via, & brevi ad felicitatem perductura ſum.

Tum Virtus: O miſera tu (inquit) quid boni tandem habes? imo vero ecquid omnino ipſa ſuavitatis noſti? num tu harum parandarum ergo agere quicquam ſuſtines, quæ ne jucundorum quidem deſiderium cupiditatemque expectes, deſiderio vero antevertens, expleri omnibus iis ſolita ſis? antequam eſuris, cibum ſumens: priuſquam ſitis, bibens: & ut ſuaviter epuleris, eduliorum artifices exquiris: ut bibas item ſuaviter, vina pretioſa coemens: æſtate (ſi diis placet) undique nivem expetens: jam vero jucunde ut ſopiare; non molles modo lectos ſternendos tibi locas, ſed lecticas etiam ipſas molliculas, earumque ſcamna facienda tibi mollia curas: nimirum quæ non ſomni laboriſque viciſſitudine inſtitueris uti, ſed idcirco dormire, quia nihil aliud habeas potius quod facias: tum venerem ignavam exquiſitis machinamentis cieas, ſuapte vi immotam. En quæ tui diſcere ex te amici cupiant, ut per laſciviam noctes, diei optimam partem per ſopores exigant. Quocirca immortalis cum eſſes, ex deorum curia ejecta es: à mortalibus quoque deſpecta, qui probitate cenſentur. Denique orbata ſimul acroamate jucundiſſimo, laudari te ut nunquam audieris: ſimul ſpectaculo ſane vitendo, nunquam ut opus aliquod tuum ſpectaris aut

put-

Καὶ ἡ Κακία ὑπολαβοῦσα εἶπεν, ἐννοεῖς, ὦ Ἡράκλεις, ὡς χαλεπὴν καὶ μακρὰν ὁδὸν ὁπὶ τὰς εὐφροσύνας ἡ γνώμη σοι αὕτη διηγεῖται; ἐγὼ δὲ ἑαδίαν καὶ βραχεῖαν ὁδὸν ὁπὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἄξω σε.

Καὶ ἡ Ἀρετὴ εἶπεν· ὦ τλῆμον, τί δὲ σὺ ἀγαθὸν ἔχεις, ἢ τί ἡδὺ οἶδα, μηδὲν τούτων ἕνεκα πραττόμενον ἐθέλουσα; ἢ τις ὑδὲ τὴν περὶ ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένουσ', ἀλλὰ πρὶν ἐπιθυμῆσαι, πάντων ἐμπίπλασαι· πρὶν μὴ πεινῆν ἐσθίουσα, πρὶν δὲ διψῶ πίνουσα· ἵνα μὴ ἡδέως φάγοις, ὀψοποιοὺς μηχανῶμαι· ἵνα δὲ ἡδέως πίνῃς, οἴνους τε πολυτελεῖς ἐπασκεδάζω, καὶ τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς· ἵνα δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως, οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλίνας, καὶ τὰ ὑποδραπα τῶν κλινῶν, παρασκευάζεις· οὐ γὰρ διὰ τὸ πονεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ὃ, τι ποιεῖς, ὕπνα ἐπιθυμεῖς. τὰ δ' ἀφροδίσια, πρὸ τοῦ δέεσθαι ἀναλισκάζεις, πάντα μηχανωμένη, καὶ γυναιξὶ καὶ ἀνδράσι χρωμένη· ὥστε γὰρ παιδιὰς τὰς ἑαυτῆς φίλτρα, τῆς μὲν νυκτὸς ὑβρίζουσα, τῆς δ' ἡμέρας τὸ χρησιμώτατον καταισχύνουσα. ἀθάνατος δὲ ὄσα ἐκ θεῶν μὴ ἀπέφθασαι, νέον δὲ ἀνθρώπων ἀγαθῶν ἀπομάζῃ. ἢ γὰρ πάντων ἡδίστου ἀκόσμαλος ἐπαίνου ἑαυτῆς ἀνήκοος εἶ, καὶ τοῦ πάντων ἡδίστου θαύματος ἀθάτος.

ὑδὲν

ἡδὲν γὸ πώποτε σαυτῆς ἔργον κρεῖττον τὰ δίασω.

Τίς δ' ἂν σοι λεγέσῃ τι πιστεύσει; τίς δ' ἂν δεομένῃ πρὸς ἐπαρκέσειεν; ἢ τίς ἂν ἐῦ φρονῶν τὰ σᾶ διάσω τολμήσειν εἶναι; οἱ νέοι μὲ ὄντες, τοῖς σώμασιν ἀδυώτοι εἰσὶ· πρεσβύτεροι δ' ἡλιθιώτεροι, ταῖς ψυχαῖς ἀνόητοι. ἀπόνως μὲ λιπαροὶ διὰ νεότητος διαφθείρονται, ὀπόνως δ' ἀχμηροὶ διὰ γήρως παρῶνται, τοῖς μὲ πεπραγμένοις αἰσχυνόμενοι, τοῖς δὲ πραττομένοις βαρυνόμενοι, τὰ μὲ ἡδέα ἐν τῇ νεότητι ἀφαιρούμενοι, τὰ δὲ χαλεπὰ εἰς τὸ γῆρας ἀποτίθενται. ἐγὼ δὲ σώσειμι μὲ θεοῖς, σώσειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς. ἔργον δὲ καλὸν ὅτε θεῖον, ὅτε ἀνθρώπινον χρεὼς ἐμῷ γίγνεται· πρωτεῖα δὲ μάλιστα πάντων τῇ καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις οἷς προσήκει. ἀγαπητὴ μὲ γὰ συνεργὸς τεχνίτης, πιστὴ δὲ φύλαξ οἰκῶν δεσπότης, εὐμενὴς δὲ θεραπὼν οἰκέτης, ἀγαθὴ δ' συλλήπτρια ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ ἐν πολέμῳ σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας κοινωνός. ὅτι δὲ τοῖς μὲν ἐμοῖς φίλοις, ἡδεῖα μὲ καὶ ἀπρόσμαχον σίτων καὶ ποτῶν ἀπόλαυσις. ἀνέχοντα γὸ ἕως ἂν ὀπόθυμήσωσιν αὐτῶν. ὕπνος δ' αὐτοῖς πάρεστιν ἡδίων, ἢ τοῖς ἀμόχθοις· καὶ ὅτι ἀπολιπόντες αὐτὸν ἄχθονται, ὅτε διὰ τοῦτον μεθιᾶσι τὰ δέοντα πράττειν. καὶ οἱ μὲ νέοι τοῖς θεῖοι πρεσβυτέρων ἐπαίνοις χαίρουσι· οἱ δὲ γεραίτεροι, τῶν θεῖων νέων πραξίων ἀγάλλονται, καὶ ἡδέως μὲν θεῖα παλαιῶν

pulchrum, aut honeſtum. [*Hactenus Budæus. Reliqua Beſſario convertit, hoc modo.*]

Quis igitur, cum aliquid dicas, crederet tibi? aut cum indigeas, quicquam tibi præſtaret? Aut quis ſuæ compos mentis voluerit inter tuos connumerari, qui in juventute quidem corporibus debiles, in ſenio vero amentes efficiuntur? cum adoleſcentiam cum pigritia in delitiis peragant, in ſenio autem multis laboribus & infirmitatibus confringantur: quique verecundati ſuper his quæ egerunt non tamen minus ſuper his quæ agunt gravantur: tanquam qui in juventute omnibus voluptatibus affecti, in ſenectutem ſibi omnia moleſta ſervarunt. Ego vero ſum quidem cum diis, adſum vero bonis hominibus: nihilque operis boni, neque divini, neque humani, ſine me fieri poteſt: magiſque aliis omnibus, & apud deos, & apud homines optimos, honoribus fruor. Etenim deſiderata cooperatrix artificibus ſum, fida domorum dominis cuſtos, benevola famulis patrona, operum quæ pacis ſunt bona coadjutrix, bellicorum firmiſſima ſocia, amicitiæ optima conſors. Ad hæc autem, meis neceſſariis ſuavis atq; promta cibi potuſque fruitio eſt: exſpectant enim quouſque alia deſiderent. Somnus autem voluptuoſior illis, quam otioſis evenit: & neque excitati moleſte ferunt, neque ab illo detenti, quæ agenda ſunt, negligunt. Juniores autem gaudent ſeniorum laudibus: ſeniores vero lætantur juniorum honoribus. Res quoque geſtas à priſcis jucundiſſime memoria repetendo,

non minori cum jucunditate res eis præsentes peragunt: quas ob res diis amati, desiderati amicis, honorabiles patriis efficiuntur. Cum vero fatis datus finis pervenerit, non oblivioni traditi sine honoribus jacent: sed memoria homini commendati, in æternum florent. Hæc, ô Hercules, inquit, bonorum parentum fili, sudoribus licet exercendo beatissimam felicitatem habere.

παλαιῶν πραξέων μέμνησται. εὖ δὲ τὰς παρούσας ἥδονας πρήσσοντες, δι' ἐμὲ φίλοι μὲν θεοῖς ὄντες, ἀγαπητοὶ δὲ φίλοισι, τίμιοι δὲ πατρίδι. ὅτ' ἂν δ' ἔλθῃ τὸ πεπρωμένον τέλος, ἃ μὴ λήθης ἄτμοι κεῖνται, ἀλλὰ μὴ μνήμης τὸν ἀεὶ χρόνον ὑμνήσουσι θάλλοισι. τοιαῦτά σοι ὦ παῖ τικέων ἀγαθῶν Ηράκλεις, ἔξεστι ἀφθονα μάλα, τὴν μακαριστοτάτην εὐδαιμονίαν κεκτῆσθαι.

NOTÆ.

P*Ag.* 5. *l.* 19] *Præter communiorem Capitum diviſionem, alteram uncis incluſum adjecimus, ex antiquo Codice MS. in Bibliotheca* Coll. Novi Oxon. *reperto, qui ex libris erat Cardinalis* Poli, *uti ex ejuſdem inſcriptione conſtat.*

P. 34. *l.* 14. Οἱ ἐξίσαλις ᾧ ναῖ ἢ ἐ βοηθήσαι, ᾧ ἀναγκαῖον τῷ φίλῳ.] Duo Delphos perituri in latrones inciderunt, è quibus cum alter interficeretur, alter fuga elapſus, aut alioqui non opitulatus, ad Oraculum venit, è quo eum ejecit Apollo his verbis.

Αὐδὴ φίλῳ θνήσκοντι παρὼν πάλας οὐκ ἐπαμύνας
Ἡλύθης ἐ κρυερὸς, ἀθανάτοισι θεοῖς σπυθῶν.
Cede meis adytis cædis reus, intereuntem
Qui Socium non juveris etſi proximus eſſes. Simp.

P. 42. *l.* 14. Ως τὸ ἡμέρα ἐσὶ ἢ νὺξ ἐσὶ, &c.] Sicut propoſitio hæc, *aut dies eſt, aut nox eſt*, in disjunctione valet, & abſolute vera eſt, in complexione autem, uti ſi dixero *nunc temporis dies eſt*, aut, *nunc temporis nox eſt*, non valet, nimirum quia utraque propoſitio falſa eſſe poterit: ita & hoc, *aut edendum eſt, aut non eſt edendum*, veriſſimum eſt, nec quiſquam, ſive multum, ſive parum edat, contra mores & honeſtatem peccat; quia utrobique forſan ſanitati ſuæ conſulit: at in convivio, adjunctis ſc. circumſtantiis, in utroque caſu facile quis erraverit; nam ſi modice edat, corpori forſan ſuo, ſi liberius, convivatori injurius erit: & aut ſanitas corporis aut convivii communitas periclitabitur.

P. 49. *l.* 11. Ἤρχοντο ἀφ' ἑαυτὸν ἕκλόμβοι, &c.]

&c.] Socrates cum à vecordibus quibuſdam contemneretur, qui ab eo ſe aliis præceptoribus commendari volebant, eos abduxit, & Sophiſtis commendabat; ſicut Hippocratem Apollodori filium Protagoræ &c. *Simplicius.*

Theophr. Pag. 5. *l.* 19. Ὁ ὑ ἑρων.] Nomine ἑρωνος hoc in loco intelligi videtur, is qui operam dat ut eos, quibuſcum verſatur, per mendacia decipiat: quique egregie ſibi placet, ubi aut dictis aut factis aliorum ſpem & expectationem jocoſe (uti ſibi videtur) fefellerit.

P. 6. *l.* 4. Καὶ τοῖς ξυντυχάνειν, &c.] Si aliquis eum adeat de re ſeriâ conſulturus, ſibi non vacare ſimulabit, negotiis utique implicito; adeoque jubebit eum tempore magis opportuno redire. Quin & huc referri debent ea quæ paulo infra ſequuntur, ἄρτι παρεσκευάσθαι, ὀψὲ γὰρ ἰοῦσῃ, μαλακιδίου. iis enim & ſimilibus mendaciis ſeſe excuſare ſatagit, hominemque ludos facit.

P. 6. *l.* 9. Καὶ πρὸς τὰς δανειζομένους, &c.] Pecuniam ab eo mutuo rogantibus, aut ἔργιον ſive ſtipem collatitiam petentibus, reſpondet ille quaſi eorum verba non accepiſſet, in officina ſua nullas iſtiuſmodi merces vœnales proſtare. E contra, cum nihil habeat quod vendat, merces aliquas quas viliori pretio vendere queat, ſibi præſto eſſe narrat; nimirum ut animos ſpe lucri erectos deprimat, hominumque expectationem fruſtretur.

P. 6. *l.* 9. Καὶ ἐρανίζοντας.] Moris erat apud Athenienſes, ut amicos ſuos adversâ fortunâ utentes nummis collatitiis ſublevarent; qui tamen non prorſus gratuito dabantur, ſed ea lege, ut ſi quando blandior fortuna arriſerit, eadem ſumma perſolveretur.

P. 10. *l.* 13. Τὰ ὀκ γυναικείᾳ ἀγορᾷ; διακ. δίων.

ἀστυ.] Adulator iſte in minutis ac ſordidis negotiis ſedulus ac feſtinus, per forum muliebre (quale Athenis fuit, ubi minuta vaſa, & eſcaria forſan ac olera vœnirent) aſſidue diſcurrit, & officioſum ſe præſtat.

P. 12. *l.* 18. Θάλατταν εἰς] Διονυσίων τελούμεν εἰναι.] Plura Dionyſia Athenis celebrantur, alia in urbe ſub initium veris, de quibus hic loquitur; alia in agris tempore autumni, quæ infra Ποσειδεῶνος Διονύσια appellantur.

P. 13. *l.* 21. Καὶ ὡς Δαμωνίππης μυσηρίοις &c.] Cum myſteria nocte peragerentur, videtur æmulatio quædam fuiſſe, quiſnam maximam facem accenderet.

P. 13. *l.* 22. Καὶ πάσαι εἰσὶ κίονες ἐν Ωδείῳ.] Erat Odæum locus columnis plurimis adornatus, in quo muſici ſeſe in arte ſua exercebant.

P. 14. *l.* 1. Καὶ ὡς Βοηδρομιῶνος μὴν ἐστι τὰ μυστήρια.] In Septembri auſpicabantur myſteria per novem dies celebrata, primus dictus erat ἄγυρμος &c. vide *Archeol. Attic. lib.* 2. *cap.* 10.

P. 14. *l.* 3. Πυανεψιῶνος δὲ Ἀπατούρια.] Erant *Apaturia* feſtum publicum Athenis quatuor dierum ſpatio durans: primus dies δορπία dicebatur, ſecundus ἀναῤῥύσεις, tertius κυρίως, quartus ἔπιδεῖα. *Heſych.*

P. 17. *l.* 15. Καὶ ὡς ἂν κατακλαίωσι ἱρωπῆσι, &c.] Sicuti apud Romanos vulgus nihil magis in votis habebat, quam *panem & Circenſes*, ita ruſticus hic non tantum de veſtitu ciboque, ſed & de ludis ſollicitus, quærit an ii novam lunam adducerent: ruſticiſſime ſane, quaſi lunæ vices à feſtis dependerent.

P. 17. *l.* 18. Καὶ εἰπεῖν ὑμῖν ὅτι βούλεται, &c.] Ruſticis etiam noſtris ſolenne eſt, feſtis tantum diebus elegantiæ conſulere, ſuaſque barbas deponere. *Deſcendit* autem vel ab equo ſuo, vel in urbem.

P. 17.

P. 17. *l.* 19. Καὶ ὁ βαλανεῖον δὲ ᾄσῃ, &c.] Seneca de balnei tumultu & clamoribus loquens, *adjice*, inquit, *ſcordalum, & furem deprehenſum, & eum cui vox ſua in balneo placet.*

P. 17. *l.* 20. Καὶ αὐτῆς ὀδὼ παρῶν.] Maluit iſte cum caſu vel ex negotio ante Archiæ falſamentarii officinam tranſiret, ſalſamenta emere ac ſecum auferre, quod parum erat honeſtum, quam aliquem poſtea famulum domo mittere, qui emat & afferat.

P. 18. *l.* 15. Φῆσαι σὺκα ὀμφιόπερρα εἶναι τῷ πατρί.] Notanda hic eſt βραχυλογία, dicendum enim eſſet ἢ σῦκα σύκων.

P. 18. *l.* 18. Καὶ λίχνων ἄσχολον, πίλικυς.] Videtur quod infantibus iſtis nominet crepundia ex eorum collis dependentia ad ſimilitudinem ſecuris & utris efficta.

P. 18. *l.* 23. Πρὸς τὰς τραπέζας εὐδοκιμούντων.] Ubi verſari ſolent cives honeſtiores & ditiores, vult enim iſte cenſeri inter meliores.

P. 18. *l.* 24. Οὗ ἂν ἴφιθοι γυμνάζωνται.] Quidam Athenienſes inani gloria accenſi in illis ut plurimum locis verſari ſolebant, ubi ſe adoleſcentes exercebant, quo ab illis nempe conſpici poſſint, & juniorum oculos in ſe converterent.

P. 21. *l.* 6. Αμίλει δὲ &c.] Ea nimirum quæ in ſuo genere præſtantiſſima habebantur, & Athenienſibus in deliciis erant, ad oſtentandam magnificentiam emptitare ſolet.

P. 21. *l.* 14. Καὶ αὐτὸς ὁ ταῖς ἐπιδείξεσι, &c.] Notum eſt divites olim ædes ſuas poetis aliiſque ad recitationes & ἐπιδείξεις commodare ſolitos; hic autem placendi ſtudioſus inter recitandum narrat ſpectatori cuidam rei ignaro, alterum è ſpectatoribus verum eſſe earundem ædium poſſeſſorem, nimirum vel ut ipſi ſupparaſitaretur, vel ut novum oſtentationis

tationis genus profiteretur, quæ ſua erant alteri tribuendo: ſic locum hunc explicat Caſaubonus. Videntur tamen verba alterum ſenſum commodiorem admittere, & εἰπεῖν ἐπὶ τῷ θεωμένῳ πρὸς ἕτερον reddi poſſe, coram ſpectatoribus ad aliquem dicere ὅτι τύπτει ἢ παλαίστρας, *i. e.* ipſius recitantis, quem adeo demerere ſtudet, ut eum non ædes mutuo accepiſſe, ſed & ipſarum dominum eſſe affirmet.

P. 22. *l.* 8. Ὀρχεῖσθαι νήφων τὴν κόρδακα.] Erat cordax comicum ſaltandi genus, in quo laſcivis & obſcœnis geſtibus utebantur.

P. 22. *l.* 10. Καὶ ἐν θεάτροις δὲ τοὺς χαλκοῦς ὀκλάζειν.] Solebant nempe in ſpectaculis ſuis, θεατροπαῖοι, præſtigiatores (cujuſmodi erant mimi, funambuli, neuroſpaſtæ &c.) à ſingulis ſpectatoribus poſtquam conſediſſent χαλκοῦς ſive exigui pretii nummulos pro lucare exigere.

P. 22. *l.* 11. Σύμβολον φέρουσι.] Teſſeram intelligit à præſtigiatoribus, qua oſtenſa, aditus in ſpectacula paterer.

P. 22. *l.* 18. Καὶ ἔστιν οἳ ἂν τύχωσι δέξει τῶν παρόντων, &c.] Eo nempe more quo remiges noſtri convitia obviis quibuſcunque indiſcriminatim ingerere ſolent.

P. 25. *l.* 7. Ἐχῖνον] erat ἐχῖνος vas quoddam in quod teſtium dicta, acta litis, omniaque à partibus prolata conjiciebantur, apudque ſequeſtrum deponebantur, donec palam in judicium prolata eſſent ad ſententiam ferendam.

P. 25. *l.* 10. Καὶ τὴν δραχμῆς τόκον τρία ἡμιωβόλια τὴν ἡμέραν πεμπτεῖσθαι.] Drachma Attica ſex obolis conſtabat, ac proinde uſura quam hic ἡμερομισθίου exigit, erat quarta pars ipſius depoſiti; quod hoc pacto intra quatuor dies totum exederetur.

P. 25.

P. 25. l. 13. Καὶ τὰς πύκνας ἀπὸ τῶ ἐμπολήματος εἰς τὸν γναθὸν ἐκλίγαν.] Athenienſes inferioris notæ quicquid nummorum in foro acciperent, in os ingerebant, forte propter emptorientium turbam, non dato iis ſpatio aperiendi crumenam, quod & inter noſtrates fieri aſſolet.

P. 26. l. 20. Τὸν ἐπ' Ἀρταξάρξου γενομένην τῶν ῥητόρων μάχην.] Intelligit inclytam illam pugnam ad Arbelam pugnatam, quam etſi conſtet priore anno contigiſſe, prætore non Ariſtophonte ſed Ariſtophane, tamen vulgus Athenienſium anno illi qui Ariſtophontem prætorem habuit, illam aſcripſit: vel quod revera cædes Darii in quo victoriæ ſumma erat, in annum illum incidit, ſicut ait Arrianus; vel quia ut diſerte notat Diodorus, cum ejus victoriæ fama in Græciam pervenit jam Archon erat Ariſtophanes, orator ille Athenienſis vix ipſi Demoſtheni ſecundus.

P. 30. l. 5. Ὡς Πολυσπέρχων τὴν ὁ βασιλεὺς, &c.] Cura regni & Arridæi (regiæ ſobolis) delata erat ab Antipatro moriente ad Polyſperchontem, unde inter eum & Caſſandrum Antipatri filium imprimis inimicitiæ & deinde bellum ortum eſt.

P. 41. l. 12. Καὶ ἐπὶ θέαν ἰένιχα ἂν δίκη, &c.] Finitis jam pene ludis cuilibet permiſſum erat Theatrum ingredi, uti in Theatris noſtris fieri ſolet.

P. 45. l. 10. Ὀρχησάμενον ἄψοδα ἐπαίρειν.] Cum bene ſaturi ac bene poti eſſent, animum ad ſaltandum appellabant. Supra nota erat ἀπονηφαλίους ſiccum & nondum vino plenum ſaltare.

P. 46. l. 14. Πολλάκις πρόπερον ὀμόμοκα.] Sic juramenti mox ſuſcipiendi vim imprudenter imminuit: probabile enim eſt eum, qui ſæpius

pius juraverit haud magni facere juramentum.

P. 49. l. 7. Δακρύσαι εἰπεῖν, ἀχαθῇ τύχῃ.] Contrarium oportuit, aut molestè fero, absurde igitur formulam usurpat, cujus usus solummodo in re læta.

P. 49. l. 9. Μάρτυρας παρελαβεῖν.] Quos adhibere tunc tantum debuit cum nummos persolveret, aut mutuo daret, nempe ne illi quibus persolvit inficias forte irent se numeratam summam accepisse.

P. 49. l. 15. Ηδυχε τὸν ἄστρων νομίζειν. &c.] Locum hunc prorsus conclamatum dicit Casaubonus: videtur tamen in hunc modum restitui posse ὅπ δὲ χ̣ οἱ ἄλλοι λέγεζι ὤλετο πίσπ. Jovi scil. gratias agit pro pluvia quæ copiose adeo deciderat ut prata omnia aquis tegerentur: est enim πίσος & πῖσος locus irriguus pratum.

P. 49. l. 19. Οσοι ἐμοὶ χ̣ σοὶ γέγοιντο.] Lingua tardam hominis mentem præcurrit. Cum enim proverbialis esset loquutio de iis quorum copiam indicare volebant, tot esse quot sunt in orco mortui, stupidus iste postquam audit magnum esse mortuorum numerum, optat tantam sibi copiam, non mortuorum, sed alius cujusvis rei bonæ, puta nummorum &c.

P. 50. l. 10 Καὶ πέμπωζιν εἰς τὰς ἑορτάς.] Erat olim divini cultus pars deorum festis solennibus interesse, adeoque religiosiores non festa tantum urbis in qua habitabant observare solebant, verum etiam ad alia urbium aliarum festa solennia cum muneribus accurrebant. Contra iste factum eorum ridet, & ait, non esse tanti.

P. 53 l. 6. Δάφνης εἰς τὸ σέμνα λαβόν.] Quemadmodum Romani, sic & Græci omnibus suffitionibus laurum adhibebant. Moris præterea fuit Græcis baculum laureum præ manibus

nibus habere tanquam ἀλεξίκακον φάρμακον, ut ait Suidas, quod crederent lauro ineſſe vim quandam malum averruncandi.

P. 53. *l.* 8. Ἐὰν παρακρούσωμαι &c.] Quod γαλῆ malum augurium faceret inter alias hæc quoque cauſa affertur, quod ſit δίκην ἰψόψηφος, ſi enim literæ utriuſque dictionis ad calculum vocentur, redibit par ſumma 42.

P. 53. *l.* 9. Ἐως διεξέλθῃ τις, &c.] Qui videlicet omen luat, & quod malum portendebat felis tranſcurſus, id ipſe ſubeat.

P. 53. *l.* 9. Ἡλίθιος πρὸς ὑπὲρ τὸ ὀδοῦ λίθοι βάλλων.] Putarunt veteres cum aliquod triſte ſignum apparuiſſet, poſſe id facile eludi, ſi vel verbis vel aliquo facto indicarent ſe omen non accipere, ſed abominari. Ipſe igitur conſpectâ fele tres lapides in eam jacit, ut malum quod videbatur portendi, id in ipſius ſelis caput ſe hoc pacto rejicere teſtaretur.

P. 54. *l.* 3. Πρὸς τὰς Ὀρφεοτελεστὰς, &c.] Orpheus genus quoddam initiorum in Græciam invexit, quod Ὀρφικὰς τελετὰς vocabant, & qui illa docerent Ὀρφεοτελεστὰς, ait autem κατὰ μῆνα quia circa finem cujuſque menſis videntur ſoliti initiari Athenienſes.

P. 54. *l.* 6. Σκίλλαν ἢ σκύλακι κυλίσαι αὐτὸν περικαθάραι.] Tangit duplicem veterum conſuetudinem expiandi luſtrandique ſe, altera erat circumacta circa corpus ſcilla, altera catulo ſimiliter circa corpus ducto, eamque luſtrationem vocabant περισκυλακισμόν.

P. 62. *l.* 12. Καὶ τὴν μὲν κόμην κείραι ἀπαγαγὼν Δελφούς.] Et Græci & Romani comam ſuam ad pubertatis annos alebant Deo alicui conſecratam, quam, ubi tonderentur, in ejus Dei templo ponebant.

P. 65. *l.* 14. Οἷον νικῶσας τραγῳδοῖς, &c.] Erat tragœdia Libero patri dicata ut Apollini comœdia.

P. 65.

P. 65. l. 19. Τῆ μὲ ἱερείᾳ πολλὰ τῶ ἱερείων.] Illiberalis hic de eâ re quam aris dum admoverat victima, tantum sibi perire finit, quantum sit necessario adolendum aut aliter diis offerendum (coxam scil. aut intestina, aut aliud non magnæ rei) cæteras carnes victimæ in proprium usum convertit, venditve.

P. 65. l. 20. Τὸν τὸ Δεκηλέους ἐν τοῖς γάμοις οἰκέτην μιθώσαντος.] Mos fuit parcorum hominum cum nuptias celebrarent opera & ministerio uti adjutorum & adjutricum, hoc est qui suo cibo (ut loquitur *Plautus*) ministrarent, vel ut idem alibi, suo sumptu & cibo vescerentur.

P. 65. l. 22. Τὰ δ' νυσιηρήτου τρώματα, &c.] Trierarcho suus erat locus ad navis puppim, ubi in suis stragulis quiescebat, illiberalis autem iste cum reliquis promiscue in transtris cubat & gubernatoris utitur stragulis, quæ solent esse vilia & utplurimum segestria aut segetes.

P. 66 l. 14. Ἐν τῷ Δείγματι ἐρημὸς, &c.] Digma appellabatur locus in Pyræo, ubi Peregrini mercatores suarum mercium δῶγμα & specimen producebant.

P. 69. l. 3. Καὶ διδομένης αὐτῷ ἐξαγωγῆς, &c.] Quorundam mercium exportatio Atheniensium legibus prohibebatur, quæ propterea ἀπόρρητα vocabant: imprimis autem quæ ad navium fabricationem pertinebant.

P. 69. l. 9. Καὶ πόσον αὐτὸς καθ' ἑξακοσίας καθ' μίαν.] Hoc est sexcentos homines solet figillatim nominare quorum singulis aliquid erogavit, atque hac ratione efficere, ut cum æra omnia in unum colligantur, ex ea supputatione summa nascatur decem talentorum.

FINIS.